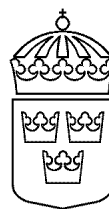

Torsdagen den 7 december

Kl. 09.00 – 17.57
19.00 – 21.06

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 1 december.

2 § Kompletteringsval till utbildningsutskottet

Förste vice talmannen anmälde att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp under Per Bills föräldraledighet anmält hans ersättare Hanna Ericson-Broberg som suppleant i utbildningsutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i utbildningsutskottet
Hanna Ericson-Broberg (m)

3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2000/01:52 Förslag till Europaparlamentet och rådets direktiv om ändring för tjugonde gången av rådets direktiv beträffande begränsning av användning och utsläpp på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (klorparaffiner med kort kolkedja) KOM (2000) 260 till miljö- och jordbruksutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2000/01:SfU1, SfU6 och SfU7
Finansutskottets betänkande 2000/01:FiU14

**5 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den
6 december**

TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Mom. 6 (Vägverkets organisation)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

244 för utskottet

74 för res. 1

1 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 37 v, 41 kd, 16 c, 14 fp, 13 mp

För res. 1: 74 m

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Mom. 10 (riktlinjer för vägs skyltning)

1. utskottet

2. res. 4 (c, m, kd, fp)

Votering:

175 för utskottet

145 för res. 4

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 37 v, 1 fp, 13 mp

För res. 4: 74 m, 41 kd, 16 c, 14 fp

Frånvarande: 7 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Mom. 15 (järnvägstrafikens kostnadsansvar för Öresundsbron)

1. utskottet

2. res. 9 (c, m, kd, fp)

Votering:

173 för utskottet

146 för res. 9

1 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 37 v, 12 mp

För res. 9: 74 m, 41 kd, 16 c, 15 fp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 7 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Mom. 16 (Öresundsbrons prissättning)

1. utskottet

2. res. 10 (v)

Votering:

282 för utskottet

38 för res. 10

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 74 m, 41 kd, 16 c, 15 fp, 12 mp

För res. 10: 37 v, 1 mp

Frånvarande: 7 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Mom. 17 (ekonomisk utredning)

1. utskottet

2. res. 11 (c, v)

Votering:

264 för utskottet

55 för res. 11

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 74 m, 39 kd, 15 fp, 12 mp

För res. 11: 37 v, 1 kd, 16 c, 1 mp

Frånvarande: 7 s, 8 m, 6 v, 2 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Amanda Agestav (kd) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Mom. 37 (Vänersjöfart m.m.)

1. utskottet

2. res. 18 (c, m, kd, fp)

Votering:

174 för utskottet

146 för res. 18

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 37 v, 13 mp

För res. 18: 74 m, 41 kd, 16 c, 15 fp

Frånvarande: 7 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Mom. 48 (luftfartens expansion)

1. utskottet

2. res. 22 (v)

Votering:

275 för utskottet

45 för res. 22

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 2000/01:42

7 december

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 72 m, 39 kd, 16 c, 15 fp, 9 mp

För res. 22: 2 m, 37 v, 2 kd, 4 mp

Frånvarande: 7 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Margareta Viklund (kd) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Mom. 52 (stöd till icke statliga flygplatser)

1. utskottet

2. res. 26 (fp)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 61 (flygplatskapaciteten i Storstockholmsområdet)

Yrkanden:

1. utskottets hemställan

2. utskottets hemställan med den ändring som föranleddes av bifall till mot. N321 yrk. 10 (m)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 62 (Landvetters flygplats)

1. utskottet

2. res. 35 (c, fp)

Votering:

285 för utskottet

31 för res. 35

2 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 72 m, 37 v, 39 kd, 13 mp

För res. 35: 16 c, 15 fp

Avstod: 2 kd

Frånvarande: 7 s, 10 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Mom. 76 (Gotlandstrafiken – en vägfråga)

1. utskottet

2. res. 39 (v, fp)

Votering:

266 för utskottet

52 för res. 39

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 74 m, 41 kd, 16 c, 12 mp

För res. 39: 37 v, 15 fp

Frånvarande: 8 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 4 mp

Birger Schlaug (mp) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Mom. 81 (kommunalt IT-stöd)

1. utskottet

2. res. 42 (c)

Votering:

222 för utskottet

16 för res. 42

82 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 37 v, 41 kd, 7 fp, 13 mp

För res. 42: 16 c

Avstod: 74 m, 8 fp

Frånvarande: 7 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Mom. 84 (Postens kassaservice och lantbrevbäring)

1. utskottet

2. res. 44 (c, fp)

Votering:

285 för utskottet

31 för res. 44

3 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 73 m, 37 v, 40 kd, 11 mp

För res. 44: 16 c, 15 fp

Avstod: 1 kd, 2 mp

Frånvarande: 7 s, 9 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU1 Förlängd giltighetstid för registrering av revisionsbolag

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU2 Ändringar i patentlagen och växtförädlarrättslagen

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU3 Talerätt för vissa utländska konsumentorgan

Mom. 2 (tillämplig lag)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, m, fp)

Votering:

190 för utskottet

130 för res. 1

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 2000/01:42

7 december

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 124 s, 37 v, 16 c, 13 mp
För res. 1: 74 m, 41 kd, 15 fp
Frånvarande: 7 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Mom. 4 (organisationer som godkända organ)

1. utskottet
2. res. 2 (kd, m, fp)

Votering:

190 för utskottet

130 för res. 2

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 37 v, 16 c, 13 mp

För res. 2: 74 m, 41 kd, 15 fp

Frånvarande: 7 s, 8 m, 6 v, 1 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

*Allmän miljö- och
naturvård*

6 § Allmän miljö- och naturvård

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU1

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (prop. 2000/01:1 delvis).

Anf. 1 LARS LINDBLAD (m):

Herr talman! Den svenska miljöpolitiken liknar ketchupen i en ketchupflaska. Först kommer inget, sedan kommer inget, sedan kommer det lite vatten rinnande, och till slut kommer det mängder av ketchup som kommer med en hastighet och mängd som gör det svårt att kontrollera mängden och effekten.

Vi har väntat i år på konkret politik från regeringen. Endast ett par ärenden med ganska lite substans har varit uppe i kammaren. Nu under vintern och våren förväntas den stora miljömålspropositionen, den viktiga klimatpropositionen, rovdjurspropositionen där den hett debatterade rovdjursfrågan tas upp, samt troligen en kemikalieproposition. Detta sker samtidigt som Sverige är ordförandeland i EU där miljön ska vara ett av tre huvudteman. Detta är inte rimligt och seriöst. Man kan fråga sig hur många gånger som miljöministern kommer att vara i kammaren för att stå till svars för sin politik under våren.

Jag tror att just detta kommer att karakterisera dagens budgetdebatt. Det stora slaget om innehållet i miljöpolitiken får vänta till vårens behandling. Detta blir troligen en ren budgetdebatt.

Herr talman! Jag tänker personligen lyfta fram tre frågor av budgetkaraktär.

Miljöfrågorna måste vara en fantastisk tillgång för en socialist. Man kan höja skatter och bibehålla höga skatter med motiveringen att det är för miljöns bästa. Miljöns bästa – ingen vågar riktigt angripa detta. Då

får man en förståelse för en i grunden väl genomtänkt ideologisk strategi, nämligen att överföra det privata kapitalet till det offentliga.

Låt mig ta ett exempel på hur genomskinligt detta är ibland.

Skatt på deponi, den s.k. avfallsskatten, infördes för snart ett år sedan. Vi moderater var mot skatten. Vi påpekade en hel del faror med denna, dels att miljön sammantaget skulle bli sämre, dels de negativa konsekvenser detta skulle få för återvinningsbranschen, dels hur hårt detta skulle slå mot biocellerna och inte minst hur detta skulle driva över avfallsströmmar till förbränning. Följande sade jag i debatten när avfallspropositionen var uppe för behandling i kammaren:

”Ett stort problem är att skatten kommer att styra avfallet till förbränning. Detta kommer troligen att leda till en försämrad miljösituation. ’Hotet’ om en deponiskatt har redan styrt över avfallsströmmarna mot massförbränning. Många befintliga förbränningsanläggningar, t.ex. Malmö, Halmstad, Stockholm och Umeå, planerar att nära nog fördubbla sin förbränningskapacitet.”

Detta har nu regeringen upptäckt, och regeringen aviserar att detta ska ses över i syfte att vid behov införa en förbränningsskatt. Först inför man en deponiskatt, för att sedan hantera de negativa konsekvenserna med ytterligare en skatt, nämligen förbränningsskatten. Samtidigt är EU:s mycket hårda regler mot deponi på väg med stormsteg.

Syftet är klart. Dessa skatter är till för att staten ska få in mer intäkter. Miljönyttan är i det närmaste obefintlig. De stora förlorarna är våra medborgare som får betala skattehöjningarna med hjälp av sina hushållsekonomier. Dessa ökade kostnader för avfallsaktörerna belastar i slutändan avgifterna för sophämtningen.

En annan konsekvens med skatten var att den slagit sönder alla de intressanta försök som gjorts med bioceller. Det märkliga är att riksdagen gång på gång uttalat sig positivt till denna form där man utnyttjar avfall till att utvinna energi i gasform samtidigt som det sker en naturlig reduktion av avfallet genom en organisk process. Problemet är att för att bioceller ska vara ekonomiskt intressanta måste de ligga i cirka tio år. Med rådande kostnadsläge är det nu omöjligt. Varför är riksdagsmajoriteten så hårdnackad mot denna teknik trots alla de vänliga ord man har uttalat tidigare? Det finns en mängd lösa löften, men ingenting fullföljs.

Herr talman! Det har börjat dyka upp allt fler bilvrak i naturen. Bara i Södertälje hittade man i fjol ca 500 fler bilar jämfört med tidigare år. En anledning är troligen att det är så dyrt att skrota sin bil. Gamla bilar innehåller många farliga ämnen som måste tas om hand så att de inte når ut i naturen. Vi krävde i vår partimotion att skrotningspremien ska höjas till en nivå som skapar incitament för bilägaren att lämna bilen till skroten.

Bilskrotningsfonden som har byggts upp av medel från bilägarna har tillräckliga medel för att klara en sådan höjning. Detta är dock ett övergångsproblem eftersom alla bilar som har producerats 1998 och senare innefattas av producentansvaret. Vi är positiva till att regeringen har hört sammat vårt krav. En rimlig princip är ju att de pengar som bilägarna har betalat in till fonden ska återbetalas som incitament för att lämna in bilen.

Herr talman! Det är också positivt att det råder en enighet i riksdagen om att kalkning av försurade sjöar och vattendrag är en prioriterad miljöverksamhet. Moderaterna har länge drivit frågan om att kalkningsansla-

get skulle höjas, vilket har skett. Principen bör vara att sjöar och vattendrag som hittills kalkats ska ingå i den internationella kalkningsplanen. Vi vill också att regeringen ges i uppdrag att utforma ett sammanhållet program för skogskalkning. Försök med skogskalkning har visat positiva effekter. Dessutom bör regeringen driva på det internationella samarbetet, t.ex. under ordförandeåret i EU men också i Östersjösammanhang, med syfte att uppnå bindande avtal om minskningar av försurande utsläpp.

Vi anser att kalkningsanslaget i dag ligger på en rimlig nivå. Men vad vi inte anser vara rimligt är att hela 40 miljoner kronor av totalt 213 miljoner kronor går till administration. Det var rimligt under uppbyggnadstiden att administrationskostnaderna var något högre, men nu har vi mycket svårt att förstå att hela 19 % av anslaget går till den administrativa hanteringen. Det tror jag att de flesta uppfattar som en mycket ineffektiv hantering. Vi måste minimera byråkratin för att få ut maximalt av de satsade pengarna.

Herr talman! Jag vill därför yrka bifall till vår reservation 1.

Anf. 2 ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Att klimatförändringar är en av vår tids stora utmaningar, kanske den största, därom är vi alla överens. Det är en mäktig utmaning att vända utvecklingen, men vändningen är nödvändig för att livsbehovet på jorden ska vara tillfredsställande såväl för oss människor som för djur och för naturen i övrigt.

Fiaskot i Haag är ur denna synvinkel mycket olyckligt. Misslyckandet att kunna komma överens får dock inte hindra Sverige att sträva mot att minska våra inhemska utsläpp av växthusgaser. Sverige måste därtill fortsätta att vara pådrivande i internationella sammanhang för att minska utsläppen. Men för att på ett trovärdigt sätt kunna vara pådrivande i internationella sammanhang måste vi se till att minska våra egna utsläpp först, dvs. städa framför egen dörr.

Då är det viktigt att alla delar i samhället engageras i arbetet för att minska utsläppen av växthusgaser. Ett sätt att engagera den lokala nivån är att inrätta klimatpolitiska program. Det är något som även Klimatkommittén har föreslagit. Dessa program skulle kunna stimulera det viktiga lokala arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser. Att arbeta lokalt med frågan har den stora fördelen att det kan bli mycket gripbart för människor. Kopplingen mellan livsstil och levnadsmönster och påverkan på miljön kan tydliggöras. Centerpartiet har därför avsatt medel under utgiftsområde 20 för inrättande av det klimatpolitiska programmet. Vi ser det som ett första steg för att vända den utveckling som vi alla vill vända.

Då är det förvånansvärt att regeringen fortsätter att ta i anspråk medel till de numera mycket kritiserade lokala investeringsprogrammen, detta t.o.m. efter skarpa påpekanden från Riksrevisionsverket – vilket vi har diskuterat i andra sammanhang.

Herr talman! Det finns en tydlig koppling mellan det arbete de ideella organisationerna på miljöområdet gör och människors kunskaper om miljö och mänsklig inverkan på miljön. Organisationerna gör också ett bra jobb med bevakning av utvecklingen, bl.a. på den biologiska mångfaldens område. Ska Sverige fortsätta att vara en pådrivande kraft och ett

föregångsland för en ekologiskt hållbar utveckling är det nödvändigt att vi fortsätter att ta till vara de mycket goda krafterna som finns inom de organisationer jag åsyftar.

Det är dyrt att låta bli. Då är det också förvånansvärt att regeringen inte väljer att på ett bättre och mer kraftfullt sätt uppmärksamma och uppmuntra de organisationer som gör ett så förtjänstfullt arbete inom natur- och kulturmiljöområdet. Det är förvånansvärt att man inte väljer att uppmuntra och stimulera detta. Ett anslag, som vi har med i vårt budgetförslag, borde vara på sin plats. Anslaget borde således förstärkas på detta område inom anslagsrubriken Miljöövervakning.

Herr talman! Tyvärr är kalkning av sjöar, vattendrag och skogar en nödvändig åtgärd. Jag och vi i Centerpartiet beklagar att så är fallet, dvs. att det är nödvändigt. Men eftersom det ändå är det bör vi fortsätta att avsätta medel till kalkningsverksamheten.

Inom anslaget Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden finns medel för avsättning av skyddsvärd skogsmark samt medel för kalkning. Det är enligt vår mening viktigt att dessa olika områden delas i budgethänseende. Jag har också påpekat detta, som ni väl känner till, vid tidigare tillfällen. Det är viktigt för att nå en mer förutsägbar anslagsnivå för respektive insatsområden. Förhoppningen är att vi ska se en mer långsiktig politik än vad som vi har sett så här långt. Tyvärr har inte majoriteten delat min upp fattning i denna del, men jag hoppas på en bättring i framtiden.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag tala lite om värden av värdefull natur. Jag och Centerpartiet anser att medel för skyddsvärd skogsmark ska fördelas så att en större andel än i dag kan reserveras för biotopskydd och naturvårdsplan. Det innebär att vi får fler små områden som kan skyddas i alla delar av landet. På så sätt kan fler människor få del av det som vi vill skydda och bevara inför framtiden, och vi kan uppnå en större biologisk mångfald på fler platser i landet.

Medel bör också reserveras för skötsel och tillsyn av det som redan är avsatt. Likväl bör medel avsättas för ersättning till de skogar och annat som kan drabbas och som ligger i närheten av de bildade reservaten.

Herr talman! Jag vill med anledning av det anförda yrka bifall till reservation 2.

Anf. 3 HARALD NORDLUND (fp):

Herr talman! I förra veckan träffade jag och tre ledamöter till några gymnasieungdomar. En av ungdomarna frågade mig varför jag inte var Miljöpartist, eftersom jag sagt att en av mina hjärtefrågor är miljöfrågorna. För mig är svaret enkelt. De stora och svåra miljöproblemen kan inte få en lösning utan ett utvecklat internationellt samarbete.

I det samarbetet är vår medverkan i EU-samarbetet centralt. Miljöproblemen löser vi bara genom ett marknadsekonomiskt system med politisk styrning. Miljöproblemens lösning ligger i hög grad i utbildning, kunskap och forskning. Miljöproblemens lösning förutsätter internationell solidaritet i form av bl.a. bistånd.

Den främsta utgångspunkten för en liberal politik är den enskilda människan. Det är också utgångspunkten för en liberal miljö- och naturresurspolitik. Hoten mot miljön har under de senaste decennierna till stora delar ändrat karaktär. Från att främst ha varit fråga om synliga och

Prot. 2000/01:42
7 december

*Allmän miljö- och
naturvård*

omedelbara fabriksutsläpp med nationella eller regionala skador har miljöproblemen kommit att bli mer globala och diffusa till sin karaktär. En säkrad god livsmiljö i det globala perspektivet är därför en utmaning som delas av hela jordens befolkning.

Vi socialliberaler har i grunden en optimistisk syn på framtiden och en tilltro till varje generations förmåga att finna lösningar på sin tids problem och att känna ett ansvar för kommande släkten. Vi har också en positiv teknikvänlig syn på verkligheten. Genom tekniska framsteg har mänskligheten kunnat upptäcka flera miljöhot och i många fall också kunnat minska konsekvenserna för den framtida friheten.

Vi anser att kopplingen mellan ekonomi och miljö är en nödvändig utgångspunkt för det fortsatta miljöarbetet. Vi anser inte att marknads-ekonomin står i motsats till en förbättrad miljö utan ser tvärtom marknadsekonomin som ett medel som om det används på rätt sätt kan lösa många av dagens svåra miljöproblem.

Frågan om det finns en av människan förorsakad växthuseffekt har debatterats intensivt de senaste åren. Det finns dock om möjligt i dag en ännu starkare konsensus om att det finns en av människan förorsakad växthuseffekt som bl.a. har visat sig som en ökning av jordens medeltemperatur under det senaste halvsekle.

Det har efter det internationella miljömötet i Haag kommit uttalanden från de två högerpartierna här i kammaren som inte kan tolkas på annat sätt än att man från de partierna vill tona ned betydelsen av att våra koldioxidutsläpp faktiskt har en reell inverkan på vår miljö. Det är synpunkter som vi socialliberaler inte sympatiserar med. Vi menar att Sverige måste bli mer aktivt att driva på utvecklingen för att finna lösningar på klimatfrågan.

Klimatfrågan är en av de viktigaste framtida miljöfrågorna. För att bidra till en förändrad livsstil behövs ett åtgärdsprogram som bl.a. stimulerar till ökad användning av IT-kommunikation, minskad användning av biltransporter i företag och hushåll, sänkt energikonsumtion och en energieffektivisering som bör genomföras med start redan nästa år. Småföretag och hushåll bör erbjudas rådgivning om effektivare energianvändning. Kampanjer för användande av bränslesnåla bilar och ändrade körmönster bör också genomföras.

Vi socialliberaler vill också föreslå att det inrättas lokala klimatinvesteringsprogram. Sådana skulle finansieras inom ramen för de lokala investeringsprogram som i dag redan finns. Vi anser också att fördelning och bedömning av anslag för lokala klimatinvesteringsprogram bör handhas av Miljödepartementet.

I dag pågår ett misstänksamt spel mellan medlemsländerna i EU där rationella åtgärder stoppas därför att de inte kan genomföras ensidigt av ett medlemsland. För att riva hindren mot en rationell klimatpolitik måste EU ges ökat inflytande över klimatpolitiken. Vi vill införa en europeisk miniminivå för koldioxidskatten.

Trots att alla partier säger sig förespråka en sådan har Sverige varit långt ifrån drivande för en sådan utveckling. Haagmötet var en besvikelse för alla oss som hoppats på att Sverige skulle gå i bräschen i denna fråga. Men de svenska socialdemokraterna var inte villiga att förorda en gemensam koldioxidskatt. Det är en stor besvikelse för miljön och för alla oss miljövänner.

En europeisk koldioxidskatt är i sig inte tillräcklig för att klara utmaningen i klimatfrågan. Förebilden för EU bör därför vara EMU-samarbetet. Unionen måste skapa en gemensam valuta för växthusgaser, en ekologisk euro, i form av utsläppsrättigheter. Kyotoprotokollet skapar möjligheter för länder att klara sina åtaganden genom att handla med utsläppsrätter.

Att fördela utsläppsrätter via marknaden har stora fördelar jämfört med administrativa regleringar. Det har också fördelar jämfört med skatter och subventioner. Det leder för det första till de mål som har uppsatts. Ska vi bara släppa ut 60 ton koldioxid kommer det inte att finnas fler rättigheter att köpa. Skattehöjningseffekter påverkas av faktorer som konjunktur och konsumtionsmönster.

För det andra innebär utsläppshandel att det är den som släpper ut växthusgaser som betalar. Sverige bör införa ett system för handel med utsläppsrätter så snart det är möjligt. Det främsta syftet bör vara att skapa en förebild för att införa ett ekologiskt EMU, dvs. en europeisk handel med utsläppsrätter beslutad på EU-nivå. Men även om det tar tid eller visar sig svårt att genomföra, menar vi att Sverige bör införa ett eget system för handel med utsläppsrätter.

Avslutningsvis, herr talman: Den biologiska mångfalden är en förutsättning för människans överlevnad och en ständig källa till inspiration och rekreation. Ett sätt att skydda naturskog och därmed den biologiska mångfalden är att undanta viss skogsmark från skogsbruket. För att en del av Sveriges sista naturskog ska kunna bevaras för kommande generationer menar vi att skog måste skyddas i reservat. Att bevara orörd natur, ostörda rekreationsområden och biologisk mångfald är därför viktiga mål för en socialliberal miljö- och naturresurspolitik.

Vi föreslår en förstärkning på området med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringens proposition.

Anf. 4 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Jag vill efterlysa lite hyfs i debatten från Harald Nordlund. Jag tycker att Harald Nordlunds retorik tillhör det som gör att unga människor vänder politiken ryggen. Jag delar inte Harald Nordlunds uppfattning om vad jag har sagt i klimatfrågan. Vad jag gjorde i den debatten här i kammaren var att jag anmärkte på det osakliga påståendet från Miljöpartiets Gudrun Lindvall att de tragiska översvämningarna i Arvika med bestämdhet är ett resultat av växthuseffekten. Detta vet inte forskarna i nuläget. Jag efterlyste en saklig behandling av en så viktig fråga som klimatfrågan.

Jag tror också att det är viktigt att i den här kammaren anmärka att forskarna inte är eniga. Man är troligen enig om att det pågår en temperaturhöjning, men man är inte helt enig om vad den är resultatet av – om det är mänsklig påverkan eller solaktiviteter eller om det är fråga om naturliga fluktuationer.

Även om jag också väldigt noggrant sade att scenariot med mänsklig påverkan är så pass viktigt att vi måste ta hänsyn till det, vill jag efterlysa lite hyfs i debatten, Harald Nordlund.

Anf. 5 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Herr talman! Forskarna är i stort sett helt eniga om att utsläpp av koldioxid och vissa andra gaser har en mycket stark påverkan på klimatet. Det finns en nästan total enighet kring detta. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi från politiskt håll är tydliga i vår inriktning. Så snart vi uttalar ett ifrågasättande av detta som vi egentligen borde vara eniga om sprider vi också ett ifrågasättande hos de många människorna. Det gäller på klimatområdet liksom också i frågan om vår hantering av avfall. Det gäller faktiskt också i frågan om skatt på förbränning av sopor.

De signaler som vi skickar ut betyder oerhört mycket för om vi ska ha framgång med miljöarbetet. I klimatfrågan är det viktigt att vi från politiskt håll uppträder på ett sätt som gör att människor förstår att vi tar frågan på allvar. Vi sprider tveksamhet genom att ifrågasätta det här förhållandet.

Anf. 6 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Ja, visst är det så, Harald Nordlund, att koldioxidutsläpp och andra växthuseffekter har en inverkan på temperaturen på jorden. Växthuseffekten är ju grunden för att vi har liv på jorden. Att det skalet finns är en av livsbetingelserna. Vad vi pratar om är om vi människor bidrar ytterligare till den här effekten.

Något som är ännu farligare, Harald Nordlund, är om vi politiker inte visar oss öppna för andras argument utan låser oss vid ett scenario. Så har skett tidigare, och jag tror att det är viktigt att vi har ögon och öron öppna för den omvärld som debatterar den här frågan. I massmedierna finns det för närvarande inte någon enig linje.

Däremot vill jag instämma med Harald Nordlund i att scenariot med mänsklig påverkan som den kanske starkaste effekten är så pass viktigt att vi måste ta det på allvar och även genomdriva en politik i enlighet därmed. Jag tror att det är väldigt viktigt att markera den skillnaden. Vi får inte neka anslag till forskare som säger något som ifrågasätter den modell som vi tycker är rimligast. Det är viktigt att vi får fram alla fakta på bordet och inte agerar som ett slags växthuseffektens korsriddare och slår ned alla som tycker olika. Jag tror inte att den typen av politik är framgångsrik när det gäller att övertyga människor i samhället.

Anf. 7 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Herr talman! Vi måste vara öppna när det gäller metoderna för att förhindra den katastrof som kommer om vi inte handlar kraftfullt. Vi måste vara öppna för nya tankegångar och diskutera dem, men det kan inte när det gäller det förhållande som jag talar om, hur våra utsläpp påverkar klimatet, få råda någon tvekan om att vi måste minska de stora utsläppen. Därom måste vi vara eniga.

Anf. 8 GUDRUN LINDVALL (mp):

Herr talman! Jag känner igen den här debatten från förra året. Också då gick jag upp och sade: Nu ska jag tala om det som vi egentligen ska tala om, nämligen de miljöåtgärder som vi ska göra i Sverige. Det är det som det handlar om, inte om vad vi ska göra globalt utan vad vi kan och måste göra i Sverige för att komma vidare med miljöpolitiken.

I budgetpropositionen för år 2001 finns det rejäla miljösatningar, och jag är å Miljöpartiets vägnar mycket glad över att det samarbete som Miljöpartiet har med regeringen och Vänsterpartiet har resulterat i detta. Dessa satningar har naturligtvis varit hjärtefrågor för oss.

Vad gäller miljösatningarna totalt över året på utgiftsområdet kan konstateras att vi från 1998 till 2002 har fördubblat budgeten. Det är alltså fråga om rejäla satningar. Under det samarbete som Socialdemokraterna hade med Centerpartiet anslogs 1,2 miljarder kronor, och för 2002 är vi uppe i 2,4 miljarder. Dessa medel går till marksanering, skogsinköp, kalkning, miljöforskning osv. Det gäller frågor som inte kan lösas globalt. Sverige måste anslå pengar för att kunna lösa de problem som vi har här.

Den största satsning som görs under åren 2000–2001 gäller miljöövervakning. Denna uppgift för Naturvårdsverket och flera andra myndigheter har blivit allt större. Vi känner att vi vill ha kontroll över allt fler områden, t.ex. förekomsten av allergier och skälen till att de uppkommer. Det har funnits ett stort behov av att anslå mer pengar till miljöövervakning, och det är med glädje som jag kan konstatera att anslagen ökar från 132 miljoner kronor till 226 miljoner år 2001. Det är en rejäl satsning.

En annan fråga som har legat Miljöpartiet mycket varmt om hjärtat är marksaneringen. Också det är en fråga som vi inte kan lösa globalt utan måste åtgärda lokalt. Vi måste ta hand om de gifter som ligger i marken och riskerar att läcka ut till omgivningen. Jag kan konstatera att anslaget till detta i samarbetet mellan Socialdemokraterna och Centern år 1998 var 0 kr. För 2001 ligger det på ungefär 150 miljoner och ökar 2002 till drygt 300 miljoner och 2003 till drygt 400 miljoner.

Det är inte så glamoröst att städa, men det är nödvändigt i det här fallet. Många av de berörda områdena läcker kreosot, kvicksilver och andra tungmetaller och ämnen som vi absolut inte vill ha ut i omgivningen och som om de tillåts läcka hamnar i ekosystemen på ställen där de absolut inte går att komma åt utan sprids. De hamnar så småningom, människoegoistiskt resonerat, i värsta fall även hos människan. Innan dess har de ofta påverkat ekosystemet så pass mycket att de har slagit ut sådant som naturligt förekommer.

Från Miljöpartiets sida tycker vi också att det är mycket glädjande att vi nu börjar komma upp på nivåer för skogsinsatser som handlar om ungefär ½ miljard. Det behövs om vi ska kunna spara gamla skogar som kan få utvecklas till urskogar. Vi kan se att av de arter som i dag finns på Artdatabankens hotlista är många beroende av produktiva och äldre skogar. Det här är områden där det har funnits ett akut hot och risk för att de här områdena försvinner, men nu finns alltså medel att klara detta. Men det är också viktigt, som någon har påpekat, att ha medel för att klara skötseln av de naturreservat vi har. Även här anslås rejält med pengar. Vi kan se på det anslag som tidigare hette A3 och där det fanns drygt 670 miljoner år 2000. Det finns 875 miljoner år 2002 och ungefär 850 miljoner år 2001. Även här görs rejäla satningar.

Flera har talat om nödvändigheten av kalkning, någonting som man skulle önska inte behövdes. Men nu befinner vi oss på en sur berggrund med gnejs och granit, en berggrund som har mycket svårt att buffra försurande nedfall. England har det annorlunda med sitt kalkberg. Här är det nödvändigt att fortsätta att kalka. År 1998 anslogs 160 miljoner till kalk-

ning. Vi är uppe på 213 miljoner nu. Det står klart och tydligt i budgeten att den nivån ska vi ligga på. Det är möjligt att det innebär att vi måste förstärka det ytterligare, men som det ser ut nu räcker 213 miljoner. Samtidigt är det en anslagsstorlek som måste kunna variera över åren beroende på hur snösmältningen blir. Ibland går det åt lite mer pengar, ibland lite mindre, också därför att vissa objekt inte kalkas varje år. Det finns objekt som kalkas vartannat, vart tredje, t.o.m. vart fjärde år därför att man anser att behovet är sådant.

Det klagades här på att en del behövs till administration. Men för att de här pengarna ska användas på ett effektivt sätt måste man veta vad man behöver göra och ska göra. Länsstyrelserna anser att den summa som angivits behövs för att klara det. Jag måste säga att jag i det fallet tror att de som arbetar på fältet vet vad de talar om. Så vi anser alltså att den summan är okej.

Även till miljöforskningen höjs anslaget, faktiskt fördubblas, från 50 miljoner år 2000 till 100 miljoner 2001. En del av pengarna, ungefär 45 miljoner, går till den nya forskningsfond som ska inrättas. Resten blir kvar på detta anslag.

Det finns också annat som det satsas på. Eskil Erlandsson tog upp pengar till biotopskydd. Det ligger inte på det här utgiftsområdet, men jag kan även där redovisa att under s- och c-samarbetet var det anslaget nere på 25 miljoner. För år 2001 är det uppe på 135 miljoner. Även här sker en rejäl satsning. Det här går inte bara till biotopskydd, utan vi skriver i budgeten att det kan finnas andra projekt som behöver stöd, t.ex. vet vi att vi i dag inte har en heltäckande karta över vilka områden som behöver skydd enligt biotopskyddsbestämmelserna. Vi vet också att det finns värdefulla andra objekt, t.ex. stora träd i många skogar. Det har kommit en utredning som visar att det finns många stora träd som har höga biologiska värden, men där har inte heller funnits något skydd. Därför anslås lite extra pengar till det.

Det känns oerhört angeläget att de här anslagen höjs så pass mycket som nu görs. Jag är lite förvånad över den debatt vi har som inte alls handlar om det som det ska handla om, nämligen pengarna i budgeten utan om mycket annat. Jag vill kommentera en del av det.

Moderaterna tar upp det faktum att det nu växer upp sopförbränningsstationer runtom i landet. Jag delar den oron, eftersom det inte bara innebär att man eldar sådant som kan vara acceptabelt att elda, utan vi börjar få en stor import av sopor, t.ex. är sopförbränningsanläggningen i Umeå dimensionerad för att klara en del av sopförbränningen för Norges hushållsavfall. Det känns naturligtvis oerhört beklämmande. Från Miljöpartiet har vi varit kritiska till att det inte finns en avfallsförbränningsskatt. Vi menar att den situation som vi har i Sverige i dag, att det transporteras plast och papper och även annat från andra länder i EU, inte är acceptabel.

När det gäller bilskroten har det diskuterats mycket att införa en högre avgift för bilskrot, men vi kan vänta med den diskussionen tills propositionen kommer. Den kommer före jul.

Centerpartiet talar mycket om det lokala engagemanget. Jag var ordförande i Södertälje miljö- och hälsoskyddsnämnd när producentansvaret inrättades. Jag kan säga att jag aldrig varit med om en större sorg för många som började engagera sig lokalt för var insamlingen för sorterat

avfall skulle finnas, hur det skulle organiseras och vad man skulle göra. Helt plötsligt rycktes den möjligheten från oss lokalt. Det hanterades centralt.

Det är viktigare att människor agerar än att skriva program, Eskil Erlandsson. Jag känner igen det här. Vi hade lokala miljöprogram. Vi har haft lokala Agenda 21-grupper. Nu föreslår Centern lokala klimatprogram. Jag skulle önska att politiken mer handlade om vad man lokalt kan göra. Vi bör kanske därför se över producentansvaret och se till att det ges en möjlighet till ett lokalt engagemang när det gäller sophanteringen. Jag tror att det skulle uppskattas av många som känner sig låsta i det producentansvar som fick den utformning där producenterna inte, vilket är helt rätt, ska bekosta insamlandet utan aktivt samla in.

Jag skulle egentligen vilja undvika att återigen ha en debatt om klimatpolitiken, eftersom vi hade den för någon vecka sedan. Jag kan säga att vad jag sade i den debatten var att FN har försökt åstadkomma en stor forskarpanel för att just slippa den debatt i olika länders parlament som vi har här. Man har tillkallat någonting som kallas International Panel on Climate Changes, IPCC, som skulle räta ut alla frågetecken, se till att skapa en konsensus över vad som var på gång. Denna konsensus innebar att man ansåg att växthuseffekten förvärrades rejält av de utsläpp av växthusgaser som människan förorsakar.

Det finns faktiskt en sak som man inte är överens om, och det är hur många grader jordens medeltemperatur kommer att höjas. Tidigare sade man ungefär 3 grader fram till år 2015. Den nya panel som jobbar med ett program säger möjligen upp till 5 grader fram till 2015. Det här är dramatiska siffror tal över jorden, även om det verkar så lite.

Jag måste säga att moderaternas politik är lite beklämmande, man säger att det här kan vi inte göra någonting åt, det här är sådant som människan inte kan påverka, det är bara att fortsätta att leva som vi gör. Men vi som vill göra någonting menar att förutsättningen för att kunna göra någonting är naturligtvis att vi accepterar att det beror på mänsklig påverkan. Då finns det en möjlig väg att komma till rätta med klimatiförändringarna.

Slutligen vill jag säga att Artdatabanken gör ett gott jobb. Jag hoppas att ni alla har läst den rapport som har kommit under förra året och som visar vilka försvunna arter, vilka arter som är hotade. Det är ganska många. 258 arter har försvunnit från Sverige, många i modern tid. Mellanspetten t.ex. försvann för ungefär tio år sedan. Akut hotade är 279, starkt hotade 570, sårbara 1 104, missgynnade 1 357. Sådana som man tycker att man inte har tillräcklig kunskap om för att kunna klassa in dem är 552.

Det här visar att den biologiska mångfalden är väldigt trängd i ett land som Sverige. Därför är det extra angeläget att se till att det i den budget som vi nu lägger fram finns rejäla satsningar på biologisk mångfald. Jag kan med glädje konstatera att pengarna i det anslag som heter 3.8.3, gamla A3, och som innehåller pengar till skogsinköp, kalkning och skötsel av naturreservat kommer att komma den biologiska mångfalden till del. Jag är också glad att kunna konstatera att de pengar som finns under utgiftsområde 23 till biotopskydd också kommer att komma den biologiska mångfalden till del, till en del också miljöbevakningspengar-

Prot. 2000/01:42
7 december

*Allmän miljö- och
naturvård*

na, eftersom mycket av miljöbevakningen handlar om hur de arter som är hotade har det och varför det är som det är.

Det är alltså med glädje som vi från Miljöpartiet lägger denna budget till handlingarna. Jag vill också påpeka att vi har en reservation i betänkandet. Eftersom det ser ut som det ser ut, att vi har klimatförändringar, menar vi att det är dags att inrätta ett konto just för att kunna förebygga klimatförändringarna. Det går faktiskt att förebygga många av de skador vi kan se i dag. Man kan genom en skogsavverkning som innebär att man inte avverkar så att vi får en större avrinning, genom att man ser till att man t.ex. inte bygger låga lägenheter utefter älvar, minimera de skador som antagligen kommer att återkomma under de kommande åren.

Vi menar att det är dags att inrätta ett konto just för den typen av åtgärder.

Vi har en reservation i betänkandet – den heter nr 3. För tids vinnande yrkar jag inte bifall till den, men naturligtvis står Miljöpartiet bakom den.

Detta är som sagt en budget som visar att majoriteten med s, v och mp har ett mycket offensivt tänkande. Från Miljöpartiets sida har detta naturligtvis varit de frågor som vi har värnat mest i samarbetet.

Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till Gudrun Lindvall med anledning av det anförda, och framför allt med anledning av hennes önskan om att vi ska prata om budgeten och miljöåtgärder i Sverige. I budgeten, i finansplanen, kan jag läsa: Energiskattens fiskala karaktär renodlas och skatteuttaget för olika energislag ska avspegla energiinnehållet. På sikt breddas basen för energiskatten genom att biobränslen inkluderas.

För det första: Anser Gudrun Lindvall att detta står i överensstämmelse med vad Gudrun Lindvall har stått här i kammaren och pratat om i dag?

För det andra: Står Gudrun Lindvall som miljöpartist bakom den skrivning som finns i finansplanen i år på s. 35?

För det tredje: Skulle ändå inte Gudrun Lindvall, liksom jag, vilja se att vi på ett bättre sätt inkluderade de ideella organisationerna i det arbete som är nödvändigt för att bättre skydda, bevara och utveckla vår miljö i Sverige? Jag tänker på organisationer som SNF, Sveriges Hembygdsförbund och andra. Varför kan Gudrun Lindvall inte se till att de här organisationerna, som lever under knapphetens stjärna, får en liten skärv ytterligare – så som vi har föreslagit i vårt budgetförslag?

Anf. 10 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Herr talman! Först och främst kan jag säga att den stora diskussionen om finansplanen kommer att komma här på fredag.

I dag räknas ganska mycket som biobränslen som jag knappast tror att Eskil Erlandsson och jag anser är biobränslen. Exempelvis räknas även sopor som biobränslen. När man eldar plast och papper räknas det som en del av biobränslet. Det innebär att vi verkligen måste se över vad av det som kallas biobränsle i dag som ska klassas som biobränsle i morgon. Jag tycker att det är mycket angeläget att börja se över detta. Eftersom man klassar t.ex. sopor som biobränslen i dag så finns det absolut skäl att se över detta.

Jag tror att Eskil Erlandsson och jag är överens om att det som han och jag kallar rena bibränslen, t.ex. sådant som kommer från skogen, naturligtvis bör ha speciella beskattningar. Men som vi också är överens om – tror jag – är det knappast rimligt att sopor ska ha en lägre beskattning än en del annat. Här behövs alltså en översyn. Det står jag bakom.

Den andra frågan gällde de ideella miljöorganisationerna. Naturligtvis anser vi att de är viktiga, och vi förstår många samtal med dem. Man bör se till att de klarar sig på ett bra sätt. Det intressanta är dock att detta krav framförs av Centern varje år, men motsvarande krav kommer inte från miljöorganisationerna.

Anf. 11 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Den skrivning som finns – för den finns de facto på s. 35 i finansplanen, Gudrun Lindvall – gör att när jag träffar människor, enskilda såväl som företagsledare, hör jag att de i dag avstår från att investera i produktionsanläggningar där man har för avsikt att elda med biologiska bränslen. Man avstår från det därför att man inte vågar lita på Gudrun Lindvall när hon har ställt upp på den skrivning som finns på s. 35 i finansplanen.

De investeringar som enskilda och företag gör, t.ex. när man byter pannanläggning i ett hushåll, kan gå på 50 000–75 000 kr. Det är mycket pengar för ett hushåll, likväl som det är mycket pengar när ett företag ska investera i en förbränningsanläggning för att värma sina fabriksanläggningar.

Anf. 12 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Herr talman! De stora aktörerna som är villiga att satsa på det här är mycket väl medvetna om de direktiv som finns i EU – Auto/Oildirektivet t.ex. Det gör att vi kan ha en skattesubvention för förbränning av vissa biobränslen bara under en övergångstid. Sedan förbjuder EU det. Det är väl egentligen detta som oroar dem mest. I de kontakter som finns på högre nivå – högre än den här kammaren, eller i alla fall mer operativ – är det snarare den oron som man hör om. Hur länge kan vi klara de skatteinivåer som vi har innan EU sätter stopp för dem?

Den bild som Eskil Erlandsson målar upp känner jag inte alls igen. Jag tycker att det snarare verkar vara politisk retorik än att ha så mycket med verkligheten att göra.

Dessutom kan man se att det i mångt och mycket lönar sig för hushållen att byta till alternativa bränslen. Det behöver inte bara nödvändigtvis vara biobränslen, utan det som kanske lönar sig mest i dag är bergvärme och värmepumpar – men framför allt bergvärme. Det sker fortfarande en stor omställning i många hushåll därför att man ser att det på t.o.m. mycket kort sikt lönar sig att byta från fossila bränslen till andra. Dessutom kan vi se att det i dag faktiskt är ganska få hushåll som fortfarande eldar med olja. Många har ställt om sitt energisystem till någonting som är både miljövänligare och billigare.

Anf. 13 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag vill gå tillbaka till två frågor som Gudrun Lindvall berörde.

Den ena gäller kalkning och kalkningsanslaget. Gudrun Lindvall talade om det höjda anslaget. Utan tvekan – det är vi säkert eniga om – så måste vi fortsätta med kalkningsinsatserna. Men det finns forskarrapporter som tyder på att nuvarande kalkningsinsatser också orsakar skador.

Jag vill fråga Gudrun Lindvall om man mellan de tre majoritetspartierna har övervägt att använda det ökade anslaget för andra insatser för bevarandet av den biologiska mångfalden. Jag tänker på insatser som möjligen skulle kunna göra större nytta än att öka på kalkningen.

Herr talman! Den andra frågan gäller sopförbränning och deponering. Gudrun Lindvall nämnde inte – åtminstone noterade inte jag det – möjligheten av att också belägga förbränningen med skatt. Det borde vi vara eniga om. Kommer de tre majoritetspartierna att inom kort lägga fram förslag om skatt även på förbränning av sopor?

Anf. 14 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Herr talman! Anslaget 34:3 är ett anslag där vi valde för några år sedan att lägga ihop kalkning, skogspengar och skötsel av naturreservat bl.a. Tanken var att pengarna skulle kunna användas effektivt, eftersom det vissa år behövs mindre pengar till kalkning. Då skulle det finnas en möjlighet att använda pengar till annat respektive att flytta tillbaka dem de år som det behövdes mer. Det anslag som vi räknar med är alltså ungefär 213 miljoner per år.

Det stämmer att det finns vissa kalkningsobjekt som man kan ifrågasätta. Det gäller framför allt myrmark, där det finns många arter som är enormt känsliga för pH-förändringar. De klarar inte höga pH:n. Det finns också vissa kalkningsobjekt där det från början har varit fiskevårdsföreningar som har tagit initiativ. Där har det inte varit den biologiska mångfalden som man i första hand har varit ute för att spara. Man har snarare velat skapa sjöar med bättre förutsättningar för *put-and-take*-fiske.

Så visst är det nödvändigt att se över vilka objekt som kalkas – det är helt riktigt. Samtidigt kan vi se att det är väldigt svårt att sluta kalka. Detta är naturligtvis någonting som länsstyrelsen beslutar om vad gäller detaljerna. I den kalkningsplan som kom för något år sedan berörs en del av den här problematiken. Jag förutsätter att länsstyrelserna försöker se till att de objekt som kalkas i första hand kalkas där det behövs för den biologiska mångfalden. Det finns också redovisat i budgeten hur mycket som kalkas i dag. Det är ganska betydande arealer sjö och även ganska betydande arealer rinnande vatten. Det är mycket bra att denna diskussion kommer upp, för det har varit så att kalkningen också har varit ett hot mot en viss typ av biologisk mångfald tidigare.

När det gäller deponering vill jag säga att Miljöpartiet hela tiden har hävdats, även när deponiskatten kom, att vi vill ha en skatt på avfallsförbränning.

Anf. 15 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Herr talman! Den ökning av förbränningen som vi kan notera – vi har ju tyvärr också en import av sopor för förbränning – hänger sannolikt samman med att deponering beläggs med skatt, men inte förbränning. Det sambandet är ju tydligt. Därför är det oerhört angeläget att man kan

få samma nivå på skatt på förbränning som på deponering. Jag ser fram emot ett förslag om skatt på förbränning.

Prot. 2000/01:42
7 december

Anf. 16 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Herr talman! När förslaget om skatt på avfall kom ville två av de tre samarbetspartierna ha en skatt på förbränning. Vänsterpartiet ville också det. De erfarenheter vi nu börjar få av det som har skett tycker jag tyvärr visar precis det som vi i Miljöpartiet sade då, nämligen att detta skulle innebära en ökad förbränning av sopor. Vi i Miljöpartiet har också här i kammaren flera gånger, såväl i debatter som i interpellationer, tagit upp det faktum att skatteförhållandena i dag, och också opinionstrycket i många andra europeiska länder, gör att man väljer att skicka avfall till Sverige.

Egentligen förvånar det mig att de som förestår sopförbränningsanläggningar i Sverige accepterar att bli sopstationer. De senaste fallet har vi haft i min hemkommun Södertälje. Där har Greenpeace uppmärksammat oss på att Igelsta importerar avfall från Holland. Hur det blir med det och om det kommer att lastas av eller inte är inte riktigt klart i dagsläget. Möjligen blir det så att båten vänder.

Men Sveriges image som ett land som vill gå före när det gäller en ekologiskt hållbar utveckling får naturligtvis en rejäl törn när Sverige tar emot sådant bränsle som många andra länder, t.ex. Tyskland och Holland, inte anser att man kan förbränna i det egna landet. Vi har ingen annan reningsteknik i skorstenarna än vad man har där. Marknaden är som bekant fri på det området. Det är bara att köpa den reningsteknik som finns. För några år sedan åkte svenska företag till Tyskland för att titta på den bästa reningstekniken för sopförbränningsanläggningar.

Det är enligt min uppfattning absolut nödvändigt att införa en skatt på förbränning av sopor för att komma till rätta med det här problemet.

Anf. 17 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Frågan om klimatet börjar bli något tröttsam. Det är mycket tydligt var Moderaterna står i klimatfrågan. Under årens lopp har vi agerat ganska kraftfullt när det gäller koldioxiden. Däremot tror jag att det under vårens behandling kommer att visa sig att vi har olika lösningar för att uppnå detta.

Det jag anmärkte på i den förra debatten – och det har tydligen blivit en ny minidebatt här i kammaren – var att Gudrun Lindvall med säkerhet påstod att nu var klimatförändringen här. Hon hävdade att de regn som föll över Mellansverige och översvämningarna i Arvika skulle visa detta. Det är faktiskt ett faktum att sådana här översvämningar kommer lite då och då. Vi hade stora översvämningar på 20-talet och på 60-talet, och nu kommer de igen. Att bombsäkert säga att detta hör ihop är nog ganska dumt. Vi måste skilja detta från den sakliga debatten om klimatfrågan där Moderaternas uppfattning är tydlig.

Den andra frågan som jag skulle vilja ställa till Gudrun Lindvall kräver mer aktiv respons. Den handlar om bioceller. Miljöpartiet har ju i alla fall markerat i olika sammanhang att man har varit positiv till bioceller. Gudrun Lindvall, som näst intill har tagit på sig rollen som majoritetsföreträdare här i kammaren, borde väl ha någonting konkret att komma med i så fall. Klockan är fem i tolv för biocellerna. Man har hittat en

*Allmän miljö- och
naturvård*

massa konstruktiva lösningar för att komma runt detta med avfallsskatten, men klockan är fem i tolv. Jag tror inte att de kommer att överleva med den här konstruktionen. Vad kommer Gudrun Lindvall att göra konkret för att biocellerna ska överleva?

Anf. 18 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Herr talman! Om vi nu återigen ska tala om klimatet vill jag påpeka att jag sade att man i internationella paneler är överens om att vi har en klimatförändring som är påverkad av människor. När man stoppar in de här förändringarna i datasimulatorer visar det att vi ska få mer regn i närheten polerna, t.ex. här i Sverige. Sverige ska få mildare vintrar och mer regn. Det är precis det som sker nu. Då kan man naturligtvis, om man vill, säga: Nej, just i år beror det inte alls på det som forskarna tror att det beror på, utan just i år beror det på en solfläck.

Det är ett sätt att hantera verkligheten på. Det förvånar mig att en så ung människa som Lars Lindblad har den här strutsmentaliteten. Jag trodde att den tillhörde den äldre moderatgenerationen. Men det är uppenbarligen en kultur som man har fört vidare i partiet. Det är bara att beklaga det.

Vi i Miljöpartiet tror att de datasimuleringar som forskarna gör visar vad som möjligtvis kan ske när man har en klimatförändring, och det är man ju överens om att vi har. Det finns naturligtvis ingen här i kammaren eller någon annanstans som är så dum att man säger att det absolut beror på exakt det. Men det som talar för att det som sker nu beror på klimatförändringar är väl ändå ganska bestickande. För Miljöpartiet är det så. Vi menar att för att kunna komma till rätta med de klimatproblem vi har måste vi erkänna att det kanske ligger lite i det som forskarna säger. Då kan man nämligen påverka det. Men med Lars Lindblads sätt att diskutera detta står man bara och säger: Oj då, så synd. Det här kan vi inte göra någonting åt. Det var en solfläck.

Jag tycker att det är ett ganska defaultistiskt synsätt.

I samband med den proposition som togs fram när det gäller avfallsskatten fanns det också en mycket tydligt skrivning från utskottet om att detta inte fick missgynna bioceller. Såvitt jag har förstått är det precis som Lars Lindblad säger, nämligen att man håller på att hitta lösningar på problemet.

Anf. 19 LARS LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Jag efterlyste saklighet och vetenskaplighet i argumentationen. Jag noterar trots allt att Gudrun Lindvall instämmer i min syn att man inte med säkerhet kan säga att detta är effekten, även om det är troligt. Det är en nyansskillnad som är väldigt viktig att lyfta fram. Resten kan vi väl tolka som ren politisk retorik utan någon större substans. Det var anklagelser om var Moderaterna står i klimatfrågan.

Men jag skulle vilja ha ett lite tydligare svar om biocellerna. Jag uppfattade inte det riktigt. Det var alldeles för kort. Hur kommer Miljöpartiet att verka konkret för att biocellerna ska överleva?

Anf. 20 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Herr talman! Ett av problemen med det som nu sker i miljön är att vi aldrig kommer att få ett exakt och säkert svar, Lars Lindblad. Vi kommer

aldrig att få ett exakt och säkert svar på varför cancerfallen och allergifallena ökar och varför klimatförändringen ser ut så eller så. Vi vet inte det. Vi befinner oss just nu i ett enda stort laboratorium där vi kollar vilken effekten blir. Det borde väl ändå Moderaterna kunna inse.

Mänskligheten experimenterar just nu med jorden. Vi har ingen aning om hur klimatförändringen kommer att se ut, eftersom det aldrig har gjorts förut. Vi kan försöka räkna ut vad som kommer att ske. Forskarna har försökt att räkna ut vad som kommer att ske, och det är det som nu sker. Det är vad man har sagt att man tror ska kunna ske. Det möjligt att det kommer att ske något annat som man inte har kunnat förutse. Det är egentligen lite skrämmande. Det gör att vi i Miljöpartiet säger: Låt oss ta forskare på allvar och försöka komma till rätta med problemen! Låt oss se till att vända utvecklingen! För det kan vi. Om utvecklingen kan gå åt ett håll, kan den gå åt andra hållet också.

När det gäller bioceller anser jag att ett av de stora problemen i dag är att så länge vi inte har skatt på förbränning av avfall blir det så pass mycket billigare att bränna mycket av det som man skulle kunna lägga som bioceller. Om vi får en skatt på förbränning av sopor kommer det att innebära att biocellen blir mycket mer ekonomiskt lönsam. Jag tror att det bästa sättet att lösa problemet skulle vara att införa skatt på förbränning av avfall. Det driver vi hårt gentemot regeringen.

Anf. 21 SINIKKA BOHLIN (s):

Herr talman! Jag har den senaste tiden känt en viss oro för miljöfrågorna och deras ställning i samhället. I olika opinionsundersökningar har miljöfrågorna dalat och hamnat ganska långt ned på listan jämfört med hur det var för några år sedan. Jag kanske förstår lite grann när jag lyssnar på moderaterna och Lars Lindblad. Han beskrev den socialdemokratiska miljöpolitiken som en ketchupflaska. Det kommer ingenting och det kommer ingenting, och så kommer allting på en gång.

Om man tittar på den moderata ketchupflaskan är den ganska tom. Det finns ingenting. Vi hör också här i debatten att det inte är budgeten man debatterar utan de frågor som kommer senare. Om det nu finns någon droppe kvar på botten när det gäller styrmedel på miljösidan, t.ex. skatter, så ska de också bort – inte klämmas ut utan skäras bort.

Lite grann av den oro jag nämnde i början har väl lagt sig. Jag har under det senaste halvåret besökt ca 30 kommuner. Jag vill påstå att det pågår mycket aktiviteter för bättre miljö i kommunerna, det arbete nära människor som inte syns och hörs i den här kammaren. Det är i den offentliga sektorn och mycket i näringslivet.

Miljöcertifieringen har varit en stor framgång för miljöarbetet i närmiljön. Kanske syns det inte så mycket, och man talar inte så mycket om det. Men det börjar bli en norm, och det är ju dit vi egentligen vill. Nu får vi hoppas att dessa höga ambitioner t.ex. när det gäller miljöcertifiering inte enbart blir pappersprodukter – det tar ju ganska mycket tid – utan att miljön efter hårt arbete och mångas engagemang blir en norm i all verksamhet.

Det gäller naturligtvis även oss som medborgare. Enligt Agenda 21, som är mitt hjärtebarn, har vi ju alla ett ansvar. Jag upplever en liten avmattning i miljöarbetet, t.o.m. i hushållen. Det gnatas lite för mycket. Miljöarbetet upplevs som lite besvärligt. Jag tror att vi som medborgare i

det här landet har kunskapen om miljön och dess betydelse. Vi vet hur vi ska göra hemma för att skapa bättre miljö. Men när jag var runt Siljansbygden och träffade folk från Falun beskrev de den brist som finns i dag: Det är lusten i miljöarbetet som saknas.

Herr talman! Miljöpolitik är mycket mer än den ganska måttliga summa, som ändå har ökat de senaste åren, som vi hanterar i dag i den här budgetdebatten. Det handlar som vi här har hört om allt från den globala samverkan som behövs för vissa frågor till dig som sorterar förpackningar i ditt hushåll. Det handlar mycket om närhet till miljöfrågor. Det handlar om att vilja bidra. Den kanske största betydelsen har kunskaperna.

Därför, herr talman, är initiativet till ett s.k. grönt kunskapslyft ett viktigt steg i det här arbetet. Syftet är att öka kunskaperna och insikterna hos allmänheten om behovet av att ställa om samhället i hållbar riktning samt visa hur den enskilde i vardagen kan bidra till den här processen. 10 miljoner kronor av medlen till lokala investeringsprogram kan användas för studier och folkbildning för att förstärka det lokala arbetet med den ekologiska omställningen. Jag vill påstå att arbetet med Agenda 21 går vidare.

Samtidigt ökar vi den mycket omdiskuterade ramen för lokala investeringsprogram, LIP, som många här i kammaren har kritiserat mycket. Det är ett arbete som pågår nära människor. Man förstärker det med 700 miljoner kronor. Det här programmet startade som många vet 1998. Hitills har ca 5 miljarder kronor delats ut i investeringsprogram för hållbar utveckling i 130 kommuner. Det är många som har varit inblandade och engagerade, så jag tror att man i Centerpartiet kanske skulle vara nöjd med det engagemang som finns i bygderna.

Herr talman! Trots att Miljöpartiet har redovisat budgeten och majoritetens förslag tänker jag ändå kort kommentera den socialdemokratiska inriktningen och den politiska viljan som finns i de budgetökningar som finns.

Vi kan göra en ganska klar uppdelning i nya budgetsatsningar. Det är nya pengar till att avbetala gamla miljöskulder. Vem vill lämna en skuld till sina barnbarn? Vi ska försöka klara av den miljöskulden. Det är att öka resurserna till sanering av förorenade områden. För nästa år är summan närmare 152 miljoner kronor, en ökning med drygt 85 miljoner kronor. Det är en summa som fortfarande behövs för kartläggning – vi vet inte allt som är förorenat – men också för att sanera områden, industriområden och naturligtvis också soptippar eftersom vi här i dag mycket har diskuterat skattefrågor, t.ex. deponiskatten.

Till det här att betala av miljöskulden skulle man också kunna räkna de höjda anslagen för att värna skogen och den biologiska mångfalden eftersom vi försöker rädda det som räddas kan till kommande generationer. Det totala anslaget blir 848 miljoner kronor för år 2001, varav 635 miljoner kronor går till skogsinköp samt skötsel och förvaltning av dessa områden.

Kalkning har flera nämnt här. Tyvärr måste vi kalka. Men vi har ändå nu bestämt att vi ska kalka för 213 miljoner kronor årligen de kommande tre åren.

Alla dessa åtgärder görs för att betala av miljöskulden men samtidigt skapa en bättre framtida miljö för kommande generationer.

Andra åtgärder som syftar till att vi inte ska behöva göra så många misstag i framtiden är satsning på miljöforskning och miljöövervakning. Från den 1 januari inrättas ett nytt forskningsråd för miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Anslaget till den här verksamheten uppgår till 165 miljoner kronor. Utöver det tillkommer Naturvårdsverkets forskningsanslag på närmare 57 miljoner kronor. Forskningen har stor betydelse för framtiden men är också nödvändig för miljömålen som vi återkommer till under våren, för miljöbalken som vi gör en översyn av och även för det internationella förhandlingsarbetet.

Det finns ett stort behov av att stärka miljöbevakningen. Jag besökte en stor konferens som handlade om just miljöövervakning och rester av bekämpningsmedel i vatten. Det finns ett stort intresse i kommunerna i dag och ett stort behov av pengar. Det har vi uppmärksammat och höjt det här anslaget.

Herr talman! Med dessa budgetförstärkningar tillsammans med de propositioner som delvis har diskuterats här i dag – miljömålen, klimatfrågan och kemikaliestrategin – vill jag påstå motsatsen till moderaterna, att vi tar rejäla kliv framåt. Det kan väl upplevas som att det kommer ingenting och så kommer allt. Men allting tar sin tid. T.ex. klimatfrågan har ju också varit beroende av vad som har hänt i de internationella förhandlingarna. Jag tror nämligen inte att ens moderaterna vill ha en egen linje, utan man kanske skulle ha en gemensam EU-linje.

Det är naturligtvis inte nog. Det återstår mycket arbete. En del problem kan vi inte lösa ensamma, nationellt, utan mycket arbete återstår både inom EU och i globala sammanhang. Jag hoppas, herr talman, att vi under våren när Sverige är ordförandeland för EU får möjlighet att lyfta miljöfrågorna på europeisk nivå högt upp på dagordningen. Det ställer naturligtvis stora krav på regeringen, på oss riksdagsledamöter, på den offentliga sektorn, på den privata sektorn men också på alla medborgare. Sverige ska fortsätta att vara ett föregångsland i omställningen till ekologiskt hållbar utveckling. Det kräver kunskaper och vilja och kanske det som jag nämnde från början och som faluborna saknade i miljöfrågorna – lust.

Härmed, herr talman, vill jag yrka bifall till hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 22 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Sinikka Bohlin, jag lyfte i dagens debatt inte frågan om lokala investeringsprogram, vilket jag i sig har gjort många gånger tidigare. Min uppfattning torde vara väl känd.

Det är ju bara så att både Sinikka Bohlin och jag kan konstatera att revisionen har sagt att de 5 miljarderna präglas av mindre miljönytta än vad som rimligen hade kunnat begäras av 5 miljarder, och till det lite godtycke.

Då tycker jag att man ska använda den peng som ändå finns på det här området till någonting som ger större miljönytta. T.ex. kan vi redan nu säga att vi ger oss på det som Klimatkommittén har föreslagit, en informationskampanj.

Det kostar några hundra miljoner. Pengarna finns här. Jag tycker att vi skulle kunna enas om det i stället.

Jag går så över till ett par andra frågor.

Om det nu är så att lusten saknas – det känner jag också ibland – vore det väl på sin plats om de ideella organisationerna fick den lilla skärv som de behöver för att slippa ragga pengar, vilket de i dag till stor del får göra under den tid då de skulle kunna göra något som vore till nytta för kulturmiljön och naturmiljön.

Jag kanske blir tjatig, men jag skulle vilja ta upp frågan om biobränslen igen. Miljöministern sade i förra veckan att vi nog skulle kunna komma överens om det här, och att det rådde någon sorts missuppfattning från min sida. På samma sätt tolkade jag Gudrun Lindvall i replikskiftet tidigare.

Kan Sinikka Bohlin lova mig att det kommer ett klarläggande i den här frågan i vårbudgeten t.ex., så att de som står i begrepp att investera inte avstår från att göra det?

Anf. 23 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! När det gäller att använda lokala investeringsprogram-pengar till någonting annat som t.ex. en informationssatsning om klimat-frågor har vi börjat lite försiktigt med det gröna kunskapslyftet, men det är viktigt att vi också diskuterar innehållet i ett grönt kunskapslyft. Med vilka medel och metoder i dagens samhälle kan vi förmedla de kunskaper vi behöver till medborgarna? Är det de gamla traditionella medlen? Är det någonting annat vi kan använda för att se till att vi får ett innehåll?

Det stämmer att LIP har fått en del kritik av revisionen, men det har också hänt mycket efteråt. Jag tror att den har stor betydelse och att mycket av de satsningar som har gjorts under lokala investeringsprogram har haft en energiinriktning både på biobränsle och på andra energislag.

När det gäller ideella organisationer måste man alltid fundera över hur mycket staten ska stödja dem. Som namnet säger bygger ideell verksamhet på viljan och lusten att arbeta för en viss sak. När börjar man närma sig den gräns där man med statliga pengar blir en liten myndighet och får en myndighetsroll?

Ideella organisationer har en stor betydelse, men man måste diskutera skillnaden mellan ideella organisationer och myndigheter.

Det här är ingen energipolitisk diskussion och ingen skattepolitisk diskussion, men eftersom vi har miljöministern i kammaren bollar jag över frågan om biobränslen till honom och de minuter han ska ta av kammarens tid efter utskottsrundan.

Anf. 24 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller ideella organisationer är det enligt min uppfattning långt kvar till det läge som Sinikka Bohlin talar om, nämligen att de beroende på stort statsstöd skulle tvingas ikläda sig någon sorts myndighetsroll.

Jag förväntade mig ett annat svar efter det anförande som jag till del kan ställa upp på, nämligen att lusten hos människor börjar avta. Det gör den, enligt min uppfattning, därför att mycket tid i de här organisationerna går åt till att jaga pengar till den egna verksamheten i stället för att göra de insatser som Sinikka Bohlin och jag tycker att de ska göra.

Anf. 25 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag tror inte att man som enskild medlem i en ideell organisation får lusten via statliga pengar. Så har inte tanken med folkrörelsen varit från början. Det är idén som bär vidare.

Dessa organisationer är viktiga, och jag förstår deras behov av pengar. Men på något sätt känner jag att lusten för miljöarbete och lusten för folkrörelsearbete minskar om jag tror att någon annan ska betala min lust.

Det gäller också mig i mitt hushåll. Man tror att någon ska göra min sak eller att man ska få betalt för det.

Jag föraktar inte på något sätt dessa organisationer. Jag tror att frågan om vad en ideell organisation ska göra och på vilket sätt, liksom frågan om var lusten finns – i statliga pengar, eller i den idé som bär framåt – är en viktig diskussion för alla som på något sätt är inblandade i ideella organisationer och folkrörelser.

Anf. 26 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag ställer mig också bakom den analys som Sinikka Bohlin gör när det gäller den enskilda människans motivation att delta i miljöarbetet i dag. Det finns en del oroande tecken.

Jag tror att det finns två huvudförklaringar till detta.

Den ena är otydligheten från oss politiker. Jag tror att det till stor del beror på lokala politikers uttalanden som innehåller tveksamheter om vart vi är på väg.

Det gäller i första hand hur vi hanterar våra sopor ute i kommunerna. Alltför ofta uttalar politiker tveksamhet. Man säger: Vi kanske borde bränna mer. Man ifrågasätter den sortering som pågår ute i kommunerna. Det tror jag är en av förklaringarna.

Den andra är att vi inte har lyckats med det lokala Agenda 21-arbetet som förutsätter medverkan av den enskilda människan. Det lokala Agenda 21-arbetet har på alltför många håll blivit en fråga om kommunala miljöplaner på det gamla traditionella sättet. Här krävs att vi gör mer och blir tydligare från det nationella planet.

Jag vill därför fråga Sinikka Bohlin: Vad anser regeringspartiet att man ska göra från det nationella planet för att vända utvecklingen och skapa större tydlighet om vart vi är på väg och för att få fart på det lokala Agenda 21-arbetet och få det att fungera som det var tänkt?

Anf. 27 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag tror att de propositioner om de 15 nationella miljömålen som vi delvis har debatterat och som vi själva har beställt tillbaka, för att vi ska besluta om s.k. etappmål, kommer att bli ganska klara och tydliga för kommunerna också, eftersom de 15 miljömålen kommer att handla om allt i samhället.

Hela samhället kommer att inblandas i verksamheten. Det lokala Agenda 21 är för mig det som händer i kommunerna nära människorna. Då får vi också klara och tydliga mål att gå vidare efter. Vi kan inte från riksdagen klart och tydligt säga hur den ena eller andra kommunen ska göra, utan det handlar om det lokala engagemanget och lusten.

Kanske måste både Harald Nordlund och jag peka med båda händerna. Jag brukar vara väldigt klar och tydlig i mitt miljöbudskap. Det

kanske skulle hjälpa om även Folkpartiet inte bara pekar lite grann, utan pekar med båda händerna.

Anf. 28 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag tar varje möjlighet jag får att peka i rätt riktning när det gäller miljöarbetet. Jag fick nyss kritik från kammaren när jag efterlyste tydlighet, när jag kritiserade uttalanden från politiker här i kammaren och ifrågasatte vart vi är på väg.

Sinikka Bohlin behöver inte tvivla på min beslutsamhet när det gäller färdriktningen i miljöpolitiken.

Vad jag menar är att vi tillsammans måste bli tydligare för att åter skapa motivation hos den enskilde individen, och vi måste få det lokala Agenda 21-arbetet att fungera som det var tänkt. Om vi inte får det kommer vi inte att lyckas med omställningen.

Anf. 29 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! Som jag tidigare sade är kunskapen oftast grunden för att få en människa att agera på ett miljövänligt sätt. Kanske är det så att vi med tanke på den välfärd som vi lever i har blivit lite bekväma i vårt sätt att vara. Det är väldigt enkelt att tala om miljöfrågor men när man som enskild människa ställs inför valet att ändra sitt beteende blir det mycket svårare.

Många forskare tror att det, för att vi ska klara av att ändra vårt beteende i en mer miljövänlig riktning, behövs katastrofer. Vår välfärd har också gjort att vår lust att själva agera, i hemmet och i ideella organisationer, har minskat. Där har vi som riksdagsledamöter och som ledamöter i partier, eller var vi nu finns, naturligtvis ett ansvar när det gäller att klart och tydligt visa på möjligheterna – oftast talar vi i denna kammare om problemen. Kanske kan de möjligheterna leda till en bättre morgondag. Därmed kan nog också lusten återkomma.

Anf. 30 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Herr talman! Det är kanske inte så konstigt att lusten har försvunnit. Många politiker har ju i denna kammare stått och talat om att problemen håller på att lösas. Jag tror dock att det som skett under de senaste månaderna har fått många människor att inse att så var inte fallet. Man har nog talat utifrån önskemål snarare än utifrån verklighet.

Jag tror inte att lusten håller på att försvinna. Däremot tror jag att vi till en del har gjort det svårare för människor, t.ex. när det gäller producentansvaret – där togs det lokala initiativet bort. Ett annat problem är, som Sinikka Bohlin känner till, att många kommuner har antagit mycket bra Agenda 21-planer men när det kommer till beslut som kolliderar med Agenda 21-planer i kommunstyrelse och kommunfullmäktige bortser man från Agenda 21-planerna. Jag skulle vilja höra hur Socialdemokraterna agerar gentemot de sina ute i kommunerna som betar sig på det sättet.

Jag fick en gång frågan vilka stora miljöproblem sopsorteringen löser och det är naturligtvis en ganska intressant fråga. Varken klimatförändringen eller kemikaliseringsen löses ju genom sopsortering, som dock i sig visst är viktig.

I riksdagen i går var det ett seminarium som handlade just om hur mycket individen kan åstadkomma när det gäller att få en förbättring av miljön. Är det inte en liten fara i det som Sinikka Bohlin säger, nämligen att det är individen som ska lösa miljöproblemen? Det här är mycket svårt.

För några år sedan hette det i reklamen: Se på dina skor. Andra gör det.

Se på era skor! Vet ni vilka kemikalier de innehåller? Tar ni ett konsumentansvar när ni köper skor? Faktum är att det i dag är omöjligt. Det finns en mängd kemikalier i varorna som vi inte känner till. I går på seminariet läste jag högt vad som står på vissa kosmetikaförpackningar. Det finns en förteckning över kemikalier men även det är svårt.

Är det inte också så, Sinikka Bohlin, att vi politiker i riksdagen och även regeringen måste sätta gränser för vad som ska tillåtas och att det inte alltid kan vara fråga om ett individuellt ansvar?

Anf. 31 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! Man kan nog aldrig koppla bort individens ansvar från miljöfrågorna. Inte heller kan allting lagstiftas bort i denna kammare. I stället behöver vi alla styrmedel som vi har.

Regeringen har nu gett i uppdrag att man ska se över producentansvaret. Det pratas om just förpackningarna – om när jag ska sortera bort dem, antingen för att bli sopor eller för att bli nytt material.

Vem är det som har tagit hem förpackningen till mitt hushåll? Jo, det är individen jag. Jag har gått i affären och plockat ned varan i korgen. Jag har valt en förpackning med en viss funktion, t.ex. en ketchupflaska. Jag har lagt upp den på bandet och lagt ned den i kassen för att sedan gå hem och använda den.

Sedan har vi den sista delen – när jag ska försöka bli av med förpackningen. Då är det inte mitt ansvar, utan då är det någon annan som ska ta hand om mitt avfall. Vem ska sortera – era barn eller mina barn?

Jag menar att individen finns med i hela kedjan. Vi kan aldrig ta bort vårt eget ansvar. Vad vi kan påverka är producenterna när det gäller förpackningarnas utformning och att de består av miljövänliga material. Där kan vi använda konsumentmakten både tillsammans och enskilt. Lagstiftningen ska användas när vi behöver den.

Anf. 32 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Herr talman! Jag fick inget svar på min fråga om hur Socialdemokraterna på riksplanet agerar gentemot de socialdemokrater på det lokala planet som går ifrån sina Agenda 21-planer, men frågan är kanske för delikat för att jag ska få ett svar.

Just det exempel som Sinikka Bohlin här tog upp visar ganska tydligt hur svårt det är för konsumenten att påverka just med den utformning som producentansvaret har fått. Det intressanta är naturligtvis inte vad man gör med förpackningen utan att antalet, mängden, förpackningar och blandmaterialen i förpackningarna minskar.

Vi kan titta på vad som har skett sedan förpackningsinsamlandet kom i gång. Mängden förpackningar har inte minskat ett dugg. Snarare har förpackningarna blivit något som man handlar med. Man handlar med förpackningarna som bränsle och man tjänar pengar på dem även som

sopor. Dessutom handlar man med dem för materialåtervinning. För att klara faktor 10, som vi ofta talar om, måste vi få betydligt mindre, snålare, förpackningar av renare material. Men vi har i dag ingen politik som skapar ett sådant incitament. Detta är naturligtvis ett problem. Jag tror att många konsumenter börjar bli medvetna om det och tycker att det känns lite konstigt.

På seminariet i går exemplifierade jag med Blåvitts deodorant som förut fanns i en plastkupa. Nu har man bytt förpackning. Innehållet har minskats till hälften och förpackningen har gjorts betydligt svulstigare.

I mångt och mycket kan jag som konsument, Sinikka Bohlin, faktiskt inte välja bort förpackningar. Jag har inget alternativ, för det tillhandahålls inget alternativ. Det problemet måste vi ta till oss.

Visst, det är lätt att inte välja stadsjeepen som drar 1,2 liter per mil och att i stället välja en bensinsnålare bil. Jag hoppas att alla politiker i miljö- och jordbruksutskottet gör det valet. Men när man kommer till en sådan sak som diskussionen om skatt på bensin för att komma till rätta med klimatförändringarna börjar – vet vi – även politiker darra på manschetten, för kanske finns det en och annan som tycker något annat.

Sinikka Bohlin, det är svårt att vara politiker i miljödebatten om man inte knyter ihop politikens olika delar, men vi ska vara ärliga. Visst måste individen ha ett ansvar men i ett alltmer komplicerat och kemikaliserat samhälle måste nog också politiker våga ta sitt miljöansvar.

Anf. 33 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! För att svara på frågan om vad Socialdemokraterna gör kan jag säga att vi har en klar och tydlig miljöpolitik men jag frågar inte er i Miljöpartiet hur ni internt hanterar era frågor. Vi har klara och tydliga riktlinjer och jag förutsätter att våra socialdemokratiska kommunpolitiker följer de riktlinjer som vi tillsammans har beslutat.

Producentansvaret i sig är inget mål, utan målet när vi antog detta var att minska avfallsmängden och att hushålla med de resurser som vi har. Sedan har vi använt producentansvaret som ett medel att nå dit.

Som jag tidigare sagt har de flesta förpackningar en funktion. Gudrun Lindvall kan tänka efter hur det är när hon kommer från affären med sina kassar. Vilka är de varor som icke är förpackade? Jag har hittat två sådana. Den ena är purjolök och den andra är en hel melon.

Anf. 34 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Herr talman! Den av regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet framförhandlade budgeten för det utgiftsområde som rör allmän miljö- och naturvård har fått en välbehövlig förstärkning i förhållande till tidigare års budget.

Det är positivt att en förstärkning har skett på områdena miljöövervakning, miljöforskning och marksanering samt när det gäller bevarandet av den biologiska mångfalden.

Denna satsning är något som är nödvändigt om vi ska skydda människors hälsa, bevara den biologiska mångfalden, främja en långsiktig god hushållning med naturresurser och skydda natur- och kulturlandskap.

Som vi alla vet är det övergripande målet för miljöpolitiken att till nästa generation kunna överlämna ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. För att vi ska kunna nå det målet krävs det flera

saker, bl.a. förstärkta budgetar under de närmaste åren vad gäller olika utgiftsområden som behandlar miljöfrågor. Men det behövs även kraftfulla beslut om styrmedel och åtgärder på miljöområdet, vilket bl.a. framgår av Miljömålsutredningens betänkande *Framtidens miljö, allas vårt ansvar* samt i Klimatkommitténs och i Kemikalieutredningens betänkanden.

Ska vi klara de 15 nationella mål för miljökvaliteten som riksdagen antog förra året måste vi här i riksdagen vara beredda och villiga att avsätta de medel som behövs för att genomföra de behövliga åtgärderna. Jag hoppas att övriga partier när det blir aktuellt här i kammaren inte backar för de åtgärder som behövs för att nå målen och att man då även är beredd att finansiera dem.

Men det räcker inte enbart med politiska beslut här i kammaren. Vi behöver genomföra besluten och följa upp dem. Men inte ens det räcker. Vi måste vara beredda att ändra på vårt sätt att leva om vi ska nå målet att till nästa generation kunna överlämna ett samhälle där de stora miljöproblemen i vårt land är lösta.

Vårt sätt att leva kommer vi säkerligen få många tillfällen att tänka igenom. Men frågan är om vi hinner och vill. Vill vi ta vårt ansvar innan miljöförstöringen tvingar in oss i ett förändringsskede? Svaret om den viljan kommer vi att få ta ställning till så småningom, då vi nästa år ska behandla de kommande propositionerna på miljöområdet.

Sverige bör då vara ett föregångsland i miljöfrågan och kan genom viktiga politiska signaler föregå med gott exempel. För att man ska vara det goda exemplet krävs det medvetna beslut som påverkar och styr in produktionsprocesser, konsumtion och vårt sätt att leva så att vi får en hållbar utveckling. Här har bl.a., för att nämna en sak, offentlig upphandling en stor uppgift som styrsignal. En större aktivitet med skarpa miljökrav borde finnas vid all offentlig upphandling.

Förbränning orsakar de största utsläppen av koldioxid i Sverige. Över 90 % av utsläppen av koldioxid kommer från energi- och transportsektorerna. Detta är ett stort och viktigt problemområde. Men det finns även anledning att uppmärksamma andra växande problem i vårt samhälle.

Vår konsumtion skapar en ständigt ökande mängd avfall. Många betraktar inte detta som något stort miljöproblem utan anser att man kan transportera en betydande del av avfallet till förbränningsanläggningar, och så är man kvitt det avfallet. Jag hoppas att vi som fattar beslut är medvetna om att materia inte försvinner bara för att den övergår från fast form till gasform.

Avfallsförbränningen snabbar på spridningen av tungmetaller, kvicksilver, försurande oxider samt en mängd kemiska föreningar vars konsekvenser för hälsa och miljö vi oftast har begränsad kunskap om. En snabbt växande energisektor genom avfallsförbränning baserad på import samt blandat avfall hör inte hemma i ett hållbart samhälle.

Därför vill jag poängtera den skrivning som finns i betänkandet om att det är angeläget att följa upp och utvärdera hur systemet med avfallsbeskattningen fungerar samt att man då ser över om en utvidgning av skattebasen bör ske till att omfatta även förbränning av avfall.

Strålskydd och säkerhet runt kärnkraften är ett av våra politikområden. På det området vill jag lyfta upp den alltmer pressade ekonomiska situationen för kärnkraftsbolagen som leder till att en extra press sätts på

myndigheterna att följa upp strålskydds- och säkerhetsarbetet på kärnkraftverken. Det är ett säkerhetsarbete som är nödvändigt. Myndigheterna utför säkert ett bra arbete här, men det är nu av vikt att det snarast kommer till stånd en ny reaktorsäkerhetsutredning. Det är länge sedan den förra genomfördes.

Herr talman! Antalet naturreservat i landet 1999 var 2 218, och till det kommer 26 nationalparker. Vi talar mycket på miljösidan om biologisk mångfald, men hur agerar vi? Är vi rädda för vatten och trivs i skogen, eller vad är det frågan om? Av de skyddade områdena är det nämligen endast sex stycken som primärt syftar till att bevara biologisk mångfald i marin miljö. Skyddet av marin miljö är starkt eftersatt, och här är det viktigt att sätta en extra belysning på det behov som finns av biologisk mångfald i vår havsmiljö. Det behövs både stöttning och pådrivande arbete från Naturvårdsverket, Fiskeriverket och länsstyrelser för att lyfta upp inrättandet av marina reservat. Det behövs både för den biologiska mångfaldens skull och för fiskerinäringens skull.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Anf. 35 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd):

Herr talman! Den ekonomiska ramen för utgiftsområde 20 har redan beslutats av riksdagens majoritet. Vi kristdemokrater redovisar därför i ett särskilt yttrande i betänkandet vårt krav på ett nytt anslag för skogskalkning.

Vi har länge kritiserat att det varit svårt att utläsa ur regeringens budget hur mycket pengar som anslagits till kalkning. Vi anser att så småningom bör hela den samlade kalkningsinsatsen sammanföras till ett gemensamt anslag, eftersom en gemensam strategi med sammanslagen sjö- och skogskalkning kan komma att minska resursbehovet. Vi har anslagit 50 miljoner extra per år för 2001, 2002 respektive 2003.

De inhemska utsläppen med försurande ämnen har minskat i Sverige. Hälften av det sura nedfallet i vårt land orsakas av andra länder i Europa. Men försurningen i mark och vatten minskar långsamt. Eftersom marken är försurad minskar försurningen av vattendragen ganska långsamt, trots kalkning. Kalkning av avrinningsområden bidrar till snabbare minskning av försurningen.

Kristdemokraterna har länge yrkat att regeringen ska ta fram ett klimatpolitiskt handlingsprogram för Sverige. Äntligen verkar vi nu vara framme vid detta. Det krävs omgående krafttag för att hejda koldioxidutsläppen. Det handlar om utfasning av fossilbränslen i energiproduktion och i transportsektorn. Det rimmar därför illa att regeringen vill skattebelägga biobränslen. Vi anser att t.ex. bilindustrin ska ges ett beting att finna andra drivmedel än fossilbränsle, eventuellt med stöd av lagstiftning. Man måste kunna redovisa hur koldioxidutsläppen från nyproducerade bilar helt kan upphöra. Ett annat krav är att miljökostnader bör vägas in vid upphandling.

I budgeten hänvisar regeringen bl.a. till de gröna nyckeltalen, där antalet miljöcertifierade företag ingår. Vi kristdemokrater har i våra motioner återkommit till att detta nyckeltal på något sätt även ska omfatta det miljöarbete som bedrivs i icke-certifierade företag, eftersom kostnaden för certifiering är relativt hög och därmed verkar hindrande.

Om Harald Nordlund menar att Kristdemokraterna försöker tona ned betydelsen av klimatpåverkan kan jag försäkra att så inte är fallet. Det framgår av vad jag tidigare sagt. Det skulle Harald Nordlund kunnat se om han läst Klimatkommitténs betänkande och hur vi ställde oss där genom Dan Ericsson. Vi tar detta hot på största allvar och anser att försiktighetsprincipen alltid måste gälla. Precis som jag tidigare påvisade i mitt anförande har Kristdemokraterna varit pådrivande för att få ett klimatpolitiskt handlingsprogram. Därmed hoppas jag att den här frågan är utredd även för Harald Nordlunds del.

Anf. 36 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Herr talman! Anledningen till att jag pekade på denna frågeställning och uttryckte tveksamhet om kristdemokraternas inställning var en fråga som nyligen ställdes i kammaren från kristdemokratiskt håll, som uttryckte ungefär samma inställning som vi då hörde och som vi i dag har hört från moderat håll. Det var bakgrunden till min tveksamhet.

Det är bra att vi är många här i kammaren som visar beslutsamhet i klimatfrågan vad beträffar vart vi ska, men det fanns och finns anledning att tveka med anledning av den fråga som ställdes i kammaren när det gäller kd:s inställning.

Anf. 37 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd) replik:

Fru talman! Vi kan inte ta ansvar för vad enskilda ledamöter säger spontant i debatten. Det är sådana ledamöter som inte ingår i vår kommitté. Partiets politik har jag redovisat.

Anf. 38 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att be om ursäkt för att jag inte har kunnat följa denna debatt från början. Liksom motsvarande debatt i våras ligger den på en torsdag, och som ni vet har regeringen sina sammanträden på torsdag förmiddag.

Jag kan från det sammanträdet berätta, med anledning av Eskil Erlandssons önskemål om att vi ska stödja organisationer, att ett av besluten vi fattade var att vi ska stödja SNF med 450 000 kr för dess arbete med att skydda tre utsatta fågelarter: pilgrimsfalken, kungsörnen och den vitryggade hackspetten.

Det slog mig också när jag lyssnade på Eskil Erlandsson att jag fick en nästan rörande erfarenhet i Haag när vi kunde stödja unga NGO-medlemmar och deras deltagande i den stora klimatkonferensen. Det var ett i och för sig ganska blygsamt stöd. Jag kommer inte ihåg nu exakt hur mycket pengar det var fråga om, men de lyckades genom att resa förnuftigt och miljövänligt och genom att bo billigt se till att ungefär 20 unga NGO:are kunde vara med under denna vecka. Det är också ett uttryck för det stöd som vi ger till fria organisationer när det gäller miljöarbetet.

Jag vill också tacka för denna debatt. Det kanske är för mycket sagt att den har väckt en mängd nya idéer och nya infall. Så är det väl inte, men det kanske heller inte är denna debatts uppgift.

Ni kommer nu snart att kunna rösta om en fortsatt kraftig förstärkning av en redan stark miljöpolitik, som naturligtvis behöver bli ännu starkare. Det vill jag naturligtvis uttrycka min uppskattning över. Särskilt vill jag då uttrycka min uppskattning över det samarbete mellan Socialdemokra-

terna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som nu återigen leder till en förstärkning av miljöpolitiken.

Jag tror att man utan vidare kan säga att detta tillsammans med stödet till de lokala investeringsprogrammen innebär att vi nu har en när det gäller både resurser och målmedvetenhet starkare miljöpolitik än vi kanske någonsin har haft tidigare. Det är väldigt bra.

Jag vill också passa på tillfället att önska er alla en god och stärkande julhelg, när ni kan åka hem till era respektive hemorter så småningom. Ta väl vara på möjligheterna att vila och att rekreera er, därför att det blir, som också har framgått av debatten, en ganska tuff vår.

Vi fattade i regeringen i dag också beslut om att lägga fram bilskrotningspropositionen, med kraftiga öknings av bilskrotningspremierna. Det finns naturligtvis ett akut behov av att ta krafttag för att bli av med en hel del av de billik som finns längs vägar och i naturen. Jag tror att denna proposition kan bli ett verksamt bidrag till detta.

Vi kanske är det första landet i EU som förverkligar det nya bilskrotningsdirektiv som vi beslutade om i EU ganska nyligen. Där finns också starka återvinningsmål för bilskrotningen. I första skedet ska 85 % av bilens vikt återvinnas, och i nästa skede så mycket som 95 %. Det är också ett väldigt viktigt inslag i miljöpolitiken.

Vi arbetar nu med en rovdjursproposition, som syftar till att säkra livskraftiga stammar av de stora rovdjuren i Sverige – naturligtvis med respekt för den oro som finns i bygder där vargen nu glädjande nog återkommer. Jag tror att det kan bli en bra proposition.

Vi arbetar med en miljömålsproposition för att följa upp det riksdagsbeslut som fattades för några år sedan om att etablera 15 miljömål. Nu har vi med hjälp av många myndigheter och länsstyrelser och genom ett mycket brett arbete tagit fram ett underlag för att ta ställning till delmål vad gäller de strategier som är nödvändiga för att förverkliga den stora viktiga vision vi alla har, dvs. att kunna klara de miljöproblem vi har nu och lämna över till nästa generation ett samhälle där miljöproblemen i vår nära omvärld är lösta.

Tyvärr kan vi inte ha samma ambition när det gäller att lösa en del av de stora tunga globala miljöfrågorna. Det gäller klimatfrågan globalt sett. Inte heller kan vi lösa problemet med ozonhålet globalt sett, och naturligtvis inte heller de miljöproblem som hänger direkt samman med fattigdomsbekämpningen i världen.

Vi kommer också att få arbeta mycket med klimatpolitiken. Jag har informerat riksdagen om vad som hände i Haag under den dramatiska veckan. Jag sade då också att det är viktigt att vi har momentum, som det heter på finare språk, dvs. att vi försöker hålla fart i den processen även om vi misslyckades med att nå fram till en bred överenskommelse i Haag.

Redan nu pågår det i Kanada ett möte på högsta tjänstemannanivå för att analysera och bedöma situationen efter Haag. Sannolikt blir det ett miljöministermöte i Oslo nästa helg mellan EU och representanter för den s.k. paraplygruppen, alltså USA, Kanada och Japan i första hand, för att vi ska kunna börja diskutera vad vi kan göra åt situationen för att snabbt komma fram till en överenskommelse, som i sin tur naturligtvis är nödvändig för att nå en ratificering.

Parallellt med detta ska vi naturligtvis fortsätta förberedelserna med ratificering inom EU. Det blir ett viktigt ansvar för oss som ordförande-land i EU. Vi håller också på, som ni vet, att arbeta med en klimatproposition som vi vill lägga fram så fort det är möjligt.

Jag vill något också kommentera diskussionen som har varit om klimatpåverkan. Självfallet kan man inte veta exakt hur klimatet eller vädret i Sverige i höst skulle ha varit utan den av människorna frambringade klimatpåverkan. Därför kan man inte heller säga hur mycket av översvämningar och hur mycket av oväder som beror på klimatpåverkan. Självfallet är det så att vi har haft översvämningar långt innan den mänskliga klimatpåverkan nådde de nivåer som vi har i dag. Men vi får inte heller skygga för det faktum att det som händer ligger väldigt väl i linje med vad vetenskapsmännen i stor samstämmighet säger är ett sannolikt mönster för framtiden på grund av den mänskliga klimatpåverkan.

Det handlar inte bara om att vi ska agera när vi vet exakt vad som kommer att hända, för vi kommer aldrig att veta exakt vad som kommer att hända. Frågan måste ställas på detta sätt: Har vi rätt att fortsätta att påverka klimatet på det sätt vi nu gör, när vi vet att det innebär väldigt stora risker för framtiden och när vi har en stor vetenskaplig enighet om hur man ska bedöma dessa risker? Självfallet måste svaret på den frågan, om man ställer den på det sättet, vara nej.

Vi måste ta krafttag för att minska vårt beroende av fossila bränslen. Vi måste ta krafttag för att minska våra utsläpp av klimatgaser. Det måste vara bärande för vårt arbete både globalt, inom EU och här hemma i Sverige, och för den delen också i våra kommuner.

Det som är mest glädjande nu – det kan också vara en replik med anledning av diskussionen om vad som händer i kommunerna – är det stora engagemang som finns i många kommuner för att just ta krafttag för att minska utsläppen av framför allt koldioxid.

Vi har även framför oss, som också har nämnts under debatten, det kommande EU-ordförandeskapet. Där har ju, som ni alla vet, miljöfrågorna fått en stark ställning när det gäller toppmötena med strategi för hållbar utveckling och med sektorsintegreringen, alltså våra ambitioner att föra in miljöhänsyn i alla de tunga ekonomiska sektorerna. De kommer naturligtvis att spela en viktig roll för miljørådet, där vi har möjligheter att ta fram ett nytt miljöhandlingsprogram för EU och där vi kommer att försöka få en ny mycket skärpt kemikaliepolitik. Det är lite grann också ett svar på Gudrun Lindvalls resonemang om att vi vet för lite om de kemikalier som ingår i våra varor. Självfallet är det på det sättet. Därför behövs det en skärpt kemikaliepolitik inom EU. I det här fallet har vi också begränsade möjligheter att lösa problemen på nationell nivå.

Avslutningsvis – jag har en halv minut på mig – vill jag gärna fullfölja diskussionen med Kjell-Erik Karlsson.

Jag är övertygad om att vi kommer att få ett mycket starkare fokus i framtiden på de marina miljöerna och på vad som nu håller på att hända med det biologiska livet både i Östersjön och i västerhavet. Jag har tidigare berättat för er att jag har haft ett möte med de mest framstående forskarna på området. Den sammanfattande bedömningen av tillståndet är att det är kris. Det ger sig inte minst till känna genom den kraftiga nedgången av torskförekomsten både i Östersjön och i västerhavet. Så jag håller med Kjell-Erik Karlsson om att det här är ett område som det

kommer att bli ett mycket starkare fokus på inom miljöpolitiken i framtiden. Om det som sker i haven i dag hade skett på torra land och man hade kunnat se det som håller på att ske skulle det för längesedan ha varit mycket mer uppmärksammat än vad det är.

Anf. 39 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Apropå klimatskussionen och Haagmötet är det ju bara att konstatera att det behövs en mängd åtgärder för att man ska komma till rätta med problemen kring utsläppen av koldioxid och andra s.k. växthusgaser. Då måste jag återvända till min skussion i torsdags i förra veckan och, för all del, även skussionen tidigare i dag.

Kan vi nu förvänta oss ett förtydligande av det påstående som är nedtecknat på s. 35 i finansplanen kring de biologiska bränslena, biobränslena? Kan vi förvänta oss det, så att människor inte avstår från att göra nödvändiga investeringar i akt och mening att åstadkomma det som vi också vill åstadkomma, nämligen en minskning av utsläppen av växthusgaser?

Anf. 40 Miljöminister KJELL LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vet vid det här laget inte hur många gånger jag har fått den här frågan av Eskil Erlandsson. Jag har ständigt försökt besvara den på ett sätt som jag tror att Eskil Erlandsson inser är bra. Men frågan dyker ständigt upp på nytt.

Fru talman! Det måste tillåtas mig att sucka lite grann över det faktum att ett av de partier som, om än för länge sedan, berömde sig av att vara ett viktigt, stort och framtidsänkande miljöparti nu tydligen bara har två frågor att diskutera när riksdagen diskuterar miljöpolitiken. Det är frågan om stöd till vissa frivilligorganisationer, och det är den fråga som ständigt upprepas om en enda formulering i finansplanen.

Harald Nordlund efterlyste tydlighet hos politiker. I och för sig kan man om man är välvillig säga att Eskil Erlandsson och Centerpartiet visar en väldigt stor tydlighet när det gäller vad de tycker är de viktiga frågorna. Det kanske man får vara tacksam för.

Anf. 41 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag trodde att vi kunde föra debatten på ett sakligt sätt. Jag skulle som replik kunna säga att om miljöministern hade varit här under mitt anförande hade han kunnat konstatera att jag i dagens debatt lyfte fram ett antal frågor som handlade om andra saker än det som miljöministern berörde.

Det är bara att konstatera att viljan att på ett tydligt och klart sätt tala om för människor att det inte kan vara svenska statens avsikt att införa skatt på biologiska bränslen på något sätt ändå inte tycks finnas. Det måste gå, miljöministern, att klart och tydligt säga att detta inte är vår avsikt.

Anf. 42 Miljöminister KJELL LARSSON (s) replik:

Fru talman! Biobränslen kommer att spela en viktig roll både när det gäller uppvärmning och när det gäller fordonsdrift i en klimatpolitik där man försöker undvika oljeberoendet. Liksom hittills och i ökad omfatt-

ning kommer vi att se till att de ekonomiska stimulanser som krävs för att få till stånd den utvecklingen skapas.

Prot. 2000/01:42
7 december

Anf. 43 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Det har under de senaste dagarna spritts en del tveksamhet kring regeringens inställning när det gäller en gemensam nivå på koldioxidskatten inom Europa.

Jag har bl.a. tagit del av uttalanden från statsministern som om de är rätt återgivna lyder ungefär så här: Rent praktiskt är det en återvändsgränd, eftersom det skulle blockeras av Storbritannien. Det gäller alltså majoritetsbeslut kring koldioxidskatten på Europainivå. Han har också principiella invändningar. Majoritetsbeslut skulle innebära att vissa länder skulle få högre koldioxidskatter än i dag.

Vilken är den svenska regeringens inställning när det gäller gemensamma koldioxidskatter i Europa?

Anf. 44 Miljöminister KJELL LARSSON (s) replik:

Fru talman! Den svenska regeringens inställning är självklart den som statsministern har redovisat. Av det skälet att en kvalificerad majoritet skulle innebära en förstärkt överstatlighet på skatteområdet har regeringen kommit fram till ståndpunkten att vi inte ska sträva efter den situationen. Det är klart att det betyder praktiskt sett ingenting så länge stora länder som Storbritannien och, tror jag, Spanien och också Irland blockerar en sådan lösning.

Dessutom vill jag med tanke på hur Harald Nordlund inledde sin fråga säga att vi självfallet inte har någonting emot det här. Vi driver tvärtom frågan om att det ska bli en koldioxidskatt i de länder som nu inte har någon och en höjd skatt i de länder som har en låg koldioxidskatt. Vi vill naturligtvis se till att alla länder ökar sina ansträngningar för att komma åt de höga koldioxidutsläppen. Det här handlar om ifall det ska vara möjligt för en majoritet inom EU att besluta om att ett land ska öka en viss skatt. Där finns det naturligtvis ett problem.

Anf. 45 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Jag och Folkpartiet ser det här faktiskt som ett nederlag för delar av miljöpolitiken just nu. Om vi ska komma vidare är det viktigt att vi på ett kraftfullt sätt kan påverka andra länder. Om det här ska ske endast resonemangsvägen och inte genom majoritetsbeslut på EU-nivå torde vi få svårt att nå framgång inom överskådlig tid.

Jag beklagar det här. Ett hopp står naturligtvis till att åtminstone en socialdemokratisk EU-parlamentariker, Annelie Hulthén, är av en helt annan uppfattning. Hon menar att det är viktigt att man kan fatta majoritetsbeslut i den här frågan. Men jag beklagar regeringens ställningstagande.

Anf. 46 Miljöminister KJELL LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag har svarat på den fråga som Harald Nordlund ställde, och jag har inget behov av att säga någonting mer.

*Allmän miljö- och
naturvård*

Anf. 47 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Först vill jag säga att jag tycker att det är roligt att miljöministern tar sig tid att vara här på debatten, trots att det är torsdag.

Jag tänkte ta upp en fråga som vi har tagit upp tidigare; majoriteten med s, v och mp har tagit upp den, och den togs upp nu senast i utskottet när vi hade Skogsstyrelsen på besök. Vi kan se att vi gör rejäla satsningar på biotopskydd – 135 miljoner totalt år 2001 – och också på avsättande av naturreservat – en halv miljard. Men tyvärr kvarstår fortfarande ett problem som har sagts mig vara löst. Men Skogsstyrelsen bekräftade på utskottsmötet för någon månad sedan att det inte är löst.

Skogsstyrelsen har alltså hand om de områden som kan få biotopskydd, och man räknar med att det ska vara områden på upp till ungefär 5 hektar. Naturvårdsverket och länsstyrelserna har hand om det som ska bli naturreservat, och man räknar därmed att dessa ska vara minst 15–20 hektar. Däremellan faller ett antal områden som är mellan 5 och 15–20 hektar.

Såvitt jag har förstått kvarstår fortfarande detta problem. Jag har just fått rapporter om ett område i Hälsingland som har mycket höga biologiska värden. Skogsstyrelsen anser dock att det är för stort för biotopskydd, och länsstyrelsen anser att det är för litet att bli naturreservat. Hur ämnar miljöministern lösa detta problem?

Anf. 48 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag var tyvärr inte med när ni träffade Skogsstyrelsen. Jag har levt under förvisningen att det här problemet är löst. Det är det besked som jag har fått och som jag också har vidarebefordrat till kamraren. Om det inte skulle vara på det sättet är det klart att vi ska lösa det problemet. Jag kan nu inte på rak arm säga exakt hur det ska lösas, men låt oss se till att vi löser det på något sätt tillsammans.

Anf. 49 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag hoppas verkligen att det här blir löst. Jag levde också i förvisningen att detta var löst, tills jag började inse att det tvärtom håller på att förvärras. Länsstyrelserna märker nu att man gärna vill försöka spara stora områden, vilket naturligtvis är helt rätt. Många av de hotade arter som vi vill spara i skogen behöver just produktiv skog, och nu finns det pengar för att avsätta dels större områden, dels områden som kanske är lite äldre och därmed innehåller mer träd och därmed är dyrare. Det här innebär att man tenderar att satsa mer på de stora områdena.

Såvitt jag förstår finns det områden i dag som hotas av avverkning just därför att ingen vill spara dem. Jag tycker att det är mycket bra om miljöministern kan garantera att vi verkligen får ett seriöst försök att äntligen komma till rätta med det här problemet.

Sedan vill jag säga, när jag ändå har chansen, att även den kommande propositionen om bilskrot är en samarbetsproposition mellan s, v och mp. Jag vill tacka miljöministern för det samarbete vi haft runt budgeten och hoppas att det fortsatta samarbetet blir lika konstruktivt och ger lika stora satsningar för miljön.

Anf. 50 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag är alltid beredd att göra seriösa försök att lösa problem, som Gudrun Lindvall vet. Låt oss lösa de här problemen tillsammans.

Sedan vill jag också passa på att säga att frågan om vår beredskap för de påfrestningar som klimatförändringar kan komma att innebära för Sverige, som Gudrun Lindvall tog upp i en reservation, har jag aktualiserat. Jag har sagt att jag ska kalla till en bred konferens med ett bra underlag som kan belysa vilken som är den bästa uppskattningen och också ett riskscenario över vad som kan hända med Sverige på kanske hundra års sikt. Jag vill också på konferensen försöka få i gång en diskussion om vilka påfrestningar detta kan innebära för vattenavrinningsdistrikten; för vägar, landsvägar och järnvägar; för infrastrukturen över huvud taget; naturligtvis för skogar och annat samt vad man kan vidta för åtgärder för att minska de kommande påfrestningarna. Denna konferens tror jag är viktig att ha innan man börjar diskutera vilka resurser vi måste satsa på det här viktiga området.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Prot. 2000/01:42
7 december

*Allmän miljö- och
naturvård*

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringsar*

7 § Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01: MJU2

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar
(prop. 2000/01:1 delvis).

Anf. 51 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Finns det egentligen något finare och mer ärorikt än att vara brukare av den svenska moderjorden – en riktig, vanlig bonde med en god portion vanligt sunt bondförnuft? Landets jordbrukare står i vissa avseenden för den trygga, stadiga, långsiktiga och konsekventa miljövården. Dagens och framtidens jordbrukspolitik måste också fortsättningsvis handla om att ta till vara den miljö som långvarig jordbruksproduktion skapat.

Sedan avregleringen av det svenska jordbruket inleddes har pressen mot en mer storskalig produktion ökat mer och mer. Det ena mindre familjejordbruket efter det andra läggs ned. Minst tre mjölkbönder lägger ned sin verksamhet dagligen, samtidigt som flykten från landsbygden fortsätter. Vissa dystra siare menar att av dagens ca 80 000 jordbrukare återstår bara ca 10 000 om fem till tio år.

Jag kan inte låta bli att tänka på dalaskalden och vår nationalskald Erik Axel Karlfeldts dikt *Fäderna* när jag ser hur den yngre jordbruksgenerationen, ofta med vanda, väljer en annan väg än vad föräldragenerationen gjorde. Karlfeldt själv bröt med sår i själen den fädernaärvda bondetraditionen. I dikten säger han:

Mina fäder, jag ser er i drömmarnas stund,
och min själ blir beklämd och vek.

Jag är ryckt som en ört ur sin groningsgrund,
halvt nödd, halvt villig er sak jag svek.

Precis så upplevs situationen i många jordbrukarfamiljer i dag. Det är ett stort steg att ta, men nöden har ingen lag. Vägvalet om nedläggning blir ofta tvingande.

Men trenden måste vändas. Den pessimism och depression som under senare år spritt sig bland jordbruks- och landsbygdsbefolkningen måste brytas. En ny optimism och hög attraktionskraft måste skapas för jordbrukaryrket. Som lantbrukare ska man kunna vara stolt över sitt yrke och känna optimism inför framtiden. Ungdomar måste med inspiration lockas till de areella näringarna och få möjlighet till bra utbildning, kompetensutveckling och framtidsstro.

Ibland blixtrar det till i form av ett positivt undantag med människor som verkligen vågar. Det finns trots allt glimtar av ljus i mörkret. Att våga kan kännas som att förlora fotfästet en liten stund, men att inte våga är ofta detsamma som att förlora sig själv – så säger ett visdomsord. Det gäller naturligtvis även oss politiker. Vi måste våga satsa på jordbruket som en fäderneärvd framtidsnäring. Jordbruket måste även fortsättningsvis bedrivas i hela landet.

Är det så underligt att pessimismen bland dagens jordbrukare frodas, med den inkonsekventa behandling man utsätts för – inte minst när det gäller de orättvisa konkurrensvillkor som drabbar den svenske bonden jämfört med kollegerna ute i övriga Europa? I samband med saneringen av statsbudgeten i mitten av 90-talet beslutade regeringen att en extra energiskatt skulle tas ut av bönderna. Under senare år har detta fyllts på med olika typer av skatter och avgifter som belastar jordbruket. Har regeringen verkligen viljan att ta till krafttag för att lyfta av den extra skatteryggsäcken och skapa konkurrensneutralitet?

Det räcker inte med några panikpräntade meningar om att återkomma i vårbudgeten. Vi vill gärna ha besked nu. Kommer löftena till Sveriges bönder om avlyft av dieselskatt, energiskatt och gödselskatt att fyllas med konkret innehåll? Frågan skulle kunna ställas till jordbruksministern, som dock inte längre är på plats. Men jag antar att någon från regeringsföreträdarna kan redogöra för hur arbetet fortskrider när det gäller just detta som måste förberedas innan vårbudgeten är på plats.

Jag går så över till den sorgliga historien om arealersättningarna. Vad var det som jordbruksministern och regeringens företrädare tyckte var så viktigt att det var värt att offra böndernas likviditetsmöjligheter genom att förflytta utbetalningarna från november till januari månad? Så blev det också en knäpp på näsan för regeringen genom det tillkännagivande som ett enigt utskott beslutat om: att räntekompensation ska betalas ut i så nära anslutning till arealstödet utbetalning som möjligt. Är det verkligen värt att tricksa med böndernas rena EU-pengar på det här sättet? Varför kan inte november gälla som utbetalningsmånad även i fortsättningen? En förklaring vore på sin plats.

En annan observation som hör till det anmärkningsvärda gäller landsbygds- och miljöstödet. Den attityd mot svensk landsbygd som avspeglas i det faktum att regeringen underlåtit att ta hem detta stöd fullt ut under flera år är oacceptabel. Det leder nu till att svensk landsbygd förlorar

500–600 miljoner kronor årligen i EU-stöd. Även här vore en förklaring på sin plats.

Här gör vi kristdemokrater en extra satsning med nationella medel för att kompensera där regeringen har brustit. I vårt alternativ till budget ligger därmed 537 miljoner utöver vad regeringen föreslår, inklusive en extra satsning på Norrlandsjordbruket på 7 miljoner kronor.

Fru talman! Vi behöver satsa på jordbruket för landsbygdens skull. Trots allt är jord- och skogsbruket fortfarande huvudsakliga basnäringar på landsbygden. En väl balanserad avreglering av den gemensamma jordbrukspolitiken CAP inom EU är dessutom av nöden. En för snabb avreglering skulle kunna leda till att stora delar av åkermarken blir olönsam och måste avvecklas. Detta i sin tur kan leda till en dramatisk avfolkning av landsbygden, inte minst i Norrland och i skogs- och mellanbygden. Resultatet blir då också vikande marknad för en rad näringar som är beroende av jordbruket som primärproduktion. Som vi vet genererar en mjölkbonde hela sju ytterligare arbetstillfällen i genomsnitt. Och vi vill att hela Sverige ska leva, även längst inne i fjälldalarna. Det är inte möjligt utan ett levande jordbruk, ibland naturligtvis i kombination med andra sysselsättningsmöjligheter.

Vi behöver också satsa på jordbruket som garant för hög kvalitet på våra livsmedel i framtiden. Sverige har sannolikt Europas, kanske världens, renaste och bästa livsmedel. De är av hög kvalitet. Det har bl.a. sin grund i god djurhållning, stor medvetenhet och ett mer och mer etiskt förhållningssätt till hanteringen av djur. Vår livsmedelsindustri har således goda förutsättningar att klara konkurrensen med övriga länder i Europa. Dock måste ytterligare några förutsättningar finnas. Den nämnda skatteryggsäcken måste bort, mer medveten marknadsföring måste bedrivas genom ytterligare möjligheter till exportbidrag i nivå med omkringliggande länder och möjligheter för Livsmedelsverket att klara en utvecklad livsmedelskontroll, liksom nödvändig forskning.

Fru talman! Den svenska bonden är nästan på jumboplats i Europa. Visst är det väl anmärkningsvärt ändå att svenska bönder tillhör botten-skiktet när det gäller nettointkomst, jämfört med bönder i övriga EU. Den slutsats man kan dra är att låga inkomster i första hand inte beror på att intäkterna är relativt sett låga, utan på att kostnaderna är betydligt högre än intäkterna jämfört med övriga länder i Europa. Där de bästa livsmedlen produceras är således bonden nästan sämst betald. Endast Portugal tycks ligga sämre till.

För att få en helhetsbild av den svenska bondens situation och jordbrukets betydelse bör betydande konsekvensanalyser genomföras. Det handlar om att belysa jordbrukets betydelse för sysselsättning, försörjningsberedskap, bevarande av det öppna landskapet, boende och service på landsbygden m.m. En sådan konsekvensanalys kan även belysa den svenska lantbrukarens konkurrenskraft och ekonomiska situation i förhållande till dennes kolleger i Europa i övrigt.

Enligt vår mening har även avbytarverksamheten stor betydelse. Det ger lantbrukaren möjlighet att välbehövligt komma ifrån sitt arbete vid några tillfällen under året. Eftersom olika system för avbytartjänst nu växer fram i landet är det rimligt att ett sådant statligt stöd går direkt till den som använder sig av avbytare och att man får ersättning för uttagen

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

tid med ett maximum som kan höjas i takt med att avbytarstödet byggs ut. I vårt budgetförslag finns 20 miljoner avsatta för ett sådant stöd.

Till trädgårdsnäringsen. Den bär liksom jordbruket på sin extra ryggsäck i form av skatter och avgifter. På samma sätt som jordbrukets produktionsskatter utgör energibeskattningsen för växthusodlingen en tung kostnad att bära, och skatten står inte alls i rimlig proportion till den skatt som belastar växthusodlingen i konkurrentländerna. Detta står klart när man jämför med t.ex. Danmark och Holland, som är våra största konkurrenter.

För att vi fortsättningsvis ska kunna säkra konsumenten en inhemsk produktion av t.ex. tomater och andra grönsaker är det viktigt att stärka näringsens konkurrenskraft, därför har vi kristdemokrater i vårt budgetförslag också krävt att växthusodlingens skatt på bränsle återförs till näringsen med ett belopp som motsvarar 20 miljoner kronor.

Regeringen har i anslutning till budgetpropositionen klargjort att man avser att återföra jordbrukets gödselmedels- och bekämpningsmedelskatter till näringsen och även se över möjligheterna att undanta jordbrukets arbetsmaskiner från dieselbeskattningsen. I det sammanhanget ser vi det som självklart att även växthusodlingens beskattning av bränsle för uppvärmning blir föremål för en motsvarande översyn om återföring till branschen.

Samtidigt som vi med tillfredsställelse noterar att regeringen i budgetpropositionen visat lyhördhet för kristdemokraternas begäran om ett förslag om en forsknings- och utvecklingsfond för trädgårdsnäringsen konstaterar vi ändå att potatisodlarna ställs utanför motsvarande möjlighet att finansiera sina problem i det här sammanhanget. Vi ser det som angeläget att även potatisodlingen ges tillgång till budgetmedel i motsvarande omfattning som regeringen nu föreslår för trädgårdsoodlingen och har därför anvisat detta i vår budget.

För övrigt, fru talman, finns det ett särskilt yttrande fogat till betänkandet där kristdemokraternas budgetalternativ inom utgiftsområde 23 presenteras. Sammantaget satsar kristdemokraterna 553 miljoner kronor utöver regeringen inom utgiftsområdet.

Därtill kommer avlastningsen av skatteryggsäcken när det gäller fullständig elskattesänkning, sänkning av dieselskatten, borttagande av gödselskatt och slopad avgift för djurdataas. Detta gör ytterligare 1 560 miljoner kronor som redovisas på sitt rätta ställe under skatteutskottets utgiftsområde.

Till sist, fru talman, vill jag som ordförande i utskottet, och dessutom en ganska färsk sådan, uttrycka min tillfredsställelse över det goda klimat som råder i utskottet. Det kommer bl.a. till uttryck i en bred enighet i många frågor och dessutom i det här betänkandet genom tre eniga tillkännagivanden till regeringen. Vi är måna om att hjälpa regeringen när man själv inte har bilden riktigt klar för sig. Det gäller utöver den tidigare nämnda räntekompensationen även att bidraget till jordbrukets rationalisering inte ska begränsas till enbart tidigare beslutade åtgärder, utan även få användas till nya omarronderingsprojekt. Vidare finns ett tillkännagivande mot bakgrund av en aviserad informationskampanj om samerna som ursprungsfolk i Sverige och om samisk kultur. Där begär vi att regeringen återkommer till riksdagen med en redogörelse för satsningens närmare utformning och med förslag till finansiering.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till reservationerna nr 3 och nr 7.

Anf. 52 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! I detta betänkande från miljö- och jordbruksutskottet, 2000/01:2, behandlas förslagen i budgetpropositionen för nästa år. Det gäller anslagsområde 23, Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, liksom 75 motioner med yrkanden på området.

Den 22 november fastställdes utgiftsramen till ca 13,7 miljarder. Att beloppet blivit så högt beror på att de EU-medel som utgått till lantbruket i form av stöd eller ersättningar för sänkta produktpriser eller åtgärder på miljöområdet ingår här. I utgifterna ingår obligatoriska åtgärder som areal- och djurersättningar, intervention och exportbidrag. Härtill kommer också delfinansierade stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering. Det nya landsbygdsprogrammet och den nya strukturplanen för fiskenäringen i Sverige ingår också.

Budgeten påverkas också av att arealersättningarna för år 2000 försejats. Utbetalningarna kommer först efter nyår. Vi har, fru talman, liksom många andra kritiserat denna försejades utbetalning, och vi anser det negativt för näringen. Vi moderater vill ha en återgång till den gamla ordningen. Dock noterar vi nu att utskottet i tillkännagivande gått med på att lantbruket ska erhålla räntekompensation för den försejades utbetalning.

Fru talman! Vi moderater har i reservationer markerat de områden där vi har avvikande förslag och våra motiv för detta. Vi står självfallet bakom alla reservationer undertecknade av oss moderater i utskottet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 1.

I denna reservation tas de avvikelser i anslagen upp som vi har i vårt budgetförslag gentemot det som regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet framfört i budgetpropositionen.

Då det gäller internationellt skogssamarbete vill vi öka anslaget med 745 000 kr jämfört med regeringens förslag. Vi anser det angeläget att svenskt kunnande, erfarenhet och tradition presenteras och att våra svenska intressen hävdas i internationella sammanhang. Sverige är en stor skogsnation i Europa och därför betydelsefull också i EU-sammanhang. Jag återkommer om våra övriga motiv vad gäller skogsfrågorna.

Fru talman! När det gäller ersättning för viltskador föreslår vi att anslaget reduceras. Vi gör inte detta av den anledningen att skador inte ska ersättas. Däremot anser vi att jaktinstrumentet i större utsträckning än i dag bör användas för att begränsa skador av vilt. Dagens situation är alarmerande, och vi inväntar nu regeringens syn i den aviserade rovdjurspropositionen.

Anslaget till Statens jordbruksverk vill vi minska med 5 miljoner i förhållande till regeringens förslag. Vi tror att verket, som ändå får uppemot 296 miljoner, kan leva med detta. Vi lägger fram förslaget eftersom vi anser att effektiviteten bör kunna ökas. Vi anser också att satsningarna på det livsmedelsekonomiska institutet inte är optimalt sett från ett resursperspektiv. Vi har därför föreslagit en besparing.

När det gäller Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande – forskning och kollektiv forskning – vill vi moderater

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

satsa mer än regeringen på miljöforskning inom det konventionella jordbruket och mindre inom det ekologiska.

Regeringen satsar nästan alla miljöforskningspengar på det ekologiska jordbruket, vilket vi anser vara fel. Varför anser vi det? Jo, därför att det konventionella jordbrukets andel av produktionen i Sverige utgör över 90 % av totalproduktionen. Satsningarna på miljöforskning inom konventionellt jordbruk kan av allt att döma ge de största miljövinster. Varför vill inte majoritetspartierna inse detta?

Beträffande jordbrukets miljöavgifter och miljöskatter, exempelvis gödselskatterna och dieselskatterna, som innebär en kraftig konkurrensnedvridning till nackdel för det svenska jordbruket, sker inte mycket trots påpekanden år efter år från vårt håll. Nu talas det om en återföring av gödselskatterna. Men hur? Vi vet ännu inte hur mycket som ska bli återfört och hur det ska ske. Vi moderater kan emellertid ge klart besked om hur vi ser på det hela. Ta inte ut de skatter som ska återföras – det är det administrativt enklaste och ur konkurrenssynpunkt rättvisaste. Var står majoriteten? Jag vill också fråga: När kommer förslag om reducering av dieselskatterna?

I reservation 5 tar vi upp motiven för att vi vill satsa mer än regeringen på internationella skogsfrågor. En rad högaktuella internationella frågor har bäring på skog och skogsbruk, och det kräver svensk bevakning. Låt mig ta några exempel: Natura 2000, regelsystem för ersättningsansvar för miljöskador, EU:s vattendirektiv, frågor om sänkor i klimatpolitiken, skogsskyddsfrågor och internationella konventioner.

Det är viktigt att för skogsnäringen och äganderätten viktiga frågor inte försummas. Därför krävs det tillräckliga resurser för att kraftfullt kunna företräda svenska intressen i internationella sammanhang. En ur internationell synvinkel positiv inställning till vårt skogsbruk utgör grunden, som vi ser det, för en fortsatt framgångsrik svensk skogsindustriexport med bibehållen respekt för våra miljömål.

Vi har också i reservation 8 tillsammans med Kristdemokraterna och Centerpartiet tagit upp den nationella ersättningen till jordbruket i norra Sverige, som är direkt kopplad till produktionen, på grund av att produktionen inom stödområdet är vikande, särskilt i det fjällnära området. Det är ytterst viktigt att de regionala ersättningarna justeras uppåt inom den ekonomiska ram som finns. Vi menar att ytterligare produktionstapp inte kan klaras av om man ska kunna behålla en levande landsbygd i dessa områden.

Jag vill till sist också beklaga att jordbruksministern inte deltar i dagens debatt. Det finns många viktiga frågor, inte minst högaktuella sådana, som det hade varit värdefullt att få kommentarer till direkt från jordbruksministern. Men vi har all anledning att återkomma i dessa frågor, och vi har också all anledning att invänta de synpunkter som kommer från regeringens företrädare i den här debatten.

Jag yrkar alltså bifall, fru talman, till reservation 1. I övrigt står vi givetvis bakom de reservationer som är undertecknade från moderat håll.

Anf. 53 JONAS RINGQVIST (v):

Fru talman! Jag tänkte börja med ta upp några saker som vi gör i den här budgeten. Sedan tänkte jag ta upp några saker som vi ännu inte gör men som jag hoppas att jag kan stå här om ett år och säga att vi gör då.

Jag tänker inte göra någon heltäckande beskrivning av betänkandet. Det finns ju ytterligare två utmärkta företrädare för majoriteten på talarlistan. Tillsammans lyckas vi nog presentera helheten.

Den här budgetpropositionen innebär inga nya stora reformer, men den innehåller ändå en del betydelsefulla förändringar. Vi ökar anslaget för viltskador, framför allt fr.o.m. år 2002. Detta möjliggör den nya rovdjurspolitik som vi hoppas att Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna snart ska kunna presentera.

Vi i Vänsterpartiet har inte nöjt oss med den ambitionsnivå som Rovdjursutredningen har föreslagit. För oss är det angeläget att vi i Sverige har långsiktigt livskraftiga stammar av de stora rovdjuren. En ökad satsning på ersättning för de skador som rovdjur orsakar är därför angeläget för oss. Det gör att vi kan höja ambitionsnivån för t.ex. vilket antal vargar och järvar som förvaltningen av stammarna ska syfta till och att vi kan ha restriktiv skyddsjakt. Antagligen kommer det att krävas ytterligare anslagshöjningar framöver, när stammarna ökar.

Ett annat område där vi tillför resurser till utgiftsområdet är skogspolitiken. En del där är en satsning på lövskogspantering i södra Sverige, där gran planterats på ställen där gran egentligen inte borde ha planterats. De enorma mängder skog som blåst omkull är ett tydligt tecken på det. Vi går nu in med en satsning för att undvika att gran planteras på samma mark igen.

Egentligen är det en bättre tillämpning av skogsvårdslagen som skulle behövas. Gran bör inte planteras utanför sitt naturliga utbredningsområde. Detta har vi motionerat om, men den motionen behandlas i ett annat sammanhang. I detta betänkande har vi en reservation om forskningen på gran respektive lövträd. I dag upplever vi en sned fördelning av forskningsanslagen. Vi skulle vilja se en ökad forskning kring lövträd. Jag yrkar bifall till den reservationen, reservation 11 under mom. 23. Inom skogspolitiken lägger vi också pengar på bevarandeinsatser i fråga om s.k. jätteträd, en småbiotop som det är angeläget att skapa ett varaktigt skydd för.

Inom jordbruket gör vi framför allt två viktiga insatser. Den ena är en kompensation för de försenade utbetalningarna av arealstöden. Detta är naturligtvis positivt. Att situationen över huvud taget har uppkommit är vi ändå kritiska till. Orsaken är ju utgiftstaken och budgetlagstiftningen. I stället för att ha ett rimligt budgetsysteem med utgiftstak som kan anpassas till verkliga förhållanden tvingas den här typen av tricksande under taken fram. Detta visar takens absurditet och borde få fler än vänsterpartister att fundera på hur klokt dagens budgetsysteem egentligen är. Nu får vi ändå vara nöjda med denna kompensation, som införs för att svenska bönder ska slippa stå för de kostnader som har uppstått.

Den andra viktiga saken vi gör inom jordbruket är att vi tar ett första steg för att förvandla handelsgödselskatten och bekämpningsmedelsskatten till avgifter som återförs till jordbruket. Det pågår för närvarande en diskussion mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna om hur det här ska göras. Vår utgångspunkt i den diskussionen är att åtminstone en del av pengarna för handelsgödselskatten ska återföras på ett sätt som bidrar till en effektivare växtnäringens användning och ett minskat växtnäringssläckage.

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

Detta kan göras genom riktade satsningar i de områden där problemen är störst, dvs. i de kustnära områdena i södra Sverige. Exempel på sådana insatser kan vara ett utvecklande av växtnärbalanser på gårdsnivå, bidrag till teknikutveckling eller anläggande av våtmarker. Vi vill från vår sida föra en öppen diskussion om detta med företrädare för både näringen och naturvården. Det viktiga är att vi får satsningar på rätt åtgärder som faktiskt kan ge goda miljöeffekter.

Fru talman! Jag tänkte nu komma in på vad vi har att göra framöver. Utgångspunkten måste då vara det arbete med miljömålen som vi håller på med. Jordbruket berörs starkt av flera av målen, t.ex. ett rikt odlingslandskap, ingen övergödning och en giftfri miljö.

Utvecklingen i dag gör inte att vi når de miljömål som vi har satt upp, och därför krävs det ytterligare åtgärder. En del av detta måste göras inom landsbygdsförordningen, dvs. miljöstöden och satsningarna på landsbygdsutveckling. Den ska ses över inför år 2003, och vi bör i det sammanhanget föreslå fler insatser. Vi behöver bl.a. förlänga vallstödet. Vi kan behöva utöka anslagen för biologisk mångfald. Antagligen behövs förstärkningar av åtgärderna för att begränsa näringsläckaget av fosfor och kväve. Satsningar för att kunna bevara de jordbruk med höga naturvärden som annars riskerar att läggas ned är förstås också angelägna.

Jag vill inte nu låsa mig vid exakt vad som kommer att behövas. Det får dels det fortsatta arbetet med miljömålen, dels översynen av de nuvarande stöden utvisa. Att det kommer att krävas ökade resurser kan vi nog ändå vara säkra på. Vi anser att dessa bör tillföras genom ökade svenska anslag i kombination med modulering, dvs. att vi tar en del av de generella jordbruksstöden och satsar på miljö- och landsbygdsutveckling. Detta är en omfördelning som vi bedömer som klok både för utvecklandet av det svenska jordbruket och för att bättre kunna nå miljömålen.

Det andra området där det kommer att krävas ytterligare åtgärder framöver och som jag vill ta upp här gäller utformningen av jordbrukets miljöskatter. Dagens utformning av handelsgödselskatten är inte särskilt bra för att skapa en effektiv växtnärbalansering och för att minska näringsläckaget. Visst har den effekt, men vi tror att vi kan öka den effekten högst väsentligt genom en annan utformning. Vi är överens med regeringen om att tillsätta en utredning för att se över utformningen och för att hitta ett bättre system. Samma utredning ska se över skatten på bekämpningsmedel. Genom den återföring av skatten som vi nu inför ökar möjligheterna att kraftigt höja bekämpningsmedelsskatten utan att det svenska jordbrukets samlade konkurrenskraft försämras. Vi har länge ansett att det är nödvändigt med en rejäl höjning av bekämpningsmedelsskatten, och det är angeläget att vi lyckas med det nu.

Även dieselskatten för jordbruket ska ses över. Vi i Vänsterpartiet anser att det rimliga vore att jordbruket slapp betala den del av dieselskatten som är kopplad till vägtrafiken, dvs. att jordbruket borde betala den skattesats som den grönfärgade dieseln har, vilken är lägre än för den vanliga dieseln.

Vi ska göra en översyn av trafikbeskattningen. Och i det sammanhanget ska denna fråga tas upp. Samtidigt är det nödvändigt att man ser på vilka möjligheter som finns att minska arbetsmaskinernas utsläpp. Där finns det andra åtgärder än dieselskatt att använda som kan var betydligt

effektivare. Och jag förutsätter att vi kommer att föreslå ett åtgärds paket för att minska arbetsmaskinernas, inklusive jordbruksmaskinernas, utsläpp.

Fru talman! Med de åtgärder som jag föreslår här tror jag att vi ökar våra chanser att minska jordbrukets miljöbelastning rejält. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att det är åtgärder som inte försämrar det svenska jordbrukets konkurrenskraft – tvärtom. Genom en klok och framåtsyftande miljöpolitik för jordbruket skapar vi bättre och bättre förutsättningar för att det svenska jordbruket ska kunna hävda sig i den internationella konkurrensen. De som tidigare hävdat att det kostar för mycket att gå före sina grannländer i omsorgen om djur och miljö borde nog tänka en gång till i dessa BSE-krisens dagar innan de säger samma sak igen.

Anf. 54 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Jonas Ringqvist vill ha fler vargar och rovdjur i Sverige. Inser inte Jonas Ringqvist att detta skulle innebära ytterligare rovdjurs skador? Och har inte Jonas Ringqvist uppmärksammat människors reaktioner, människor som bor och lever i dessa bygder där exempelvis varg- och lodjurstrycket nu har ökat så kraftigt? Det innebär ju också att man får en utveckling där jaktviltet också hämmas i sin utveckling. Inser inte Jonas Ringqvist detta?

Jonas Ringqvist tar också upp gödselskatterna och säger att den konkurrenssnedvridning som vi ofta talar om går att undvika och att det t.o.m. går att uppnå konkurrensneutralitet med ökade gödselskatter och ökade miljöavgifter. Det tarvar nog en närmare förklaring hur detta ska kunna gå ihop.

Anf. 55 JONAS RINGQVIST (v) replik:

Fru talman! Jag ska först ta upp rovdjuren. Jag är väl medveten om den oro som finns på en del ställen där det finns många rovdjur och där de ökar snabbt. Samtidigt kan vi i andra länder som har betydligt större stammar av rovdjur än vi har i Sverige se att man där inte upplever det som ett problem. Jag är övertygad om att frågan till stor del handlar om information och kunskap, att man vet vad som gäller och hur dessa rovdjur beter sig och att man inte ska måla upp den skräckbild som Ingvar Eriksson försöker hjälpa till att måla upp.

Ingvar Eriksson tog upp att jaktviltet, det vilt som jägarna ska kunna jaga, riskerar att minska om vi får fler rovdjur. Jag tror att de flesta jägare kan ställa upp på att det är rovdjuren som bör ha företräde när det gäller viltet, rådjur osv. Jakt är inte ett intresse som bör stå över att vi ska ha livskraftiga stammar av rovdjur.

När det gäller handelsgödselskatten har jag inte sagt att vi vill höja den. Vad jag är övertygad om är att vi kan hitta ett system som är konkurrensneutralt genom att vi återför pengar från skatter och avgifter till näringen samtidigt som avgiften utformas på ett mer styrande sätt. På det sättet minskar vi inte jordbrukets samlade kostnader för dessa skatter, men vi når den miljöstyrande effekt som vi vill ha. Med Ingvar Erikssons, moderaternas och den samlade borgerlighetens, förutom Folkpartiets, modell – att helt ta bort skatten – så når vi inte den miljöstyrande effekt som också är nödvändig.

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

Anf. 56 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Jonas Ringqvist talar om att jag försöker skrämmas när jag tar upp rovdjursfrågan. Jag vill inte skrämmas. Vi anser också att vi ska ha en viss rovdjursstam. Men den ska vara balanserad. Vi ser nu att trycket har ökat genom att man är senfärdig och genom att man inte vågar vidta åtgärder. Och människors reaktioner mot rovdjuren ökar också. Det är ju det allra sämsta förhållandet. Och det är utan tvekan på det sättet att människor tar saken i egna händer om inte de som har makten inser detta. Det är en betydligt olyckligare utveckling. Då har vi ingen kontroll över det. Därför ser vi med stor spänning på vad regeringen ska föreslå i rovdjurspropositionen så småningom.

Jonas Ringqvist talar om konkurrensneutralitet när det gäller gödsel- och miljöskatter. Då handlar det om hur återföringen ska ske. Det får vi inget besked om. Vänsterpartiet bara tror att detta problem ska lösas. Men utan tvekan sker, som jag har sagt tidigare, 90 % av den svenska produktionen på konventionellt sätt. Det är ju dessa producenter som betalar dessa skatter. Och konkurrensneutralitet kan ju inte uppnås om man på något sätt ska styra, som Jonas Ringqvist säger, återföringen av dessa medel. Jag kan därför inte vara nöjd med det besked som vi har fått här.

Anf. 57 JONAS RINGQVIST (v) replik:

Fru talman! Ingvar Eriksson säger att även han vill ha balanserade stammar av rovdjur. Jag undrar vad det betyder. Betyder det att Ingvar Eriksson ställer upp på det som de genetiska experterna säger att vi behöver ha, dvs. minst 500 vargar i Sverige? Det är vad som krävs för att de inte ska bli genetiskt utarmade, för att de inte ska bli sjuka, för att stammen ska vara livskraftig. Om han menar att det är balanserade stammar borde vi inte ha något problem.

Jag är medveten om att det är problem med acceptansen, som vi naturligtvis måste ta hänsyn till. Vi ska inte rusa på och säga att vi ska ha 500 vargar på en gång. Vi får ta det successivt. Ta det lugnt. Gå ut med information på ett "balanserat" sätt.

Det är anmärkningsvärt att det är vi i Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna som när det gäller jordbrukets skatter för en diskussion med näringen och ligger jordbruksnäringen ganska nära i frågan. Vi har haft diskussioner med LRF centralt när det gäller handelsgödselskatten. Vi är rätt överens. Vi har träffat LRF lokalt i Halland och de södra regionerna där problemen med övergödning är störst. Vi är ganska överens om vilka modeller vi ska ha.

Nu pågår ett arbete om den exakta modellen för återföring. Det kan ta ett tag att hitta rätt modell, men nog ska vi vara klara med det till den utlovade ekonomiska propositionen.

Anf. 58 ULF BJÖRKLUND (kd) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet står ju huvudsakligen bakom det budgetförslag som regeringen har lagt fram. Jag noterar med tillfredsställelse att man har reagerat mot tricksandet när det gäller arealsättningsarna och att man också har tankar och idéer kring att återföra pengarna för gödsel- och bekämpningsmedelsskatterna. Sedan kan man diskutera hur det ska

se ut. Där får vi i dag inga riktiga svar eftersom förhandlingar och samtal pågår.

Vi har redan nämnt konkurrensneutraliteten. Det vore intressant att höra vad Vänsterpartiet säger. Hur är inställningen till avlyftet, det löfte som regeringen trots allt har gett till LRF att hitta ett avlyft av bl.a. dieselskatten och komma fram med något till vårpropositionen? Kommer det att med Vänsterpartiets hjälp komma konkreta löften i vår?

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringsar*

Anf. 59 JONAS RINGQVIST (v) replik:

Fru talman! Jag förstår att den konkreta frågan gällde dieselskatten.

Jag tror inte att det råder något tvivel om vår uppfattning. Vi har från Vänsterpartiets sida sagt att jordbruket borde få använda för arbetsmaskiner i första hand den grönfärgade dieseln, dvs. få en skattesänkning. Andra styrmedel ska hittas för att minska arbetsmaskinernas miljöbelastning. Vi finns med med vår ståndpunkt i den diskussion som pågår mellan de tre samarbetande partierna. Just nu kan jag bara stå för vår uppfattning. Vi får vänta och se vad som kommer.

Anf. 60 ULF BJÖRKLUND (kd) replik:

Fru talman! Vi går ett steg vidare. Hur är Vänsterpartiets inställning och känsla för att de svenska bönderna ligger i botten när det gäller nettoinkomst i Europa, att det bara tycks vara Portugal som ligger sämre till? Är det en gynnsam situation som lyfter fram jordbrukaryrket, som motiverar ungdomar till att utbilda sig och satsa på moderneringen? Vad är det för åtgärder som Vänsterpartiet har för att förbättra verkligheten inkomstmässigt för bonden i dag? Vad gör man för att höja kvaliteten så att också ungdomar kan lockas till en framtid i yrket?

Tillhör Vänsterpartiet dem som menar att om fem–tio år har vi möjligen 10 000 jordbrukare kvar? Det ska handla om jättejordbruk, vilket innebär att vi inte har några bönder kvar i fjälldalarna, Norrlands inland och mellanbygderna framöver. Är det det som Vänsterpartiet stöder i regeringens politik?

Anf. 61 JONAS RINGQVIST (v) replik:

Fru talman! Det här var en väldigt ledande fråga. Naturligtvis är det ett problem att svenska bönders lönsamhet ligger bland de sämre i Europa. Det vore svårt att säga någonting annat.

Sedan var det frågan om Vänsterpartiets inställning och vad som ska göras. Nu är Ulf Björklund ganska ny i sammanhanget, så han kanske kan behöva få veta. Om han hade varit med ett tag hade han fått höra det tidigare.

Inkomstskillnaderna är ganska stora mellan olika jordbruk. Det är olika i olika regioner. Vi tror att det bästa sättet att lösa de problem vi har är att lyfta över mer pengar i landsbygdsförordningen för landsbygdsutveckling, riktade insatser genom modulering till de regioner där det finns problem, och det krävs ökade svenska anslag.

Anf. 62 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Konsumentintresset för sunda och säkra livsmedel av hög kvalitet fria från hormoner, antibiotika och dylika ting växer. Jag tycker

att det är glädjande att detta intresse växer. Det gläder mig också att vi alla kan stå här i kammaren och med bestämdhet hävda att svenska livsmedel ligger i topp när det gäller kvalitet. Men då, Inge Carlsson – jag vänder mig till majoritetens främste företrädare – är det viktigt att vi har livskraftiga svenska jordbruksföretag, så att konsumenterna som eftersträvar och vill ha säkra och sunda livsmedel även fortsättningsvis kan köpa svenska livsmedel. De svenska jordbruksföretagen måste ha förutsättningar att utvecklas.

Därtill är det så – och det känner säkert Inge Carlsson till – att ungefär 300 000 människor har sin utkomst i livsmedels- och förädlingsindustrin. De är beroende av Sveriges bönders produktion. Utan primärproduktionen skulle arbetstillfällena inte finnas.

Vi har många gånger i olika sammanhang diskuterat – och det tål att upprepas – att jord- och skogsbruket är motorn på den svenska landsbygden. Ett livskraftigt svenskt jordbruk är en viktig förutsättning för en levande landsbygd och det öppna landskapet. Att då säkerställa jordbrukets fortlevnad är inte bara en fråga för dem som direkt är sysselsatta i näringen utan även för oss.

Ett svenskt jordbruk med miljöhänsyn och god djuromsorg har en självklar plats i det ekologiskt uthålliga Sverige. Flera av våra strängare regler för jordbruket leder till högre kostnader för Sveriges bönder. En del av dessa kostnader är nödvändiga för att säkerställa det jag talade om inledningsvis, därtill bl.a. en god djuromsorg.

Men därtill dras – något vi också har diskuterat många gånger – den svenske bonden med särskatter jämfört med de konkurrenter och kolleger som den svenske bonden har. Sveriges bönder måste ges likvärdiga villkor gentemot sina konkurrenter och kolleger. Det betyder att den s.k. ryggsäcken måste lyftas bort med det snaraste. När, Inge Carlsson, kommer det avlyft som det har pratats om så länge och som är en förutsättning för det jag talade om inledningsvis, nämligen att vi ska kunna tillhandahålla säkra, trygga svenska livsmedel för den svenske konsumenten?

Svenskt jordbruks konkurrenskraft måste förstärkas. Tidigare talare har talat om den frågan, så jag ska inte upprepa det. Lönsamheten är inte vad den borde vara. Det bevisas också av internationellt gjorda undersökningar.

Det är Centerpartiets utgångspunkt i arbetet i riksdagen – för övrigt också i andra beslutande församlingar på området – att något måste göras. Det är synd att inte fler partier i kammaren delar denna uppfattning, just för att vi vill ge våra svenska konsumenter vad de efterfrågar, nämligen säkra och sunda livsmedel.

Fru talman! Så över till några andra saker som kanske är något mer positivt. Jag är glad över att vi i Centerpartiet har kunnat medverka till att det nu blir en räntekompensation för de senarelagda arealbidragen. Men låt mig också nämna det negativa och smolken i bägaren i det här sammanhanget. Det innebär likviditetspåfrestningar. Det kan innebära att böndernas barn får sin julklappar efter jul.

De pengar som normalt kommer i samband med att man producerar och säljer en vara, i detta fall spannmål, kommer i oktober november månad för den som behöver dem. Nu blir de senarelagda. Visserligen är jag glad över att vi har kunnat kompensera det till del vad gäller räntan,

men likviditetspåfrestningen finns där. Den blir kännbar speciellt för den unge nystartade lantbruksföretagaren.

Därtill är jag glad över att vi i utskottet har kunnat enas om att vi kan använda en liten slant till nya omarronderingsprojekt. Fortsättningsvis kan inte bara redan beslutade omarronderingar få del av den peng som finns anslaget för detta. Jag tror att det är viktigt för att vi ska kunna utveckla lantbruksföretag i alla delar av landet. Det är särskilt påtagligt i Dalarna och i delar av Västernorrland. Men ändå finns problemen i alla delar av landet.

Centerpartiets kritik av regeringens förda jordbrukspolitik kan inte ha undgått någon. Vi anser trots framgången med räntekompensationen att det finns mycket i regeringens politik som måste förändras. Vår motion från den allmänna motionstiden pekar på flera områden där regeringen fallerat.

Det behövs nationella medel för att kompensera den dåliga förhandling regeringen gjorde när det gäller landsbygdsförordningen. Det gläder mig att Jonas Ringqvist och Vänsterpartiet tycks vilja bifalla detta yrkande, och jag hoppas att man gör det i kommande budgetdiskussion.

Ytterligare resurser behövs för att förbättra och förändra ersättningarna för besättningar som råkar ut för epizootiutbrott. Resurser behövs till forskning och utveckling inom livsmedelssektorn. Stödet till forskningen om det ekologiska jordbruket måste komma fler till del. Inte minst måste jordbrukets sociala dimension börja att behandlas och debatteras på ett sätt som vi kanske inte har gjort så här långt.

Vårt lands möjligheter att på ett hållbart sätt nyttja jordens och skogens resurser är beroende av en hög nivå på forskningen och utvecklingen inom området. Detta är ett ansvar såväl för staten, dvs. för oss, som för näringen. I syfte att främja näringens konkurrenskraft genom bl.a. stark vidareförädling måste enligt min mening staten öka anslaget till forskning och utveckling inom jordbruks- och livsmedelsforskningen.

Vid en internationell jämförelse är de resurser som tillförs detta område små. Vi bör alltså bättra oss. Sunda och säkra livsmedel är en mycket viktig faktor för människors hälsa. Det gäller speciellt för de yngre människorna, barnen. Livsmedel framställda på ett etiskt och ekologiskt riktigt sätt är en livs kvalitetsfråga. Utan tillgång till sunda och säkra livsmedel försämras människors livskvalitet på ett avgörande sätt.

Vi i Centerpartiet anser att livsmedel ska märkas så att vi underlättar konsumenternas val. Kammaren vet också att vi i Centerpartiet vill se en gemensam livsmedelsmyndighet med befogenheter på EU-nivå så att vi kan säkerställa livsmedelskvaliteten inom hela den europeiska unionen. Som konsument ska man kunna lita på att det är sunda och säkra livsmedel man köper till sig och sin familj. Jag är inte säker på att man kan göra det i alla delar av den europeiska unionen i dag, därav våra krav.

Fru talman! Jag vill med anledning av det anförda yrka bifall till min reservation 10 under mom. 22.

Anf. 63 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jordbruket ger oss mat, bevarar biologisk mångfald och ger oss skönhetsupplevelser. Det torde vi vara överens om.

När det gäller problemen inom svenskt jord- och skogsbruk har vi en del vanliga formuleringar som t.ex.: Djur transporteras under fruktans-

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringsar*

värda förhållanden inom EU. Enligt färsk rapport finns stora brister också i Sverige. En del skrämmande uppgifter finns om vad svenska djur får i sig. Förbud mot viss utfodring innebär ekonomisk smäll för Sveriges bönder. Svenska bönder är näst fattigast i Europa. Jordbruket orsakar miljöproblem i hav och sjöar. Dagens jordbruk minskar den biologiska mångfalden. Svenskt skogsbruk är inte uthålligt. Det är några vanliga problemutgållanden.

Den avskyvärda hanteringen av djur som sker under djurtransporter är allvarliga brott mot regler och överenskommelser. Har ett svenskt agerande inom EU lett till att vi har fått ett slut på grymheterna? Kommer exportbidrag för levande djur att avskaffas? Jag hade hoppats att få ställa frågorna till jordbruksministern i dag. Det är dessa bidrag som gör transporterna lönsamma. Tyvärr finns tecken på att också i Sverige sker transporter under tveksamma förhållanden.

Den senaste tiden har vi kunnat läsa om hur nya fall av galna ko-sjukan har upptäckts på flera håll i Europa. Först var det Storbritannien och Danmark. Sedan har upptäckter gjorts i bl.a. Frankrike, Tyskland och Spanien. Europas konsumenter oroas nu för utvecklingen. En undersökning visar att hela 35 % av de svenska konsumenterna drar sig för att köpa nötkött trots att inga upptäckter av BSE har gjorts i Sverige. Oron är berättigad. Vi vet att det finns en risk, om än mycket liten, för att BSE kan överföras från det smittade köttet till människan som äter det.

Det största problemet är att kött djur fortfarande utfodras med kött- och benmjöl från andra djur av samma art. Här uppstår de främsta smittriskerna. Utfodring med kött- och benmjöl har nu pågått i många år. Ett exempel på hur kvalificerad galenskapen varit är dioxinskandalen i Belgien år 1999 där man malde ner de förgiftade djuren och använde mjölet till att utfodra friska djur, som då givetvis också blev dioxinförgiftade. Därför måste det nu till ett fullständigt stopp för kött- och benmjöl överallt i EU. Förbudet måste gälla såväl utfodring till nötkreatur som till fjäderfä och grisar. Man kan inte utesluta att också gris och kyckling kan smittas.

Det är bra att EU-kommissionen nu vill att alla äldre kött djur testas. Självklart måste de kontrollerna vara omfattande. Inga undantag ska göras, Sverige inkluderat.

Jordbruksministern har uttryckt uppfattningen att vi skulle motsätta oss de här kontrollerna därför att Sverige hittills har varit förskonat från BSE. Vi tycker att det är en tveksam inställning. Det går nämligen inte att vara hundra procentigt säkra på att smittan inte finns. Vi vill vara säkra, och därför är kontroller helt nödvändiga. Möjligen borde de gälla även för andra djur än kor.

Sverige importerar sedan länge en stor del av sitt kött, framför allt till sjukhus, skolor och andra storkök, och är således beroende av säkra livsmedel i hela vår omvärld. Europas konsumenter har en rätt att få känna sig fullständigt trygga med den mat som de äter. Därför måste omfattande test utföras inom hela EU.

Vissa jämförelser visar att den svenske bondens lönsamhet är bland de sämsta i Europa. Det är vår uppfattning att den svenske bonden på lång sikt kommer att klara konkurrensen från omvärlden. Detta tack vare goda kunskaper, miljömedvetenhet och en ambition att finna nya och mer

rationella metoder. Men då får vi självklart inte på kort sikt slå ut det svenska jordbruket. Ryggsäcken har lättats, men den är fortfarande tung.

Vi kan dock inte ansluta oss till det resonemang som högerpartierna och även Centern för om att avskaffa miljöskatterna. Däremot anser vi att innehållet i ryktet att regeringen och LRF kommit överens om att jordbrukets miljöskatter ska återbetalas till jordbruket är intressant. Det är dock viktigt att återbetalningen blir miljöstyrande. Vi har för en stund sedan hört att det pågår resonemang om en sådan konstruktion. Det är också glädjande att de resonemangen förs med jordbrukarna och deras organisationer.

Den gemensamma jordbrukspolitiken i Europa har inte tagit tillräcklig hänsyn till miljön. Åtgärderna för att minimera jordbrukets miljöbelastning är inte tillräckliga. Separata miljömål för jordbruket måste skapas på Europainivå. Men med vilken framgång agerar Sveriges representanter i EU i den här frågan?

Jordbruket och skogsindustrin har till stor del skapat Sveriges välstånd och genererar årligen stora netto- och exportintäkter. Utvecklingen på börsen har under de senaste veckorna klart visat att tillväxten i skogen är säkrare och starkare än inom IT-branschen och den s.k. nya ekonomin. Skogsindustrins stora ekonomiska betydelse har inneburit att den till stora delar har styrt utformningen av skogspolitiken. I dag vet vi, genom ökad kunskap om skogsekosystemet, att skogsbruket i sig självt kan utgöra ett hot mot miljön och i förlängningen mot det framtida skogsbruket. Vi ser också att det finns andra värden i skogen än det rena produktionsvärdet.

Överordnat allt annat ligger kravet på ett uthålligt brukande av naturresurser, bevarande av biologisk mångfald och ett kretsloppstänkande. Sverige har genom ratificering av Riokonventionen förbundit sig att iaktta detta. Det finns forskarrapporter som entydigt avslöjar att vi inte lever upp till de här åtagandena. Vid en presentation av en miljökonsekvensbeskrivning från Institutionen för skoglig marklära vid Sveriges Lantbruksuniversitet sades bl.a. att ”dagens skogsbruk inte är långsiktigt hållbart och att dagens skogsbruk inte kan sägas vara ansvarsfullt förvaltande av skogsmarken”.

Detta är alarmerande och en allvarlig kritik mot svenskt skogsbruk. Man säger att nuvarande skogsbruk innebär ett hot mot skogsekosystemet och de övriga värden som skogen har. Det är alltså ett hot även mot skogsindustrin.

Jag vill fråga socialdemokraternas representant: Är månnro detta skäl till att se över skogsvårdslagstiftningen?

Anf. 64 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! När man kommer upp i debatten efter Harald Nordlund undrar man alltid vilken debatt vi egentligen har. Jag tänker återföra debatten till att handla om det som den egentligen ska handla om, nämligen miljö- och jordbruksutskottets betänkande MJU2, som behandlar utgiftsområde 23. Jag tänker inte ta upp en debatt om EU:s jordbrukspolitik. Jag kan dock upplysa kammarens ledamöter om att Miljöpartiet har begärt att jordbruksministern ska ordna en information om BSE-situationen och situationen i Sverige. Detta har vi fått nej till, och vi lämnar därför i dag in en ansökan om en särskild debatt om den situation

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringsar*

som har uppkommit med anledning av BSE-krisen i många länder i EU och även om det som hänt här i Sverige. Det visar sig att köttmjöl nu använts som foder även till kalvar, fastän vi alla här trodde att sådant inte förekommer i Sverige.

Vi får se om vi får respons för en sådan debatt. Jag hoppas att vi kan få stöd från er andra för en sådan debatt, för jag tror att den är nödvändig.

Jag tänker alltså återgå till det som vi skulle diskutera, nämligen MJU2. Jag yrkar bifall till hemställan i det betänkandet. Jag vill också, om det inte är för sent, yrka bifall till hemställan i MJU1, vilket jag glömde att göra i den förra debatten.

Det gäller en del av den budget som s, v och mp lägger fram gemensamt. Här finns en hel del satsningar som vi är mycket nöjda med, t.ex. ytterligare satsningar på viltskador, vilka, som Jonas Ringqvist sade, bäddar för nästa proposition som vi hoppas att vi från s, v och mp kan lägga fram gemensamt, nämligen den som ska handla om rovdjur. Jag tycker att debatten därom kan anstå tills propositionen föreligger, men de förstärkningar som finns i budgeten för år 2002 ökar naturligtvis möjligheterna att ha starka populationer av rovdjur i Sverige, även i områden där det är konflikter.

Jag tänker i den här debatten försöka ägna mig åt att försöka ta död på en del myter. Det är naturligtvis oerhört svårt, och många har tidigare försökt att göra det, men det finns skäl till det.

Den första myten är att det odlas mindre och mindre i Sverige. Det är inte sant. Det odlas precis lika mycket nu som för ett antal år sedan. Det produceras också lika mycket mjölk som vi har möjlighet att producera med tanke på att EU sätter ett tak för hur mycket mjölk som vi får producera. Vi har också samma antal köttdjur som vi tidigare har haft och som vi har bidragsrätt till. Det produceras alltså lika mycket mat i Sverige och odlas lika mycket som för ett antal år sedan. Därom är alla – LRF, bondeorganisationerna och alla andra som kan räkna – helt överens.

Det som sker är att en hel del bönder slutar med sin verksamhet. Men här finns ytterligare en myt. Jag ska göra ett utdrag ur en artikel där det står:

”EU:s jordbrukspolitik måste i framtiden också inriktas på att stödja miljövänligt, ekologiskt hållbart jordbruk. Det görs bäst av småskaliga jordbruk, som också bär vårt kulturhistoriska arv som är typiskt för Europa.”

Också det här är en myt. I verkligheten är medelarealen för ett konventionellt lantbruk i Sverige i dag 33 hektar. Medelarealen för ett ekologiskt lantbruk i Sverige är i dag 61 hektar. Ni som följer med kan konstatera att det blir allt fler och allt större lantbruk som ställer om till ekologisk drift.

I samtal med de ekologiska lantbrukarna har jag och en ytterligare medarbetare fått uppgift om tre mjölkgårdar med mer än 300 mjölkkor. Något som också är slående och mycket intressant är att medelåldern på de ekologiska lantbrukarna är betydligt lägre än på de konventionella lantbrukarna.

Det är också intressant att kunna konstatera att många av de ungdomar som vill starta lantbruk inte klarar att köpa gårdarna som är 33 hektar eller mindre, eftersom det inte går att få lönsamhet på dem.

Då skulle jag vilja fråga er som absolut vill att de små lantbruken, 33 hektar och mindre, ska vara kvar: Hur ska vi göra det? Ska vi förbjuda dem att sälja sina lantbruk till dem som vill få lite större enheter, t.ex. ekologiska lantbrukare, för att få en lönsamhet i lantbruket? Vilka tvångs- och styrmedel vill ni ha för att lantbruket inte ska kunna öka sin areal lite grann för att få en lönsamhet? Det gäller både konventionellt och ekologiskt lantbruk.

Från Miljöpartiets sida vill vi naturligtvis värna de små lantbruken, men till skillnad från vad som står i den artikel som var underskriven av några kristdemokrater vet vi att det utgår stöd till ekologiskt lantbruk. Vi vet också att den här grenen av näringen i dag har en bättre lönsamhet än det konventionella.

Lantbrukaren Hans Jansson ställde om, han sade att det var enbart ekonomiska skäl som gjorde att han ställde om. Om det var så får stå för honom. Men han kunde klart visa att det i dag är lönsammare att odla ekologiskt, dels därför att man slipper bekämpningsmedels- och handels- gödselsavgifter, dels därför att det finns ett stöd till det. Jag skulle önska att de myter som sprids försvann. Jag vet inte hur man gör, vi hör dem gång på gång, åter och återigen.

En annan diskussion som jag tycker är intressant är den som handlar om den s.k. ryggsäcken. Från Miljöpartiets sida har vi varit mycket skeptiska till att återföra handels- och bekämpningsmedelsavgifter till lantbruket. Men när vi tittar på Danmark ser vi att det faktiskt finns vissa fördelar. Danmark har i dag en bekämpningsmedelsskatt som är tio gånger högre än den svenska. I Sverige har vi ungefär 7 kr per hektar dos. I Danmark är skatten 70 kr per hektar dos. Det återförs till lantbruket. Det har fått till effekt i Danmark att det dels har kommit loss en förfärligt massa pengar till forskning om ekologiskt lantbruk, dels har det inneburit en samsyn i Danmark i dag om att man ska se till att producera för den framtida marknaden, den som efterfrågar ekologiska livsmedel som man kan få lite bättre betalt för. I dag säger Danmark att en av de stora exportmarknaderna för den här satsningen är Sverige.

Naturligtvis är det intressant om vi i Sverige kan gå en liknande väg, att se på den danska modellen, kanske göra som i Danmark och höja bekämpningsmedelsskatterna och återföra pengarna till lantbruket. Exakt hur återföringen ska ske tittar vi som sagt nu på tillsammans med regeringen. Från Miljöpartiets sida ser vi faktiskt vissa fördelar med det danska systemet. I det fallet får jag säga att det nya sättet att tänka kanske är riktigare än det tidigare.

Jag hoppas att jag därmed har klargjort vår uppfattning när det gäller den frågan.

Vad gör vi för satsningar i budgeten? Det finns en del satsningar som jag tycker är intressanta att kommentera.

Jag har tidigare talat om biotopskyddet och också haft en debatt med miljöministern. Jag anser att det är viktigt att kunna spara små biotoper i skogen därför att det ofta är där många av de hotade arterna finns. Men det är också viktigt att biotoperna inte blir för små, och det är viktigt att det finns korridorer mellan de små pärlorna så att arter kan sprida sig och att arter inte blir genetiskt isolerade.

Vi satsar rejält på forskning om ekologiskt lantbruk i budgeten. Det är inte alls så som det påstås, att det inte finns en satsning på konventionellt

lantbruk. Det har ju funnits under alla år – stora summor, miljarder. Här är det första gången det verkligen kommer till lite mer satsning på ekologiskt lantbruk. Danmark anslår ungefär 300 miljoner, och vi anslår 28 – skillnaden är naturligtvis stor. Men vi hoppas från Miljöpartiet att få upp det så småningom.

Av pengarna till forskning om ekologiskt lantbruk öronmärks 5 miljoner för CUL, som betyder Centrum för uthålligt lantbruk. Vi menar att här sker spetsforskning som är mycket intressant.

Vi gör också en extra satsning på Artdatabanken i budgeten. Det är inte mycket pengar, men för den verksamheten är det ett stort tilläggsbelopp, 5 miljoner extra per år. Artdatabanken finns som en egen enhet inom SLU. Vi skulle önska att Artdatabanken också hade en professur. Det vore självklart i ett land som säger sig vilka skapa ett ekologiskt hållbart samhälle att ha en professur i biologisk mångfald. Föreståndaren för Artdatabanken borde självklart ha professorstitel. Nu är det så att det bestäms av SLU:s styrelse. Ni som sitter i SLU:s styrelse tycker jag ska ta till er det här. Det var några generaldirektörer som för några år sedan uppvaktade regeringen för att få till stånd en professur för Thorleif Ingelöf, som det handlade om, men fick då veta att det är SLU som bestämmer. Man kan kanske säga att Artdatabanken är en främmande fågel i SLU:s verksamhet. Nu tillför vi alltså 5 miljoner extra.

Vad Artdatabanken gör är att tillhandahålla information om hur den biologiska mångfalden mår i landet. Men man har också till uppgift att samarbeta internationellt runt artbevarandet med motsvarande organisationer och myndigheter i andra länder. För att man ska klara det här krävs en rejäl specialistkompetens. Inför den konferens som hålls varje år kan jag säga att förra årets konferens tog upp den biologiska mångfalden i havet. Där kan vi se att det finns brister i kunskap i dag. Vi hade en debatt här i kammaren för några veckor sedan om Östersjön. Vi hörde miljöministern säga att hade det som sker i Östersjön i dag skett på land hade vi vidtagit åtgärder. Det är svårt att se vad som sker under havsytan. Det är också svårt att få kunskap exakt om vad som händer med arter. Här krävs alltså specialistkompetens för att kunna bevara den biologiska mångfalden.

I det hela vill jag säga att det här är en bra budget. Det som kommer i vårbudgeten kommer förhoppningsvis att innebära att ryggsäcksdiskussionen – ryggsäcken är egentligen det enda som har diskuterats i jordbruksdebatter under den tid jag har suttit i riksdagen – därmed kan vara slut. Det ska bli intressant att höra vad debatten kommer att handla om då.

Anf. 65 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Som svar på Gudrun Lindvalls fråga om vad bl.a. jag vill göra för att stödja den småskaliga produktionen skulle jag vilja säga så här:

1. Ryggsäcken.
2. De delar som redan har plockats bort vad gäller ryggsäcken, nämligen eldningsolja och elskatten, borde ha kunnat komma de mindre till del. Men Gudrun Lindvall såg till att den tusenlapp som man

måste upp till för att få tillbaka någonting över huvud taget inte kommer. Vilka är det som drabbas? Jo, Gudrun Lindvall, de små.

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

3. Det gäller att se till att vi skapar förutsättningar för att utnyttja hela den framförhandlade ramen vad gäller lantbruksförordningen. Där utnyttjar vi i dag inte 400–500 miljoner kronor. Det är mycket pengar, vilka i huvudsak skulle ha gått till de små.
4. Jag hoppas att den utredning som nu sitter vad gäller jordförvärvslagstiftningen och annat kommer fram till några bra förslag så att Gudrun Lindvall och jag kan se till att vi får fler människor som bor på svensk landsbygd.

När det gäller produktionen påstår jag fortfarande att Gudrun Lindvall har fel. Produktionen faller i Sverige i dag så att svenska konsumenter inte kan få svenska livsmedel, om man så vill ha. Den faller vad gäller svin och kött och är på väg att falla vad gäller ägg också.

Anf. 66 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Den statistik som finns talar sitt entydiga språk. Det finns alltid ett upp och ned när det gäller svinproduktionen, och jag tänka mig att svinproduktionen kommer att gå upp rejält nu när antagligen viljan att köpa nötkött kommer att minska.

Som Eskil Erlandsson vet är inte svinproduktionen lika kontrollerad som mycket annat inom EU. Vi producerar på så många hektar vi får, vi producerar så mycket mjölk vi får, vi utnyttjar djurbidraget precis fullt ut.

Vad kan vi göra för de små bönderna? Det som krävs för att vi ska kunna behålla alla svenska bönder är att säga att den storlek som finns på svenska gårdar i dag ska vara likadan i framtiden, prompt och punkt och slut. Men så kan man inte hantera verkligheten, Eskil Erlandsson. Man måste acceptera att det kommer ungdomar för vilka det faktiskt helt enkelt inte går att bedriva en verksamhet om man ska köpa loss en liten gård på 33 hektar. Det blir för dyrt i pris när man köper den. Man måste alltså ha större enheter.

Jag vet inte om ni vill reglera priset på lantbruksegendomar. Det är väl möjligt. Från min sida känns det ganska märkligt i den ekonomi vi har.

Vi lyfter av ryggsäcken! Det visade sig när det gäller el och eldningsolja att administrationen skulle äta upp allt det här om vi skulle gå ned på så små nivåer. Vi har verkligen försökt utnyttja den framförhandlade ramen och lägga fram ett miljöprogram där detta gjordes. Vi lärde oss nämligen av det som s och c gjorde när de blåste upp siffrorna för att de trodde att det skulle ge oss större bidrag i framtiden. Det gjorde i stället att EU sänkte miljöstöden till Sverige. Där kämpade vi verkligen och såg till att vi lärde oss av den läxan. Vi får se vad jordförvärvslagen kommer med.

Men försök inte låtsas som att verkligheten är någon annan än den är, Eskil Erlandsson! Det finns många unga lantbrukare som satsar stort i dag. Men det är klart – många av dem satsar ekologiskt därför att de ser att det är där det finns en potential för framtiden.

Anf. 67 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har absolut ingenting emot att bönder satsar på ekologisk produktion. Jag nämnde det t.o.m. i mitt anförande, så jag tycker att Gudrun Lindvall kan vara lite måttfull när hon angriper mig i debatten.

Låt oss återgå till sakfrågan. För närvarande är det Gudrun Lindvall som har makten i sin hand när det gäller instrumentet att få fler aktiva jordbruksföretagare – om det nu är ett mål. För mig är det ett mål eftersom jordbruksföretaget är den stora motorn på svensk landsbygd. Det är det som ser till att mycken annan service hålls i gång på den svenska landsbygden – service som människor som bara bor på landsbygden är beroende av. Jordbruksföretaget ser till att det är ljust i stugorna och att det är vackert för den turist som kommer – för den som kommer ut från ett större samhälle för att bara titta på naturen eller turista i vårt land. Det är den svenska bonden som sköter detta, och de instrument som den svenska bonden behöver för att kunna göra det sitter till en del Gudrun Lindvall på.

Anf. 68 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Ja, och jag tycker att majoriteten verkligen tar de här problemen på allvar. Vi försöker nu hitta ett sätt för att återföra det som ni kallar för ryggsäcken. Jonas Ringqvist kanske skulle vilja ha ett mer socialistiskt Sverige där marken ägs av staten. Jag vet inte, men det tror jag i och för sig inte. Men vi har i alla fall en marknadsekonomi, som innebär att det är väldigt svårt att dels sätta ett pris när en privat människa ska sälja sin egendom, dels bestämma exakt vem han ska sälja den till om det nu är så att den säljs till en lantbrukare.

I dag ser vi att det sker en sammanslagning, vilket jag beklagar. Men jag har än så länge inte hört vilken typ av styrmedel ni vill ha för att det inte ska ske. Förutsättningarna ska finnas där, men hur vill ni begränsa möjligheterna att sälja sin jordbruksegendom? Det är ju det som det handlar om.

Anf. 69 ULF BJÖRKLUND (kd) replik:

Fru talman! Det som Gudrun Lindvall säger är att slå in öppna dörrar. Vi vet mycket väl att det i stort sett odlas lika mycket i dag trots att man lägger ned. Det är i stort sett samma mjölmängd som vägs in och lika mycket kött – om än med bara 80-procentig självförsörjningsgrad. Det kan ju ibland vara ett problem om vi nu vill exportera högkvalitetskött ut i Europa med goda konkurrensvillkor.

Men det finns någonting som jag tycker att Gudrun Lindvall glömmer bort: När man lägger ned gårdar så minskar befolkningen på landsbygden även om produktionen kan upprätthållas. Det gäller framför allt om man kommer ut i den verkliga glesbygden. När man kommer dit så handlar det inte om att lyckas med att skaffa sig 33 hektar – det är många gånger omöjligt. Det kanske inte ens finns, och det kanske inte skulle vara så dyrt som Gudrun Lindvall anger när man kommer till de här trakterna.

Det är flykten från landsbygden som är problemet om vi nu vill att hela Sverige ska leva. Då krävs det att man satsar på kombinationsmöjligheter. Regeringen missade, kanske med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, 500–600 miljoner kronor per år i det landsbygdstöd som

skulle kunna användas för att stödja och hjälpa yngre bönder inte minst när de kommer ut i glesbygden. Det är detta som är bekymret. Vad har Miljöpartiet för lösning på problemen för den verkliga glesbygden? Det gäller småbönderna där som inte kan skaffa de arealer som Miljöpartiet tydligen tycker är bra.

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

Anf. 70 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Vi missade miljöstödet därför att Socialdemokraterna tillsammans med Centern, när Centern var drivande, hade blåst upp vissa stöd till sådana nivåer att man insåg att de inte skulle användas. Jag vet inte om det var ett tricks för att det skulle se snyggt ut i budgeten om det inte kostade någonting. Men det var den politiken som lade grunden för att vi missade en del av stöden. Det kunde tyvärr varken Vänsterpartiet eller Miljöpartiet göra så mycket åt. Vad vi kunde göra någonting åt var att se till att skapa ett nytt miljöprogram som inte innehöll luft, och vi har ansträngt oss rejält för att göra det.

Vi har också sagt att vi ska se till att försöka öka miljöstödet och att försöka få ökat stöd allteftersom eftersom det finns länder som inte utnyttjar sina miljöstöd. EU har sagt att det finns en möjlighet till det. Den här majoriteten har alltså fört en helt annan politik än den tidigare majoriteten.

Jag är också ute mycket. Jag bor dessutom i något som man kan säga har samma tendenser som när man slår ihop lantbruk. Det som brukar ske är att man säljer husen till permanentboende. Jag var ute häromdagen i vad man får kalla för relativ glesbygd, uppe i Bergslagen. Det var likadant där. De hus som fanns restaurerar man, och där flyttar det in permanentfolk, som i och för sig inte arbetar i lantbruket men som vill bo så här. Det är naturligtvis oerhört bra och oerhört tacknämligt.

Från Miljöpartiets sida anser vi att vi måste föra en politik som gynnar de små lantbruken. Det är viktigt, men samtidigt vill vi inte ha tvångslagstiftning som inte gör det möjligt för unga människor att kanske få en enhet som de kan leva på. Trots allt är det ju så att om vi ska ha kvar ett lantbruk så måste unga människor ges de förutsättningar som behövs för att de i framtiden ska kunna stå på säkra ben i lantbruket. Jag är mycket glad åt att många unga människor satsar i dag. Jag tycker också att det är mycket bra att två eller tre jordbruksföretag går ihop och bildar ett aktiebolag, vilket många gör i dag. Det innebär att det i statistiken försvinner lantbrukare, men att de de facto finns kvar. Det är mycket bättre – man får en bättre arbetssituation.

Anf. 71 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Gudrun Lindvall uttrycker sin stora tillfredsställelse över de stora satsningarna på ekologisk odling och det stöd som där ges. Jag är medveten om att detta stöd är viktigt. Vi moderater delar uppfattningen att vi ska ha mångfald i produktionen. Vi vill också medverka till att den ekologiska odlingen får rimliga chanser att utvecklas. Men vi menar också att den ska utvecklas på marknadens villkor. Det som vi känner oro för är att om andelen stöd ökar så väsentligt som Gudrun Lindvall tycks önska så kommer det så småningom att bli så att produktionen ökar mycket och priset på produkterna kommer därmed att falla. Det innebär att det inte går att få en lönsam produktion.

Mot den bakgrunden ställer jag frågan: Varför vill ni inte satsa mer på det konventionella jordbrukets miljöside?

Ryggsäcksdebatten kan inte avslutas så länge som det över huvud taget tas ut avgifter eller skatter som snedvrider konkurrensen gentemot andra länder. Även om man nu talar om återföring av medel – som vi i kammaren inte vet så mycket om hur det ska ske – är risken uppenbarligen stor och överhängande att man styr återbetalningen på ett sätt som inte ökar konkurrensneutraliteten, vilket vi är angelägna om ska ske. Som tidigare har sagts här i kammaren är det så att om man inte får konkurrensneutralitet också för det konventionella jordbrukets produktion så blir det svårt att hålla den uppe. Det blir också svårt att värna den miljövänliga och högvärdiga produktion som finns inom det svenska jordbruket.

Anf. 72 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Ingvar Eriksson tog upp någonting mycket intressant. Svenska bönder har alltid sagt att man ska ställa om i den takt som marknaden efterfrågar ekologiska livsmedel. Men det har man inte gjort. Det är därför som man i Danmark säger att Sverige är en stor potential som exportmarknad. I Sverige är det nämligen brist på ekologiska livsmedel.

Jag vet inte om Ingvar Erikssons hustru kanske handlar livsmedel, och Ingvar Eriksson aldrig går i affärer. Men gör det någon gång, och titta vad det står på de produkter som det står KRAV på! De kommer inte alls alltid från Sverige. De kommer väldigt ofta från Danmark. Titta på de frysta grönsakerna t.ex. Det finns en enda svensk produkt – potatischips. Annars är de danska jättefina och jättebra. Jag köper dem eftersom de är ekologiska. De är producerade ganska nära. Jag skulle önska att de var svenska, men det är de inte. Det är det som är problemet.

Prova, Ingvar Eriksson, att gå ut i affärerna nu inför jul och fråga efter en Kravskinka. Det har jag gjort varje år. Jag har lärt mig att man får ställa sig i kö i september, annars får man ingen.

Vi som försöker leva miljövänligt kan många gånger välja bort, men det är lite svårt att välja bort mat.

Vi måste se sanningen i vitögat. Det finns för lite ekologiskt producerade livsmedel i Sverige. Det finns inga problem med avsättningen. Vi som vill ha detta undrar när det kommer ett ekologiskt Bregott. Än så länge finns det inte, eftersom det finns för lite mjölk. Mejerierna efterfrågar fortfarande fler producenter. Detta är glädjande.

Jag hoppas att alltför många bönder ställer om. Det här innebär ju också att bönderna, förutom att de får miljöstödet, slipper avgifter för handelsgödsel och bekämpningsmedel samtidigt som de får ett merpris.

Jag vill också upprepa att i Danmark har man i dag en tio gånger högre skatt på bekämpningsmedel än i Sverige. Det har kommit efter den Björkska utredningen.

Anf. 73 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att Gudrun Lindvall helt och hållet lämnar debatten om det konventionella jordbrukets villkor utanför. Det är lite märkligt med hänsyn till att över 90 % fortfarande produceras på de villkoren i Sverige. Jag tycker att det är lite alarmerande.

Som jag sade, är vi för en balanserad utveckling på produktionens och marknadens villkor. I den mån det finns brister är det uppenbart att konsumenternas efterfrågan så småningom kommer att fyllas.

Jag vill varna för en överdriven ensidig stimulering av den odlingen. Man får inte glömma bort miljön när det gäller det konventionella jordbruket. Det är ju ändå där som vi kan göra de stora miljövinsterna.

Jag frågar därför än en gång: Varför är ni inte beredda att satsa på den sidan?

Anf. 74 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Det satsas ju 10 miljarder mer än före EU-inträdet. Att säga att det inte satsas är ju lite löjligt. Det handlar naturligtvis om hur mycket pengar vi har i budgeten. Om vi nu återför avgifterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel handlar det om 400 miljoner. Det är inte så lite pengar. Sedan måste vi se hur vi ska återföra de här pengarna.

Men som sagt, Danmark fördubblade sin skatt på bekämpningsmedel 1999. Jag tycker att det är ett ganska intressant påpekande. Det finns alltså fler länder som vågar gå före trots att det skulle kunna innebära att man får en diskussion om att man snedvrider konkurrensen. Men man återför ju pengarna, vilket innebär att detta är en intressant modell även för Sverige. Vi kan alltså miljöstyra bättre med skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel om vi återför den till lantbruket. Jag hoppas att vi kan hitta en mycket bra modell som också ser till att vi ökar miljöincitamenten i lantbruket genom den här återföringen.

Låt mig säga att det naturligtvis är viktigt att det konventionella lantbruket ställer om, men jag tror att det är ganska många konsumenter i dag som med viss förfäran har kunnat konstatera att det svenska lantbruket har fört oss bakom ljuset när de har använt köttmjöl till kalvar. Sådant ökar inte förtroendet.

Anf. 75 INGE CARLSSON (s):

Fru talman! Först vill jag hälsa miljö- och jordbruksutskottets ordförande Ulf Björklund välkommen till sin första jordbruksdebatt. Man kan i och för sig sakna Dan Ericsson, men jag tycker faktiskt att Ulf Björklund har ungefär samma spenderbyxor på sig som sin företrädare. Där finns en slående likhet.

Fru talman! I det här betänkandet, MJU2, behandlas förslagen i budgetpropositionen för år 2001 om anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar jämte 75 motionsyrkanden.

Riksdagen har den 22 november i år fastställt utgiftsramen för utgiftsområdet till 13 677 000 000 kronor. Utgiftsområdet omfattar 35 anslag fördelade på sju politikområden. Det mest omfattande av dessa är livsmedelspolitiken som i första hand avser jordbruks- och trädgårdsnäringarna, fiskenäringen samt livsmedel. Övriga områden är landsbygdspolitik, djurpolitik, samepolitik, skogspolitik, utbildningspolitik samt forskningspolitik.

Utskottsmajoriteten tillstyrker regeringens förslag om medelsanvisningen på anslag m.m. Anslagna medel för utgiftsområdet ökar därmed med ca 3,94 miljarder kronor jämfört med budgetåret 2000.

Utgifterna inom utgiftsområdet har ökat kontinuerligt sedan Sverige blev medlem i EU och är nu mer än dubbelt så höga som åren före EU-

Prot. 2000/01:42
7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

medlemskapet i löpande priser. Till stor del förklaras detta av att ett antal nya EU-stöd införts åren 1996–2001. Den tillfälliga nedgången i utgifterna år 2000 är följden av den senarelagda utbetalningen av arealstödet inom jordbruket.

Ungefär 62 % av utgifterna finansieras från EU:s budget. Merparten av EU:s stöd avser obligatoriska åtgärder såsom arealersättningar, djurbidrag, intervention och exportbidrag. Därtill kommer delfinansieringsstöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering. Till dessa hör det nya landsbygdsprogrammet och den nya strukturplanen för fiskerieringen i Sverige.

Utskottet har i enighet ställt sig bakom två motioner som föreslår att regeringen får disponera anslaget 43:7 Räntekostnader för förskottade arealersättningar m.m. för att möjliggöra en kompensation för den senarelagda utbetalningen av arealersättningen.

Med anledning av tre motioner föreslår utskottet att bidrag till jordbrukets rationalisering inte bör begränsas till enbart tidigare beslutade åtgärder utan även får användas till nya omarronderingsprojekt.

Vidare föreslår utskottet med anledning av två motioner att regeringen, mot bakgrund av en aviserad informationssatsning om samerna som ursprungsfolk i Sverige och om samisk kultur, under 2001 återkommer till riksdagen med en redogörelse för satsningens närmare utformning och med förslag om finansiering.

Övriga motioner avstyrks. Det finns elva reservationer i betänkandet, och jag yrkar nu avslag på samtliga. Jag ska bemöta några av dem lite senare.

När det gäller prioriteringarna för år 2001 innebär regeringens förslag bl.a. att 11 miljoner kronor får användas för att förstärka åtgärderna för bekämpning och kontroll av smittsamma djursjukdomar.

Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, får sammanlagt 5 miljoner kronor för forskning och vetenskapligt utvecklingsarbete kring frågor av betydelse för en omställning av jordbruket mot mer ekologisk produktion.

5 miljoner kronor avsätts för inrättande av en trädgårdsnäringsfond till stöd för näringen t.ex. när det gäller forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Den viktigaste prioriteringen för år 2001 är regeringens förslag på 35 miljoner kronor per år under tre år för forskning om ekologisk produktion. Den tidigare målsättningen om att 10 % av den odlade arealen ska vara ekologisk har vi uppnått. Förra året beslutade riksdagen med anledning av regeringens skrivelse *En hållbar utveckling* att 20 % av den odlade arealen och 10 % av animalieproduktionen, dvs. mjölkkor, slaktdjur, nöt och lamm, år 2005 ska vara ekologisk. Detta är en viktig och rejäl satsning.

Försäljningen av ekologiska produkter i Sverige och andra EU-länder förväntas öka med 20–40 % under de kommande åren. Försäljningen kan dock bli avsevärt högre beroende på hur mycket den ekologiska produktionen ökar och de relativa priserna sjunker. Detta framgår av en ny rapport från Retail Intelligence som är ett av Europas ledande marknadsanalysoföretag. I framtiden kommer konsumenterna i allt större utsträckning att efterfråga livsmedel utan konstgjorda tillsatser som är producerade utan genmodifiering och med hänsyn till miljö och djuretik.

Livsmedelsskandaler, som exempelvis galna ko-sjukan, kommer att ge extra skjuts åt försäljningen av ekologiska produkter. I analysen framgår att försäljningen av ekologiskt kött och charkprodukter förväntas öka kraftigt. Danmark gör ju här en annan storsatsning på ekologiskt griskött för att behålla sin plats som ett av världens ledande exportländer av griskött. Den satsning vi nu gör under de kommande tre åren är viktig, eftersom efterfrågan på ekologiska produkter är större än tillgången.

Jag läste i en tidning för en tid sedan om skånska bönder. Skåne ska om fem år vara det län som ska ligga i topp när det gäller att producera ekologiska produkter. I Skåne har man naturligtvis tagit lärdom av danskarnas framgång. Jag tycker att det är en bra målsättning. Jag tror att Ingvar Eriksson med sin övertygande argumentering har spelat en stor roll för den här scenförändringen.

Fru talman! Jag ska bemöta några av talarnas bifallsyrkanden. Jag börjar med moderaternas reservation 1.

Utöver de kraftiga anslagen till forskning om ekologisk produktion satsar regeringen stora medel i den nya forskningsorganisationen som riksdagen har antagit. I Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, som tillhör vårt ansvarsområde, satsar regeringen under kommande år 240 miljoner kronor. Moderaterna vill i sin reservation reducera detta belopp med 10 miljoner kronor för forskning om den konventionella odlingen.

Vi anser att det är Forskningsrådet som ska besluta om hur fördelningen ska vara. Vi tror inte heller att 10 miljoner kronor är det belopp som ska användas. I verkligheten är det betydande forskningsbelopp som går till konventionell odling.

I nästa vecka ska vi i Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, ta ställning till nästa års budget. När det gäller forskningen föreslås att vi ska satsa närmare 300 miljoner kronor.

Det största projektet inom SLU som rör konventionell forskning är ett projekt som kallas MAT 21. Hittills har projektet kostat 58 miljoner kronor. Man föreslår nu att programmet ska förlängas under fyra år. Det är fem olika forskningsområden som finns representerade. Det är mark och växtodling, djurhållning, produktkvalitet, konsumenter kontra lantbrukare samt systemanalys. Några viktiga hörnstenar i visionen för MAT 21 är uthållighetsmålen, MAT 21-deklarationen och helhetssynen på livsmedelskedjan från bonde till konsument. Landets mest kvalificerade forskare ingår i det här stora projektet. Jag kan också tillägga att LRF är med och bidrar till en liten del.

I reservationen föreslås också att anslagen till Jordbruksverket och Livsmedelsekonomiska institutet ska minska med 5 respektive 4 miljoner kronor.

Jag vet inte vilka beräkningsgrunder som ligger bakom ett sådant här ställningstagande. När det gäller Jordbruksverket tillsatte ju regeringen under våren 2000 en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att se över jordbruksadministrationen. I rapporten som överlämnades till jordbruksministern i augusti dras slutsatsen att högre kostnadseffektivitet, förenklingar i administrationen, förbättringar av databaser och IT-stöd, ändring av regelverk och ökad kunskap hos jordbrukarna bör leda till ytterligare effektivisering eller minskade kostnader i verksamheten. På några års sikt bör enligt rapporten genomförande av administrativa

förenklingar och införande av ett nytt miljö- och landsbygdsprogram leda till att resursbehoven bör kunna klaras med oförändrade ramanslag.

I det här sammanhanget har Folkpartiet i reservation 2 föreslagit en sänkning med 100 miljoner kronor. Förra året föreslog Folkpartiet en sänkning med 50 miljoner kronor. Vad har hänt sedan det året? Vilka beräkningar ligger till grund för det förslaget? Jag yrkar avslag på dessa reduceringar i reservationerna 1 och 2.

Vidare har moderaterna i reservation 1 föreslagit en reduktion av anslaget till Livsmedelsekonomiska institutet. Jag vill framhålla att institutets verksamhet bl.a. är till för att förse regeringen med långsiktiga och analytiska underlag inför beslut och internationella förhandlingar om jordbruk och livsmedelsfrågor samt att öka kunskapen om dessa frågor bland allmänheten. Vi har haft det här institutet i ett år. Jag tycker att det är fel att redan nu halvera anslaget. Det måste vara en felsyn från moderaterna.

I samma reservation 1 behandlas ersättning för viltskador. Moderaterna föreslår att anslaget ska sänkas med 8 miljoner kronor. Moderaterna anser att man ska begränsa viltskadorna genom en större avskjutning av viltdjur. Jag tycker att det här är ett ganska märkligt beteende från moderaterna. Jag undrar hur ni rent praktiskt redan nästan år ska kunna beskatta sälarna genom avskjutning. Det är ju mest till det de här pengarna ska gå. Det är en bra fråga som jag kan förvänta mig ett svar på från Ingvar Eriksson.

I debatten har man också yrkat bifall till reservation 3 från kd. Ni misstror på något sätt den uppgörelse som vi har gjort med LRF. Regeringen fullföljer och fortsätter nu diskussionen om på vilket sätt vi ska återbetala pengarna när det gäller s.k. gödselskatt. Regeringen avser att återkomma i vårpropositionen, så frågan blir väl en följetong.

Likadant har vår ordförande yrkat bifall till reservation 7. Det gäller avgifter till djurdatasen. Jag tycker att det är märkligt om det är skattebetalarna som ska betala. När man genom den här databasen ska införa djur från andra länder ställer vi stora krav på att identitet och ursprung ska fastställas. Det gäller både nötkreatur, svin, får och getter som ska EU-märkas och journalföras. Jag tycker inte att det är rimligt att skattebetalarna i det här ledet ska vara med och betala införslen.

Det finns också en reservation 8 som faktiskt tre eller fyra borgerliga partier har yrkat bifall till. Ni är oense om alla saker i budgeten, men här har ni lyckats sy ihop er lite grann. Det handlar om Norrlandsstödet. Det stödet, som den svenska regeringen för ett antal år sedan fick godkänt av Europakommissionen, är en ram på 318 miljoner kronor. Inom den ramen har också Europakommissionen fastställt hur mycket man får ha i volymer, hur mycket man får ge till mjölkersättning, hur mycket man får ge till djurbidrag osv. Det är fastställt i EU.

Vad ni just nu bråkar om är 5 miljoner kronor som på olika sätt inte har kunnat utnyttjas inom den här ramen. Men jag kan lugna er och säga att det här är en sådan sak som man kontinuerligt för diskussioner om, inte bara med näringen utan också med kommissionen. För bara någon månad sedan hade man den senaste träffen med Europakommissionen för att försöka klara av det här. Det kan i och för sig tyckas vara en liten summa. Men har vi fastställt ramen till 318 miljoner ska vi försöka få fram de pengarna.

För övrigt har vi, med de kontakter vi har när vi är ute i landet, kunnat göra den här uppgörelsen med LRF. Tack vare den får vi, bortsett från att moderaterna har klagat på Hans Jonsson för att han har träffat en bra uppgörelse, bra signaler. Vi hör mer och mer att de yngre bönderna är optimistiska. De är också optimistiska på det sättet att de nu går tillsammans på ett helt annat sätt. Man slår inte bara ihop gårdar, man köper också gemensamma maskiner för att försöka få ned kostnaderna.

Ser vi på jordbruket i Tyskland, där man har maskinringar som utgör ungefär 40 %, är det utbyggt på ett helt annat sätt. Bönderna ska inte själva behöva köpa dyra maskiner utan kunna utnyttja det här. Jag tror att det är sådant som vi får se ännu mer av här i Sverige. När det gäller små jordbruk med 15–20 mjölkkor går det inte i en framtid att klara sig på att gå ut och mjölka en gång på morgonen och en gång på kvällen och tro att det ska vara någon stor inkomstkälla. Det håller inte.

Jag är ganska optimistisk och tror faktiskt att vi har vänt det här.

Vi har den fördelen gentemot Europa att vi tidigare har satsat på bra djurhälsa och bra etik. Det kommer att gynna den svenska produktionen och de svenska konsumenterna.

Anf. 76 ULF BJÖRKLUND (kd) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Inge Carlsson för de vänliga orden i början – även det om spenderbyxorna tycker jag var bra sagt.

Kristdemokraterna vill ju spendera av det skälet att vi är för konkurrensneutralitet för de svenska bönderna på Europamarknaden. Därför är det nödvändigt att skapa den. Det vill alltså inte Socialdemokraterna.

Också därför att den socialdemokratiska regeringen inte har hämtat hem de möjliga EU-stöden när det gäller landsbygdsprogrammet, tvingas vi ta på oss spenderbyxorna och visa åt vilket håll man måste gå.

I dag är situationen den att regeringen har tvingats följa efter. Spenderbyxorna hänger kanske än så länge bara på galgen. Men nu ska ju förhandlingarna inledas, och resultatet ska vi se i vårbudgeten.

Kristdemokraterna har gått före och visat vägen, och regeringen tvingas nu komma lite långsamt efter. Någon måste ju föregå med gott exempel.

Löftena kan väl ändå inte svikas? Det ligger väl ändå någonting i de löften som regeringen har lämnat till Sveriges bönder?

När det gäller djurdatabasen får man se det i ljuset av alla andra pålagor. Det är visserligen en liten bit, men ändå.

Det är klart att det finns optimism bland bönderna när man nu har fått löfte om att ryggsäcken ska lyftas av. Men låt oss se att det verkligen blir gjort. Det väntar vi med spänning på. Vi kommer självklart att bevaka det med intresse.

Anf. 77 INGE CARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag är inte särskilt orolig för det löftet. Jag var tillsammans med Michael Hagberg med på den presskonferens som LRF-ordföranden Hans Jonsson och jordbruksminister Margareta Winberg höll i vår utskottslokal. Jag tyckte att det var intressant att höra Hans Jonsson säga efter det mötet: Jag har aldrig kunnat lämna den här utskottslokalen med sådan glädje och förhoppning. Här brukar jag aldrig få igenom något.

När det gäller landsbygdsprogrammet ska vi ändå komma ihåg att vi 1995 fastställde att vi skulle kunna ha ett program för 2,8 miljarder kronor. Så som ekonomin såg ut i landet 1995 fanns det ingen möjlighet att ta hem alla pengarna. Dessutom fanns det inte tillräckligt med program för att vi skulle kunna ta hem pengarna. När vi successivt tog hem mer pengar trodde vi att vi skulle hinna bygga upp detta till 2,8 miljarder. Men så kom EU-beslutet i Berlin i år, att man skulle ha generella neddragningar för alla länder. Då fick vi genomsnittet på de fem åren.

Jag tror inte att skattebetalarna är särskilt villiga att anamma Kristdemokraternas förslag om att ge ytterligare skattemedel med 500 miljoner kronor. Dessutom kommer Europakommissionen aldrig att kunna godkänna ett nationellt stöd på över 500 miljoner kronor för det som ni föreslår.

Anf. 78 ULF BJÖRKLUND (kd) replik:

Fru talman! Hur tror Inge Carlsson att det känns för ungdomar, som borde vara optimistiska, att satsa på jordbruksyrket och överta fädernegården när de ser vilken nettoinkomst den svenske bonden får i lönekuvertet, jämfört med övriga Europa? Man ligger sist i ligan.

Vad avser regeringen att göra för att lyfta den svenske bonden psykologiskt, men också när det gäller nettoinkomsten upp till en nivå som vi faktiskt kräver att andra företag ska betala sina anställda?

Anf. 79 INGE CARLSSON (s) replik:

Fru talman! När vi jämför oss med andra länder var det lite olyckligt att arealstödet inte kom med. 3,94 miljarder kronor är ju ändå ganska mycket pengar. Det är ungefär så mycket pengar som man får i driftöverskott i Sverige. Jag tror att det var 3,7 miljarder kronor i driftöverskott under det senaste året.

Under de borgerliga åren var vi inte uppe i mer än 2 miljarder i överskott, att fördela på fler bönder än vad det handlar om i dag.

Jag tror faktiskt inte att statistiken stämmer. Och jag tror inte att man har räknat in de 3,94 miljarder som vi betalade ut året därefter. Jag är inte säker på det, men jag tror att det kan vara någon sådan felaktighet.

Jag upplever att de svenska yngre jordbrukarna är optimistiska. Där emot är de inte särskilt optimistiska när det gäller det sätt på vilket efterföljande led sköter deras produkter i Sverige. Där har vi väldiga problem.

Swedish Meat går med enorma förluster. De ser inte ut att få någon ordning på det.

Jag har läst i tidningarna att de yngre ställer krav på att de äldre måste ge vika och att det måste in flera proffs i styrelserna.

Mjölkbönderna har faktiskt inte högre avräkningspriser i dag än vad de hade för 25 år sedan. Det är ju ganska märkligt.

Men de är duktiga, och vi har den högsta mjölkproduktionen i Europa och ligger långt över de andra, så på det sättet har de kompenserat sig. Men pengarna till bönderna borde kunna vara mer på flera områden i primärledet.

Anf. 80 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Jag tillhör inte dem som misstror. Jag tycker tvärtom att inriktningen är den riktiga när det gäller resonemangen kring jordbrukets

skatter och de förändringar som vi tidigare från talarstolen har hört att man resonerar om.

Eftersom Inge Carlsson inte mer i detalj berörde inriktningen är min fråga: Instämmer Inge Carlsson i den beskrivning som Jonas Ringqvist gjorde av inriktningen i de här samtalen?

När det gäller reservation 8 var det en felaktighet från Inge Carlssons sida: Vi står inte bakom den reservationen.

Så till frågan om Jordbruksverket och varför beloppet har blivit högre nu. För oss ligger det kvar på samma nivå som tidigare, men besparingen innehåller också den ökning som finns i regeringens förslag. Därför blir det ett högre belopp på besparingen. Beloppet för Jordbruksverket ligger kvar på den nivå som vi hade i förra årets budget.

Eftersom utökningen är 50 i regeringens budget, inkluderar vi även utökningen i vår reduktion.

Det var svar på frågorna.

Jag vill, fru talman, passa på att yrka bifall till reservationerna 6 och 9, vilket jag inte gjorde i mitt anförande.

Anf. 81 INGE CARLSSON (s) replik:

Fru talman! Först får jag be om ursäkt när det gäller reservation nr 8. Jag räknade fel. Det var tre borgerliga partier som var eniga om den. Folkpartiet var inte med.

Jag tycker att Folkpartiet – bortsett nu från Jordbruksverket – har en väldigt fin inställning när det gäller jordbruket och också de internationella frågor som rör jordbruket, och hur vi ska kunna närma oss att flera länder kommer med i EU.

Vi kan tillsammans med er och ett par andra partier dela uppfattningen att den jordbrukspolitik som förs i EU inte håller långsiktigt med alla bidrag. Jag tycker att vi har nått varandra där. Det är ganska viktigt.

Jag kan ändå inte säga annat än att när det gäller Jordbruksverket är det naturligtvis viktigt även för oss socialdemokrater att vi inte ger ut en krona i onödan. Men EU:s jordbrukspolitik och det nya landskaps- och miljöprogrammet har faktiskt inneburit att det inte går att dra ned på Jordbruksverket.

Jag tror att Harald Nordlund och hans parti får hitta andra områden.

Utredningen var ju också ett tecken på att detta med programmen först måste få sätta sig ett antal år. Sedan tror jag att det med hjälp av IT och mycket annat går att åstadkomma förenklingar.

Skatterna och det här med samma inställning som Jonas Ringqvist är något som jag inte riktigt vill ge mig in på. Handelsgödseln vill jag inte nu gå in på. Det är något som bereds av mitt parti och LRF.

Anf. 82 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Det var en aning klargörande att höra om samtalen med jordbrukarna kring skatterna. Enighet föreligger alltså inte hos majoriteten om inriktningen. Det gör att jag återigen blir lite orolig när det gäller hur återbetalningen kommer att ske, men jag utgår från att vi så småningom får se ett förslag.

Prot. 2000/01:42

7 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

Anf. 83 INGE CARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det är för tidigt att nu kunna säga hur återbetalningen ska ske, men det ska återbetalas till näringen i olika former. Personligen tycker jag att det vore bra om en del av de 435 miljoner kronorna kunde anslås till mer forskning, något som vi ju har diskuterat mycket här. Det är ett sätt.

Det finns partier här som tycker att vi helt ska ta bort den här avgiften, men det tror jag inte att vi ska göra. Vi har ju ändå miljöproblemen kvar. Min grundinställning är att de som förorenar miljön också på något sätt ska vara med och betala. Jag är alltså inte för att var och en enskilt ska få tillbaka. Det är dock inte jag som förhandlar med LRF om hur detta ska göras upp, utan det gör vår jordbruksminister, och hon har avisat om att återkomma i vårpropositionen.

Anf. 84 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Inge Carlsson kritiserar våra forskningsförslag på miljöområdet, men låt mig svara så här: Vi anser också att Forskningsrådet bör besluta om vart forskningspengarna ska gå. Det vore en bättre väg än styrningen från regeringens sida.

När det gäller anslagen till Livsmedelsekonomiska institutet anser vi att dagens utnyttjande av dessa medel inte är optimalt. Vi hade ett annat förslag för lösandet av de uppgifter som institutet nu har. Vi tror att man på det sättet bättre hade utnyttjat de pengarna.

Vad gäller rovdjuren frågade Inge Carlsson hur vi redan nästa år kan begränsa ersättningen för viltskador. Han pekade särskilt på sälfrågan. Men, Inge Carlsson, vi har ju nu i alla lägen erfarit ett snabbt ökande problem på den sidan, och vi har också kommit överens i utskottet – det gäller även regeringsföreträdarna – om att någon form av jakt på säl ska införas. Vi har utgått från att detta måste ske snabbt, och snart. Då skulle de problemen också kunna härbärgeras inom de ersättningsramar som vi föreslår.

Jag har några frågor till Inge Carlsson:

Kommer en återgång till den gamla ordningen vad gäller utbetalning av arealersättning att ske nästa år?

Varför vill regeringen inte inse att forskningen på miljöområdet vad gäller det konventionella jordbruket – med 90 % av produktionen – är lika viktig som satsningen på forskningen inom den ekologiska produktionen?

Det är uppenbart att Inge Carlsson inte inser konkurrenssnedvridningens effekter när det gäller skatter och avgifter. Det är min förhoppning att Inge Carlsson har ett bättre besked att ge än vi hittills har fått om hur vi ska kunna uppmuntra unga människor att satsa på jordbruket om man inte får en bättre lönsamhet än den vi har i och med den regeringspolitik som i dag förs.

Anf. 85 INGE CARLSSON (s) replik:

Fru talman! Den socialdemokratiska regeringen styr inte forskningen och har aldrig gjort det. Det är ju därför som vi har inrättat de fem nya forskningsråden. Vi ger dem pengarna i en påse. I de här forskningsråden kommer väldigt skickliga forskare att sitta med. De kommer att ha en majoritet när pengarna sedan ska fördelas.

Jag vet inte om Ingvar Eriksson lyssnade när jag pratade om den konventionella forskningen och om hur mycket pengar som vi i SLU:s styrelse nästa vecka ska ta ställning till. Hörde inte Ingvar Eriksson vad jag sade när jag berättade om det stora projektet MAT 21, som hittills har kostat 58 miljoner kronor och som föreslås bli förlängt i fyra år? Det handlar enbart om konventionell forskning, så nog ger vi mycket pengar till det området.

Jag är inte den som kan svara när det gäller arealersättningen, men jag vet att Margareta Winberg gärna hade velat vara med i den här debatten. Tyvärr kunde hon inte komma, men hon kommer att delta under kammarens frågestund kl. 14 i dag. Hon är bättre än jag på att svara på frågan om arealersättningen.

Sedan har vi återigen frågan om de unga människorna. Sedan åren 1991–1994, då Ingvar Eriksson var med, har vi fördubblat lönsamheten. Då hade vi 2 miljarder i driftsöverskott. Nu är det närmare 4 miljarder kronor per år. Självklart finns det de som tjänar mycket pengar. Sockerbetsodlarna i Skåne tjänar enormt mycket pengar jämfört med småbönder i Norrland. Skillnaden är kolossal. Därför blir det väl så att de mindre går ihop mer och gemensamt köper maskiner för att på det viset kunna se sin framtid säkrad. Jag tror att det är så ungdomarna numera diskuterar. Var och en är inte egoist, utan man försöker bryta ned kostnaderna.

Mer och mer stärks jag i min tro att framtiden kommer att bli bra för unga bönder i det här landet.

Anf. 86 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Inge Carlsson talar här om de fem nya forskningsråden. Jag trodde också att det skulle vara en bra lösning att ha det på det sättet. Men min kritik gällde forskningen på miljöområdet – konventionellt jordbruk exklusivt. Där har Inge Carlsson ännu inte gett ett klargörande besked om hur han ser på de 90 procenten av jordbruksproduktionen när det gäller miljöområdet. Jag tror att det är något som är mycket angeläget. Det är ju där som man gör de stora miljövinster om man når framgång. Där efterlyser jag alltså fortfarande ett bättre besked.

Konkurrensfrågorna kvarstår så länge man tar ut skatter och avgifter och styr återbetalningen så som man nu tydligen avser att göra. Då kommer man inte att kunna lösa frågan om konkurrenssnedvridningen. Jag kan väl förstå att Inge Carlsson i dag inte vill ge ett besked, men jag efterlyser ett sådant och kan utlova att vi kommer att fortsätta att tala om ryggsäcksproblematiken.

Era kolleger som för närvarande stöder er politik vill de facto öka de här avgifterna. Därför är det ännu viktigare att få en vettig återbetalning som bidrar till att lösa konkurrenssnedvridningsproblematiken.

Anf. 87 INGE CARLSSON (s) replik:

Fru talman! Ännu en gång: Den här återbetalningen är något som ska presenteras i nästa budget – den ligger inte i den här budgeten. Därför är det inte särskilt meningsfullt att ideligen diskutera den saken.

När det gäller det konventionella jordbruket och dess miljöproblem har jag nämnt bara ett projekt – naturligtvis ingår också miljön i det projektet. Ingvar Eriksson, jag kan garantera att det finns en mängd projekt på SLU där man jobbar med miljöproblemen inom jordbruket och försö-

ker hitta lösningar vad gäller utsläpp av allt möjligt som förorenar vår natur. Det görs alltså mycket.

I det nya forskningsrådet – där handlar det om miljö och areala näringar – kan forskarna ansöka om pengar för att få medel till bra miljöprojekt. 240 miljoner kronor finns ju där under ett år, så möjligheterna finns. Det gäller bara att vara påhittig och att komma in med sakliga argument för att man ska få de här pengarna.

Anf. 88 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! I den här mycket intressanta debatten vill jag ta upp ett par skogliga frågor och frågan om förutsättningarna för jordbruksproduktionen i norra Sverige.

För det första gäller det skogsvårdsorganisationen, och där har jag en fråga. Det är inte rimligt att bidragen till den viktiga verksamhet som man utför ska kunna sänkas med 17 miljoner kronor mellan två olika verksamhetsår, för att sedan året efter öka med 11 miljoner kronor. Vad är anledningen till det?

Jag är klar över att behovet av skoglig rådgivning är stort i det här landet – det är vi säkert överens om. Rönjningsberget är t.ex. ett problem. De här insatserna är i mycket stor omfattning manuella, varför det är mycket svårt att ha denna ryckighet i bidragsgivningen. Det är möjligt att Inge Carlsson har någon förklaring just på den här punkten.

I det här sammanhanget, då vi håller oss till skogliga frågor, blir jag med min bakgrund med nära kontakt till skogsnäringsen, rådgivningen och forskningen ytterligt förvånad över den svartmålning av svenskt skogsbruks framtidsutsikter som Harald Nordlund ger uttryck för. Jag skulle vilja vädja om att verklighetsuppfattningen grundas på närmare kontakt med näringsen än på lösryckta citat från någon s.k. expert. Välkommen till Västerbotten och Skogis så kan vi studera det här närmare!

För det andra gäller det skogsbilvägar, och där har vi en motion. Självfallet ska de skogspolitiska målen från 1993 stå fast, men det har hänt en del sedan 1993. Miljöbalken har på ett avgörande sätt påverkat den här frågan, inte minst för familjeskogsbruket. Det har blivit komplicerat, krävande och tidsödande, och verksamhet har också försenats och fördröjats. Om skogsvårdsorganisationen fick resurser för att ha en lokal samordning, en samplanering, skulle det vara mycket bra för miljöhänsynen. Vi skulle alltså radikalt kunna minska antalet kilometer vägbyggnad i skogen. Det bör vara ett nationellt intresse.

För att minska transportlängder och därmed miljöbelastning behövs ännu bättre logistiksamordning då det gäller vägtransporterna. Frågan om regionala och lokala väganalyser, som jag har tagit upp, kanske ligger närmare trafikutskottet. En sådan typ av flaskhalsutredning, om jag får kalla den så, skulle kunna styra vägpengar till den typ av väg som bäst behöver insatsen och därmed ge förutsättningar för ännu effektivare transporter och transportlösningar. Såväl åkerinäringsen som skogsnäringsen i vår del av landet välkomnar ett sådant initiativ, men utskottsmajoriteten säger att frågan ska lämnas utan vidare åtgärd. Jag tycker personligen att det är trist.

Fru talman! Beträffande stödet till jordbruket i norra Sverige vill jag börja med en efterlysning. Här i kammaren beslutade vi för två år sedan att ge ett uppdrag till regeringen att komma igen med förslag på den punkten, hur man skulle kunna kompensera det faktum att norra delen av landet var den del som fick sämst utbyte av EU-medlemskapet. Jag vill då ställa min andra fråga till Inge Carlsson: När kommer den utredning som vi beslutade om här i full enighet för exakt två år sedan? Det skulle vara intressant att veta.

Beträffande animalieproduktionen fick jag i går statistikuppgifter om att animalieproduktionens samtliga delar har minskat i alla områden i norra Sverige utom mjölkproduktionen i område 2a, tvärtemot vad som står i betänkandet. Den har alltså inte ökat och står inte heller stilla – den uppfattningen får man om man läser betänkandet. I en del områden är minskningen upp till 9 % i förhållande till den referensnivå som fastställdes av kommissionen 1997.

Fru talman! Det är viktigt att något görs nu, exempelvis att vi utnyttjar de fastställda ersättningsnivåerna fullt ut. Det är helt klart att jordbruksproduktionen i norra Sverige inte tål någon ytterligare nedgång. Det har sin direkta påverkan när det gäller slakterier och förädlingsindustri, och det gäller särskilt svinproduktionen, som har en oroväckande tendens.

När vi ska beskriva framtiden och nya grepp i olika avseenden sägs i denna kammare väldigt ofta att det är en beredning som ska göras. Så är det även på denna punkt.

Jordbruket i norra Sverige behöver rimligare och mera rättvisa villkor nu. Det är min uppmaning till majoriteten.

Med det anförda, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 8.

Anf. 89 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Nej, det är inte fråga om en svartmålning. Det är omtanken om bl.a. skogsindustrin som gör att jag vill peka på de problem som forskarna tar upp.

Det här säger jag därför att jag vågar säga det, och det vågar jag säga eftersom jag vet att skogsägare och skogsindustri är beredda att fortsätta att göra mycket stora insatser. De har hittills gjort väldigt stora insatser när det gäller att skapa ett uthålligt skogsbruk, och de är villiga att fortsätta att göra det. Därför vågar jag ta upp detta och säga att detta kan vara ett hot för framtiden inte bara mot biologisk mångfald utan också mot skogsindustrin själv. Vi måste observera det, och vi måste våga tala om den här typen av problem.

Jag svartmålar inte. Svensk skogsindustri kommer att fortsätta att stå sig väl. Ett konkurrensmedel är utan tvekan skogsindustrins fantastiska insatser när det gäller miljövården.

Anf. 90 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Som Harald Nordlund säkert vet är forskarna väldigt många, och forskarna är inte överens. Vi är säkert överens om att vi i skogsbruket har gjort en hel del insatser för att miljömålet ska nås. Avsättningar på mellan 5 och 10 % av den skogliga produktionen är i dag mycket vanliga, både i familjeskogsbruket och i storskogsbruket. På den punkten är vi säkert också eniga.

Till yttermera visso ska vi veta att virkesförrådet i landet ökar med 30 miljoner skogskubikmeter per år, så jag tror att det är goda framtidsutsikter.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

8 § Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, m.m.

Föredrogs
bostadsutskottets betänkande 2000/01:BoU1
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
(prop. 2000/01:1 delvis) samt
bostadsutskottets betänkande 2000/01:BoU2
Bostadsförsörjningsfrågor m.m. (prop. 2000/01:26).

Anf. 91 KNUT BILLING (m):

Fru talman! Vi moderater har gjort en fördelning i den här debatten på så sätt att Ewa Thalén Finné kommer att ta upp bostadsutskottets betänkande nr 1 medan jag tar upp betänkande nr 2, bostadsförsörjningsfrågor.

Fru talman! De socialistiska partierna står för en medveten politik som innebär att vi har höga byggkostnader i Sverige. Detta accentueras sedan av en hög fastighetsskatt, inte minst i tillväxtregionerna, och av höga kommunalskatter i kommuner och landsting.

Detta har resulterat i att de flesta upplever hyrorna som mycket höga. Det gör man trots att fastighetsägarna, både de kommunala och de privata, inte får nyproduktionen att gå runt. För fastighetsägarna täcker de höga hyrorna inte företagens kostnader.

Fru talman! Dessa partier har nu upptäckt att det byggs för lite i tillväxtregionerna. Den lösning på detta problem som regeringen funnit är att föreslå Sveriges riksdag att regeringen ska kunna förelägga en kommun att inrätta en bostadsförmedling och att planera bostadsförsörjningen.

Jag är ledsen att behöva säga det, men regeringen har inte fattat problemet. Problemet i Sverige är inte att det planeras för lite i tillväxtregionerna eller att bostadsföretagen inte hittat människor som vill hyra och därför står med tomma hyreslägenheter. Nej, problemet är att företagen har planerat och funnit att husen skulle ge ägarna årliga förluster och att vederbörande därför inte vill eller törs bygga hyresrätter och att det samtidigt är brist på bostäder.

Det här kan naturligtvis ingen planering lösa. Med mer planering får vi inga nya lägenheter – däremot kanske förseningar och fördyringar. En bostadsförmedling innebär inte att en kommun får fler bostäder. Eftersom en bostadsförmedling endast kan förmedla tomma lägenheter och det i tillväxtregionerna i stort sett endast finns de outhyrda lägenheter som måste vara tomma för att klara ombyggnader o.d. kommer av regeringen framtvingade bostadsförmedlingar inte att leda till att det förmedlas bostäder utan till att det blir skattebetalarna som får stå för kalaset.

Kommunalpolitikerna i vårt land vet att de har ett stort ansvar för att se till att det skapas så goda förutsättningar som möjligt för olika aktörer att bygga, sälja och förvalta bostäder. Det gör de genom att planlägga mark för byggande, genom att bygga vägar och annan infrastruktur och genom att tillse att kommersiell och samhällelig service kan möta medborgarnas efterfrågan. I tillväxtregionerna är detta en självklarhet för de partier som ser tillväxt och fler och nya jobb som något positivt och bra.

Fru talman! Det byggs mer i landets tillväxtregioner än på mycket länge. I min egen kommun – borgerligt styrda Järfälla – färdigställs det mellan 300 och 500 lägenheter om året. Och det räknar man med att fortsätta med under de närmaste tre fyra åren. I Järfälla behövs ingen lag för att öka bostadsbyggandet. Där byggs redan nu mer än vad som gjorts under något av de senaste 20 åren.

Tyvärr är det nästan enbart ägande- och bostadsrätter som byggs. För att få riktigt bra bostadsområden, som efterfrågas av alla, skulle det också behöva byggas nya hyresrätter. Men det byggs inte, och det beror inte på politisk vilja eller på en politisk styrning. Det beror på att kostnaderna för ett nytt hyreshus blir sådana att hyrorna skulle behöva bli i nivå med hyran i Stockholms innerstad. Om inte måste delar av intäkterna betalas av andra än dem som flyttar in i det nya huset. Dessa andra är de boende i företagens övriga hus, som därmed skulle få sina hyror höjda.

Det rättvisa i detta kan naturligtvis diskuteras, men man kan också diskutera om det över huvud taget skulle vara möjligt med dagens hyresättningssystem. Hittills har det visat sig att varken kommunala eller enskilda fastighetsägare velat ta risken att starta nya hyresprojekt. Så här ser det ut i kommun efter kommun i tillväxtregionerna i vårt land. Det byggs mer än på mången god dag, och dessa bostäder står inte tomma – det kan jag försäkra.

Om Stockholmsregionen ska kunna tillgodose efterfrågan på bostäder åt alla dem som studerar eller flyttar hit måste nödvändiga infrastrukturinvesteringar komma till. Det går inte att vänta. En ny förbifart måste börja byggas nu. Det är inte privatbilarna som korkar igen Stockholmsregionen. Det är den nyttotrafik som är ofrånkomlig i en storstadsregion som gör det. Om inte Stockholms län får en berättigad andel av vägpengarna blir det svårt att fortsätta det bostadsbyggande som nu tagit fart i regionen.

Fru talman! Jag avser också att i detta inlägg diskutera propositionen ur ett grundlagsperspektiv. Regeringens förslag att införa en skyldighet för kommunfullmäktige att anta riktlinjer för bostadsförsörjningen är ett nytt exempel på vad regeringens bristande respekt för den kommunala självstyrelsen kan leda till. Den kommunala bostadspolitiken ska naturligtvis utformas av varje kommun för sig.

Skyldigheten att anordna kommunala bostadsförmedlingar innebär, som Lagrådet framhåller, att regeringen skulle kunna ingripa i kommunfullmäktiges beslutanderätt i en konkret fråga rörande kommunens angelägenheter. Rådet konstaterar att det alltså inte är fråga om att genom föreskrifter i lag ge landets kommuner vissa uppgifter eller ålägganden. Nej, det handlar om att regeringen vill ha rätt att ge en viss kommun en viss definierad uppgift.

Lagrådet redovisar att beslut av kommunfullmäktige kan underkastas viss statlig kontroll med tillämpning av kommunalbesvärsinstitutet, vil-

ket dock endast anges kunna resultera i att beslutet upphävs. Rådet understryker att den statliga kontrollen inte kan ta sig uttryck i förelägganden för kommunen att besluta på visst sätt.

Lagrådet underkänner regeringens argumentation med hänvisning till en förmodad parallell i 12 kap. 6 § plan- och bygglagen, och man anför att regeringen i det fallet företräder ett kommunalt eller regionalt intresse som måste hävdas gentemot kommunens och enskilda medborgares intressen i motsats till vad som är fallet beträffande den kommunala bostadsförsörjningen, där staten och kommunen företräder samma intressen.

Lagrådet framhåller vidare att den kommunala självstyrelsens innersta kärna måste vara att de folkvalda i form av fullmäktige ska kunna dryfta och besluta i frågor rörande den egna kommunen och att själva principen skulle komma att åsidosättas om regeringen – låt vara som i detta fall på ett begränsat område – medgavs rätt att diktera beslutens innehåll. Lagrådet anser att regeringen bör använda andra medel i sitt samarbete med kommuner i fråga om bostadsförsörjningen. Lagrådet avstyrker därför regeringens förslag å det bestämdaste. Det gäller 3 § andra stycket.

Enligt vår uppfattning är det uppenbart att regeringen vill kringskära den kommunala självstyrelsen. Vad det handlar om är åtgärder mot kommuner med en annan politisk majoritet än den regeringen representerar. Det är en farlig väg som vi moderater å det bestämdaste vill avråda från.

Fru talman! Byggandet i tillväxtregionerna i vårt land består som jag sade till övervägande delen av äganderätt och bostadsrätt. De människor som flyttar in i dessa lägenheter och småhus är i stor utsträckning redan invånare i regionen i fråga. Vad det handlar om är en omflyttning. Genom utflyttning och dödsfall blir bostäder också lediga för nya hushåll. Det kan vara unga människor som flyttar ut från föräldrahemmet eller människor som flyttar från avfolkningsregionerna som på detta sätt får en bostad.

Det betyder följande: När ett samhälle växer och utvecklas leder ett nybyggande till att både äldre och nyare bostäder – både dyrare och billigare – kommer ut på marknaden. Vad som utmärker tillväxtregionerna är att bostäderna fylls snabbt.

Att socialdemokrater och vänsterpartister i Sveriges riksdag gärna vill reglera och styra bostadspolitiken är inget nytt. Så har det i stort sett alltid varit. Socialister talar om att fördela bostäder. Det gör inte vi moderater. Vi talar om att människorna efterfrågar och vill förverkliga sina önskemål. Det är därför bostadsbyggandet är en lokal fråga för oss – en fråga som ska avgöras av konsumenterna och kommunfullmäktige.

Denna grundsyn trodde jag att Miljöpartiet delade. Jag trodde att Helena Hillar Rosenqvist därför med all kraft skulle agera för ett avslag på förslaget om ny bostadsförsörjningslag och förslaget att kunna förelägga en kommun att anordna en bostadsförmedling. Men Helena Hillar Rosenqvist har varit helt tyst.

Nu är sista chansen här, Helena Hillar Rosenqvist. Är det så att Miljöpartiet anser att riksdagen ska styra bostadspolitiken även i Helena Hillar Rosenqvists hemkommun, eller är hennes lokalpolitiker bättre

skickade att avgöra den frågan? Anser, med andra ord, Miljöpartiet att den fråga kammaren nu diskuterar är rikspolitisk, eller är den lokal?

Fru talman! Proposition 26 löser inga problem, men den skapar nya. Därför bör den avslås. Jag yrkar bifall till reservation 1 i bostadsutskottets betänkande nr 2.
(forts. 10 §)

Prot. 2000/01:42
7 december

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.49 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

9 § Frågestund

Frågestund

Anf. 92 TALMANNEN:

Kammarens sammanträde återupptas, nu för riksdagens frågestund.

I dagens frågestund kommer följande statsråd att delta: vice statsminister Lena Hjelm-Wallén, försvarsminister Björn von Sydow, jordbruksminister Margareta Winberg, statsrådet Britta Lejon och statsrådet Lars-Erik Lövdén.

Vice statsministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Övriga statsråd svarar på frågor var och en inom sitt ansvarsområde.

Jag vill informera om att det är ovanligt många förhandsanmälda frågeställare. Det är därför i allas intresse att vi håller oss till så korta och koncentrerade inlägg som möjligt, högst en minut, så att så många som möjligt kan få tillfälle att ställa frågor.

Förmögenhetsskatten

Anf. 93 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Vilka motiv anser bostadsministern att det finns för att människor ska betala förmögenhetsskatt på sitt boende?

Anf. 94 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Förmögenhetsskatt utgår på de tillgångar som de enskilda personerna har. Ett boende, precis som ett aktieinnehav, är en tillgång och en förmögenhet.

Som kammaren väl känner till har regeringen fattat beslut om och förelagt riksdagen ett förslag om en höjning av förmögenhetsgränsen, dvs. gränsen för när man ska betala förmögenhetsskatt. Det är till för att kompensera för de taxeringsvärdeshöjningar som inträder vid årsskiftet, efter att vi släpper frysningen.

Anf. 95 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Regeringen har ju undantagit miljardärer från att betala förmögenhetsskatt. När ska regeringen undanta småhusägare från att betala samma skatt?

Anf. 96 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Vi har inte undantagit miljonärer och miljardärer som innehar en högt taxerad fastighet från förmögenhetsskatt.

Förmögenhetsskatten utgår på de tillgångar som en enskild person har. Gränsen för förmögenhetsskatt höjer vi från årsskiftet för att mildra effekterna av den taxeringsvärdeshöjning som inträder då.

Ersättningsreglerna för förtroendevalda

Anf. 97 STAFFAN WERME (fp):

Fru talman! Den 4 december 1998 ställde riksdagsledamoten Johan Pehrson, Folkpartiet, en fråga till statsrådet Lejon om ersättningsreglerna för förtroendevalda. Som det fungerar i dag riskerar ersättningsreglerna att försvåra dels för egenföretagare, dels för människor med arbeten i nyare sektorer av arbetslivet. Lagstiftningen är baserad på att alla människor arbetar mellan kl. 7 och 5, att man också får lön för den tiden och att man kan begära tjänstledighet.

Som det är nu riskerar människor på den nuvarande arbetsmarknaden, med arbete på beting eller arbete som sker under viss tid, att inte få ersättning för det arbete som man lägger ned som politiskt förtroendevald. Det gör att man antingen kan försumma familjen, försumma arbetslivet eller välja att avstå från politiken.

Statsrådet Lejon lovade i svaret på frågan att i olika sammanhang återkomma med resultaten av regeringens arbete, där man skulle se över detta regelsystem.

Min enkla fråga blir nu: Vad är resultatet av detta arbete?

Anf. 98 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Det är mycket riktigt att det här är en fråga som vi har valt att se över därför att det finns all anledning att underlätta för människor att vara förtroendevalda i Sverige i dag. Vi måste bryta den nuvarande utvecklingen. Då är också sådana här frågor, om ersättning för förlorad arbetsinkomst när man fullgör sitt förtroendeuppdrag, viktiga.

Jag kan bara bejaka den bild som frågeställaren ger av att det i dag finns människor som ramlar mellan stolarna. De ersättningssystem som finns, och som ser olika ut för olika kommuner, är inte alla gånger särskilt väl utformade.

Det vi har gjort från regeringens sida är att tillsätta en utredning som har haft till uppgift att över ett brett fält undersöka hur man kan underlätta för människor att vara förtroendevalda. Den utredningen kommer att lämna sina förslag i vår. Där vet jag att man också tittar närmare på sådana här frågor. Det har varit syftet.

Anf. 99 STAFFAN WERME (fp):

Fru talman! Det här är ingen politisk fråga som skiljer partier åt. Vi har samma bekymmer. Jag kommer från en kommun av Örebros storlek, och vi har ändå vissa möjligheter att få fram förtroendevalda. Mindre kommuner ute i landsorten har ännu större svårigheter.

Jag har läst igenom *Demokratiutredningen* och har sett att de konkreta förslag till att förändra detta som jag skulle önska kanske inte finns. Jag vill bara skicka med den förhoppningen att statsrådet också tittar närmare på denna fråga.

Galna ko-sjukan

Anf. 100 KARIN OLSSON (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Margareta Winberg med anledning av den mycket intensiva debatt som pågår om galna ko-sjukan. Att det är en viktig debatt förstår väl alla, eftersom bra kvalitet på våra livsmedel berör oss alla.

Mina frågor är: Anser Margareta Winberg att Sverige ska testa eller inte testa för att förhindra spridning av galna ko-sjukan?

Kan jordbruksministern verkligen garantera att vi inte har galna ko-sjukan här i Sverige?

Vilka konsekvenser får EU:s beslut för konsumenter och jordbrukare här i landet?

Anf. 101 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det är mycket riktigt som Karin Olsson säger att det här har vållat en väldig oro, inte minst i de länder där man har BSE. Sverige tillhör tillsammans med Finland och Österrike de länder där vi ännu inte har sett något fall av galna ko-sjukan. Jag säger *ännu inte* därför att ingen kan garantera att vi inte någon gång i framtiden får ett fall av galna ko-sjukan. Det är omöjligt att ge en sådan garanti, likaväl som det är omöjligt att garantera mot andra typer av olyckor.

Vår jordbrukspolitik, som jag ansvarar för, har under många år, många decennier satt konsumenten i centrum. Det betyder att vi redan 1986 tog bort själva smittkällan till galna ko-sjukan. Det är 14 år sedan. Redan då var vi alltså före. Det var vårt sätt att arbeta, att arbeta förebyggande. Det är vår modell och vår syn. Långsiktigt, metodiskt, mot säker mat.

Vad vi gör nu är att vi ökar antalet test fr.o.m. den 1 januari. Då testar vi ungefär 20 000 kor på ett år. Jag vill säga att testet inte är något enkelt blodprov, utan testet görs efter slakt. Det är en ganska komplicerad procedur. Vi testar 20 000 kor, vi tar alltså alla riskdjur. Är det någonstans man möjligen skulle kunna finna galna ko-sjukan är det bland de sjuka och självdöda djuren. Alla dem ska vi testa från den 1 januari.

Jag minns att det för ett tag sedan var en väldig diskussion om att jag tillät att vi sköt sex kor. Man kan göra den jämförelsen. Jag är beredd att också testa alla om vi hittar ett enda fall.

Anf. 102 KARIN OLSSON (s):

Fru talman! Det är mycket bra med förebyggande arbete i alla olika verksamheter. Här har det gett oss ett klart förspårang. Men hur kommer det beslut som EU nu fattat att påverka oss framför allt som konsumenter, men även Sveriges jordbrukare?

Anf. 103 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag vill bara tillägga att när korna i Ljungkile, som det var så mycket diskussion om, sköts av Jordbruksverket var det med mitt medgivande. Jag tyckte att det var ett riktigt beslut, därför att de var omärkta. Vi kunde inte garantera att de var friska. Då måste man göra så.

Men det finns alltså ingenting som tyder på att vi har galna ko-sjukan i Sverige. Därför argumenterade jag också för att man inte kan ha samma bestämmelse för alla länder. Det är väl känt i EU-nämnden, där jag har dragit den här frågan flera gånger.

Vi testar nu många fler djur än vi har gjort tidigare. Upptäcks ett enda fall av galna ko-sjukan ska vi också ha samma metoder som BSE-länderna har, dvs. vi ska vid slakt testa eller bränna upp djuren. Vi har inte testkapacitet för alla dessa djur, utan då får man bränna upp det som kanske är friska djur. Många miljoner kor kommer nu att brännas upp i de andra EU-länderna.

Sverige har fått ett undantag, hoppas vi. Kommissionen har lovat det, men det är en arbetsgrupp som ska besluta det.

Vingåkersverken

Anf. 104 BIRGER SCHLAUG (mp):

Fru talman! Jag ska ställa en fråga om något väldigt trevligt, nämligen nedrustning, avmilitarisering och destruktions av ammunition. Vingåkersverken i Vingåker har ju förvandlats från en arbetsplats där man har tillverkat minor och ammunition till ett ställe där man nu destruerar minor, flygbomber och militär ammunition. Vingåkersverken är beroende av en hemmamarknad. Försvarets materielverk har lagt ut order på tyska företag, vilket gör att man har svårt att överleva. Det beror på upphandlingsreglerna.

I ett svar till mig nyligen gav försvarsministern en *hint* om att man jobbar med en förordning inom regeringen som ska göra det möjligt att inom upphandlingsförordningens ram ta säkerhetspolitiska och försvarspolitiska hänsyn. Det vore väldigt viktigt för Vingåkersverken. Jag undrar: Hur långt har det arbetet kommit, och när är förordningen färdig?

Anf. 105 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Birger Schlaug formulerar både frågan och stora delar av svaret. Det pågår ett arbete, delvis i Sverige, kring frågan om vi behöver en kompetens för ammunitions- och minförstöring som i så fall följaktligen kan behöva få svenska beställningar som möjliggörs genom undantag från lagen om offentlig upphandling. Vi har också ett arbete gemensamt med de andra nordiska länderna, framför allt Norge och Finland, eftersom vi tillsammans med dem har företag som gemensamt har sådana

här uppgifter, alltså som tillverkar respektive förstör ammunition. Alla länder har samma problemställning.

Det har inte hänt någonting som jag känner till efter det att jag formulerade svaret på Birger Schlaugs skriftliga fråga för någon tid sedan.

Prot. 2000/01:42

7 december

Frågestund

Anf. 106 BIRGER SCHLAUG (mp):

Fru talman! Det är i så fall väldigt olyckligt, inte minst för Vingåkersverken eftersom upphandlingen, själva processen, redan har startat. För att ge större möjlighet att ta försvars- och säkerhetspolitiska hänsyn vid den här upphandlingen krävs det ju att regeringen färdigställer förordningen. Riksdagen har givit det utrymme åt regeringen.

Jag svarade inte på frågan, och det gjorde inte försvarsministern heller. Min fråga var: När är den här förordningen färdig? Det är viktigt för Materielverket att veta det. Det är ännu viktigare för Vingåkersverken.

Anf. 107 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Om jag minns saken rätt kommer underlaget att vara färdigt den 12 december. Då får vi göra ett ställningstagande om det är så att det här ska kunna ske undantag från lagen om offentlig upphandling. Jag kan minnas fel när det gäller datumet, men jag tror att det är så.

Fastighetsskatten

Anf. 108 ELIZABETH NYSTRÖM (m):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén. I storstadsregioner och andra attraktiva områden ökar taxeringsvärdena kraftigt. De ökar i vissa områden med mer än 100 %. Då undrar jag: Är det acceptabelt att folk tvingas sälja sina hem för att de inte har råd att betala fastighetsskatten?

Anf. 109 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag tittar lite grann på bostadsministern, för det här är ju egentligen hans område. Men det är väldigt lätt att svara på frågan. Vi ska ha taxeringsvärden som stämmer överens med hur verkligheten ser ut. Det är det vi får nu. Sedan kan det här få konsekvenser för en del individer som gör det besvärligt. Vi har hanterat det på två sätt. Bl.a. höjs ju gränsen vad gäller förmögenhet och taxeringsvärden så att vi klarar dem som annars skulle komma upp i för hög förmögenhetsskatt. Dessutom är det på det sättet att Finansdepartementet nu tittar på en lagstiftning som ska göra det möjligt att undanta en grupp från den här skatteökningen. Det förslaget är inte klart än, men det kommer alltså en undantagsregel.

Anf. 110 ELIZABETH NYSTRÖM (m):

Fru talman! Det är ju viktigt att det kommer. Vi vet hur det är med efterfrågan på hus i vissa områden, i synnerhet på Västkusten nära där jag bor. Priserna stiger, och därmed få ju alla höjda taxeringsvärden.

Jag har en 90-årig morbror som bor i ett gammalt kustsamhälle i Bohuslän. Där har han bott i hela sitt liv. Därför undrar jag: Är det rimligt

att han med sin ringa pension måste betala nästan 1 000 kr i månaden i fastighetsskatt?

Anf. 111 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag kan ju inte uttala mig om något enskilt fall, för det beror något på omständigheterna. Det undantag som jag talar om, som regeringen arbetar med nu, gäller ju liknande situationer, att människor med mycket låg inkomst inte ska behöva betala så hög fastighetsskatt.

Men det är inte så enkelt, det här. Det är ju inte bara inkomst det handlar om. Det kan också vara annan förmögenhet, hur stort hushållet är osv. Därför har det tagit lite tid för de skattesakkunniga att få fram det exakta förslaget, men det kommer.

Stöd till jordbruket i fjällnära områden

Anf. 112 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag har en fråga till jordbruksminister Margareta Winberg. I det betänkande som vi står i begrepp att fatta beslut om nu i afton, MJU2, står att läsa: "Riksdagen gav i december 1998 regeringen i uppdrag att utforma ett särskilt stöd till jordbruket i fjällnära områden för att kompensera det sämre utfallet efter EU-inträdet i stödområde 1."

Min enkla fråga är då: Har utredningen påbörjats, och när kan den avslutas så att vi får ett besked?

Anf. 113 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Vi håller på och bereder den här frågan i Regeringskansliet. Jag förväntar mig att den inom kort kan bli klar.

Mänskliga rättigheter i ansökarländerna

Anf. 114 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Jag vill vända mig till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén. Det gäller utvidgningen av EU, en av de viktigaste punkter vi har under det svenska ordförandeskapet. För antagande av nya länder ställer vi krav på ansökarländerna. Det gäller bl.a. att mänskliga rättigheter ska respekteras.

Mänskliga rättigheter är ett vitt begrepp. Det innehåller väldigt många olika områden. Ett område gäller människor med funktionshinder, som i dag i öststatsländerna göms på institutioner under katastrofala omständigheter. Det har också diskuterats tidigare här i kammaren. Det beror naturligtvis på den eländiga situation som råder i de här länderna med bl.a. fattigdom och förfall i övrigt.

Jag tror att det behövs en kombination av att både ställa krav på dessa länder och ge ekonomiskt stöd, liksom stöd i form av kunskap, för att göra stora förbättringar för dessa människor. Då har jag en fråga. Vi har i dag olika program, inom kärnsäkerheten t.ex. Vi har det inom andra områden också. Där både ställer vi krav och ger stöd. Jag undrar: Finns det en möjlighet att göra ett liknande program när det gäller handikappområdet?

Anf. 115 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det är inte en helt enkel process detta att välkomna nya medlemmar till EU. Vi ställer krav på dessa länder om att skynda på med sin omformning av ekonomin så att det blir en social marknadsekonomi, en fri ekonomi. Det kan innebära att vissa grupper som är utsatta redan i dag kan komma ytterligare i kläm. Det gäller att balansera kraven på liberalisering av ekonomin å den ena sidan och det sociala skydds nätet omkring människor å den andra.

Det är självklart att vår syn på mänskliga rättigheter i hög grad också gäller de handikappade. Jag vet inte exakt vad det finns för program med just den inriktningen. Det skulle förvåna mig mycket om det inte finns sådana här program bland de många hjälpprogram som finns för att underlätta transformeringen av de tidigare kommunistiska länder som nu är på väg in i EU. Jag utgår från det.

Anf. 116 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Det här är naturligtvis inte något som länderna håller fram. Det är en svår situation. Det är en svår situation över huvud taget för funktionshindrade. Man har i dag institutioner som är oerhört dåliga, där man inte har tillräckligt med personal, och där det är en oerhörd trötthet. Risker är ju att man lägger locket på, att man inte lyfter fram de här frågorna.

Jag tror att vi i Sverige och Norden har mycket erfarenhet när det gäller att förbättra för människor med funktionshinder. Vi har ju bl.a. under 30 år utvecklat institutioner. Det är inte kravet här, utan det handlar i första hand om att förbättra. Det behövs ekonomiskt stöd och kunskapsstöd. Här kan vi spela en stor roll. Min fråga handlar mer om huruvida vi vågar lyfta på locket, om vi vågar peka på de här frågorna och vara beredda att satsa både kunskap och ekonomi och att samla ihop detta till en form av program.

Anf. 117 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag delar helt Sonja Franssons syn på detta. Och jag tror att svenska myndigheter, myndigheter i andra europeiska länder och enskilda organisationer kan göra mycket i detta sammanhang i ett nära samarbete med myndigheter och organisationer i de länder som vi nu talar om. Jag vill påpeka att när det blir väldigt flagrant, t.ex. barnhemsbarnens situation i Rumänien, då tas det t.o.m. upp av kommissionen, som säger: Detta måste ni ändra på annars är detta ett stort hinder för er i ett närmande till EU. Så frågorna finns med.

Stöd till översvämningsdrabbade kommuner

Anf. 118 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till Lars-Erik Lövdén. Efter sommarens översvämningskatastrofer har regeringen och samarbetspartierna avsatt 100 miljoner kronor för att ge hjälp och stöd till dessa kommuner. Nu har kommunerna inkommit med sina ansökningar om vilken hjälp de vill ha och vilken omfattning hjälpen ska ha. Men problemen har ju fortsatt under

hösten. Arvika och flera andra Värmlandskommuner har problem. Min fråga är helt enkelt:

Kommer dessa 100 miljoner kronor att räcka, eller behövs det andra beslut i denna fråga?

Anf. 119 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det är väldigt svårt att göra en bedömning av det i dag. Vi har fått in ansökningar till ett sammanlagt belopp på 81 miljoner kronor från de kommuner som berördes av sommarens översvämningar. Då innefattas även vissa räddningstjänstkostnader i detta som kanske ska finansieras på annat sätt. Men det är mycket svårt att göra en bedömning av konsekvenserna av översvämningarna i Värmland, Dalsland och Västra Götaland. Översvämningarna där har ju haft ett annat förlopp än sommarens översvämningar. Förloppet har varit mer utdraget. Det är först framåt vårkanten som vi kan uppskatta kostnaderna i dessa kommuner.

Men det som regeringen har deklarerat – det gjordes så sent som när statsministern och jag besökte Arvika häromveckan – är att de berörda kommunerna i Dalsland, Värmland och Västra Götaland kommer att behandlas på samma sätt som de kommuner som var berörda av sommarens översvämningar i norra Sverige.

Anf. 120 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Det är ju ett positivt besked. Men fortfarande är frågan vilken handlingsberedskap som egentligen finns om dessa problem fortsätter. I Vänsterpartiet har vi föreslagit att man ska inrätta en typ av katastroffond för att ha ett större handlingsutrymme, eftersom detta gäller även vägar och järnvägar för vilka man får ta pengar från normaldriftsunderhållet. Det känns lite otillfredsställande om denna problematik skulle fortsätta med större regelbundenhet och man måste lösa det på annat sätt.

Anf. 121 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! När det gäller de kommunala kostnaderna räknar jag med att regeringen har resurser avsatta som ska räcka till sådana kostnader som den enskilda kommunen har svårt att bära på egen hand.

Problematiken är lite mer komplicerad när det gäller vägar och järnvägar, där kanske de stora ekonomiska åtagandena finns när det gäller att återställa vägar och järnvägar i ett bra skick. Nu kunde vi hantera sommarens situation på ett bra sätt i budgetsammanhang. Och jag utgår från att vi också kan hantera den problematik som finns i Värmland, Dalsland och Västergötland på samma goda och framgångsrika sätt.

Demokratin

Anf. 122 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Britta Lejon. Demokratin måste ju ständigt utvecklas, och utredningen *En uthållig demokrati* är ute på en ovanligt bred remiss för att få i gång en dialog bland medborgarna.

Samtidigt håller regeringen på att bryta den gamla sedvänjan om breda överenskommelser. T.ex. har man infört en stopplagstiftning när det gäller bostadsbolag, sjukhus, osv., och man diskuterar även att införa en lag om två tredjedelars majoritet för kommunfullmäktige när det gäller utförsäljning. Hur kommer demokratiministern att hantera de motsättningar som finns inom regeringen på demokratifronten?

Anf. 123 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Jag kan med glädje försäkra Ulla-Britt Hagström om att det inte finns några motsättningar i regeringen när det gäller synen på demokrati och vikten av att värna och utveckla det svenska folkstyret.

Frågan förtjänar dock några kommentarer. Det är riktigt att vi i Sverige har en tradition av att de grundläggande spelreglerna för vår demokrati – framför allt grundlagarna men också viktiga beslut i övrigt, t.ex. pensionsuppgörelsen – är föremål för breda politiska överenskommelser, där så många som möjligt av riksdagens partier kan vara med. Det är grunden för en väl fungerande demokrati, att vi i de viktiga frågorna är överens. Detta är på intet sätt någonting som den nuvarande regeringen inte inser vikten av. Tvärtom har vi från regeringens sidan inför partiledaröverläggningar om direktiven när det gäller översynen av regeringsformen haft anledning att påminna en del andra partier om vikten av att vi håller fast vid denna historiska politiska tradition i Sverige. Så det finns faktiskt inte några som helst intentioner från regeringens sida att när det gäller de grundläggande spelreglerna för demokratin frångå den gamla svenska traditionen på detta område. Tvärtom ser vi oss som stora försvarare av den.

Anf. 124 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill ändå ställa en fråga när det gäller att demokratin hela tiden utvecklas och att då gå tillbaka till lagar som infördes i samband med rösträttsreformen 1900, 1907 och 1918 och som upphävdes 1948. Dessa kom ju till för att man skulle utestänga vissa grupper. Skulle man då gå in i en reform med två tredjedelars majoritet igen, då händer samma sak.

Professor Curt Riberdahl har ju uttalat sig om detta, och han säger att varje form av bolagisering av frivillig kommunal verksamhet i princip bör lämnas utanför en skärpning.

Jag undrar om Britta Lejon kan garantera att vi inte kommer att sitta här i riksdagen och med enkel majoritet rösta om kvalificerad majoritet för kommunernas ledamöter.

Anf. 125 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Jag tycker att det skulle vara förmätet av mig som statsråd att på förhand tala om vilka beslut som riksdagen kommer att fatta och med vilken sorts majoritet.

Riksdagen är den lagstiftande församlingen i Sverige, och den rättsordningen gäller framöver. Jag kan inte uttala mig om vad riksdagen kommer att göra i framtiden. Men själva sakfrågan rör det förslag som finns från en utredning om eventuellt införande av krav på två tredjedelars majoritet för vissa kommunala beslut. Och det är, väl att märka, ett förslag från en utredning. Alla förslag från utredningar kommer att be-

handlas av regeringen så småningom. Men vi har än så länge inte haft anledning att ta ställning till just den här frågan. Och jag kan försäkra Ulla-Britt Hagström att det självfallet är en viktig angelägenhet också för regeringen att folkviljan ska få ett effektivt utslag både i kommuner och i riksdagen. Men det är riksdagen som är den lagstiftande församlingen i Sverige.

Fastighetsskatten

Anf. 126 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Finansminister Ringholm har sagt att fastighetsskatten är en robust skatt. Men han har också medgett att det kan finnas småhusägare som blir tvungna att flytta på grund av skatten.

I pressen redovisades för några veckor sedan att det i Stockholm fanns 42 lediga lägenheter och 72 000 bostadssökande. Mot denna bakgrund vill jag ställa en klassisk fråga i delvis ny tappning till statsrådet Lövdén:

Vilket råd vill statsrådet ge till en familj som äger ett småhus i Stockholmsområdet och som behöver skaffa en ny bostad beroende på att fastighetsskatten driver familjen från huset?

Anf. 127 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Vi behöver bygga fler bostäder, särskilt i tillväxtregionerna. Det vet Carl-Erik Skårman.

Jag kan beklaga att den majoritet som finns i Stockholms kommun och i övriga moderatstyrda kommuner runtom i Stockholm inte har drivit på processen med ett ökat bostadsbyggande i den takt som erfordras. Jag kan också beklaga att man i Stockholmsregionen bedriver en bostadspolitik som går ut på att sälja ut hela det allmännyttiga bostadsbeståndet och på det sättet minskar förutsättningarna för en familj att skaffa sig sin första eller andra bostad.

Jag ger rådet, Carl-Erik Skårman, att familjen ska ta ett rejält resomång med Carl Cederschiöld och de andra kommunstyrelseordförandena i regionen som inte bedriver en bostadspolitik som syftar till ett ökat bostadsbyggande och större möjligheter för människor att också efterfråga hyresrätter i Stockholmsregionen.

Anf. 128 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Detta svar var inte mycket bättre än det som statsminister Erlander på sin tid gav på en liknande fråga.

Om tre veckor träder den nya beskattningen i kraft. Ännu har det inte kommit något besked, trots att Riksförsäkringsverket varnar för en skattechock och uppmanar folk att göra förtida skatteuttag på lönen. Varför håller regeringen småhusägarna på denna tortyrbänk i stället för att ge några lugnande besked? Hus kan vi bygga, men det tar fem sex år innan de är klara. Det är nu som skadorna kan uppträda.

Anf. 129 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! I Stockholms kommun består fastighetsbeståndet till 89 % av flerbostadshus. I genomsnitt stiger taxeringsvärdena i flerbos-

stadshus i Stockholm med 60 %. Genom den kraftiga sänkning som vi gör av fastighetsskatten på flerbostadshus från 1,2 till 0,7 % kommer de allra flesta boende i flerbostadshus att få en sänkt fastighetsbeskattning.

Det är riktigt som Carl-Erik Skårman säger, att på småhussidan ser det lite annorlunda ut. Där varierar fastighetsskattehöjningarna mellan minus 10 % och plus 100 % i Stockholmsregionen. Vi kompenserar det delvis genom att vi sänker fastighetsskatten även på småhussidan och höjer gränserna för förmögenhetsskatten och inför begränsningsregeln 6 % av inkomsten.

Fackligt förtroendevalda

Anf. 130 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén. Jag var i förra veckan i Lessebo och demonstrerade för en facklig kamrat som av styrelseordföranden i Klippan AB hade blivit uppsagd med omedelbar verkan utan att saklig grund förelåg.

Förhandlingen gick bra för Benny, och den dagen var vi där och demonstrerade. Han fick behålla sitt jobb. Men i möte med fackliga företrädare på mina arbetsplatsbesök får jag signaler om att man upplever att attityden mot facket hårdnar. Min fråga till vice statsministern är: Vad avser vice statsministern att göra för att stärka de förtroendevaldas ställning?

Anf. 131 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Vi har en stark arbetsrättslagstiftning i Sverige. Det ska vi ha. Det underlättar att skapa goda förhållanden på arbetsplatserna. Även med en stark sådan lagstiftning efterlevs den inte helt ut överallt. Då får man naturligtvis överväga vad det beror på. Beror det på, som Carina Adolfsson Elgestam sade, ett hårdnande klimat, eller är det något fel på lagstiftningen? Det här är naturligtvis någonting att hålla ögonen på. Men än ser jag inte något systematiskt mönster i detta att jag kan säga att vi ska göra det ena eller det andra. Naturligtvis ska vi hålla ögonen på frågan.

Anf. 132 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Jag tackar för det svaret.

Vi får alltför signaler från de olika fackförbunden att det blir allt svårare att rekrytera fackliga förtroendevalda, inte minst skyddsombud. De har ett stort ansvar och är motorn i arbetsmiljöfrågorna på den enskilda arbetsplatsen. Vi vet också att det i dag är svårt att få förtroendevalda till förhandlingskommittéer osv.

Det som Benny Karlsson, hans familj och barn har blivit utsatta för dessa veckor är tufft. Om man då får frågan om man vill bli fackligt förtroendevald, kan man känna en viss tveksamhet för om man vill ut-sätta sin familj för det. Det vice statsministern säger om att vi ska hålla ögonen på detta är viktigt.

Anf. 133 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag vill kommentera två saker.

Vi har haft en period av stor arbetslöshet. Det har inneburit att det fackliga arbetet har fått koncentreras mycket på det, och många av de andra arbetsrättsliga frågorna har inte kunnat hävdas med samma kraft. Jag tror att vi är i en annan situation nu.

Jag ger Carina Adolfsson Elgestam helt rätt i att arbetsskyddsombudens ställning har försvagats, delvis därför att arbetsskadestiftningen inte har varit så bra som den borde vara. Det är någonting som vi är på väg att rätta till.

Hemvärnet

Anf. 134 LENNART FRIDÉN (m):

Fru talman! Jag har en fråga till "katastrofministern", dvs. Björn von Sydow.

Nu när försvaret har bantats väsentligt har alltmer ansvar kommit att läggas på bl.a. hemvärnet, t.ex. när det gäller stödet till civilsamhället. Hemvärnet har förutsatts skola öka sin numerär, men i stället tappar man medlemmar på många ställen. Den ekvationen går med andra ord inte ihop. Vad avser statsrådet att göra för att kunna uppfylla vad som låg bakom beslutet om försvaret i framtiden, dvs. att hemvärnet ska klara en större uppgift?

Anf. 135 Förvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Det är riktigt att siffrorna inte har nått upp till de tidigare mål som har fastställts. Överbefälhavaren har sagt att han tänker i sitt förslag till regeringen den 1 mars ta upp frågan i samband med att han redovisar sitt förslag om hur de nationella skyddsstyrkorna ska vara konstruerade och ha för arbetsuppgifter. Jag själv anser att det är mycket viktigt att den "försöksverksamhet" som pågår, där unga människor utbildas under tre månader för direkt placering i hemvärnet, går vidare. Den har varit framgångsrik åtminstone på vissa punkter, men det finns mer att göra.

Anf. 136 LENNART FRIDÉN (m):

Fru talman! Vi har nyligen kunnat se i samband med översvämningskatastroferna, som fortfarande är på gång, att hemvärnet har spelat en stor roll.

För ungefär fem år sedan, den 17 november, när snön vräkte ned i Västsverige, var räddningen för många gamla och sjuka i Västsverige att de kunde nås av bandvagnar från I 15 i Borås. Från ansvarigt håll anges i dag att man inte skulle kunna genomföra sådana räddningsaktioner med hemvärn eller andra, bl.a. därför att det saknas materiel på platsen, folk med kunskap på platsen och att det inte finns några sådana insatsmöjligheter. Det är ett stort ansvar vi tar på oss när vi har skurit så pass i den delen av försvaret som gäller stödet till civilverksamheten. Vad ämnar statsrådet göra för att vi ska undvika verkliga katastrofer på området? Nu regnar det, men en annan dag kanske det snöar igen. Då vill jag inte vara Björn von Sydow och behöva ta ansvar för att folk varken kan få medicinsk eller annan hjälp.

Anf. 137 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Jag vill först understryka att under de senaste årens stora olyckor, och nu även översvämningarna, har det visat sig att samhällets räddningsorganisation fungerar mycket bra. Man förmår att samverka mellan alla berörda myndigheter, och frivilliginsatserna är betydelsefulla. Försvarsmakten – både de som är i grundutbildning och i hemvärnet – har räckt till de insatser som har behövts.

Jag meddelade kammaren för någon tid sedan att regeringen har uppdragit åt Räddningsverket att komma med förslag till regeringen nu i december om det går att placera bandvagnar på den kommunala räddningstjänsten i någon legal form. Det förslaget har vi inte tagit ställning till ännu. Jag anser att det skulle vara mycket värdefullt att komplettera den kommunala räddningstjänsten med bandvagnar. Det finns heller inga omöjligheter i att hemvärnet kan disponera den typen av materiel.

Åtgärder vid översvämningshotade sjöar och vattendrag

Anf. 138 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Likt den tidigare frågeställaren vill jag också ställa en fråga som gäller översvämningar, men jag vill ställa min fråga till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén.

Även om de besvärliga översvämningarna i Västsverige har kulminerat på de flesta håll gäller detta inte Vänern. Jag bor själv i Vänersborg och ser problemen på nära håll.

Eftersom Vänern kommer sist i översvämningskedjan visste hydrologisk expertis på ett mycket tidigt stadium att det skulle bli stora problem. Långt innan tvångstappning påbörjades visste Vattenfall att det skulle bli nödvändigt, men man ansåg sig förhindrad av vattendom att själv börja tappa maximalt eftersom man kunde riskera skadestånd vid eventuella tappningsskador längs Göta älv.

Först när länsstyrelsen tog över kunde tvångstappning beordras. Vänern har redan passerat rekordvattenståndet från år 1967, och vattnet kommer att fortsätta att stiga fram till mitten av januari med ytterligare några decimeter enligt SMHI.

Redan nu ställer den växande Vänern till stora problem. På västgötasidan ligger hundratal hektar under vatten. Om någon sida av sjön skulle råka ut för pålandsstorm stiger vattnet ytterligare en meter.

Jag vill fråga statsrådet: Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att nödvändiga tappningar av översvämningshotade sjöar och vattendrag ska kunna starta så tidigt som möjligt?

Anf. 139 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det som vi har varit med om nu är någonting som vi måste dra lärdomar av. Vi hade redan tidigare problemen i Västernorrland. Nu måste vi ordentligt gå igenom erfarenheterna.

Jag är övertygad om att just förhållandena vad gäller vattendomar är någonting vi kommer att titta på så att vi är bättre förberedda vid en ny katastrof. Det behöver inte vara i det här formatet, men någonting av detta får vi nog dessvärre räkna med också fortsättningsvis.

Frågestund

Anf. 140 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Lövdén apropå en artikel som handlar om regeringens arbetsgrupp för Skåne. Där står att ni ska ta vara på Skånes tillväxtmöjligheter på ett långsiktigt och uthålligt sätt. Det tolkar jag som att ni menar att miljömålen ska nås.

I Miljömålskommittén eniga betänkande konstaterar vi att om man ska klara målen måste man minska den fossilbränslebaserade trafiken. Längre fram i artikeln talar ni om att man ska bygga ut E 22 och E 4. Då undrar jag hur dessa saker går ihop.

Man ska väl inte vidga kapaciteten för det som ska minska?

Anf. 141 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det är angeläget att förbättra vägstandarden på de vägar som Karin Svensson Smith tar upp för att komma ned i antalet trafikolyckor och minska olycksriskerna. Det handlar om trafiksäkerhetsåtgärder som är nödvändiga för att på sikt få bättre förhållanden på de berörda vägarna.

En annan viktig aspekt på frågeställningen är hur vi kan föra över mer trafik på den spårbundna trafiken. Där pågår också ett arbete som är väl känt i regionen, bl.a. med att försöka hitta en finansieringslösning där staten är inblandad för att bygga ut järnvägskapaciteten bl.a. genom Citytunnelssatsningen i Malmö. Det skulle väsentligt förbättra förutsättningarna för den kollektiva spårbundna trafiken.

Anf. 142 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Det har ni också med i artikeln. Summerar man satsningarna på E 22, E 4, Citytunneln, Hallandsåstunneln, yttre godsspår, mer kollektivtrafik i städerna, utbyggd regional kollektivtrafik är det satsningar som sammantaget nog tar hela det utrymme vi har för nationella infrastrukturinvesteringar.

Då är jag lite grann nyfiken på hur ni tänker er att prioritera det. Skåne kan ju inte ta hela statens kaka i anspråk.

Anf. 143 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Riksdagen har en gång ställt sig bakom satsningen på Citytunneln, som är en strategisk investering för att öka den spårbundna kollektivtrafiken i Skåne. Det sker inte bara för Malmös vidkommande utan också för Skåne i övrigt.

Nu handlar det om att hitta en finansiering för de ökade kostnaderna för Citytunneln. Det pågår ett förhandlingsarbete mellan staten, regionen och Malmö kommun för att söka sig fram till en sådan lösning.

Det är fråga om en strategisk investering för att öka den spårbundna trafiken. Det är något som jag förstod på frågeställaren att hon tycker är en angelägen fråga att lösa.

Anf. 144 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till jordbruksminister Margareta Winberg om den gemensamma jordbrukspolitiken.

Jag antar att vi är överens om att den gemensamma jordbrukspolitiken i Europa inte har tagit tillräcklig hänsyn till miljön och att åtgärderna för att minimera jordbrukets miljöbelastning inte är tillräckliga.

Vi anser att man måste utarbeta separata miljömål för jordbruket. Är det jordbruksministerns uppfattning, och på vilket sätt driver vi i så fall den frågan från svenskt håll och med vilken framgång?

Frågestund

Anf. 145 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag delar Harald Nordlunds uppfattning att vi måste föra in mer av miljöperspektiv i jordbrukspolitiken och fiskepolitiken. Båda två är mitt ansvarsområde.

Det gör vi genom att delta i miljömålsarbetet. Det gör vi inför vårt ordförandeskap genom det arbetsprogram som vi planerar och som vi också fått godkänt av de ansvariga kommissionärerna. Där har vi tagit upp punkter under de kommande mötena som handlar just om miljö och jordbruk.

Tanken är att vi ska hitta både metoder och mål till Göteborgsmötet. Det gäller den s.k. Cardiffprocessen, som handlar om att olika politikområden också ska se till miljöperspektivet.

På jordbrukets område håller vi på med det arbetet både nationellt och på EU-nivå. Jag hoppas att vi till Göteborgsmötet ska ha något riktigt bra att leverera.

Anf. 146 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag är glad att den svenska regeringen inte har samma inställning i den här frågan som när det gäller gemensamma koldioxidskattenivåer. Jag var rädd för att en förändring hade skett även i den här frågan så att uppfattningen var att EU inte ska lägga sig i det. Jag tackar för svaret.

Anf. 147 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag vill bara göra en korrigerig. Det är inte alls så att vi inte tycker att EU ska lägga sig i gemensamma miljöskatter, och i det här fallet koldioxidskatter. Vad vi vänder oss mot är att beslut ska fattas med kvalificerad majoritet. Vi vill ha enighet. Men vi har ingenting emot att vi har gemensamma nivåer också på EU-nivå i det fallet.

Oönskad e-postreklam

Anf. 148 BARBRO FELTZING (mp):

Fru talman! Jag vill vända mig till statsrådet Britta Lejon.

En företeelse som har dykt upp i och med den nya IT-tekniken är s.k. spam, dvs. oönskad reklam som man får via sin elektroniska post. Det är ett stort problem i USA och tenderar att bli det också här i Sverige.

Regeringen föreslog förra året i en proposition en s.k. *opt out*-lösning som innebar att konsumenten själv aktivt måste säga nej till reklam via e-posten, och det antogs av riksdagen.

Den här lösningen förutsätter att det upprättas ett nationellt spärregister för marknadsföringen dit man anmäler att man inte vill ha reklamen. Jag förmodar att det inte är upprättat ännu. Jag har inte hört att det finns.

Vid en *opt out*-lösning läggs ansvaret på konsumenten att själv aktivt säga nej och också ta reda på hur man gör det. Det finns en annan lösning som heter *opt in*. Jag vill höra om statsrådet Britta Lejon skulle kunna tänka sig att överväga en *opt in*-lösning där ansvaret i stället läggs på företagen.

Anf. 149 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Det är ett oskick att behöva tvingas betala för obeställd reklam. Att ta emot reklam som vi inte vill ha tvingas vi som konsumenter att göra i många sammanhang. Men den reklam som man får via sina datorer måste man till skillnad från annan obeställd reklam dessutom betala för.

Självklart måste vi hitta en lösning på problemet som ser till konsumenternas intressen. Vi har tidigare, precis som frågeställaren redogjorde för, här i riksdagen fattat beslut om ett sätt att försöka handskas med den här situationen.

Regeringen har gett Konsumentverket i uppdrag att titta närmare på hur man ska kunna få det att bli effektivt. Konsumentverket har alldeles nyligen i en rapport till regeringen redovisat sina bedömningar. Man visar på ett antal olika svåra faktorer att ta hänsyn till oavsett vilken modell man väljer, om jag har förstått det hela rätt.

Jag kan bara här i dag försäkra Barbro Feltzing om att det är en fråga som jag prioriterar. Lösningen är dock ännu inte riktigt för handen.

Anf. 150 BARBRO FELTZING (mp):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Britta Lejon för svaret, som jag är mycket glad för. Det som jag själv har föreslagit är att det skulle införas en lag om att reklam inte ska kunna föras över på mottagarens bekostnad, precis som statsrådet sade. Internetaktörer skulle också kunna förbjuda viss reklam, exempel för pornografi. Detta kan genomföras i den *opt out*-lösning som finns.

Med en *opt in*-lösning blir det mycket bättre. Detta har prövats i USA, där inte en *opt out*-lösning men däremot en *opt in*-lösning fungerar. I Washington har man en mycket sträng lag, där det föreskrivs stora böter för att överösa exempelvis företag med reklam.

Infrastrukturproblem i Uppsala

Anf. 151 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Uppsala län är ett av Sveriges snabbast växande län. Till sammans med Stockholm och Mälardalen i övrigt utgör det också landets största arbetsmarknad. Jag vill till statsrådet Lövdén ställa en fråga som har att göra med de hinder som finns för länets fortsatta utveckling. Den har att göra med den mycket ansträngda bostadssituationen för studenter,

forskare och andra som behöver bo i Uppsala för att kunna utvecklas vidare.

En problematik är avsaknaden av infrastrukturering, som klart hör till statens roll. Vi har väntat länge på en ny sträckning av E 4 och av banområdet. Hur tacklar statsrådet den frågan i regeringen?

Prot. 2000/01:42

7 december

Frågestund

Anf. 152 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Regeringen har aviserat att den under nästa år kommer att lägga en infrastrukturproposition på riksdagens bord. Det är riktigt, som Rigmor Stenmark säger, att förutsättningarna för bostadsbyggande i många tillväxtområden hämmas av otillräckliga satsningar och otillfredsställande lösningar på infrastrukturproblemen. Den situationen gäller för Uppsala och i hög grad också för Stockholmsregionen.

Regeringen kommer alltså under nästa år att lägga fram ett förslag till långsiktig lösning av de infrastrukturfrågor som vi har att hantera både i tillväxtregioner och i andra delar av Sverige.

Som Rigmor Stenmark mycket väl känner till har regeringen också vidtagit en del åtgärder för att underlätta bostadssituationen. Detta gäller bl.a. för studentbostadsbyggandet, för vilket vi har lagt fast ett investeringsbidrag om 400 miljoner kronor på två år, vilket ska leda till 10 000 nya studentlägenheter. Jag har noterat att Uppsala är aktivt också när det gäller studentbostadsbyggandet.

Anf. 153 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Detta är bra, men vi har nu alltför länge fått se att allting bara senareläggs. Det måste till en ny sträckning av E 4, eftersom den nuvarande situationen fungerar som en stoppkloss på markområdet. Vi tycker att det är bra med pengarna till studentbostäder, men man kan inte bygga i den takt som man skulle önska. Osäkerheten om var vägen kommer att dras och om hur det blir med banområdet hämmar också utvecklingen på landsbygden. Vi måste få en klarhet i detta, inte bara löften om att något ska göras i framtiden.

Anf. 154 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Mitt svar är liksom tidigare att regeringen avser att lägga fram en infrastrukturproposition under nästa år. Bostadsfrågan ska ses i perspektivet av en större bostadsregion än bara Uppsala kommun. Det handlar också om de kringliggande kommunerna. Jag har exempelvis noterat att Tierps kommun har fått en befolkningsinflyttning och kanske har en bättre situation på bostadsmarknaden än vad man har i Uppsala kommun. En bostadsregion är större än en enskild kommun, och bostadsbyggande och bostadsförsörjning måste klaras i ett regionalt perspektiv.

Polisens resurser vid ordförandeskapet

Anf. 155 LARS BJÖRKMAN (m):

Fru talman! En fråga till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén.

Det kommande ordförandeskapet i EU innebär stora anspänningar för Sverige på många områden. För att garantera mötesdeltagare största möjliga säkerhet kommer det naturligtvis att krävas stora polisresurser.

Den budget som i går beslutades för justitieområdet ger en ökning av ramen om 575 miljoner kronor, som både ska räcka till personalförstärkning och täcka kostnader för det kommande årets lönerörelse. EU-satsningen har av Rikspolisstyrelsen beräknats kosta 500 miljoner, och det återstår alltså 75 miljoner.

Vilket råd vill vice statsministern ge Rikspolisstyrelsen om hur den ska lösa denna ekonomiska ekvation? Ska Rikspolisstyrelsen använda sig av anslagskredit, eller kommer regeringen att medverka till att det blir nya anslag?

Anf. 156 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Vi vet att det varit lite si och så med hur polisen under ett antal år har hållit sig inom sina anslag, men det har blivit bättre. Jag utgår från att de ytterligare påslag som vi nu har givit till polisen ska möjliggöra att den kan hålla sig inom de anslag som den har fått.

Polisen har naturligtvis en grundbemanning för normalsituationen. Därutöver måste man faktiskt också räkna med att en huvudstad t.ex. då och då har besök av utländska gäster, och nu kommer det att bli lite mera av det i hela landet. För det har den som sagt extra anslag.

Anf. 157 LARS BJÖRKMAN (m):

Fru talman! Det är inte så förtröstansfullt för polisen, som tidigare har fått en anmaning från statsministern att eventuellt utnyttja anslagskredit. Vi känner alla till statsministerns uppfattning om situationen för den som är satt i skuld. Menar vice statsministern att det är rimligt att vi har en poliskår som är satt i skuld och som enligt statsministerns bedömning icke är fri?

Anf. 158 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Naturligtvis vill både riksdagen, som beviljar anslagen, regeringen som föreslår dem och polisen själv – det utgår jag ifrån – att man ska hålla sig inom de anslag som man faktiskt har. Man har tidigare överskridit sina anslag, och man har fortfarande ett problem. I allra värsta fall måste man klara det just med möjligheten att överskrida kontot och få en anslagskredit, men för allas skull är det självfallet bra om det inte behöver ske.

Dataspel

Anf. 159 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Många barn och även en del vuxna väntar just nu på tomten. Oavsett om vi tror på tomten eller inte är julhandeln i full gång. Jag har av den anledningen en fråga till konsumentministern.

Både för barn och för ungdomar står dataspel högt på önskelistan. Dataspel är bra, eftersom de är lärorika, avkopplande och i många fall pedagogiska, men det finns också avarter. Det finns många exempel på mycket dåliga spel som barn och ungdomar kan köpa och som vi vuxna

kan ge våra barn. Det finns krigsspel och mycket våldsamma och realistiska dataspel, där man skjuter med kulsprutor, där huvudena far av och där man får poäng för sönderskjutna ben. De är mycket realistiskt gjorda.

Jag undrar om konsumentministern kan göra något för att sanera bland dataspelen.

Prot. 2000/01:42

7 december

Frågestund

Anf. 160 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Ja, det tror jag. Jag tror också att konsumenterna genom sin makt att välja kan påverka. Här har naturligtvis alla föräldrar ett stort ansvar.

Jag har sagt att det finns några områden som jag vill prioritera mer än andra i mitt arbete som konsumentminister. Ett av de områdena handlar om barn, om vårt behov av att kunna skydda barn i större utsträckning än andra medborgare i vårt samhälle, eftersom barn är särskilt utsatta.

Jag vet att Konsumentverket och många frivilliga organisationer bedriver ett alldeles utomordentligt arbete för att uppmärksamma de problem som Monica Green lyfter fram. För egen del tror jag att ett sätt att från politiskt håll få till stånd en bättre tingens ordning i den här branschen är att fråga branschen – vilket vi nu kan göra här i dag från riksdagens talarstol – om man från branschens sida är beredd att se de här problemen och ta ett större ansvar än vad man gör i dag. Den frågan kan också ställas från barnorganisationerna. Jag riktar gärna på Monica Greens uppmaning en sådan fråga till den ansvariga branschen. Jag tror att det här är något som vi behöver arbeta med.

Anf. 161 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Datspelsbranschen har ju nu gått om filmbranschen i omsättning. Det handlar alltså om oerhört mycket pengar, och det är oerhört viktigt att även branschen tar sitt ansvar. För att konsumenter och föräldrar ska kunna ta ett ansvar behövs det också en större insyn. När man som förälder, farmor eller morfar ska köpa julklappar till barnen bör man också veta vad spelen innehåller. Det borde finnas tydligare regler och innehållsdeklARATIONER om vad spelen innebär för dem som ska spela.

Är konsumentministern beredd att göra någonting åt det?

Anf. 162 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Information över huvud taget, oavsett vilka produkter eller tjänster det handlar om, är en viktig konsumentfråga. Vi kan inte göra väl övervägda val och välja bort dåliga produkter om vi inte har tillräckligt med information. Det är en fråga som Sverige driver både nationellt och internationellt i vårt EU-samarbete att få till stånd högre krav på information på en mängd olika områden vad gäller både produkter och tjänster. Det är någonting som vi redan har på agendan och som vi förhoppningsvis kommer att bidra positivt till under vårt ordförandehalvår eller åtminstone så småningom i EU-samarbetet.

Jag tycker att det finns all anledning att ställa frågan till den ansvariga branschen: Ser man problemen, gör man något och är man beredd att vidta några ytterligare åtgärder över huvud taget för att komma till rätta med problemen. Dit hör självfallet informationen.

Frågestund

Anf. 163 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Min fråga riktar jag till försvarsminister Björn von Sydow.

Riksdagen beslutade om en omläggning av försvaret nyligen. I det beslutet fanns ett besked om att det skulle vara två likvärdiga marinbaser – i Stockholm och i Karlskrona. Jag känner oro för att Karlskrona ligger i stryckklass.

Jag har två konkreta frågor till ministern om pågående arbeten. Den ena handlar om dykutbildningen. Det finns en utredning som enligt min uppfattning permanentar dagens struktur. Jag skulle gärna vilja höra ministrarnas syn på hur den framtida dykutbildningen ska komma att organiseras.

Anf. 164 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Jag känner inte till Dykutredningens förslag. Jag kan därför inte ge något svar på frågan, men jag kan säga att regeringen kommer att på olika sätt se till att det blir som riksdagen har bestämt, nämligen att vi har två likvärdiga marinbaser, Karlskrona och Berga.

Anf. 165 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Min andra konkreta fråga gäller just det marina underhållet. Det finns i dag en oro från Karlskronavarvets sida, från Kockums och dess tyska ägare, om långsiktigheten i underhållet som beställs av Försvarets materielverk. Även här vill jag höra hur ministern ser på det kommande propositionsarbetet osv.

Anf. 166 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Regeringen kommer snart att presentera inför riksdagen sin bedömning i dessa frågor, men jag kan säga att Försvarets materielverk har inlämnat en skrivelse där man pläderar för att de kvalificerade halvtidsmoderniseringarna osv. bör ske vid Karlskronavarvet.

Anf. 167 TALMANNEN:

Därmed är veckans och dagens frågestund avslutad. Vi har med förenade insatser klarat av fler frågor än vanligtvis. Det tackar jag er alla för medverkan till. Ändock var det minst lika många som inte fick tillfälle att ställa sin fråga i dag. Jag hoppas att ni inte ska förtröttnas inför framtiden.

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

10 § (forts. från 8 §) **Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, m.m.** (forts. BoU1 och BoU2)

Anf. 168 STEN LUNDSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vill först tacka för att jag slapp tidspressen att tala innan frågestunden. Jag är något rädd för att min uppsatta tid inte riktigt kommer att hålla, men jag hoppas att kammaren och fru talmannen har förståelse för det.

Jag kommer i mitt anförande att koncentrera mig på Vänsterpartiets syn på den sociala bostadspolitiken och allmännyttans roll som garant för en sund bostadsmarknad. Owe Hellberg kommer att ta upp aspekter kring bygg- och boendekostnader i sitt anförande.

Under 90-talet har stora förändringar skett i den sociala bostadspolitiken som framför allt har inneburit en ökad marknadsanpassning, där hyresgästerna har drabbats mycket hårt. Skattereformen i kombination med försämrat skydd för de boende och för blivande hyresgäster har skapat en osund bostadsmarknad.

Vänsterpartiet har under flera år kritiserat den förda politiken och strävat efter att förstärka de boendes rättigheter och möjligheter att få bostad. Nu äntligen har regeringen insett att det är dags att tygla marknaden och sätta den sociala bostadspolitiken på dagordningen.

De borgerliga partierna med Moderaterna i spetsen motsätter sig alla försök att skapa en bostadsmarknad på de boendes villkor och fortsätter att hävda plånbokens tjocklek som en helt avgörande grund för rätten till bostad. När man skärskådar de borgerliga förslagen i de båda betänkandena kan vi konstatera att det handlar om fortsatta avregleringar av en bostadsmarknad som i stora stycken redan är färdigavreglerad. Borgerlighetens enda gud och ledstjärna, marknaden, ska få en än större makt, och de boendes organisationer och samhällets uppgift att tillse att marknaden fungerar på ett socialt acceptabelt sätt avfärdar man. Resultatet av den borgerliga politiken kommer att bli ännu högre boendekostnader framför allt i de områden där efterfrågan är störst.

Fru talman! De allmännyttiga bostadsföretagen har spelat en avgörande roll för den sociala bostadspolitiken sedan den infördes 1946. Syftet har varit att erbjuda bostäder av god kvalitet till låga hyror för att på så sätt fungera som ett både prispressande och kvalitetshöjande inslag på bostadsmarknaden. Tillgängligheten för alla har varit en hörnsten för allmännyttan, och alla har oavsett inkomst och klasstillhörighet haft samma rätt till boende. Allmännyttan har ofta varit en garant för dem som stängts ut från den övriga bostadsmarknaden.

Systemskiftet i den svenska bostadspolitiken under 90-talet har försvagat de allmännyttiga bostadsföretagen, vilket har lett till att de kommunala ägarna numera ofta ställer samma krav på sina bostadsföretag som de privata ägarna på sina. Ett exempel på detta är att de kommunala företagen skärpt kraven på nytillträdande hyresgäster så att det i flera fall har varit omöjligt för arbetslösa och personer med svag ekonomi att få en egen bostad genom de allmännyttiga bostadsföretagens försorg. Systemskiftet i bostadspolitiken och på kreditmarknaden har skapat stora ekonomiska problem för en rad allmännyttiga bostadsföretag. I kombination med vikande befolkningsunderlag med tomma lägenheter som följd har flera av bostadsföretagen dessutom blivit en stor ekonomisk belastning för en rad kommuner.

Samtidigt har flera stora bostadsföretag, framför allt i de stora städerna och i tillväxtområdena, en mycket stark ekonomi, vars vinster användes av ägarna på ett sätt som inte kan anses överensstämma med begreppet allmännyttigt. Företagen fick ofta bidra till en annan kommunal verksamhet genom vinster på försäljning, utdelningskrav och krav på koncernbildning. Om staten ska kunna ta sitt ansvar för den sociala bostadspolitiken måste staten också klargöra gränserna för hur kommunerna ska

kunna utnyttja sitt ägande och tillse att företagen ges rimliga förutsättningar för att också framöver kunna vara den självklara del av den sociala bostadspolitik som man en gång varit.

Den stopplagstiftning som borgerligheten så kraftigt kritiserar avseende utförsäljning och vinstutdelning tillkom för att skapa rådrum för att tydligt kunna definiera allmännyttan och allmännyttans funktion i en social bostadspolitik. Men den tillkom också för att man skulle värna bruksvärdessystemet. Bruksvärdessystemet måste nämligen för att bli ett verksamt redskap bygga på en bostadsmarknad där en stor del av bostäderna förvaltas enligt självkostnadsprincipen som ett neutralt jämförelseobjekt. I annat fall kommer hyrorna i tillväxtområdena att stiga ytterligare och ännu kraftigare.

Fru talman! Vänsterpartiet har under en rad år motionerat om behovet av en samordning av bostadspolitik. Vi har föreslagit att regeringen ska ha ett statsråd med övergripande ansvar för bostadspolitiska frågor. Vi har ställt det kravet både utifrån den vikt som boendet har för medborgarna och utifrån behovet av en helhetssyn på hela sektorn – allt ifrån boende till samhällsplanering. Vi har delvis fått som vi vill i frågan. En rad frågor har nämligen hänskjutits till biträdande finansministern. Men fortfarande saknas den helhetssyn som vi anser behövs och som jag tror skulle ha en stor betydelse. Den samordning som trots allt har skett tror jag har haft en positiv betydelse för de förslag som nu finns i betänkandet BoU2. När propositionen kom ställde vi oss bakom förslagen, även om vi kritiserade delar av dem utifrån det faktum att regeringen inte vågade gå så långt som behövdes för att lagstiftningsförändringarna skulle fungera fullt ut. Vid behandlingen i utskottet har Vänsterpartiet fått en rad skrivningar som ytterligare förbättrar och förstärker förslaget. Jag vill bara peka på ett par av dessa.

Vänsterpartiet har under många krävt en bostadsanvisningslag för att ge kommunerna ett kraftfullt redskap i bekämpandet av bostadslöshet och hemlöshet. Våra motioner har alltid blivit avslagna av majoriteten. De skrivningar som vi har fått in i betänkandet tolkar vi som en framgång. Även om vi inte har fått en tillstyrkan på förslaget kan vi konstatera att nu även socialdemokratin har kommit till insikt om att kommunerna behöver ett bättre redskap och att en ny bostadsanvisningslag är nödvändig för att förslaget om bostadsförmedlingar ska bli verkningsfullt.

Vänsterpartiet har också under flera år krävt obligatoriska boendeplaneringsprogram. Programmen skulle tvinga kommunerna att föra upp bostadspolitik på kommunfullmäktiges bord. Förslaget om bostadsförsörjningsprogram är naturligtvis bara en början på denna process, och enligt vårt förmenande inte tillräckligt för att täcka in hela den boendepolitiska agendan i fullmäktigeförsamlingarna.

I betänkandet står nu att bostadsförsörjning inte enbart avser nytillskott av bostäder, utan också bl.a. handlar om hur det byggda beståndet nyttjas bäst. Det är av vikt att kommunerna i detta avseende har en helhetssyn där alla kommuninvånarnas behov vägs in. Det kan gälla sociala frågor inkluderande segregationsfrågor, men även t.ex. miljöfrågor.

Förslaget har enligt oss också förbättrats genom utskottets tydliga markering om att behovet av att åtminstone en gång per mandatperiod behandla bostadsförsörjningsprogrammet i fullmäktige. För oss är detta

ett bevis på att våra krav på boendeplaneringsprogram har vunnit erkännande.

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Lars-Erik Lövdén trots att jag har sett att han har lämnat församlingen. Någon annan socialdemokrat kanske kan svara. Delar socialdemokraterna vår uppfattning om behovet av ett allsidigt boendeplaneringsprogram i kommunerna?

Fru talman! Vänsterpartiet har ett särskilt yttrande i BoU2 där vi tar upp kravet på att göra det obligatoriskt för kommunerna att inrätta bostadsförmedlingar. Förslaget från vår sida har två grunder.

För det första innebär ett obligatorium att den tveksamhet som Lagrådet för fram undanröjs och att kommunerna dessutom tvingas fundera över behovet i den egna kommunen.

För det andra tror vi inte att bostadsförmedling enbart behövs där det råder brist på bostäder, utan också som ett instrument och ett skydd för dem som har svårt att få bostad i kommuner utan bostadsbrist.

En bostadsförmedling är också en servicefunktion gentemot medborgarna avseende kötid och som informationskanal om den allmänna situationen på bostadsmarknaden. För kommunalpolitiker borde också en bostadsförmedling kunna fungera alldeles utmärkt som ett planeringsinstrument.

Vi vet att när lagen om bostadsförsörjning togs bort så försvann också merparten av landets bostadsförmedlingar. Risker att syftet med det nya lagförslaget inte kommer att få avsedd effekt. Vi kommer noga att bevaka vad som sker, och vid behov komma tillbaka till riksdagen med nya initiativ i dessa frågor.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis uppehålla mig kring reglerna för bostadsförmedling. När vi inför kommunal skyldighet att anordna bostadsförmedling ger vi också bostadsförmedlingen rätten att ta ut skälig köavgift för att täcka kostnaderna för administration av kön. Samtidigt finns en möjlighet att ta ut förmedlingsavgift om 2 000 kr av den bostadssökande.

Jag skulle därför vilja fråga statsrådet Lövdén eller socialdemokratin huruvida man anser att det är rimligt att både köavgift och en förmedlingsavgift om 2 000 kr kan tas ut från en och samma sökande, eller om man är beredd att se över reglerna kring detta.

I anslutning till detta vill jag också yrka bifall till reservation 10 i BoU2. I reservationen tas problemet upp med att mäklare som enbart förmedlar hyresrätter inte omfattas av fastighetsmäklarlagens tillämpning. ALLBO-kommitténs undersökningar visar att det inte finns något skäl för ett sådant undantag. Tvärtom visar undersökningar att det finns gott om oseriösa mäklare i branschen. Många gånger tar man ut förmedlingsavgiften i förskott. Om en bostadssökande använder sig av flera mäklare samtidigt tvingas man ligga ute med ganska många tusenlappar. Vid flera tillfällen har mäklarna efter att ha tagit ut förskottsbetalning gått i konkurs, och den bostadssökande har förlorat sina pengar. Sammantaget har vi svårt att förstå majoritetens ovilja att snabbt komma till rätta med problemet. Varför inte redan nu ta initiativ till att få bort undantaget i fastighetsmäklarlagen eller i alla fall låta verksamheten stå under tillsyn av Fastighetsmäklarnämnden?

Prot. 2000/01:42

7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Anf. 169 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Skattestatistisk årsbok för 2000 som vi fick nu i veckan visar att utgifterna för ändamålet bostäder och samhällsplanering under åren 1993 till 1997 har minskat kraftigt som en följd av lägre räntesubventioner till bostadsbyggandet. Siffrorna som redovisas i offentliga utgifter är 1993 54,2 miljarder och 1997 34,1 miljard. Underlaget för vad som räknas in är något oklart. Dock kan vi med bestämdhet säga att statens insatser minskat avsevärt. Staten tar dock i dag in 23 miljarder i fastighetsskatt och 17 miljarder i byggmoms.

I årsboken börjar man med att redovisa Adam Smiths fyra grundläggande regler om beskattning. Nummer ett är att medborgarna ska bidra till statens underhåll efter förmåga, nummer två att den skatt som varje individ är tvungen att betala ska vara känd i förväg, nummer tre att varje skatt bör påföras vid en tidpunkt och på det sätt som bäst passar den som ska betala och nummer fyra att varje skatt bör vara konstruerad så att den tar så lite som möjligt ur folkets fickor utöver vad den inbringar till statskassan.

För såväl nutida som framtida bostadsförsörjning arbetar regeringen helt stick i stäv med dessa principer. Principen om skatt efter förmåga tycks vara okänd för regeringen. Riksskatteverkets styrelse har fastställt omräkningstalen som används för att räkna fram taxeringsvärdena för år 2001. Följden av dessa omräkningar, som inte går att överklaga, blir extrema skattehöjningar i framför allt storstäderna. Till de värsta exemplen hör Solna och Sundbyberg med nästan en dubbling av taxeringsvärdet. Den genomsnittliga fastighetsskatten för småhus stiger med nästan 10 000 kr, från 17 210 kr till 27 160 kr i Solna.

Många blir givetvis förmögna genom de höjda taxeringsvärdena, men för andra tillkommer en höjd förmögenhetsskatt grundad på fiktiva värden. Detta är inte skatt efter bärkraft. Fastighetsskatten strider också mot Adam Smiths princip nummer två, nämligen att tidpunkt och sätt för betalning liksom den summa som ska betalas ska vara klar och tydlig för den som ska betala. Alla svenskar borde ha rätt att veta vilken skatt de ska betala. Kristdemokraterna kräver en fortsatt frysning av taxeringsvärdena samt att den statliga fastighetsskatten sänks för att på sikt avskaffas.

Fastighetsskatten strider också mot Smiths tredje sats om den tidpunkt som passar bäst, eftersom det i dag saknas bostäder i tillväxtområdena. Slutligen strider den mot hans fjärde princip om att ta så lite som möjligt ur folkets fickor utöver vad den inbringar till statskassan. Den har inte längre någon förankring i människors rättsmedvetande. Att skatten tas ut på en kapitalinkomst som inte finns är ganska unikt för Sverige.

Fru talman! Regeringens oförmåga att skapa villkor för att en framtida bostadsförsörjning ska bli möjlig har lett till en handlingsförlamning, som i sin tur lett till försök att gå förbi demokratin och centralisera makten. Försöket med två tredjedels majoritet i kommunfullmäktige för att få sälja mer än en tiondel av de kommunala bostadsbolagen eller över 1 000 lägenheter är ett försök att med makt styra en låtsad demokrati.

Samtidigt går regeringen ut med en bredare remiss än någonsin om en uthållig demokrati. Det råder en stor obalans i regeringens agerande – den vänstra handen vet inte vad den högra gör.

Om vi ska sluta slita ut de bostäder tidigare generationer byggt upp och om vi ska kunna förnya och skapa nya bostäder, krävs starka incitament inom flera olika områden. Under den tid då Sverige var ett folkhem fanns bostäder för alla. Människor kunde hänvisa till ett hem – mitt hem. Ordet hemlängtan var också vanligare än nu, då det är otydligt för många vilket som egentligen är mitt hem. Nu är folkhemmet borta, och det finns människor som förvägras ett hem. Den natt jag var ute med Stockholmspolisen stängde sista härbärgat kl. 20.30.

Om regeringen ser till att skapa förutsättningar för lägre bygg- och boendekostnader, möjligheter till konkurrens i upphandlingen, en moderniserad hyreslagstiftning och bättre möjligheter till självförvaltning, skulle kommunerna kunna sätta tryck på planberedskapen och sluta med att beklaga sig över att det kommunala utjämningsystemet förstör allting. Utjämningsystemet, där den ena kommunen solidariskt ska ge till den andra, är för övrigt snart det enda område där staten värnar om det kommunala självstyret. Det fungerar inte. Jag som har fyra barn vet att man inte kan ta från det ena syskonet och ge till det andra. Det är bättre att själv ge en gåva till den som behöver. Är det något system som subsidiärt skulle lyftas till staten, är det detta.

Samhällsbyggande måste ske utifrån människans behov av de små gemenskaperna. En bostadsförsörjningslag kan aldrig ersätta den starka kraft att skapa goda bostäder som finns i familjebanden. De två strömningar som präglat den senaste tiden med ett socialistiskt kollektivistiskt synsätt i parhäst med ett liberalt individualistiskt synsätt löser varken familje- eller bostadspolitiken. Familjen måste lyftas fram, och människor måste kunna känna trygghet i boendet. Därför behövs valfrihet och mångfald.

Människor ska kunna bo i hyresrätt av bekvämlighetsskäl, ekonomiska skäl, tidsperspektivskäl, studieskäl osv. De som ekonomiskt vill prioritera en bostadsrätt ska kunna göra det. Man ska kunna äga sin bostad i likhet med hur det är i andra länder i Europa. Det är tragiskt att barnfamiljer straffats ut från villaboendet. Här har det nya bostadsbidragssystemet styrt bort flera. Det går inte heller att bygga nya villor i dag på det sätt som vi 40-talister kunde göra.

Ett sätt att lösa motviljan mot nybyggnationer är att sänka byggmomsen. Vi kristdemokrater har begärt en konsekvensutredning om sänkt byggmoms.

Jag har ställt en interpellation om upphandlingen till handelsminister Leif Pagrotsky som tyvärr inte tog den till sitt bord. Jag kommer dock att få en debatt med konkurrensminister Ulrica Messing i januari avseende upphandlingen av byggvaror.

Att själv kunna förvalta sin bostad eller fastighet måste också bli enklare. Dels måste skattetaket vid självförvaltning höjas så att det lönar sig, dels måste man kunna ha olika möjlighet till självförvaltning i samma trappuppgång eller i samma hus.

Jag vill redan nu yrka bifall till reservation 2 under mom. 2 och reservation 10 under mom. 5 i betänkande BoU1. För tids vinnande nöjer jag mig med dessa reservationer. Vad gäller budgetfrågorna kommer kristdemokraterna att rösta gult. Vi har ett fullt finansierat budgetalternativ.

Fru talman! Det byggs inga hyresrätter i dag. Det går inte att få lönsamhet. Hyreslagstiftningen är dessutom sådan att en hyresgäst inom sex

månader efter inflyttning kan överklaga hyran till hyresnämnden och fastighetsägaren har att ändra hyran i hela fastigheten. Det är ett otidsenligt system.

Allmännyttans hyresledande roll har övertolkats. Bruksvärde och lägesfaktorer har för låg genomslagskraft. Denna likriktning slår hårt mot dem som behöver en bostad. Många människor väljer hellre en bostad än millimeterrättvisa. Det är viktigt att hyresgästen har ett starkt besittningsskydd. Ingen fastighetsägare ska kunna köra ut en hyresgäst för att en annan är beredd att betala mera, men systemet är i dag högst otillfredsställande.

Vi är på väg att få ett klassamhälle där allemansrätten inte längre gäller en bostad. Folk straffas bort från sina bostäder genom fastighetsskattens orättfärdighet. Familjer måste köpa färdiga villor och får inte uppleva det kreativa skapandet av att bygga något nytt. Ordet hem håller på att tas upp av andra områden. Datavärlden har förstått kraften i ordet hem och använder begreppet hemsida. Uttrycket borta bra men hemma bäst är urvattnat. Ordet bostad har fått slagsida. I ett stort antal kommuner står lägenheter tomma. Detta får givetvis andra hyresgäster betala. Tillväxtorterna har problem med arbetskraft eftersom inte bostäder kan erbjudas.

Ett lyft för bostadsförsörjningspolitiken är bygg- och boendeforskningen. Det är av stor vikt att en sammanhållen bygg- och bostadsforskning med tvärvetenskaplig inriktning ges fortsatt stöd. Tyvärr nämns inte ordet byggforskning i samband med det nya rådet Forskningsråd för miljö, areella näringar och samhällsbyggande som startar vid årsskiftet. Det har också tilldelats knapphändigt med resurser. Miljöminister Kjell Larsson betonade i en interpellationsdebatt den 27 november att det är regeringens avsikt att byggforskningen och även experimentbyggandet ska utvecklas inom det nya rådet i samverkan med branschen och andra intressenter. Vi kristdemokrater kommer att bevaka att så sker. Inte minst VASKA-projektet har varit lyckosamt i Umeå där vattensäkerhet osv. har tagits fram.

Inom Byggforskningsrådet bedrivs för närvarande forskning om bl.a. material, byggnadsteknik och installationer samt utveckling av metoder för förvaltning och brukande av byggnader. Det handlar om kvalitetsforskning. Ett syfte är att skapa förutsättningar för en god inomhusmiljö och att minimera allergirisker. Detta är inte minst viktigt inom förskolor och skolor. Jag hoppas att den krångliga EU-notifieringen kommer att ge utslag i förskolor och skolor innan lotteriverksamheten med de lokala investeringsmedlen är avslutad. Dessutom är genusperspektivet inom bygg- och bostadsforskningen mycket utvecklat. Det har också vi kristdemokrater tagit upp.

Fru talman! Mitt anförande kommer att följas upp av Annelie Enochson och Harald Bergström. Jag vill därför sluta med att till bostadsminister Lars-Erik Lövdén som sitter här i kammaren överlämna tio budord inför den fortsatta bostadspolitiken.

1. Du ska inte lågprioritera bostadspolitiken och skylla på kommunerna.
2. Du ska inte missbruka allemansrätten till en bostad genom stopplagstiftning.

3. Bostaden ska vara en tillflykt till gemenskap, vila och trygghet.
4. Helga det bostadsbestånd tidigare generationer byggt upp och slit inte ut det.
5. Dröp inte människors trivsel genom segregation och hemlöshet.
6. Skapa valfrihet och mångfald i boendet, begå inte frihetsbrott.
7. Bostäder ska inte utsättas för skattekonfiskation.
8. Ha bättre tro på den kommunala självstyrelsen och baktala den inte.
9. Våga släppa lite på den strikta hyreslagstiftningen och ge marknaden en liten chans.
10. Släpp skattetrycket för att öka självförvaltningen av hyresrätter.

Prot. 2000/01:42
7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Anf. 170 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det fanns ganska mycket att ta replik på, men jag ska inskränka mig till en del.

Ulla-Britt Hagström hyllade det gamla svenska folkhemmet. Det svenska folkhemmet byggdes upp på en del olika fundament. Ett av de fundamenten var allmännyttan, det statliga och kommunala ansvaret för allas rätt till en bostad. Till det fundamentet fördes ganska snart också en rättvis hyressättning genom ett bruksvärdessystem. Man skulle ha en allmännytta utan vinstintresse som skulle kunna vara ett objektivet jämförelseobjekt för hyressättningen.

När jag läser era reservationer vill ni avskaffa fundamentet för folkhemmet. Jag kan inte se någonstans att ni är beredda att återinföra folkhemmet någon annanstans. Er politik lever inte upp till särskilt många av de tio budord som Ulla-Britt Hagström läste upp. Er politik har lett fram till en ökad hemlöshet, till en ökad svårighet att komma in på bostadsmarknaden. Den politik ni för är marknadens politik. Marknaden är inte intresserad av sociala hänsyn.

Anf. 171 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Så illa är det nog inte. Om vi börjar med frågan om allmännyttan är vi kristdemokrater positiva till den. Vi hade önskat att ALLBO-utredningen hade börjat i en annan ände, att man hade sett behovet av bostäder i stället för att som nu med maktmedel och med alla medel försöka behålla styrningen och sätta sig över den kommunala självstyrelsen. Vi är för den kommunala självstyrelsen.

Vad gäller allmännyttans hyresledande roll har den övertolkats i dag. Tolkningen var inte riktigt på det sättet. Det fanns ett bruksvärdesincitament. Det fanns ett marknadsincitament. De incitamenten vill vi ha tillbaka. Vi vill föra in att läget kan spela roll. Vi vill också föra in bruksvärdets roll. Jag har diskuterat med ledande tjänstemän inom allmännyttan som vill konkurrera på lika villkor som privata fastighetsägare och som inte vill ha särskilda lagar.

De tio buden är givna som förslag och råd. Ingen kan berömma sig av att kunna leva upp till alla bud. Men vi har dem som en tillförsikt. Vårt

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

mål är att kunna leva upp till dem så mycket som möjligt. Det är mitt svar.

Anf. 172 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! När man uttrycker sig så slarvigt om bruksvärdesprincipen som Ulla-Britt Hagström gör vill jag att hon definierar på vilka sätt reglerna för bruksvärdesprincipen har förändrats. Vad är det i bruksvärdesprincipen som gör att lägesfaktorn inte slår igenom? Så vitt jag vet – jag kan se på min egen hemkommun – har lägesfaktorn slagit igenom ganska kraftigt, enligt mitt förmenande t.o.m. kraftigare. Tittar man på vad hyresgäster framför allt efterfrågar är det trygghet och säkerhet i boendet. Det är det alla hyresgäster sätter högst i sitt boende.

Jag har mycket svårt att förstå. Jag tycker att det här handlar om något slags propaganda. Om man upprepar en sak tillräckligt ofta kommer man att misskreditera ett system.

Att man sedan i vissa kommuner i förhandlingar mellan hyresgästföreningen och fastighetsägarföreningen tolkar bruksvärdesprincipen på ett annat sätt har inte med bruksvärdesystemet att göra. Det handlar om fria förhandlingar mellan två parter som förhoppningsvis kan vara ganska likställda.

När det gäller utförsäljning av allmännyttan kan jag konstatera att man inte kan vara för allmännyttan samtidigt som man i kommun efter kommun medverkar till en utförsäljning och ett borttagande av allmännyttan. Det är att sitta på två stolar samtidigt. Och det är väldigt långt mellan de stolarna. Risken är att man ramlar ned och slår sig ganska illa.

Anf. 173 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Risken är nog att Sten Lundström slår sig hårdare om han tror att vi med centralistiska medel ska kunna sätta oss över alla kommuner.

I den kommun som Sten Lundström kommer från, Malmö, lever MKB nära ett privat fastighetsägarbolags sätt att hantera frågorna. Man har t.o.m. olika gårdsherrar, eller vad de kallas, som ser till vilka som ska få bo där. Det är den som bäst passar in i ett hus, som man tror ska trivas bäst, osv. Man har inte råkat ut för några överklaganden, vad jag har förstått.

Om jag tittar på min kommun säger man: Vi skulle kunna ha lägre hyra i vissa områden om vi inte vore piskade att försöka upprätthålla en s.k. hyresledande roll. Vi skulle kunna sänka hyran inom vissa områden.

Det finns också områden med många tomma lägenheter. Det finns många kommuner som faktiskt har otroligt många outhyrda lägenheter. Jag har siffrorna här, men jag tar mig inte tid att leta efter dem nu.

På det sättet skulle det bli mycket bättre om vi finge en friare marknad där man skulle kunna ingå individuella avtal, långsiktiga avtal osv.

Sedan har vi också det sociala perspektivet. Vi måste ju utgå från att stödet ska ges till den enskilda personen. Vi måste se till hur vi bär oss åt för att enskilda människor ska kunna få rätt till en lägenhet. Det kan vi göra genom att kanske förtydliga socialtjänstlagen eller från andra håll. Det är ju inte så att allmännyttan ser till att personer med t.ex. problem får en lägenhet.

Anf. 174 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Trygghet, närhet och miljö är tre ledord som är betecknande för Centerpartiets politik. Det är tre begrepp som är lätta att koppla till bostadspolitikens område.

Begreppet boende är för mig inte bara hemmet. Det är lite större. Det är lite mer. Det har att göra med arbetsplatser, med vårdinrättningar, med all möjlig social service. Det är en av de absolut viktigaste förutsättningarna för att vi människor ska få livskvalitet i våra liv, för att vi ska få trygghet, närhet och en bra miljö såväl inne som ute.

Alla människor är unika. Varje person har sin personlighet. Varje person formar sitt eget liv men påverkar även andras.

Egentligen borde ingen annan få bestämma över dig och mig, över hur vi vill inrätta våra liv. Var och en borde ha rätt att få välja hur och på vilket sätt man önskar bo, om man vill hyra eller äga sin villa eller sin lägenhet.

Fru talman! Det finns även människor i vårt välfärdsland som inte har någonstans att bo. Tänk er in i den situationen. Det skulle behövas en debatt bara om detta, om hur vi i jämförelse välbärgade riksdagsledamöter ska kunna tackla det stora problemet. Hur ser närheten, tryggheten och miljön ut för de här människorna?

Andra bostadsfrågor känns, tycker jag, små i jämförelse med hur de bostadslösa situation är. Dock måste vi ta itu även med andra övergripande bostadsfrågor för allas bästa i hela landet. Problembilden får så att säga inte ta över, för då ser vi inte heller möjligheterna.

Fru talman! Valfrihet och mångfald är grundpelare i Centerpartiets program för boendefrågorna.

Dagens bostadspolitik svarar inte mot de här grundläggande kraven. Politiken som den utformas av socialdemokraterna präglas i stället av reglering och centralstyrning. Det senaste exemplet på detta är ju den nya bostadsförsörjningslag som socialdemokraterna med hjälp av v och mp driver igenom. Genom lagen kommer kommunerna att åläggas en rad uppgifter som de i dag redan har frihet att fatta beslut om utifrån de unika förhållanden som råder i varje kommun.

Pajala, Malmö, Tierp, Hagfors, Stockholm – det är några av de kommuner i Sverige som är fullständigt olika. Vi skulle kunna rada upp alla kommuner i Sverige och tänka: Vad behövs i just den här kommunen?

Det behövs i varje fall inga pekpinningar eller straffkommenderingar från högre ort av det slag som vi gång på gång ser här i riksdagen.

Ett av de främsta problemen i dagens samhälle är hur livskraften och utvecklingen i hela vårt land ska kunna stärkas. Det behövs morötter; det behövs stimulans. Det behövs en dialog och ett lyssnande för att kunna ta till vara olikheterna. Det är nödvändigt för att man ska kunna ta hänsyn till människors önskemål och till lokala och regionala intressen.

Jag skulle vilja påstå att man egentligen inte behöver några budord.

Den bostadspolitik som nu förs verkar dock snarast i motsatt riktning. Vi ser effekterna av en stelbent politik. I vårt land råder kraftiga regionala skillnader. Vi har bostadsbrist i de s.k. överhettade områdena. Överhettade områden – vad gör man åt dem?

Vi har bostadsöverskott och tomma lägenheter i understimulerade områden där varken arbetstillfällen eller godtagbar service kan ges till de

Prot. 2000/01:42

7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

människor som inte väljer eller kan välja att flytta. Understimulerade områden – vad gör man åt dem?

Det är obalans i riket. Moder Svea håller på att kantra.

Fru talman! Centerpartiet anser att bostadspolitik ska formas av en politik som präglas av att man skapar mångfald i utbudet av bostäder, boendeformer och utformning, att man har en överblickbar och mänsklig skala för bostadsområden, att bostadskostnaderna är rimliga för alla samt att man har en valfrihet för det enskilda hushållet – både i fråga om bostadsort och upplåtelseform.

Utbudet av bostäder med olika upplåtelseformer är inte tillräckligt i dag. Familjen Svensson kan i dag inte välja ens mellan en hyreslägenhet eller bostadsrätt. Man får ta det som erbjuds till de kostnader som är satta – inte sällan oöverstigliga. Det tar alldeles för mycket av deras hushållsekonomi.

Jag kan ta exemplet Ulrika som har två småbarn. Hon säger: Jag måste ned minst en tusenlapp i hyra för att klara vår ekonomi.

Lägenheten den lilla familjen har är fin och läget är perfekt. Den är på 72 kvadratmeter. Den är inte helt anpassad för hennes familj, och hon ser sig om efter en lägenhet som passar familjens behov bättre.

I dag betalar Ulrika 5 630 kr i hyra i månaden. Att ekvationen inte går ihop för henne är uppenbart när hon berättar att hon får ut runt 7 000 kr i lön. Hon får bostadsbidrag på 2 400 kr i månaden.

Hon skulle behöva en trerummare. ”Men de sade att det inte ens var idé att sätta upp sig i en kö. Treorna i området är så attraktiva att de går åt till interna byten”, säger Ulrika efter besöket hos bostadsbolaget.

Det tycks mixtras mycket i bostadsbranschen.

Om hyran skulle gå upp? ”Ve och fasa”, säger Ulrika. ”Då måste jag flytta direkt; kanske hem till mina föräldrar som jag redan är beroende av för att klara ekonomin. Det är inte bra. Det känns inte som om man är riktigt vuxen.”

Det här var bara ett exempel på hur vardagslivet kan vara för en ung småbarnsmamma som är sökande i bostadsvimlet.

Bostadskostnaderna i Sverige är för höga. Jag vet inte hur många gånger vi har konstaterat det i bostadsdebatterna, men inget radikalt händer. Vi måste få en allsidig belysning av hur olika bostadskostnader slår.

Skatter av olika slag finns som direkt berör boendet men som inte kommer tillbaka för att främja samma område. Vi har inte en öronmärkt skattefinansiering, utan den är så att säga solidarisk. Staten tar in skatter och fördelar sedan pengarna på de områden som den sittande regeringen tycker är på bästa sätt. Det är smart att ta ut fastighetsskatt. Husen flyttar ju inte precis utomlands.

Bostadssektorn måste få lägre skatter och avgifter om vi ska få rimliga kostnader för boendet. Det är min och Centerpartiets övertygelse. Delar bostadsministern den uppfattningen?

Fru talman! Bostadsminister – behövs det? Ja, är vårt svar. Det är ju upp till regeringen att själv bestämma fördelningen av ministerposter, men jag vill också skicka med vår uppfattning till bostadsministern: att vi önskar att alla de frågor som berör planering och boende bör hållas samman i ett departement med ett ansvarigt statsråd. Bostadsfrågorna är livsviktiga för hela befolkningen – även planeringsfrågorna.

Fru talman! Att äga sin bostad, lägenhet eller villa måste få vara ett alternativ. Att äga sin bostad har ett värde i sig.

Att hyra en villa eller en lägenhet är också ett mycket bra alternativ i olika skeden i livet, så den möjligheten måste också finnas. Jag tror att det behövs en attitydförändring till hyresrätten. Det visar, tycker jag, de tråtor som stundom dyker upp i den här kammaren.

Skulle vi få en samlad mening att vi måste ha mångfald och olika upplåtelseformer, tror jag att vi skulle se en helt annan debatt. Vi skulle dessutom få se ett helt annat ansvarstagande i kommunerna för att det skulle förverkligas.

Är vi ett hinder? Hinder för att mångfalden ska kunna blomstra måste undanröjas. Det innebär bl.a. ett samlad krafttag kring de här frågorna och ett närmande mellan de olika politiska partierna. En väl fungerande bostadsmarknad måste skapas. Neutraliteten mellan upplåtelseformerna måste återställas. Bruksvärdessystemet måste tillämpas på ett mer flexibelt sätt – och det syns som om det är dags för en helhetsöversyn av det begreppet. De regelsystem som styr byggande och boende måste göras stabila och långsiktiga. Bostadsfinansieringen bör reformeras genom att riktade investeringsbidrag införs vid behov, t.ex. som nu sker för studentbostäder – det tycker vi är bra – och för ekologiskt byggande i alla dess former samtidigt som de s.k. eviga räntebidragen avvecklas.

De kommunala bostadsföretagens roll bör stärkas så att de kan fungera på samma villkor som privata bostadsföretag.

Fru talman! Med det vill jag yrka bifall till reservation 3 mom. 2 i bostadsutskottets första betänkande.

Fru talman! Det finns mycket i det här betänkandet som jag skulle önska att jag kunde ta upp i mitt anförande och debattera med mina utskottskolleger, men på grund av tidsbrist kan jag inte beröra allt. Jag ber att få hänvisa till de reservationer och särskilda yrkanden som jag står bakom.

Jag vill framföra kritik över att vi har fört samman de här två betänkandena till en debatt. Det spelar ingen roll för de partier som är stora, men för oss små partier är det inte bra. Det tycker jag är en del av demokratin här i riksdagen.

Jag vill beröra några saker till.

Jag vill beröra vikten av att flytta fram bygg- och bostadsforskningen i vårt samhälle eftersom det är grunden för hur vi formar samhället i framtiden. Det är oerhört viktigt att forskningsinsatser som kommer vår fysiska livsmiljö till del – hur vi lever och bor – inte försämrats utan förbättras i framtiden.

Det gäller särskilt alla miljöfrågor: kvaliteten på byggprodukter, ventilationen i lokaler osv.

Livet måste ju fungera för oss människor, i helg och vardag. Män och kvinnor, barn och äldre formar ju tillsammans livet. Ingen enda får vara utanför den s.k. formgivningen. Vi centerkvinnor har fått våra centermän med oss på att i alla våra motioner här i riksdagen ha med det kvinnliga perspektivet i samhällsplaneringen. Så också på detta område.

Ännu är inte jämställdheten självklar och synlig på det här området, som trots allt berör oss alla. Även barnens uppväxtmiljö, de etiska frågorna och de vardagsnära frågorna måste lyftas fram.

Fru talman! Alla partier borde därför kunna instämma i reservation 34 under mom. 20, som jag också yrkar bifall till.

Till sist gäller det bostadsutskottets andra betänkande som nu kommer tillbaka till kammaren just i form av dagens betänkande. Redan den 24 oktober hade vi ju en remissdebatt om de frågorna. Därför nöjer jag mig i dag, av tidsskäl, med att redovisa bara de yrkanden som Centerpartiet har framfört i motionen:

- Centerpartiet yrkar avslag på förslaget om att reglera det kommunala bostadsförsörjningsansvaret i en särskild lag.
- Centerpartiet yrkar avslag på förslaget om att en kommun ska vara skyldig att göra en särskild planering för bostadsförsörjningen.
- Centerpartiet yrkar avslag på förslaget om att en kommun ska vara skyldig att anordna bostadsförmedling.
- Centerpartiet anser att alla yrkesmässiga bostadsförmedlare som förmedlar lägenheter i turordning efter kötid ska ha rätt att ta ut en avgift av de bostadssökande.

Jag har redan berört frågor som även tagits upp i det här betänkandet. Vi anser alltså att riksdagen ska ge regeringen i uppdrag att återkomma med förslag till åtgärder som kan bidra till en bättre fungerande bostadsmarknad i hela landet, såväl i storstad som i mindre tätort, landsbygd och glesbygd.

Vidare är det nödvändigt med åtgärder för att öka bostadsbyggandet. Det är främst i storstadsområden och på universitets- och högskoleorter som det behövs nya hyresbostäder – ett boende med närhet, trygghet och bra miljö.

Jag yrkar därför bifall även till reservationerna 1 och 9 i bostadsutskottets betänkande nr 2.

Anf. 175 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Först vill jag säga att jag delar Rigmor Stenmarks uppfattning. Också jag beklagar alltså att man sammanfört två betänkanden på det sätt som man gjort. Det är inte bara så att det är besvärligt för de partier som har endast en representant i utskottet, utan debatten blir också ganska förvirrande och hoppig. Jag menar att det hade varit bättre att ta betänkandena i två delar.

Rigmor Stenmark tog upp problemen med de hemlösa men de hemlösa bor också i en kommun. Samtidigt anklagar hon Socialdemokraterna och Vänsterpartiet för reglering och centralstyrning. Men just att det inte fungerar, att det ute i kommunerna finns hemlösa, bostadslösa och de som inte kommer in på bostadsmarknaden, är skälet till att vi menar att det finns ett behov av att staten tar sitt ansvar och via lagstiftning ser till att det fungerar bättre för de här grupperna.

Fru talman! Rigmor Stenmark sade också i sitt anförande att det mixtras när man söker lägenhet. Ja, kanske är det just för att det inte ska kunna mixtras som vi ser behovet av en bostadsförmedling som förmedlar lägenheter efter kördning, inte utifrån vänskapskorruption eller på annat sätt som ju i dag är fallet.

Vi i Vänsterpartiet vill inte reglera bara därför att vi tycker att det är roligt. Inte heller vill vi centralstyra därför att vi tycker att det är roligt. I stället gör vi som vi gör därför att vi ser att de svaga konsumenterna på bostadsmarknaden har problem. Vi ser att vi har en bostadsmarknad som inte fungerar. Därför behövs det regleringar och det är statens uppgift och möjlighet att vara delaktig.

Anf. 176 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Nu har två år av den här mandatperioden gått – två år då vi gång på gång har stått här i talarstolen och talat om vad som behövs. Om jag skulle vara i den sitsen att jag kunde vara med och påverka regeringens sätt att arbeta skulle jag inte lägga fram sådana förslag som Vänsterpartiet lägger fram som ju handlar om mer av statliga regleringar och mer av pekpinningar till kommunerna. I stället skulle jag vilja se en rendodling av statens roll, av kommunens roll och av din och min roll i det hela.

Som det nu är fungerar det inte, just därför att en bostadspolitik värd namnet saknas. Det är t.o.m. vad socialdemokrater ute i landet säger. Även här i Stockholm får vi höra sådana signaler från ledande socialdemokrater.

Anf. 177 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är just bristen på en social bostadspolitik som gör att vi i Vänsterpartiet så hårt slåss för obligatoriska bostadsförmedlingar och för boendeplaneringsprogram ute i kommunerna. Det är ju statens sätt att styra bostadspolitiken. På annat sätt kan staten inte styra.

Rigmor Stenmarks anförande skiljer sig ganska mycket från motivtexten i reservation 8 i betänkande BoU1. Hon efterlyser att man samlat från staten, byggare och olika organisationer på allvar tar tag i frågan om de höga boendekostnaderna och ser vad som kan göras åt dem. Därför är det lite svårt att förstå att man i motivtexten i reservation 8 skriver:

”I likhet med regeringen tycks motionärerna sväva i tron att det går att påverka bygg- och boendekostnaderna genom att tillsätta en utredning, kommitté eller kommission.” Det blir lite lustigt att sedan här i talarstolen efterlysa just det som man i sin motivtext säger verkar fullständigt befängd.

Anf. 178 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Jag delar Sten Lundströms åsikt att debatten här i kammarerna kan bli luddig men det beror på att så mycket har bakats ihop att vi inte har tid att riktigt renodla de olika frågorna. Kanske ska vi lära oss av andra utskott och dela upp avsnitten i kommande debatter så att vi får en rejäl diskussion om de här bitarna.

Vänsterpartiet och Centerpartiet är faktiskt motpoler i politiken. Vi har inte samma uppfattning om hur målet ska nås men många gånger har vi nog samma mål. Vi i Centerpartiet vill ha en decentralisering. Vi vill att besluten fattas där de hör hemma och så nära människorna som möjligt. Jag vill inte här i riksdagen bestämma över mina kolleger ute i kommunerna. Däremot vill jag väldigt gärna vara med och skapa förutsättningar och ge morötter och puffar så att de tar det ansvar som redan finns inskrivet i våra lagar om just bostadsfrågorna.

Anf. 179 LENNART DEGERLIDEN (fp):

Fru talman! Den svenska bostadspolitiken står inför flera stora utmaningar. Byggandet är fortfarande lågt. Även om det finns vissa tecken på att det blir en ökning under de närmaste två åren har vi förmodligen ännu inte sett toppen på bostadsbristen i de större kommunerna.

Boverkets bostadsmarknadsenkät 2000 visar att det nu är betydligt fler kommuner än tidigare som rapporterar om bostadsbrist. Samtidigt rivs fastigheter i mindre kommuner runtom i landet på grund av befolkningsutflyttning och en stel hyressättning.

Tillämpningen av bruksvärdesprincipen för hyressättning har lett till orättvisor som cementerar snarare än löser problemen. Den tilltagande etniska och sociala segregationen blir ett bostadspolitiskt problem i och med att särskilt utsatta bostadssområden också befinner sig i en negativ social spiral.

Hörnstenarna i Folkpartiets bostadspolitik är valfrihet för konsumenterna, avregleringar och konkurrens som sänker bygg- och underhållskostnader, en flexiblere hyressättning med bibehållen trygghet för hyresgäster som skydd mot oskäligen hyreshöjningar samt statlig neutralitet mellan olika boendeformer.

Fru talman! Bostadssektorn är fortfarande i alltför stor utsträckning en planekonomisk fristad i den svenska marknadsekonomi. Vi behöver få fart på bostadsbyggandet, få ned kostnaderna och få en betydligt större rörlighet på bostadsmarknaden så att fler människor kan finna en passande bostad till en kostnad som för dem känns acceptabel.

Planprocesser och nybyggnadsregler måste förenklas. Det är mycket viktigt både för att få ned byggnadskostnaderna och för att kunna ligga med en god planberedskap. Genom att sätta funktionskrav i stället för produktionsregler kan kunskap och idéer hos byggarna utnyttjas och konkurrensen på byggmaterialsidan öka och därmed kostnaderna minska och kvaliteten öka.

Fru talman! En hörnsten i den svenska bostadspolitiken har sedan 1940-talet varit de allmännyttiga kommunala bostadsföretagen. De är, trots sin förlorade skattemässiga särställning, fortfarande kommunernas huvudsakliga redskap för att föra en kommunal bostadspolitik. Framför allt har de genom bruksvärdesystemet en styrande effekt på hyressättningen även i privatägda fastigheter genom sin lagfästa roll som hyresledare och referenspunkt vid bruksvärdesprövningar. I januari 1997 fanns det totalt 355 kommunala bostadsföretag som förvaltade sammanlagt ca 940 000 lägenheter. Det är alltså väldigt många.

Drygt 80 % av dessa företag drivs som aktiebolag, en organisationsform som växt under 1990-talet. Det har även under samma period skett en markant förändring i hur de kommunala bostadsföretagen agerar. De förväntas numera mer och mer hävda sitt existensberättigande genom att vara framgångsrika i konkurrensen om hyresgästerna med andra fastighetsägare.

Vi i Folkpartiet menar att delar av de kommunala bostadsbolagen ska kunna säljas för att minska den kommunala dominansen på hyresmarknaden. Vi anser dessutom att det är angeläget att föra en diskussion om den framtida strukturen på kommunernas bostadsbolag. Det finns ett flertal alternativa vägar att gå, och kommunerna måste tillåtas göra sina vägval själva, utan pekpinnar från statligt håll.

Försäljning till hyresgästerna genom bildandet av bostadsrättsföreningar är en väg som Folkpartiet ställer sig positivt till. Det är beklagligt att regeringen vill försvåra för hyresgäster som vill ombilda sina hyreslägenheter till bostadsrätter. Detta riskerar framför allt att påverka intresset i förorter, där det initialt brukar vara färre som är intresserade av att bilda bostadsrättsföreningar.

Försäljning av enskilda fastigheter eller större bestånd till andra fastighetsägare är ett annat alternativ för kommunerna att avyttra delar av sitt bostadsbestånd. Länder som Storbritannien och Nederländerna har under 1990-talet i olika omfattning överfört det tidigare kommunala bostadsbeståndet i nya former av ägande och förvaltning. Här finns gott om exempel på nya lösningar med fristående stiftelser under mer eller mindre samhällelig reglering, liksom försäljning av lägenheter till enskilda hyresgäster.

Det väsentliga är att kommunerna tillåts fatta besluten själva, att hitta de lösningar som passar dem bäst – utan de statliga pekpinnar och sanktionssystem som bakbinder de kommuner som valt andra vägar än den regeringen pekat ut. Regeringen cementerar tyvärr de nuvarande ägarförhållandena genom det sanktionssystem som innebär att en kommun som säljer aktier eller andelar i ett kommunalt bostadsföretag i sådan omfattning att kommunen inte längre har det bestämmande inflytandet i företaget får statsbidragen minskade med 50 % av vinsten från försäljningen.

Folkpartiet vände sig kraftfullt mot systemet när det infördes i juni 1999. Det utgör ett tydligt exempel på bristande respekt för den lokala demokratin och, vilket även Lagrådet konstaterar i sitt yttrande från den 21 maj 1999, ett allvarligt ingrepp i den kommunala självstyrelsen.

Fru talman! Kommunerna måste även i framtiden ha ett ansvar för människor med behov av socialt anpassat boende och för sociala förturer. Därmed inte sagt att de måste äga och förvalta bostadsbolag i den form som de gjort hittills. Storbritannien och Nederländerna, som jag nämnde, uppvisar ett spektrum av lösningar för ett fortsatt samhällsansvar, en social bostadspolitik, även efter att kommunerna släppt det ägande och förvaltande ansvaret för bostadsbeståndet. I Storbritannien finns exempel på nybildade fristående bostadsstiftelser där kommunen, hyresgästerna och t.o.m. privata finansörer har en tredjedel styrelseposter var. I Nederländerna löses den sociala förtursförmedlingen genom förhandlingar mellan kommunen och de privata icke vinstdrivande bostadsstiftelser som övertagit delar av det kommunala beståndet.

Utländska exempel bör dock inte vara mer än inspirationskällor. Det viktigaste är att en förutsättningslös diskussion förs om nya ägande- och förvaltningsformer och hur en modern social bostadspolitik kan utformas.

Fru talman! Den mest uppmärksammade delen av regeringens program för "ombyggnation av Sverige till ekologisk uthållighet" är de 5,4 miljarder som under tre år öronmärks till stöd för lokala investeringsprogram. I budgetpropositionen för 2001 skriver regeringen att en utvärdering av de första investeringsprogrammen kommer att kunna ske först under 2001.

Programmet är inte och var aldrig tänkt att enbart vara ett miljöprogram för den byggda miljön. Det finns även en tydlig arbetsmarknadsa-

spekt inbakad i idén. Det är därför inte förvånande att de hittills uppnådda resultaten redan fått kritik från olika håll.

Naturskyddsföreningen konstaterade hösten 1998, efter att de tre första miljarderna portionerats ut till de av Miljödepartementet godkända projekten i kommunerna, att miljönytta bara uppnått gentemot två av punkterna på Naturvårdsverkets lista med de 14 allvarligaste miljöhoten. Dessutom konstaterades att en stor del av projekten var tänkta att genomföras ändå, oavsett om staten hade anslagit resurser eller inte.

Även det arbetsmarknadspolitiska resultatet verkar knapphändigt. I budgetpropositionen för 2000 framgick att de åtgärder som beviljats stöd under 1999 väntades ge ca 3 500 arbetstillfällen, men endast 600 av dem skulle vara bestående.

Hösten 1999 kom även skarp kritik från Riksrevisionsverket. Revisorerna anser att miljöeffekterna i många av projekten har överskattats.

Folkpartiet menar att det finns all anledning att ifrågasätta såväl miljönyttan som sysselsättningseffekterna av regeringens program. Det bygger på ett centralistiskt uppifrånperspektiv med statligt utportionerat godis till dem som lyckas presentera idéer som tillfredsställer miljöministern och andra i regeringen. Det finns en betydande risk att bidrag och subventioner gör mottagarna alltför beroende. Mycket talar för att styrmedel i form av skatter och avgifter är effektivare sätt att nå miljöresultat, och att sänkt skatt på arbete och en reformerad arbetsrätt är effektivare för att öka sysselsättningen mer än tillfälligt.

Fru talman! Bostadsbidragssystemet är vid sidan av skatter, barnomsorgstaxor och underhållsbidrag det som gör att många låg- och medelinkomsttagare får kraftiga marginaleffekter och tröskeleffekter då de går från arbetslöshet till arbete eller från deltid till heltid. Utöver socialbidragstagare är det nästan enbart barnfamiljer som drabbas av dessa effekter, eftersom det främst är barnfamiljer som får bostadsbidrag.

Folkpartiet menar att det stora beroendet av bostadsbidrag i barnfamiljernas ekonomi bör minskas genom att det generella barnstödet ökas och bostadsbidragen minskas. Kombinerat med sänkta inkomstskatter ger detta såväl förbättrad privatekonomi som minskade marginaleffekter. Vi har därför lagt ett helt annat förslag i årets budget.

Ytterligare angelägen reformering av bostadsbidragssystemet innefattar dels slopande av de individuella inkomstgränserna, dels begränsningar av effekterna av bidragsgrundande yta. Det är orimligt att en familj kan tjäna på att flytta till en mindre men dyrare bostad och få denna fördyring kompenserad genom höjt bidrag. Det är också orimligt att en familj där den ene föräldern exempelvis studerar eller är hemarbetande kan få höjt bidrag om föräldern med liten eller ingen inkomst ökar sin inkomst. För en liberal är det självklart att vi alla är individer och att inkomster och ägande är individuella ur statens synvinkel. Men bostaden är gemensam i en familj, och föräldrar har gemensamt försörjningsansvar för sina barn. Bostadsbidrag och inkomstberäkning bör därför vara gemensamma för dem som delar bostad och försörjningsansvar.

Fru talman! Tillgången på bostäder för studenter är i dagsläget oerhört dålig på vissa studieorter, framför allt i de större städerna. Många studenter som blir antagna till studieplatser tvingas tacka nej därför att de inte har en bostad. Den enda möjligheten är i stort sett att köpa en bostad

– och det är få studenter som har en sådan ekonomisk situation att de över huvud taget kan fundera över en sådan lösning.

Vi har därför i vårt budgetförslag en ökning av anslaget med 50 miljoner per år för 2001 och 2002 i förhållande till regeringens förslag när det gäller stimulansbidrag till studentbostäder.

Fru talman! Folkpartiet menar att en lag om kommunala bostadsförsörjningsprogram är fel väg att gå. Vi är övertygade om att nya lagar aldrig kan få fram bostäder där det helt enkelt inte finns sund ekonomi och underlättande regler för aktörerna.

Omkring två tredjedelar av de kommuner som yttrat sig avstyrker förslaget. Många menar att nuvarande lagstiftning är fullt tillräcklig eftersom det kommunala ansvaret framgår av socialtjänstlagen och plan- och bygglagen. Många kommuner framhåller också att en ny lag av det slag som föreslås knappast kommer att leda till ökat bostadsbyggande. Folkpartiet kan inte annat än instämma i denna kritik.

Propositionen andas också ett visst förakt för det kommunala självstyret och den lokala demokratin, med formuleringar som att ”det nu tycks finnas en osäkerhet i många kommuner om vilket ansvar man har för bostadsförsörjningen”.

Regeringen föreslår vidare att en kommun ska vara skyldig att anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen och att regeringen skulle kunna förelägga en kommun att fullgöra denna skyldighet.

Vi menar att förhållandena i kommunen är mycket olika beroende bl.a. på kommunens storlek och struktur och bostadsbeståndets sammansättning, varför det måste avgöras lokalt om det finns behov av att inrätta en kommunal bostadsförmedling. På samma sätt som när det gäller den kommunala bostadsförsörjningsplaneringen får det förutsättas att kommunen självmant vidtar de åtgärder som behövs i fråga om bostadsförmedlingsverksamheten.

Fru talman! Jag och Centerpartiets representant har i ett särskilt yttrande talat om att vi tycker att det borde finnas en bostadsminister med samordnat ansvar för bostadsplanering och boende.

Jag skulle vilja ge herr ministern ett tips. Man kan bli odödlig om man bidrar till positiva avregleringar. Jag tänker på min partikamrat Birgit Friggebo, som säkert långt efter sin död kommer att bli ihågkommen för att hon har lånat sitt namn till friggeboden. Herr Lövdén har möjlighet att göra någonting för Stockholms bostadsförsörjning så att också han blir ihågkommen långt efter det att han har slutat med politiken.

Jag vill också tacka Ulla-Britt Hagström för att hon tog upp Adam Smith, som är en av liberalismens grundfäder, och hans syn på hur man hanterar ett samhälle. Jag tror att det är viktigt att vi ibland går tillbaka till Adam Smith och inser att grundfäderna hade en hel del att säga.

Fru talman! Som avslutning yrkar jag bifall till reservationerna 4, 15, 27 och 30 i bostadsutskottets betänkande nr 1. Vad gäller bostadsutskottets betänkande nr 2 har jag tillsammans med övriga borgerliga reserverat mig vad gäller momenten 1–5, och jag yrkar alltså bifall till reservation 1.

Prot. 2000/01:42

7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Anf. 180 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Jag ska varken tala om Adam Smith eller några budord. Jag ska tala om den verklighet som vi lever i, utifrån bl.a. bostadsutskottets betänkande nr 1 och nr 2. Jag yrkar härmed bifall till hemställan i dessa betänkanden. Samtidigt yrkar jag avslag på samtliga reservationer.

Bostadsutskottets betänkande nr 1 handlar om de utgiftsramar som vi har till vårt förfogande för nästa budgetår. Det rör sig om drygt 11 miljarder kronor. Av dessa drygt 11 miljarder kronor svarar räntebidragen, dvs. det stöd som en del bostäder fortfarande får, för 2 miljarder. Bostadsbidragen svarar för ungefär 4,8 miljarder. Ungefär hälften av utgiftsområdet omfattas av bostadsbidrag och räntebidrag.

Man kan säga att det har varit en ganska dramatisk minskning av det område som berör samhällsplanering och bostadsbyggande. Det har egentligen varit dramatiskt genom åren, eftersom räntesubventionerna har minskats ganska kraftigt som en följd av den politik som den socialdemokratiska regeringen har bedrivit. När ränteläget har förbättrats har naturligtvis även staten tjänat ganska mycket pengar.

Man kan också konstatera att hyrans andel av den inkomst som vi har i landet har minskat – mest på senare år.

När man diskuterar olika kostnader, t.ex., är det bara att konstatera att en socialdemokratisk ekonomisk politik egentligen har varit bingo för alla de småhusägare som har lagt om sina lån under senare år, genom att man har fått ganska kraftigt sänkta boendekostnader som en följd av den ekonomiska politiken. Jag tror att det är viktigt att säga detta.

Jag ska inte som Knut Billing prata om infrastrukturen i Stockholmsregionen. Det gjorde man i trafikutskottet häromdagen när den debatten hölls. Jag ska hålla mig till de olika förslag som finns i betänkandena, samtidigt som jag ska kommentera det som mina företrädare i talarstolen har varit inne på.

Jag börjar med den senaste talaren från Folkpartiet. Ni pratar om att man ska ha en god beredskap för att bygga. Vad är det då egentligen för fel på förslagen i betänkande nr 2, som handlar om kommunernas bostadsförsörjningsansvar? Vad är det ni är så väldigt upprörda över?

Vi har slagit fast att kommunerna har en viktig roll när det gäller både byggande och planering för de invånare som finns. Ni har varit så upprörda över denna proposition och velat skicka den till konstitutionsutskottet, som har konstaterat att det inte är några problem med en sådan lagstiftning. Vad står det egentligen? Knut Billing kan skratta åt det, men jag ska läsa upp den första paragrafen. Det står att varje kommun ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Vid planeringen av bostadsförsörjningen ska kommunen, om det behövs, samråda med andra kommuner som berörs av planeringen. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige. Man skriver också att en kommun ska anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen.

Egentligen är det ingen nyhet. Det är sådant som vi har haft under många år. Då handlade det inte om någon inskränkning av kommunal självbestämmanderätt, osv.

Ibland kan man fundera över logiken i politiken. Det ska man möjligtvis göra ibland. Logik och politik hänger inte riktigt ihop när man från moderaternas sida målar upp en bild av hur farbror staten ska lägga sig i kommunernas roll samtidigt som man vill förbjuda kommunerna att ha s.k. tomträttsavgäld, dvs. att hyra ut marken till de bostadsägare som finns. Det vill man förbjuda och plocka bort. Man vill ta bort möjligheten för kommunerna att förköpa mark. Det vill man plocka bort. Vad är detta? Är inte det också i logikens namn inskränkningar om man säger att det andra är inskränkningar?

Jag skulle vilja fråga moderaterna varför de vill höja hyrorna i flerfamiljshusen. Varför vill ni höja hyrorna för människor som bor i hyreshus i Stockholm eller var som helst? Det är ju en följd av era budgetförslag, som vi har att diskutera. Moderaterna vill minska räntebidragen, som är strax under 2 miljarder nästa år, med 800 miljoner kronor.

Jag ska förklara vad det innebär för dem som har räntebidrag. Det gäller de senaste årgångarna. Det gäller de s.k. krisårgångarna. Det är de som fortfarande har räntebidrag. Man skulle halvera räntebidragen för dessa årgångar. Moderaternas förslag, Folkpartiets förslag och även i viss mån Kristdemokraternas förslag skulle innebära hyreshöjningar i flerbostadshus i stort sett hela landet. Det är innebörden av de förslag som ni har lagt fram i era s.k. alternativ.

Man kan tala om skatter som en del av boendekostnaderna, vilket de naturligtvis är. Varför vill kristdemokraterna, som talar så vackert om mångfald och annat, ha högre fastighetsskatt för flerbamiljshusen än vad regeringen vill? Det är ert förslag för nästa år.

Sedan gäller det bostadsbidrag. Det låter ju vackert när man talar om bostadsbidraget. Det är klart att om vi levde i ett drömsamhälle där alla hade sådana inkomster att de kunde hyra en bostad till en rimlig kostnad skulle det ju inte vara några problem. Då skulle det ju inte behövas några bidrag.

Men har Folkpartiet funderat på vad det, om man skulle plocka bort bostadsbidragen och lägga ut det generellt i form av exempelvis barnbidrag, skulle innebära för Rigmor Stenmarks Ulrika som hade 5 630 kr i månadshyra? Ulrika, som Rigmor Stenmark och Centerpartiet talade om, skulle naturligtvis bli berövad sitt bostadsbidrag på 2 400 kr samtidigt som hon kanske skulle kunna få 200–300 kr mer i barnbidrag för sina två barn. Det skulle göra att Rigmor Stenmarks Ulrika inte ens skulle ha råd att bo i den bostaden som hon har i dag.

Det är det här som är problemet när man diskuterar det här med generella bidrag kontra det som är riktat, i form av bostadsbidraget. Om man slår ut de 4,8 miljarder som finns i bostadsbidrag på exempelvis en generell barnbidragshöjning skulle det innebära att massor av lågavlönade människor skulle få kraftiga hyreshöjningar, kanske på flera tusen kronor. Så skulle det bli oavsett om man talar om att man ska sänka skatter och annat för de här människorna som är lågavlönade betalar trots allt inte någon statlig skatt.

Varför vill moderaterna inte att studenter ska kunna ha råd att bo? I dag har vi någonting som kallas för bostadsbidrag även för studerande och ungdomar under 29 år. Det vill moderaterna ta bort redan nu, vilket betyder att alla dessa studenter som studerar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Umeå, Trollhättan osv. skulle få kraftiga försämringar när det

gäller möjligheterna att studera och att över huvud taget bo. Det är den politik som ni redovisar som alternativ.

Ni står här i talarstolen och försöker beskriva alternativen som ett himmelrike av mångfald och annat. När man går till den praktiska verkligheten betyder era förslag i bostadsutskottets betänkande nr 1 att många kommer att få kraftiga försämringar, eftersom ni minskar de riktade stöden, bl.a. i form av räntebidrag och bostadsbidrag. Jag tycker att det är angeläget att man talar om det när man för en diskussion om hur viktigt det är att sänka boendekostnaderna.

Jag ska också kommentera lite av det som Sten Lundström sade. Jag har i och för sig inte så mycket att invända mot de funderingar som han hade därför att många av de frågor som bl.a. Vänsterpartiet har berört i sina reservationer – det gäller kanske även några andra frågor som hänger ihop med investeringsbidrag och annat som det finns reservationer om – bereds nu i Regeringskansliet.

Det sitter en utredning där några av ledamöterna finns med, den s.k. ALLBO-kommittén. Man håller på och diskuterar och förbereder kring det som handlar om fastighetsskatteutredningen, som naturligtvis inte är klar i och med att fastighetsskatten sänks. Det finns ju fortfarande en beredning. Man har tagit upp tankegångarna bl.a. om räntebidragen, fastighetsskatten på flerfamiljshus och att man ska byta ut olika saker mot investeringsbidrag. Det är väl sådana frågor som vi får fortsätta att debattera och som bereds i Regeringskansliet.

Vi får naturligtvis följa det här med avgifterna i samband med förmedling av bostäder. Det är naturligtvis viktigt att det här inte blir en källa för intäkter utan att man bedriver det här enligt självkostnadsprincipen. Jag delar Sten Lundströms uppfattning att det är angeläget att man får en seriös förmedlingsverksamhet i Sverige. Det här håller man för närvarande på att titta på i Regeringskansliet, så vi får väl återkomma om det. Men i princip har jag egentligen inget att invända mot det. Jag tycker bara att de här reservationerna är onödiga. Jag utgår nämligen från att regeringen kommer att lägga fram förslag framöver på de områden som bl.a. Vänsterpartiet har berört i sina reservationer.

Fru talman! Med det här vill jag yrka bifall till hemställan i betänkande nr 1 och 2.

Anf. 181 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Himmeleriket tillhör barnen, sjöng vi i söndagsskolan, så jag skäms inte för att tala gott om dem som har behov av ett boende.

När det gäller räntebidraget, Lennart Nilsson, har vi dragit bort 193 miljoner från regeringens förslag. 1999 blev det 170 miljoner över som inte gick åt. Därför bedömer vi att vi balanserar ganska rätt.

Vad gäller fastighetsskatten kom inte hela sanningen fram. Vi har också med en faktor om att det gäller en tredjedel av markvärdet överstigande 150 000 kr, vilket innebär att lägesfaktorns orimliga effekter minskas i det här fallet.

Vad gäller bostadsbidragen har vi 500 miljoner mer än regeringen. Vi kräver en annan ytnorm. Vi anser att socialdemokraterna har drivit barnfamiljerna från sina villor.

Sedan talade Lennart Nilsson om bingo. Javisst är det bingo för en 40-talist, för dig och mig. Men det är inte en hel bricka bingo utan

kanske bara en rad. Om vi tittar på vilka som kan bygga i dag finner vi att det är ganska omöjligt att göra det. Hyrans andel i snitt ligger på ca 30 %. Ojämligheten är dock stor. Det finns de som har en hyra som uppgår till mer än 50 % av den disponibla inkomsten. Den dramatiska minskning som Lennart Nilsson talade om från regeringen till de boende har ju inte visat sig i lägre fastighetsskatter eller lägre momsandelar.

Prot. 2000/01:42
7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Anf. 182 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kan inte påminna mig om att jag har pratat om bingo. Även om jag inte har gått i söndagsskolan tycker jag också om barn.

Barnen hänger ju ihop bl.a. med bostadsbidragen. Det handlar ju om att de människor som har barn ska ha möjligheter att hyra en bostad till en någorlunda rimlig kostnad. Så egentligen ska inte Ulla-Britt Hagström från Kristdemokraterna ta debatten om bostadsbidrag och barnen med mig, utan hon ska ta debatten om bostadsbidragen med Knut Billing och Folkpartiets representant.

Om ni nu ska kunna samsas måste ju ni på något sätt hitta en gemensam nämnare. Jag kan konstatera att Ulla-Britt Hagström och Kristdemokraterna tycker att bostadsbidraget är bra medan de andra, samarbetspartierna, vill avskaffa bostadsbidraget.

Anf. 183 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Då ska jag i stället ta en annan debatt med Lennart Nilsson. Den handlar om den kommunala självstyrelsen.

Varför vågar inte Lennart Nilsson lita på kommunpolitikerna? Jag har t.ex. tagit reda på att i Bergsjön i Göteborg – Lennart Nilsson kommer ju från västkusten – kan man t.o.m. få äga en bostadsrätt inom ett område och ändå uppbära sociala bidragsmedel om man är arbetslös. I Rinkeby i Stockholm har man inte den möjligheten, eftersom det här tolkas olika. Skulle vi inte kunna ha självstyrelsen kvar och visa de goda exemplen och hur man kan utveckla det här i stället för att nu ta ett stryppgrepp på kommunerna och införa lagar som inte gagnar de boende? Om det inte finns några bostäder att förmedla hjälper ju inte bostadsförmedlingar. Om man har problem med att få fram bostäder kan bostadsförsörjningsplaner i och för sig vara ett bra medel för de kommuner som frivilligt vill ha sådana, men det ökar ju inte tillgången till bostäder, och vi får inte bort ojämlikheter. I Falköping finns det t.ex. 300 tomma lägenheter som övriga betalar. Det löser vi inte med den här typen av lagar.

Anf. 184 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag konstaterar bara att det i Göteborg tydligen är bättre villkor än i Stockholm. Där är det socialdemokratiskt styre, medan det är moderat styre i Stockholm. Det kanske beror på det.

Jag förstår liksom inte den här diskussionen. Vi har ju lagt fast många gånger här att kommunerna har ett ansvar. Det är det man lägger fast genom den här lagstiftningen. Det innebär inte att man inkräktar på något slags kommunalt självstyre. Det är de valda representanterna i kommunerna som i kommunfullmäktige ska diskutera de här frågorna. Har man, som även tidigare har diskuterats, behov av att bygga bostäder för hemlösa är det naturligtvis en kommunal uppgift att titta närmare på hur det ser ut i kommunen och att ha en beredskap.

Bakgrunden till den här lagstiftningen är ju att det har varit allt färre kommuner som över huvud taget har brytt sig om bostadsfrågan som en viktig del i människors vardag. För mig som socialdemokrat är det en av de absolut viktigaste delarna tillsammans med det som vi talade om tidigare; vård, skola och omsorg. Bostaden är en del av välfärdspolitiken. Därför är det angeläget att man har riktlinjer för den verksamheten. Det är det den här lagstiftningen handlar om.

Anf. 185 KNUT BILLING (m) replik:

Fru talman! Lennart Nilsson talade lite föraktfullt om att jag i mitt inlägg hade talat om infrastrukturen i Stockholm som en viktig del i ett omfattande bostadsbyggande. Jag trodde inte att jag skulle behöva diskutera det här med Lennart Nilsson. Jag var helt övertygad om att Lennart Nilsson i alla fall i den här delen skulle instämma i att det inte går att ha ett omfattande bostadsbyggande i tillväxtregionerna i Sverige utan nödvändiga infrastrukturinvesteringar. Jag trodde att vi var överens om detta. Jag är ledsen om Lennart Nilsson och jag har olika uppfattningar.

Sedan sade Lennart Nilsson att den här propositionen skickades till konstitutionsutskottet och att det inte var några problem. Men, snälla nån då! Vi kan faktiskt läsa en avvikande mening från konstitutionsutskottet, där flera partier har anfört stora betänkligheter.

Vi kan också, fru talman, titta på vad Lagrådet har sagt. Lagrådet har ju sagt att den kommunala självstyrelsens innersta kärna måste vara att de folkvalda i form av fullmäktige ska kunna dryfta och besluta i frågor rörande den egna kommunen. Själva principen skulle komma att sättas åsido om regeringen dikterade beslutens innehåll. Lagrådet avråder å det bestämdaste från den föreslagna lagstiftningen. Då är det väl inte fritt fram, Lennart Nilsson. Då finns det ändå allvarliga invändningar.

Sedan vill Lennart Nilsson jämföra tvång om bostadsförmedling med förköpslagen och säger: Titta, moderaterna vill ta bort förköpslagen! Här finns ändå en väsentlig skillnad, Lennart Nilsson. Om man tar bort förköpslagen förhindrar det inte en kommun att köpa en fastighet, inte ett dugg. Den får då uppträda på marknaden som alla andra. Det är det som är skillnaden. Det har inte ett dugg med en jämförelse med tvång om bostadsförmedling att göra.

Anf. 186 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tillhör de politiker som anser att det inte är juridiken som ska styra över politiken. Det är bara att konstatera att det har funnits delade meningar från olika partier. Men en majoritet av konstitutionsutskottet konstaterar att det här inte innebär några inskränkningar när det gäller den kommunala självstyrelsen.

Det finns ju lagar på en mängd andra områden. Jag nämnde förköpslagen och att moderaterna vill förbjuda tomträtten. Men det finns också andra lagar, som t.ex. berör skolans område och hur det ska fungera i våra kommuner. Det finns miljölagstiftning, och kommunerna ska följa det ena och det andra. Det är egentligen inget speciellt med att ha en lagstiftning där man säger att kommunerna har ett ansvar för bostadsförsörjningen och ska sköta det på ett vettigt sätt. Det utgår jag från att kommunerna kommer att göra. Många har naturligtvis gjort det även tidigare utan den här lagstiftningen.

Det är bara att konstatera att planeringen och beredskapen när det gäller att få i gång byggande av bostäder har varit ganska usel, inte minst i de orter där man i dag behöver bygga, där människor står i kö därför att man inte har haft den här beredskapen och inte har planerat sin verksamhet. Det är egentligen en brist.

Man kan också konstatera, när moderaterna talar om att kostnader inte täcks, att även om det byggs mycket bygger man inga hyresbostäder, eftersom de inte täcker kostnaderna. Moderaternas recept är: Släpp hyrorna fria! Låt marknaden styra! Höj kostnaderna! Det hjälper ju inte dem som har knappa resurser.

Anf. 187 KNUT BILLING (m) replik:

Fru talman! Det sista förstod jag inte alls. Det hade inte med någonting av det jag sade i mitt inlägg att göra.

Det finns en väldigt klar skillnad i det Lennart Nilsson tog upp tidigare. Hade regeringen föreslaget en lagstiftning som inneburit att landets kommuner hade haft en skyldighet att inrätta en bostadsförmedling, hade jag kunnat förstå Lennart Nilssons argumentation. Men det är inte det regeringen har föreslagit. Regeringen har föreslagit att den ska ha rätt att bestämma att en viss given kommun ska inrätta en bostadsförmedling. Det är detta som är skillnaden. Man lägger sig alltså i handläggningen av ett ärende i en kommun. Det är detta som är den stora skillnaden. Det är beklagligt att Lennart Nilsson inte förstår detta.

Han var lite bekymrad över att det var någon form av borgerlig samverkan. Jag kan lugna Lennart Nilsson med att en sådan borgerlig samverkan har alla förutsättningar att innebära att Lennart Nilsson ska känna stor oro för sin framtid när det gäller politiken. Det är klart att en borgerlig samverkan som är lyckosam också innebär ett hot mot Lennart Nilssons maktposition. Det är väl detta som är bekymret, kan jag anta.

Anf. 188 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, Knut Billing, jag är egentligen väldigt orolig, därför att jag är en av dem som har varit med i riksdagen under nio borgerliga år och sett vad som har orsakats av s.k. bra borgerlig samverkan, som egentligen har varit förödande för vårt land och för de människor som bor i vårt land. Det är klart att jag är livrädd för att en sådan samverkan skulle få komma tillbaka igen.

Man kan bara efter en sådan här, i det stora hela liten men ändå viktig, debatt om bostadsbehoven konstatera att det finns totalt olika uppfattningar mellan Knut Billing och två av de andra partierna som Knut Billing vill regera ihop med.

Anf. 189 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Jag kan lugna Lennart Nilsson. Det blir nog bra med en ny regering. Om Centerpartiet ingår blir det liksom lite närmanden mellan olika partier, så det blir aldrig något helt moderatstyrt Sverige.

När Lennart Nilsson säger att han ska spegla verkligheten tycker jag att det är bra. Det är nog min uppfattning att Lennart Nilsson brukar göra det när han inte står i talarstolen. När han står i talarstolen tycker jag att det kommer fram lite andra synpunkter. Jag kan ha respekt för det, för man måste representera det parti man har ansvar för.

Den som är satt i skuld är inte fri. Det lär vara ett bevingat ord som statsministern, som är socialdemokrat, har sagt. När Lennart Nilsson säger att de småhusägare som har lån får lägre räntekostnader är det i sig naturligtvis bra. Men när de samtidigt får höjda fastighetsskatter lär de ju aldrig kunna betala av det här lånet, aldrig betala den här räntan. Den som är satt i skuld är aldrig fri.

Jag tror att Lennart Nilsson i sin verklighet har mött den småhusägare som har knegat och betalat av för att på sin ålders höst kunna bo kvar i sin villa. Man har inga lån, men man har sitt lilla hus, och man trodde att man skulle kunna bo kvar där. Men de får ju också höjda fastighetstaxeringar och höjda fastighetsskatter. Och de har inte någonting annat än kanske sin lilla pension att betala med. För dem är inte det här någon bra sak. Det blir höga kostnader.

Det finns intressanta siffror som jag tror att Lennart Nilsson också har sett. Källan är SABO. Man kan visa på hur bostäderna faktiskt är en s.k. mjölkko för staten.

Räntebidragen är 6 miljarder. Skatteavdragen för räntorna är 8 miljarder. Kostnaderna för staten är 14 miljarder.

Fastighetsskatten inbringar 16 miljarder och punktskatterna 29 miljarder. Statens intäkter är alltså 45 miljarder. Statens netto är 31 miljarder. Jag undrar för vem som det är bingo.

Anf. 190 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! I ert budgetförslag, Rigmor Stenmark, i det här sammanhanget handlar det om 1,6 miljarder mindre än vad majoriteten förespråkar. Rigmor Stenmark har viktiga synpunkter, och jag tror uppriktigt på henne när hon säger att det är angeläget att ordna med bostäder bl.a. för hemlösa. Om man samtidigt föreslår mindre pengar än i regeringens förslag blir det dock bara tomma ord.

För den som i sin diskussion utgår från ett ansvar för att se till att människor ska kunna få en bostad, oavsett om de är hemlösa, lågavlönade e.d., borde det förslag som regeringen har presenterat vara ypperligt. Det innebär att kommunerna måste ta ett ansvar inte bara för att bygga nytt utan också för en total utveckling av bostadsförsörjningen, av de bestånd som man har osv. Det är väl bara bra att man lyfter fram den här frågan och slår fast kommunernas ansvar för att klara de grupper som Rigmor Stenmark talar om.

Anf. 191 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Som också Lennart Nilsson vet är det inte bara de pengar som ligger inom bostadsutskottets område som har betydelse för människors livsmiljö. Det gäller även för förhållandena i deras bostadsområden. Vi måste också se till socialutskottets och andra utskotts områden. Vi har ibland efterlyst ett samlat ansvarstagande för bostadssituationen. Nu finns det inte, utan ansvaret är uppdelat på olika håll och kanter.

Jag lade märke till att socialdemokratiska kolleger till Lennart Nilsson tyckte att han hade en bra replik när han sade att det i Göteborg är ett socialdemokratiskt styre medan det i Stockholm är ett moderat styre. En jämförelse däremellan skulle vara bingo för socialdemokraterna. Jag vill påminna om att bostadssituationen är lika besvärlig i Uppsala, där social-

demokraterna styr, och att man där handlägger frågorna ungefär likadant som i det moderatstyrda Stockholm.

Prot. 2000/01:42
7 december

Anf. 192 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Vi kan kanske skicka ned Uppsalapolitikerna till Göteborg på kurs, så att de kan lära sig ett och annat.

Låt mig ta upp frågan om fastighetsskatten. Rigmor Stenmark har naturligtvis rätt i att man ibland borde kunna diskutera helheten. Även om fastighetsskatten inte ligger inom bostadsutskottets område, påverkar den boendekostnaderna. Regeringen presenterar ju ett förslag som ska gälla retroaktivt fr.o.m. januari och som innebär en begränsning av fastighetsskatten till 6 % av inkomsten. Jag konstaterar att det kommer att gynna människor som har små pensioner eller små inkomster men en hög fastighetsskatt. De får kanske t.o.m. mindre fastighetsskatt enligt den här begränsningsregeln än vad de skulle ha fått enligt andra förslag här i kammaren.

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Anf. 193 LENNART DEGERLIDEN (fp) replik:

Fru talman! Jag fick en fråga om bostadsförsörjningslagen. Jag måste erkänna att jag haft lite svårt att förstå varför regeringen har lagt fram den, men nu har jag kommit på det.

Jag pekade i mitt anförande på att det finns andra lagar som ger samma möjligheter. Lennart Nilsson undrade varför vi är motståndare till det här lagförslaget. I stället för att föreslå åtgärder som skulle kunna öka bostadsbyggandet i t.ex. Stockholm, som tredimensionell fastighetsbildning, förändring av allmännyttan och andra avregleringar, lägger man fram det här förslaget. Efter kanske ett år kan man då säga: Titta på de borgerligt styrda kommunerna i Stockholm, där Moderaterna och Folkpartiet har misslyckats fullständigt! Där byggs det inga bostäder.

Man har inte gett instrumenten för detta. Det blir ett alibi för regeringen – man har gjort någonting, men det har ändå inte gett något resultat.

Fru talman! Vi föreslår från Folkpartiets sida inte ett omedelbart borttagande av bostadsbidragen. Vi har för nästa års budget föreslagit att man med 100 kr per barn ska trappa ned det som i princip är ett inkomstprövat barnbidrag. Därmed sparar man ungefär 500 miljoner kronor, som vi använder för att förbättra för barnfamiljer i form av ett barnavdrag med 25 kr per barn. Bara genom den här förändringen kommer 20 000 bidragstagare ut ur fattigdomsfällan genom att inte längre vara beroende av bostadsbidraget. Därmed slipper de 20 % marginaleffekt vid en inkomstökning.

Anf. 194 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Den matematiken får jag inte att gå ihop, men jag kan kanske få en lektion vid senare tillfälle. Jag tycker att det ibland blir för mycket av Stockholmsdiskussioner, men det finns stora problem här. Ett av problemen med byggandet i Stockholm är att kommunerna bjuder ut marken till högstbjudande. Jag har varit med vid flera tillfällen där bl.a. trähusfabrikanter sagt att innan man hinner sätta upp ett hus på en tomt har priset på denna trissats upp till någon miljon. Det måste vara en angelägenhet för kommunen att se över hur man sköter sin mark- och planpo-

litik. Man kommer inte till skott och det blir dyrt att bygga därför att de styrande sköter detta dåligt.

Anf. 195 LENNART DEGERLIDEN (fp) replik:

Fru talman! Resonemanget om bostadsbidragen bygger på enkel mängdlära, som jag gärna ska lära ut vid ett senare tillfälle. Vår budget går ihop, för vi har en duktig kamrer som klarar den uppgiften. Det är Karin Pilsäter, som säkert räknar rätt.

Vad gäller bostadspolitiken pekar herr Nilsson på ett intressant fenomen. Vi skulle kanske i vårt land behöva ha två former av bostadspolitik. Det som är tillämpligt i Dorotea och Bjurholm är naturligtvis inte alls tillämpligt i Stockholm och vice versa. Det är kanske socialdemokraternas tanke att försöka komma fram till sådana särskilda avregleringar som jag tycker behövs i Stockholm. Men det är alldeles uppenbart att en generell bostadspolitik som det nu ser ut inte är tillämplig i hela landet. Jag tycker att ni borde ha lagt ned mera krut på att differentiera politiken.

Anf. 196 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Det är alldeles riktigt att det ser olika ut i olika delar av landet. Det är därför som vi markerar kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen.

Anf. 197 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Eftersom jag blev omnämnd i Lennart Nilssons anförande har jag begärt replik. Lennart Nilsson hade lite svårt att förstå varför vi över huvud taget väckt några motioner, och det tycker jag är lite märkligt.

Jag konstaterade i mitt huvudanförande att vi när det gällde propositionen om bostadsförsörjningen hade ganska många reservationer. Efter hand som frågorna behandlades i utskottet försvann den ena reservationen efter den andra. Det berodde naturligtvis på att vi kom överens i frågorna i utskottet. Betänkandet är klart bättre än propositionen, och det tycker vi är positivt.

Trots det är vi otåliga i vissa frågor som gäller fastighetsmäklarlagen och de mäklare som ordnar bostäder som bara består av hyresrätter. Vi finner inte längre någon anledning att avvakta. Vi hade gärna sett att man hade passat på att göra ett tillkännagivande om detta. Vi vet hur illa det fungerar och att det är bråttom. För varje dag som går är det ytterligare någon som betalar in 2 000 eller kanske 4 000 kr, beroende på hur många av de här mäklarna som man söker sig till, och riskerar att förlora dessa pengar.

Jag hoppas, fru talman, att det är riktigt, som Lennart Nilsson säger, att vi är överens i de här frågorna. Vi hade gärna sett ett tillkännagivande på den här punkten, eftersom det brådskar för enskilda människor.

Anf. 198 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte att jag har sagt att jag tyckte att det var onödigt med motioner. Det är närmast reservationerna det handlar om. Jag tycker att det är okej att man motionerar och lyfter fram frågor som är angelägna i samhället.

Jag är ibland lika otålig som Sten Lundström. Men det betyder inte att jag reserverar mig eller ger tillkännagivanden.

Prot. 2000/01:42
7 december

Anf. 199 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det var en felsägning från min sida. Det var naturligtvis reservationerna som Lennart Nilsson vände sig mot. Reservationerna har vi gjort av samma skäl. Vi tycker inte att majoriteten har gått tillräckligt fort fram.

Vi kan också konstatera att mycket av det som vi nu får tillgodosett när det gäller bostadsförsörjningsfrågorna, och även i betänkande BoU1, är frågor som vi har drivit ganska länge.

Vi ser naturligtvis positivt på att vi har fått en reaktion och att det nu äntligen händer någonting. Vi hälsar er hjärtligt välkomna att upptäcka samma verklighet som Vänsterpartiet upptäckt i bostadspolitiken.

Det känns väldigt bra att en samlad arbetarrörelse är beredd att tygla marknaden och se till att vi återigen får en bostadspolitik som i huvudsak har till syfte att skapa bättre förutsättningar för dem som söker bostäder.

Anf. 200 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Det är vårt syfte även utan reservationer.
(forts. 12 §)

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då voteringen skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

11 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Mom. 7 (kalkningsinsatser och administrationskostnader)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

207 för utskottet

74 för res. 1

26 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 38 v, 11 kd, 16 c, 11 fp, 13 mp

För res. 1: 73 m, 1 fp

Avstod: 26 kd

Frånvarande: 13 s, 9 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Lars Gustafsson (kd) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Mom. 9 (vård av värdefull natur)

1. utskottet

2. res. 2 (c)

Votering:

291 för utskottet

16 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 73 m, 38 v, 37 kd, 12 fp, 13 mp

För res. 2: 16 c

Frånvarande: 13 s, 9 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

MJU2 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Mom. 1 (anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

183 för utskottet

73 för res. 1

51 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 38 v, 1 kd, 13 c, 13 mp

För res. 1: 73 m

Avstod: 36 kd, 3 c, 12 fp

Frånvarande: 13 s, 9 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 6 (miljöavgifter i jordbruket)

1. utskottet

2. res. 3 (kd)

Votering:

195 för utskottet

38 för res. 3

74 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 1 m, 38 v, 13 c, 12 fp, 13 mp

För res. 3: 37 kd, 1 c

Avstod: 72 m, 2 c

Frånvarande: 13 s, 9 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Prot. 2000/01:42

7 december

Mom. 10 (internationella skogsfrågor, m.m.)

1. utskottet

2. res. 6 (fp)

Votering:

220 för utskottet

12 för res. 6

73 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 38 v, 36 kd, 16 c, 13 mp

För res. 6: 12 fp

Avstod: 73 m

Frånvarande: 14 s, 9 m, 5 v, 6 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 13 (avgifter till djurdatabasen)

1. utskottet

2. res. 7 (kd)

Votering:

206 för utskottet

37 för res. 7

64 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 9 m, 38 v, 16 c, 12 fp, 13 mp

För res. 7: 37 kd

Avstod: 64 m

Frånvarande: 13 s, 9 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Cecilia Magnusson (m) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Mom. 14 (jordbruket i norra Sverige)

1. utskottet

2. res. 8 (m, kd, c)

Votering:

178 för utskottet

128 för res. 8

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 37 v, 10 fp, 13 mp

För res. 8: 73 m, 37 kd, 16 c, 2 fp

Frånvarande: 13 s, 9 m, 6 v, 5 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Karin Pilsäter (fp) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Mom. 21 (finansiering av ekologisk forskning och utbildning vid Stiftelsen Biodynamiska Forskningsinstitutet)

1. utskottet

2. res. 9 (kd, c, fp)

Votering:

166 för utskottet

64 för res. 9

75 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 38 v, 10 mp

För res. 9: 36 kd, 16 c, 12 fp

Avstod: 73 m, 2 mp

Frånvarande: 13 s, 9 m, 5 v, 6 kd, 2 c, 5 fp, 4 mp

Mom. 22 (översyn och ökning av forskning och utveckling inom lantbrukssektorn)

1. utskottet

2. res. 10 (c)

Votering:

218 för utskottet

16 för res. 10

73 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 38 v, 37 kd, 12 fp, 13 mp

För res. 10: 16 c

Avstod: 73 m

Frånvarande: 13 s, 9 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Mom. 23 (utredning om fördelningen av forskningsanslag inom skogsforskningen)

1. utskottet

2. res. 11 (v)

Votering:

196 för utskottet

38 för res. 11

73 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 118 s, 37 kd, 16 c, 12 fp, 13 mp
För res. 11: 38 v
Avstod: 73 m
Frånvarande: 13 s, 9 m, 5 v, 5 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Prot. 2000/01:42
7 december

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

12 § (forts. från 10 §) Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, m.m. (forts. BoU1 och BoU2)

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Anf. 201 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till hemställan i betänkandet så att inte Knut Billing behöver leva i okunnighet om det längre. Vi har ju blivit lite avbrutna här i vår bostadsdebatt.

Jag skulle vilja börja med att prata om saker som ni andra inte har berört så mycket. Annars måste jag säga att det mesta som jag hade tänkt att säga om den sociala bostadspolitiken och annat redan är sagt. Nu tänkte jag fokusera lite på livskvalitet och miljö. Sedan tänker jag bemöta några av de anföranden som har hållits tidigare.

Att jag inte har sagt så mycket när vi har pratat om de här sakerna i utskottet beror på att vi i Miljöpartiet har haft ganska mycket inflytande. Det ena betänkandet grundar sig på budgetpropositionen och BoU2 är ett betänkande som är framlagt med anledning av en proposition om bostadsförsörjningsfrågor där vi också har haft ganska mycket inflytande.

Jag tycker faktiskt att samarbetet med den här delen av regeringen fungerar riktigt bra. Ministern hör gärna av sig via sina statssekreterare när det är dags att lägga fram en proposition. Då har vi möjlighet att utöva vårt inflytande där om det över huvud taget ska gå igenom.

Någonting som jag är glad över och som jag vet att jag pratade om för två år sedan är studentbostäderna. Där har det kommit ett nytt bidrag på 274 miljoner kronor. Det handlar om ett investeringsbidrag på högst 40 000 kr per lägenhet. Det var vi alla här i riksdagen med och fattade beslut om i juni.

Jag ville tidigare knyta detta till antalet högskoleplatser. I den mån en högskolekommun får högskoleplatser ska de också visa att de kan erbjuda studentbostäder. Jag vet hur komplicerat detta är i mitt hemlän när studenterna kommer till Linköping. Detta är väldigt bra. Det verkar som om det anslaget skulle räcka, även om andra partier har påstått något annat.

Ett anslag som inte har höjts är radonanslaget. Det är ett väldigt viktigt anslag. Det är lika litet som det har varit förut, nämligen 7 miljoner kronor. Men 1999 var utfallet på det här kontot bara 3,3.

Nu har regeringen tillsatt en utredning, och det tackar vi för. Den skulle ha varit klar nu. Då hade vi kunnat se vad man hade tänkt sig för att få klarhet i radonfrågan. Nu är det skjutet på till februari nästa år. Men jag skulle nästan tro att det här anslaget kommer att behöva höjas. Det är lite dåligt utrett hur många bostäder det är som har problem med radon.

Tidskriften Vår Bostad lät göra en undersökning där man pekade på att omkring 900 svenskar dör varje år i lungcancer på grund av radon. Det är fler än antalet dödsoffer i trafiken. Villaägare brukar försäkra sig om att det inte finns farliga radonhalter i huset, men hyresgäster och bostadsrättsinnehavare har oftast ingen aning om att det finns hälsofarliga radonhalter i lägenheten de bor i.

Den här utredningen ska se över radonproblemet och komma med åtgärdsförslag och förslag till ekonomiska stödsystem för radonsanering. Det är därför jag flaggar för att det här anslaget förmodligen kommer att behöva höjas. Nu tänker man sig dessutom att förskjuta gränsvärdena. Målsättningen är alltså att hitta alla hus med radonhalter över gällande gränsvärden – det är 400 becquerel per kubikmeter luft – före år 2010. Nästa steg är halvera gränsvärdet och hitta och åtgärda alla bostäder med radonhalter över 200 becquerel före år 2020. Det är Kjell Larsson som har gett uttryck för de här åsikterna. Sammanlagt handlar det om två miljoner bostäder i hela landet som ska radonmätas. Det är många som måste åtgärdas. Vi ser fram emot det som utredaren kommer med i februari för att se vad som går att göra åt det här problemet.

Fukt och mögel är ett annat väldigt viktigt bostadsmiljöproblem. Det här anslaget ökar däremot från 40 till 50 miljoner kronor i årets budget. Det är oerhört väsentligt. Nu har vi också fått möjlighet att allergisnera. EU har gett oss tillåtelse att göra det. Det mottar vi med tacksamhet. Regeringen har sagt att man tänker se till att alla kommuner får reda på att den här möjligheten finns. Det sker med anledning av det lokala investeringsprogrammet också.

En sak som också har med miljön att göra är bostadsanvisningsbidraget för ekologisk hållbarhet som nu antligen kommer tillbaka. Vi har skjutit på det i några år. Det har jag inte tyckt har varit något vidare. Men om man inte vet vad pengarna ska användas till är det inte lätt att hävda att bidraget absolut måste finnas. Det är på 250 miljoner. För nästa år inskränker det sig till 135 miljoner. Det beror på att en del av anslaget har förts över till utgiftsområde 20 för andra viktiga miljöfrågor.

Jag har förgäves försökt se vad de här pengarna ska användas till. Byggekostnadsforum får 5 miljoner kronor. Men sedan då? Det måste finnas någon mer tanke bakom det här. Investeringsarna ska främja ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad av hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden. Folk börjar fråga mig nu hur pengarna ska användas så att man vet vad man ska ansöka om. Jag hoppas verkligen få lite mer kött på benen i den här frågan. Jag hoppas också att vi kommer att vara med och ta fram kriterierna för det här.

Om det är 115 miljoner kronor som fattas för att uppnå den årliga ramen på 250 miljoner kronor tar jag för givet att det i nästa vända kommer att omfatta även villor och småhus. Det är också en sådan sak som jag tänker bevaka.

Lokala investeringsprogram är en annan viktig miljöfråga. Jag tycker att det är hemskt underligt att de borgerliga partierna helt enkelt bara vill skrota det och tycker att det inte är någonting värt att komma med. Uppgifter från Naturskyddsföreningen från 1998 känns som lite gamla siffror. En hel del förändrades ändå efter de olika revisionsrapporterna. Sysselsättningsaspekten betonas inte lika mycket. En del villkor för ny teknik har tagits bort, och man har rättat sig ganska mycket efter kritiken,

tycker jag. Jag ser fram emot den utvärdering av det här anslaget som kommer under 2001. Det rör sig om totalt 145 stycken olika lokala investeringsprogram under 1998 till 2002.

En sak som jag tycker är viktig, eftersom jag sitter i nationalkommittén för Habitat och Agenda 21, är att Agenda 21-arbetet ska få 1 miljon kronor. Det gäller nämligen för Sverige att föra ut den kunskap och information som finns om allt viktigt Agenda 21-arbete som försiggår i kommunerna.

Efter sommarens översvämningar och efter de översvämningar som fortfarande pågår runt Väneren och även på flera andra håll i Mellansverige vill jag särskilt framhålla lantmäteriet. Det är också inom vårt utskottsområde. Den geotekniska kunskapen och informationen torde få en ännu större betydelse för den fysiska planeringen. Därför tycker jag att det är så förfärligt egendomligt att höra hur två stycken av riksdagens partier tycker att det är viktigt att man får bygga på strandnära tomter.

Jag förstår inte hur man i november år 2000 kan föreslå en sådan sak för att få bebyggelse i glesbygd. Förr i världen var man väldigt noga med att bygga på hälleberget. Det måste ha funnits någon anledning till det. Jag tror att vi ser den anledningen nu och att man aktar sig väldigt noga. Det här inskränker naturligtvis också en hel del som man vill göra i kommunerna, likaväl som propositionen om bostadsförsörjningsfrågor som vi har varit inne på.

Jag tycker att företrädare för regeringen som har pratat här och även Sten har kunnat visa mycket tydligt på varför vi behöver ett sådant förslag. Knut Billing undrade varför vi som inte är ett socialistiskt parti kan ställa oss bakom det. Det beror återigen på att vi har haft ganska mycket inflytande. Vi är inget socialistiskt parti, men vi är ett socialt ansvarstagande parti som ser att det kommunala självstyret inte alltid står över den enskilda människans rättigheter.

Vi hade ett handikappseminarium för några dagar sedan där handikappombudsmannen sade att många saker som berör handikappades möjligheter till bostad och människors rättighet till bostad över huvud taget är en mänsklig rättighet. Det kommunala självstyret är ingen mänsklig rättighet. Jag inser betydelsen av det kommunala självstyret. Jag är från en liten kommun, Ödeshög. Den torde inte komma i fråga för föreläggande om att anordna bostadsförmedling. Man är säkert inte lika hård med att följa upp en bostadsförsörjningsplan från vår kommun.

Men eftersom det är en så stark Stockholmsfokusering kommer faktiskt förslaget ursprungligen från Stockholms stad. Det var en begäran om att införa köavgift 1998. Stockholms stad ville införa köavgift. Jag tyckte att det var ett hemskt konstigt sätt att möta sina kommuninvånare och andra som vill söka sig hit.

Däremot förstod jag naturligtvis affärsidén med det. Man har enligt lag möjlighet att ta ut förmedlingsavgift. Men eftersom man inte har några lägenheter att förmedla var inte det någon affärsidé. Det måste ju vara mycket mer lönsamt att ta ut avgifter av de 60 000 personer som står i kö. Men för att det över huvud taget skulle kunna bli någon proposition på det här tyckte åtminstone jag att man måste kunna visa att man också tänker bygga bostäder.

Sedan kan man vända på steken och säga att om regeringen tycker att en kommun ska ha en bostadsförmedling må det vara hänt att kommunen

Prot. 2000/01:42
7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

får ta ut en köavgift. Om vi ska ge lite bakgrund till att den här propositionen över huvud taget har kommit till har det mycket med det här att göra. Det är alltså en service.

Jag förstår att Stockholm kanske inte tycker att det är så viktigt att ha den här servicen till övriga invånare i Sverige, bl.a. i Ödeshögs kommun. Men jag som socialarbetare som har lite kännedom om hur svårt det är för folk att komma hit och få bostad vet att detta behövs.

Därför stöder jag även det här betänkandet. Det är ju två betänkan- den. Vi har inga reservationer för egen del.

Anf. 202 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Jag tycker precis som Helena Hillar Rosenqvist att det är bra att vi har fått möjligheter att bygga studentbostäder eftersom det är ett riktat bidrag till en grupp som faktiskt behövs.

Men sammantaget måste man också titta på att det är kopplat till åtgärder i kommunerna som gör det möjligt att bygga just studentbostäder. Jag tycker att Helena Hillar Rosenqvist kan åka med till Uppsala och titta på hur det är där. Det är inte möjligt att ta de pengar i anspråk som man egentligen skulle behöva, för man behöver massor av bostäder.

Sedan måste jag säga att jag tycker att det är lite naivt att säga att man i november inte kan säga att man ska ha ett flexibelt strandskydd bara för att det har varit översvämningar på sina håll i landet. Det är väl just av den anledningen som vi vill ha ett flexibelt strandskydd. På sina håll, kring de stora älvarna, kring de vattenmassor som vi vet forsar kan det finnas anledning att ha ett slags restriktivitet till vattendragen.

Men det finns faktiskt även lugna vatten i landet Sverige. Glöm inte bort att Sverige är avlångt. På sina håll utmed små åar eller lite större åar och lugna sjöar kan inte vi förstå varför man inte ska tillåta kommunerna att bestämma vilken typ av strandskydd man har. Det är ändå kommun- politikerna i kommunerna som bäst känner till den här biten, så det är lite naivt att liksom försöka rida på översvämningar. Man ska inte rida på andras olyckor.

Sedan tycker jag att det är lite anmärkningsvärt att man inte tar till sig den verklighet som gäller i fråga om de lokala investeringsprogrammen och den mycket skarpa kritik som har kommit. Vi har fått redovisningar. Än kan jag tyvärr inte se de effekter som man har sagt att det här skulle innebära för miljön och arbetstillfällena i den utsträckning som det var tänkt.

Anf. 203 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Jag försöker inte rida på andras olycka. Jag bara konstaterar att vi har olika uppfattning om var man ska bygga. Det kanske inte är någon lösning på problemen i glesbygden att man får bygga på strand- nära tomter. För övrigt är väl efterfrågan på strandnära tomter störst i storstadsområdena och inne i städerna.

Jag nämnde Lantmäteriet förut. SMHI visar också mycket tydligt var man ska bygga och var man inte ska bygga.

Jag tycker faktiskt att Rigmor Stenmark förminskar problemet.

Jag bor själv i ett hus som är 250 år gammalt. Jag vet inte hur kortsik- tiga perspektiv man har när man bygger i dag. På 100 års sikt måste man – vare sig översvämningar beror på klimatförändringar eller ej – räkna

med att sådant här ständigt återkommer. Det har SMHI väldigt tydligt visat med sina kartor från Lidköping och Karlstad och andra ställen som nu är hårt utsatta.

Prot. 2000/01:42
7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Anf. 204 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Jag råkar också ha hus i Värmland. Jag skulle önska att man när man bygger och tittar på forskning över hur man ska bygga framöver också tar sig en titt på hur man byggde förr i världen, var man placerade husen, hur man byggde, med vilken typ av grund osv. Det finns många saker som man skulle kunna förbättra. Det handlar inte bara om hur nära vattendragen man bygger. Här finns mycket att göra.

Jag förringar inte, och tycker inte att Helena Hillar Rosenqvist heller gör det. Men jag tyckte att Helena Hillar Rosenqvist var litet naiv som sade att man inte i november kan ha en åsikt om hur man ska ha det i framtiden.

Jag tycker att det är litet beklagligt att Helena Hillar Rosenqvist inte följer upp sina egna frågor när det gäller det här betänkandet. Jag tror inte, och jag ser det också mellan raderna, att Miljöpartiet är helt överens med det som sägs i betänkandet. Det tycker jag är ganska bra.

Anf. 205 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Om vi hade flera möjligheter till repliker skulle det vara intressant att höra på vilka punkter Rigmor Stenmark anser att jag inte är överens.

Vi är antagligen totalt eniga när det gäller hur man bygger hus. Det är möjligt att strandskyddet och strandnära tomter inte bara ska gälla på bredden utan också på höjden.

Det är säkert som Rigmor Stenmark säger. Jag hoppas att Rigmor Stenmarks hus i Värmland ligger på säker mark.

Anf. 206 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Helena Hillar Rosenqvist för uttrycket att det hon hade tänkt säga redan var sagt. Det ger ju ett erkännande till oss alla som miljöpolitiker.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Helena Hillar Rosenqvist just när det gäller studentbostäder. Varför ställde inte Helena Hillar Rosenqvist upp på reservationen om studentbostäder för personer med funktionshinder? Och varför har inte Helena Hillar Rosenqvist tänkt på flexibiliteten, t.ex. Växjömodellen? Nu är den bidragsgrundande ytan 25 kvadratmeter. Många som läser är hela familjer som skulle behöva lite större lägenheter. Man skulle alltså kunna ha 35 kvadratmeter som bidragsgrundande.

Nästa fråga som Helena Hillar Rosenqvist tog upp var EU-notifieringen. Där gläder vi oss tillsammans. Vi har tillsammans kämpat för att vi ska få allergisäkringsåtgärder. Därför har Kristdemokraterna styrt 50 miljoner till detta ändamål, om Helena Hillar Rosenqvist kan garantera att det verkligen blir något.

Så några ord om den kommunala självstyrelsen. Att man väntar på regeringen och lokala investeringsmedel har gjort att Agenda 21-arbetet har stannat av i kommunerna, och kommunernas eget inflytande har kommit lite till korta. I stället för att lägga 135 miljoner på något som

Helena Hillar Rosenqvist själv sade sig inte veta vad, vore det inte bättre att stimulera det kommunala självstyret och Agenda 21?

Anf. 207 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! För att ta det sista först har de 135 miljonerna mer med bostadsbyggandet att göra. Agenda 21-arbetet är mycket vidare än så. Det handlar om trafikplanering och sådana frågor.

Jag tycker att vi har många bra motioner och reservationer från alla partier. Vi är faktiskt inte så förfärligt oeniga i bostadspolitiken, om vi tar miljöfrågor, allergisanering och det som Ulla-Britt Hagström tog upp.

Jag har kanske lite större tilltro till att det verkligen händer något.

Boverket har ett regeringsuppdrag att utarbeta tillämpningsbestämmelser till plan- och bygglagen enligt tillgänglighet, och att påvisa vikten av full tillgänglighet och användbarhet i studentbostäder. Boverket har fått brev från Stockholms stad och deltagit i diskussioner med stiftelsen Stockholms Studentbostäder. Det hänvisar de till. Jag tycker att man får försöka förlita sig på det.

Jag ser att vi dessvärre inte har så mycket gemensamt i så många andra frågor. Jag förstår inte allt vackert och fagert tal från Kristdemokraterna om att mitt hem är min borg, och liknande, och vad det är värt när mitt hem ska säljas. Vi har lite olika infallsvinklar. Många människor oroas av detta.

Ni pratar om trygghet. Var är tryggheten för mig när mitt hem ska säljas, och om jag har valt en hyresrätt och ser att alla andra vill sälja bostäder, och jag inte har råd? Vi har lite olika mening.

Anf. 208 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Vad är tryggheten för mig när mitt hem inte kan köpas eller ägas, utan jag ska finna mig i att någon annan hela tiden äger mitt hem?

Vi är eniga vad gäller kvalitetsfrågor, allergisäkringsfrågor osv., Helena Hillar Rosenqvist, men vi har gått väldigt långt ifrån varandra vad gäller strukturer. Vi vill bygga på subsidiaritet.

Kristdemokraterna vill ha subsidiariteten och det enskilda initiativet med kommunernas stöd i första hand och staten i sista hand i de frågor där det verkligen behövs.

Nu tar Helena Hillar Rosenqvist till en statlig styrning där det egentligen inte behövs.

När det gäller de lokala investeringsprogrammen är det 200–300 miljoner som ska betalas tillbaka därför att inget har gjorts och det inte har blivit som man har tänkt. Det vore bättre att uppmuntra kommunerna att satsa helhjärtat på Agenda 21, eftersom man nu väntar ut specifika programområden som i ett lotteri där man kan dra vinsten.

Slutligen, Helena Hillar Rosenqvist: Den strandnära bebyggelsen är väldigt viktig för att glesbygden ska leva. Det finns hälleberg nära stranden också.

Anf. 209 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Det var precis det jag påpekade i samband med Rigmor Stenmarks inlägg. Man kanske ska se på höjden likaväl som på bredden när det gäller strandnära tomter.

Jag kan inte se att det är ett glesbygdsproblem. Det räddar inte glesbygden. De flesta ansökningar om att få bygga på strandnära tomter gäller i städerna.

Prot. 2000/01:42
7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Anf. 210 KNUT BILLING (m) replik:

Herr talman! Vi har haft mycket inflytande, så jag har inte behövt säga så mycket under utskottets behandling, sade Helena Hillar Rosenqvist. Det är väl så då att Helena Hillar Rosenqvist och Miljöpartiet tycker att det är ett bra förslag att man ska kunna förelägga en kommun att anordna en bostadsförmedling.

På min fråga om Miljöpartiet anser att regeringen ska kunna styra bostadspolitiken – jag anförde Ödeshög som exempel – fick jag beskedet att det här nog inte kommer att gälla Ödeshög, så det spelar inte så stor roll.

Om vi vidgar detta till att gälla inflyttningsregionen Linköping, tycker Helena Hillar Rosenqvist att det är rätt att regeringen ska kunna säga till Linköping att de ska anordna bostadsförmedling och att de ska planera bostadsbyggandet på visst sätt?

Helena Hillar Rosenqvist svarade: Ja, men det här behövs för Ödeshög, för att vi ska kunna flytta till Stockholm. Men då vill jag, Helena Hillar Rosenqvist, påpeka att Stockholm har en bostadsförmedling, en av kommunalpolitikerna i Stockholm inrättad bostadsförmedling – en frivillig bostadsförmedling som fungerar alldeles utmärkt. Det skulle alltså vara bra, men en bostadsförmedling som är styrd av regeringen är något helt annat och det är vad Helena Hillar Rosenqvist har ställt sig bakom.

Anf. 211 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Linköping är definitivt en kommun som jag tycker kunde föreläggas att ha en bostadsförmedling. Som situationen är där är det i högsta grad nödvändigt.

Jag förstår kanske inte riktigt det här med att en moderatledd kommun skulle ha en så annorlunda syn på de här frågorna. I Ödeshög – jag måste återigen ta Ödeshög som exempel – har vi haft en moderat ledning i det kommunala bostadsbolaget. Man försvarar bostadsbolaget väldigt tydligt; det gör väl de flesta som sitter med i bostadsstyrelser, oavsett vilken ledning de har. Så är det därför att de inte har den ideologiska överrocken att allt kommunalt är fult och att allt privat är fint. Så agerar man alltså i Ödeshögs kommun.

Jag vet att det i Stockholm finns en bostadsförmedling. Det är just den som jag hänvisade till när jag talade om en bostadsförmedling som ville ta ut köavgift av de 60 000 personer som står i kö därför att det ansågs vara en bättre affärsidé. Men antalet lägenheter som förmedlas är ett fåtal och kan lätt räknas.

Den statliga bostadspolitiken inskränker sig kanske inte till att förelägga en kommun att ha en bostadsförmedling, utan man anser även att ett större ansvar ska tas för befolkningens önskan att flytta och få en bostad där man får jobb, vilket en del ödeshögsbor kan få i Stockholm. Jag vill dock att ödeshögsborna ska vara kvar, för också vi behöver expandera. Dessutom har vi tomter att bygga på.

Anf. 212 KNUT BILLING (m) replik:

Herr talman! Miljöpartiet tycker alltså att det är rätt att förelägga Linköpings kommun att inrätta en bostadsförmedling och att ha en bostadsplanering – det är alldeles rätt, oavsett vad kommunalpolitikerna i Linköping kan tycka. Jag måste säga att det är ett märkligt uttalande. Det ska bli ett nöje att sprida det till linköpingsborna och att tala om vad Miljöpartiet tycker och tänker.

Helena Hillar Rosenqvist säger sedan att poängen inte är att Stockholm har en bostadsförmedling. Tydligen är det något annat som Helena Hillar Rosenqvist är ute efter när det gäller att styra bostadspolitiken i Stockholm. Det skulle vara intressant om Helena Hillar Rosenqvist kunde precisera sig lite. Det skulle vara väldigt bra för oss att veta vad det är som man i bostadspolitiken med den här propositionen vill kunna förelägga kommunerna att göra.

Anf. 213 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Jag tror att Knut Billing tog sig en lur efter voteringen. Jag inledde med att prata om just bakgrunden till att propositionen över huvud taget kom till, nämligen en begäran år 1998 från Stockholms stad. Men jag ska inte ta mer talartid i anspråk för att tala om det. I stället ska jag mer prata om de nivåer som vi medborgare är underordnade.

Jag menar att en nivå är den statliga nivån. Den kommunala självstyrelsen är också en nivå. Sedan har vi medborgarna som faktiskt är på en nivå där man väl inte alltid har det inflytande över den kommunala politiken som den kanske inbillar sig som sitter på en kommunalrådspost. Själv har jag suttit med i kommunstyrelsens arbetsutskott så jag tycker mig veta att det blir en förskjutning i synen på var man bäst beslutar.

Det finns alltså kommuninvånare från andra kommuner som vill komma till Linköping. Där har man inget inflytande över den direkta kommunalpolitiken, utan det kan faktiskt förekomma lite motstridiga intressen. Linköping expanderar gärna och tar gärna emot studenter från annat håll. När man en gång ändrade folkbokföringslagen var en anledning till att alla studenter skulle vara skrivna i kommunen i fråga att kommunerna faktiskt ville ha studenterna. Men med tanke på hur det har gått i det avseendet anser jag att man inte riktigt tar ansvar för de nya kommuninvånare som studenterna är. De är fullt ut kommuninvånare och har samma rätt till bostad men en del kommuner ifrågasätter deras rätt till socialbidrag under sommaren med hänvisning till att de är studenter och inte ska behandlas riktigt lika. Jag anser att har man tagit sig an dem ska man också ge dem samma rättigheter.

Slutligen: Det kan ibland behöva styras – ja.

Anf. 214 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Det har varit en lång eftermiddag och ganska spännande att lyssna till den här bostadspolitiska debatten.

Vi har fått fullständigt klart för oss vad det moderata alternativet är till den bostadspolitik som regeringen och riksdagsmajoriteten står för: Avskaffa studentinvesteringsbidraget, ta bort bostadsbidragen, även de som utgår till ungdomar, genomför inte det ekologiska investeringsbidrag som ska stimulera nyproduktion, sälj ut allmännyttan, inför marknadshy-

ror och låt marknaden ta hand om bostadspolitiken fullt ut så når vi ett bra tillstånd!

Det är liksom det moderata konceptet bostadspolitiskt men det här har ju prövats i en del länder, med ganska förfärande resultat – åtminstone från min utgångspunkt bostadspolitiskt, dvs.: att vi ska se till att vi driver en bostadspolitik som leder till goda bostäder till alla, även för socialt utsatta hushåll.

Den sociala bostadspolitik som vi bedrivit i Sverige under efterkrigstiden har lett till att Sverige är ett av de länder i västvärlden som har den högsta bostadsstandarden. Dessutom handlar det om den kanske mest rättvist fördelade bostadsstandarden. Vi har inte någon renodlad slum i Sverige och vi har inte på samma sätt som i många andra länder rena socialbostäder för de mest utsatta hushållen. Jag tycker att det är ett väldigt gott resultat för den sociala bostadspolitik som vi har bedrivit under efterkrigstiden.

Moderaterna vill något annat. Det har, som sagt, varit ganska intressant att lyssna till debatten, som har gett tydliga besked på den här punkten. Därmed inte sagt att allting är bra. Vi har problem bostadspolitiskt i dag. Vi har problem på så sätt att det byggs för lite. För bara ett par år sedan fanns det 60 000 outhyrda lägenheter i Sverige. I dag är den siffran nästan halverad. För bara ett par år sedan hade vi tomma lägenheter, även i storstadsregionerna och även i Stockholm. I dag råder det brist på lägenheter i minst 45 kommuner och det antalet ökar för varje månad.

I början av 90-talet tog 7 av 10 kommuner fram bostadsförsörjningsplaner. I dag är det endast 1 av 10 kommuner, 28 kommuner i hela landet, som tar fram bostadsförsörjningsplaner och planerar för vad som är ett rimligt åtagande för en kommun, nämligen att också svara för en så grundläggande välfärdsfråga som rätten till ett bra boende.

Bostadsfrågan har i dag en helt annan betydelse än den hade för bara ett par år sedan. Den har flyttats upp på den politiska dagordningen och det välkomnar jag. Att ha en bostad och ett arbete är helt centralt för människors välfärd. Därför är det viktigt att vi alla tar ett ansvar för de bostadspolitiska frågorna. Det gäller även kommunalpolitikerna och vi rikspolitiker.

Det finns en poäng i vad Rigmor Stenmark sade. Det handlar ju inte bara, som det ofta blir i den bostadspolitiska debatten, om en Stockholmsfixering, utan det handlar om villkoren i hela landet. Jag möter ett behov av bostadsbyggande även på orter där det faktiskt är ett överskott på lägenheter. Jag möter också ett behov av en mer regional planering när det gäller bostadsmarknaden – att inte varje kommun för sig pular med sitt, utan att man tar ett regionalpolitiskt grepp i bostadsfrågan.

Det handlar om Uppsala-regionen och Tierp, vilken roll Tierps kommun kan spela för bostadsförsörjningen i den regionen. Det handlar kanske om Linköping kontra Sommen och Tranås, att se bostadsfrågan i ett regionalt sammanhang och lösa problemen på så sätt. Det handlar inte minst om Stockholmsregionen, att inte varje kommun för sig sitter och planerar för bostadsbyggandet utan man gör det i ett regionalt perspektiv, där man ser på Mälardalens möjligheter att också svara för bostadsförsörjningen i den här regionen.

Det är egentligen ett ganska gott betyg på den ekonomiska politik som regeringen har bedrivit under 90-talet att vi nu sitter i den situation-

Prot. 2000/01:42

7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

en att människor har råd att efterfråga bostäder. Det är ju så. Hög tillväxt i ekonomin, bra reallöner, låga räntor och låg inflation leder till en ökad efterfrågan på bostäder. Unga människor får jobb och kan flytta hemifrån, och de efterfrågar bostäder. Medelålders människor vill efterfråga en större bostad.

Tillväxten leder till ett ökat behov av bostäder och bostadsproduktion. Vi behöver bygga 25 000–30 000 nya bostäder årligen och uthålligt under en lång tid för att svara upp mot den efterfrågan som finns. I år blir bostadsproduktionen 18 000, säger Boverket, och nästa år 22 000. Vi behöver stimulera produktionen för att komma upp på en lite högre nivå än så.

Jag tror att ett av fundamenten för att åstadkomma en högre bostadsproduktion – men inte i morgon – är att bostadsfrågan flyttas upp på den politiska dagordningen även i den enskilda kommunen. Det är det som är bakgrunden till det förslag som vi har lagt fram om en skyldighet för kommunerna att upprätta bostadsförsörjningsplanering.

Jag förstår inte varför det är så märkvärdigt och varför det plötsligt och givet måste innebära att vi får en hetsig debatt om det kommunala självstyret. Det är väl inte bara ett kommunalt intresse att vi har en fungerande bostadsmarknad. Det är ju ett socialt intresse också. Det är framför allt ett regionalt intresse, eftersom arbetsmarknaden är regional och bostadsmarknaden därmed också måste vara regional.

Det är väl inte så märkvärdigt att vi i riksdagen fattar ett beslut om att varje kommun i samråd med andra, kringliggande kommuner ska upprätta bostadsförsörjningsplaner. Vi ger stor frihet till den enskilda kommunen i fråga om hur planerna ska se ut, hur de ska utformas. Men vi ställer det grundläggande, elementära kravet på varje enskild kommun att man planerar för bostadsförsörjningen – som vi gör när det gäller barnomsorgsplanerna, som vi gör när det gäller att se till att man också kan klara av de funktionshindrades livsvillkor i den enskilda kommunen.

Det är inget allvarligt ingrepp i den kommunala självstyrelsen, utan det är ett fullt rimligt krav som vi ställer på kommunerna eftersom bostadspolitikerna både är nationell, regional och kommunal.

Herr talman! I perspektivet av behovet av ett ökat bostadsbyggande är det också viktigt att vi fokuserar på produktionskostnaderna, på vad det kostar att bygga. Då blir jag lite konfunderad när jag läser reservationerna till utskottets betänkande. Vi tar ju ett grepp nu när vi följer upp Byggekostnadsdelegationens arbete. Vi inrättar byggkostnadsforum. Konkurrensverket får särskilda uppgifter. Vi vidtar andra åtgärder för att följa upp det arbete som Byggekostnadsdelegationen genomförde.

Jag är då lite förundrad över att ni i Moderaterna ställer er vid sidan om. Inte med ett ord i era reservationer nämner ni byggkostnaderna. Ja, ni nämner förvisso skatter och avgifter. Den debatten kan ni ta med era politiker i Stockholms kommun, som tar ut markkostnader på 7 000–8 000 kr per kvadratmeter. Men ni nämner inte med ett ord byggkostnaderna.

Vi ligger, visade Byggekostnadsdelegationen, 20 % över andra länder på byggmaterielsidan på grund av den bristande konkurrensen på marknaden. Jag förstår inte varför ni lämnar frågan om de bristande förutsättningarna för konkurrensen, att vi har ett fåtal större entreprenörer som dominerar marknaden. Vi borde ha många entreprenörer, även mindre och medelstora entreprenörer, på byggmarknaden för att gynna konkur-

rensen. Vi har nästan en monopoliserad situation på byggmaterielsidan. Varför ser ni inte det som ett problem och ett bekymmer?

Vi har försökt göra det genom de åtgärder vi redovisar i propositionen. Det kanske inte är tillfyllest, utan vi kanske behöver vidta fler åtgärder för att åstadkomma en effektiv konkurrens. Jag tror att den konkurrensen kanske kommer först när vi öppnar upp gränserna och får en rejäl konkurrens på byggmaterielsidan på europeisk nivå. Det är lite förvånande att Moderaterna inte med ett ord berör de frågeställningarna.

Herr talman! Vi redovisar också i propositionen ett antal åtgärder som vi har vidtagit och vidtar för att nu stimulera en ökad bostadsproduktion. Investeringsbidraget till studentbostadsbyggandet är en sådan. Vi ser nu på ansökningarna att vi kommer att nå målet om 10 000 studentlägenheter på två år tack vare investeringsbidraget.

Vi har startat en process för att försöka åstadkomma en förenklad planprocess, lite snabbare hantering av planärendena, för att få det att lossna – det är naturligtvis en särskild problematik i Stockholmsregionen – när det gäller planer för bostadsbyggandet.

Vi inför ett bidrag för ekologiskt byggande som främst ska gå till nyproduktion och stimulera olika former av nytänkande när det gäller att ge byggandet ett ekologiskt innehåll. Men där kommer vi också att ställa krav på att man planerar byggnationen på ett sådant sätt att vi kan hålla tillbaka produktionskostnaderna.

Herr talman! Tiden går, och jag ska sluta. Jag tror att det är nödvändigt för den sociala bostadspolitiken att det finns ett väldigt starkt samhälleligt engagemang både på riksnivå och på kommunal nivå, om den sociala bostadspolitiken ska få ett reellt innehåll och inte leda till en situation på bostadsmarknaden där vi får en utveckling med stora klasskillnader, med dåligt byggande för socialt utsatta hushåll och där vissa lämnas på efterkälken.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 17.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

12 § (forts.) Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, m.m. (forts. BoU1 och BoU2)

Anf. 215 KNUT BILLING (m) replik:

Fru talman! Vi moderater har lagt upp denna debatt på det sättet att Ewa Thalén Finné diskuterar bostadsutskottets betänkande nr 1 och jag nr 2. Statsrådet Lövdén har under en lång tid av sitt inlägg diskuterat just

Prot. 2000/01:42
7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

bostadsutskottets betänkande nr 1. Jag rekommenderar honom att stanna kvar, för omedelbart efter replikskiftet med mig kommer Ewa Thalén Finné att gå upp och diskutera de moderata ståndpunkterna. Därför förväntar jag mig ett intressant meningsutbyte mellan Ewa Thalén Finné och statsrådet.

Min replik gäller närmast en annan sak. Under dagens frågestund, som statsrådet var med på och som jag lyssnade till, hörde jag att statsrådet Lövdén fick en fråga om vilket råd han ville ge det hushåll i Stockholm som kommer att tvingas sälja sitt småhus på grund av den ökade fastighetsskatten. Statsrådet svarade då att skattesatsen kommer att sänkas och att gränsen för skattepliktig förmögenhet höjs. Så är det ju. Men bara fastighetsskatten innebär en fördubbling, och det leder till att väldigt många människor ändå kommer att hotas av att tvingas gå från sina hem. Frågan kvarstår. Ser statsrådet inget problem i detta?

Statsrådet antydde också att det inte byggs någonting i Storstockholmsregionen apropå diskussionen om tillväxtregionerna i vårt land. Då vill jag fråga om statsrådet vidhåller denna ståndpunkt.

Anf. 216 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Efter Knut Billings replik får jag konstatera att jag måste stanna kvar ända tills skatteutskottets betänkande om fastighetsbeskattningen ska behandlas. Jag ska ge ett svar, precis som jag gjorde under frågestunden.

Fastighetstaxeringsvärdesförändringarna slår igenom vid årsskiftet. Vi har nu dämpat effekterna av det. På hyreshusmarknaden gäller det generellt i landet att det blir en sänkt fastighetsbeskattning. I Storstockholmsområdet blir det också ett sänkt skatteuttag på flerbostadshusen. På villasidan ser det lite annorlunda ut. Det är jag medveten om. Där blir det vissa höjningar av småhusbeskattningen. Vi dämpar de effekterna genom att höja skiktgränsen för förmögenhetsskatten, genom att införa begränsningsregeln och genom att sänka fastighetsskattesatsen.

Om vi inkluderar inkomstskattesänkningen, som träder i kraft nästa år, kommer de allra flesta att få ett bra utfall och tjäna på de skatteförändringar som genomförs nästa år. Det kommer att finnas något undantag, men då har vi begränsningsregeln som kommer att införas under nästa år och gälla retroaktivt från den 1 januari.

Jag svarade som jag gjorde under frågestunden, eftersom det knöts an till Tage Erlanders svar, på frågan om vilken rekommendation man ska ge till den som är bostadslös. Jag svarade att en rimlig rekommendation är att man ska ställa de politiker i Stockholmsregionen som sitter i ledningen till ansvar för att det inte byggs i tillräcklig utsträckning och för att det bedrivs en bostadspolitik som leder till ökade klasskillnader i boendet och till en utförsäljning och utarmning av hyresrättens roll på bostadsmarknaden. Så är det naturligtvis. Det ser vi med den bostadspolitik som bedrivs i Stockholm.

Anf. 217 KNUT BILLING (m) replik:

Fru talman! Statsrådet hänvisar till begränsningsregeln och säger att den ändå är ett skydd. Det må så vara, men fortfarande innebär det en kraftig ökning av månadskostnaderna för väldigt många hushåll. Statsrådet är uppenbarligen beredd att acceptera sådana stora kostnadsökningar.

Om vi ska diskutera bostadsbyggandet i Stockholm vill jag säga att det faktiskt är så, statsrådet Lövdén, att Solna bygger så det knakar. Nacka gör det. Sollentuna gör det. Stockholm gör det. Ekerö gör det. Huddinge gör det. Lidingö gör det. Täby gör det. Vaxholm gör det. Järfälla gör det. Många fler kommuner gör det. Man bygger väldigt mycket. Risken är snarast den, säger alla, att det i dag hotar en överhettning i regionen och att det kommer att bli problem om bostadsbyggandet ökar än mer.

Det är ett lögnaktigt påstående, skulle jag vilja säga, som sprids från denna talarstol gång på gång om att det inte byggs i Stockholmsregionen. Jag vill hälsa statsrådet Lövdén välkommen ut i den verklighet som vi har som bor i denna region, så ska han få se att han har tagit miste och att det faktiskt byggs väldigt mycket. Att det sedan kanske inte byggs tillräckligt är en sak, men det byggs väldigt mycket, och bostadsbyggandet ökar snabbt i Stockholmsregionen. Det må sedan statsrådet säga vad han vill om. Så är sanningen. Så är siffrorna.

Anf. 218 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Nu får kanske Knut Billing bestämma sig när det gäller om det byggs för mycket eller om det inte byggs tillräckligt mycket. Bägge angreppssätten fanns i repliken.

Jag har också noterat att det byggs. Jag tycker att vissa kommuner i Stockholmsregionen som planerar och bygger rejält är föredömen i det avseendet. Det ska jag inte sticka under stol med. Men totalt sett i regionen behöver vi ha upp bostadsbyggandet till rimligare nivåer för att motsvara den efterfrågan som finns. Vi behöver framför allt se till att det byggs lägenheter till mer rimliga kostnader än vad som nu gäller på marknaden.

Då måste kommunerna ha en nyckelroll. Då måste man jobba på det sätt som Byggkostnadsdelegationen förespråkade, dvs. i nära samverkan med byggherre och entreprenör, för att pressa kostnaderna i varje led och för att planera byggnationen så att man åstadkommer en rimligare kostnadsutveckling på byggmarknaden. Om man angriper det på det sättet tror jag faktiskt också att det är möjligt att bygga hyresrätter.

Jag ser när jag reser runtom i landet väldigt goda exempel på bostadsproduktion till rimligare kostnader än vad vi ser i Stockholmsregionen för närvarande. Genom en noggrann planering, en noggrann fokusering på kostnaderna och noggrant val av byggmaterial och upphandling kan man få ned produktionskostnaderna till mer rimliga nivåer.

Det angreppssättet – att kommunerna har en betydligt mer aktiv roll i bostadsproduktionen – kan leda fram till en kostnadsutveckling som är annorlunda än den vi nu ser i Stockholmsregionen. Det ansvaret tycker jag att kommunalpolitikerna i Stockholm och Stockholms kranskommuner bör ta.

Anf. 219 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Jag vill rikta ett tack till statsrådet Lövdén som tar sig tid och visar intresse för att delta i denna debatt. Det gläder i alla fall mig väldigt mycket. Det ger oss också en chans att ställa frågor direkt till statsrådet.

Demokrati är inte en gång givet, utan den måste hela tiden värnas. Man får slåss lite grann för den också. Den demokratidebatt som jag som kommunpolitiker har haft uppe i Tierp med socialdemokraterna har, måste jag nog säga, ändå varit ganska fruktsam. Det har många år efteråt visat sig att det vi i samförstånd kom fram till, dvs. att vi måste satsa på infrastruktur för att se till att lyfta upp just Tierps kommun i Uppsala län, var bra.

Det har gjort att man faktiskt inte längre har så många tomma lägenheter där. Man resonerar också om att börja bygga igen. Upptåget band alltså samman Uppsala och Tierp och gjorde att människor fick möjlighet att pendla däremellan. Det är mycket bra.

Gör nu inte misstaget att leka brukspatron, statsrådet. Låt kommunerna i bl.a. Uppsala län få leva sina liv och få vara de som tar initiativet och kommer med de bra idéerna för att kommunerna ska utvecklas. Det går icke att med statliga pekpinnar, men däremot med statliga morötter, få till stånd satsningar på infrastrukturen. Vi var inne på det på frågestunden i dag.

Hjälp till och driv fram en ny E 4! Det är inte bara bra för Uppsala – definitivt inte – utan för hela Sverige. Den är definitivt bra för hela Uppsala län om den får en sträckning förbi bruksorterna upp genom länet. Hjälp till och ge morötter, men strunta i att ge pekpinnar.

Anf. 220 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag ska inte beröra infrastrukturfrågorna mer än vad jag gjorde i frågesvaret i dag. Regeringen kommer att lägga fram en infrastrukturproposition nästa år.

Jag ser väl sambandet. Det är klart att en bra infrastruktur – det gäller i Uppsala, och det gäller i Stockholms- och Mälardalsregionen – skapar bättre förutsättningar för en mer balanserad utveckling på bostadsmarknaden. Mälardalsbanan spelar ju en nyckelroll när det gäller möjligheten att pendla i regionen. Väldigt många efterfrågar kanske i dag också ett mer naturnära boende än det som finns i de centrala delarna av Stockholm. Infrastruktursatsningar skapar ju förutsättningar för det.

Det är detta som är min huvudpoäng också när det gäller bostadsförsörjningsplanering. En arbetsmarknadsregion är ju större än en enskild kommun. Då måste man ha en bostadsplanering som sträcker sig över hela arbetsmarknadsregionen. Där ser jag klara brister i dag. Varje kommun sitter och pular med sitt. Man tittar inte riktigt över kommungränserna och ser vad hela regionen har för möjligheter till utveckling och livskraft. Det är ett av skälen till att vi lägger fram förslag om den här lagen när det gäller bostadsförsörjning. Det gör vi för att åstadkomma ett större tryck när det gäller planeringen av bostadsförsörjningsfrågorna i en region. Jag tycker att det är en utomordentligt angelägen sak för att man ska få en mer balanserad utveckling och få tillväxten att röra sig över lite större områden än den kanske gör i dag.

Anf. 221 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Det är precis så som man jobbar i Uppsala län. Man har bildat ett projekt över kommungränserna mellan samtliga sex kommuner som heter Se framåt. Det kanske skulle vara någonting för statsrådet att ta del av om han inte redan har gjort det.

Det visar på hur kommunpolitiker jobbar över gränserna. Man började med sjukvården. Nu ska man jobba vidare med kollektivtrafiken, och byggandet kommer in. Än en gång säger jag: Döda inte det här initiativet och den här lusten att samarbeta, som finns ute, genom att ge pekpinna! Det leder inte till någonting.

Jag skulle också vilja ställa en fråga om neutraliteten mellan de olika bostadsformerna. Staten har en roll att se till att det blir rättvisa förutsättningar för de olika boendeformerna att verka på marknaden, om man vill benämna det så, så att det blir ett rättvist samarbete. Samtliga organisationer som jobbar inom det här området, bostadsrättsföreningar, hyresgästföreningen och ägarna vill precis samma sak. De vill ha likvärdiga konkurrensförhållanden, så att vi får en levande och väldigt stor marknad som framför allt tillfredsställer människorna. Vi får inte glömma bort människorna. Det här är ju för människornas skull. Det är inte för kommunernas skull eller för statens skull utan för människornas skull som vi måste ha den här bra bostadsmarknaden.

Sedan delar jag den farhåga som Knut Billing tog upp, nämligen att man kan förbygga sig. De bostäder som har stått tomma i de här bruksorterna i många tiotals år har kostat väldigt mycket pengar på grund av att man en gång förbyggde sig. Därför får man vara försiktig också när man ska bygga vidare i framtiden.

Tack så mycket!

Anf. 222 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag ska ta upp det sistnämnda först. Det är ju därför som regeringen säger att vi behöver ett uthålligt bostadsbyggande under ett antal år på mellan 25 000 och 30 000 lägenheter – och Boverket har gjort de prognoserna. Vi ska inte ha en situation nu då det blir en uppgång av bostadsbyggandet, så att vi hamnar på 60 000–70 000 lägenheter och det sedan blir ett kraftigt fall igen. Det ska vara ett uthålligt byggande av 25 000–30 000 lägenheter. Det behöver vi i Sverige för att klara den ökade efterfrågan på bostäder, som finns i vissa tillväxtområden i dag, men också för att förnya bostadsbeståndet. Det handlar om en sådan produktion och om att anpassa både de ekonomiska förutsättningarna och produktionsresurserna för att klara detta uthålligt under en följd av år.

Det stora bekymret i dag, när vi snabbt expanderar efter att ha haft en nedgång i bostadsbyggandet till 10 000–11 000 lägenheter om året, är ju att det finns en begränsad produktionskapacitet. Det är väldigt lätt att man får inflationstendenser och en kostnadsutveckling när man snabbt ska expandera ett bostadsbyggande.

Min vision är att vi inom något år når den här produktionstakten och kan hålla den jämn under en följd av år. Det sitter ju många bostadspolitiker i den här salen som har varit med länge och som säger att det kanske är en hopplös vision. Jag har den visionen. Problemet har ju varit att det har fladdrat så mycket upp och ned.

Sedan ska jag gå över till neutraliteten. Jag begär inte att Rigmor Stenmark ska ha läst Socialdemokraternas skattepolitiska rapport. Men vi uttalar en väldigt klar inriktning för fastighetsbeskattning och bostadsfinansiering i den rapporten. Det handlar nämligen om neutralitet. Det är det som genomsyrar regeringens arbete nu när vi har att hantera Fastig-

hetsbeskattningskommitténs förslag. Det handlar om att åstadkomma en neutralitet i de ekonomiska villkoren för de olika boendeformerna.

Anf. 223 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Lars-Erik Lövdén talar om visioner, men det kommer inte fram mer av det här än en lagstiftning som kanske inte kommer att leda någonstans.

Vi kan titta tillbaka två år i tiden. Då såg fastighetsekonomer vid KTH att 200 kommuner skulle behöva ha 40–50 miljarder för att fullt ut rekonstruera sina bostadsbolag. 1998 gick 311 av rikets 355 allmännyttiga bostadsföretag med förlust utan subventioner. Nu kommer det en bostadsförsörjningslag till kommunerna. Vad leder den till? Vilka sanktioner har statsrådet Lövdén tänkt ge de kommuner som inte följer den här lagen? Vi tycker inte att lagen behövs. Vi tror att den kommunala självförvaltningen är mycket bättre.

Vad kommer t.ex. Lars-Erik Lövdén att säga till Gnosjö kommun som faktiskt ger gratis tomt och 50 000 kr till den som vill bygga? Mäniskorna har inte råd att bygga. Hur hjälper bostadsförsörjningslagen dem? Vore det inte bättre att ta ett rejält tag? Det här med fastighetsskatten skulle kunna innebära en månadshyra. Det här med byggmomsen skulle kunna innebära en sänkning med 250 000 kr för ett småhus. Med upphandling skulle man kunna pressa 10 %, och med självförvaltning skulle man kunna sänka med 10 %. Ta ett grepp i hyreslagstiftningen och PBL för att få en annan situation i stället för att ha en verkningslös lag!

Anf. 224 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Vi tar ju faktiskt det här greppet i den här propositionen och med de andra åtgärder som regeringen vidtar. Vi sänker drastiskt fastighetsskatten på flerfamiljshus. Det är en mycket kraftig sänkning som leder till ett minskat skatteuttag för flerfamiljshusen i hela landet.

Vi gör det här genom att vi fokuserar på byggkostnaderna och de förslag som Byggkostnadsdelegationen kom med som handlar just om upphandlingen och om en mer central roll för kommunerna. Visst gör vi det här!

Det jag är mer bekymrad över är ju Ulla-Britt Hagströms partivänner runt om i landets kommuner, framför allt i Stockholmsregionen, som leker följa John med moderaterna. De ställer upp helt och hållet på den moderata politik som bedrivs i de här kommunerna med en utförsäljning av hela allmännyttan och en urholkning av de bostadssociala ambitionerna. Det är jag lite mer bekymrad över.

Ulla-Britt Hagström kan ju tala vackert här i talarstolen, men hennes partivänner i flera kommuner som styrs av dem tillsammans med moderaterna bedriver en helt annorlunda politik. Det tycker jag borde leda till en viss eftertänksamhet hos Ulla-Britt Hagström.

Anf. 225 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Regeringen sänker inte fastighetsskatten. Man tar in samma summa, fast man fördelar den på ett sådant sätt att man t.ex. kan öka fastighetsskatten med 10 000 kr i snitt i Solna. Det är ingen rättfärdig politik.

Jag tog tidigare fram de här fyra grundläggande reglerna om beskattning och visade hur illa fastighetsskatten slår. Jag vill inte påstå att regeringen sänker fastighetsskatten. Man tar i stället och gör en än mer orättvis fördelning.

Jag vet inte om detta är att följa John. Man har sålt ut drygt 3 000 av 116 000 lägenheter i Stockholm. Man har i hela landet sålt ut 8 400 lägenheter i 70 kommuner. Är det skäl för att komma med en helt ny politik? Detta visar ju folkets vilja, att man vill köpa.

Sedan kan jag hålla med om att man i vissa fall kanske skulle kunna tänka sig att sälja en tomt till allmännyttan i Stockholm till ett lägre pris för att det ska vara möjligt att bygga hyresrätter och veta att det är ekonomiskt i dem. Där kan jag kanske tycka att man kan handla på ett annorlunda sätt. Våra bostadspolitiker värnar allmännyttan.

Jag var ute med polisen häromnatten. Lars-Erik Lövdén talar om socialt boende. Jag var i en container och besökte två personer som bodde där. Socialdemokraterna har mycket att göra för att hitta nya program för hemlösa personer. Där räcker det inte med att skylla på kommunerna. De bud jag gav Lars-Erik Lövdén tidigare innehåller faktiskt att man ska göra något själv och inte bara skylla på kommunerna.

Anf. 226 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! När vi nu vill lagstifta om ett kommunalt bostadsförsörjningsansvar, ett ansvar för att planera för bostadsförsörjningen, är det inte bara att rita en karta och säga: Nu ska vi bygga 10 000 nya lägenheter eller 200 nya lägenheter. Det innefattar också att planera och ta ett ansvar för bostadsförsörjningen för olika grupper i samhället. Det kan gälla de hemlösa, det kan gälla de äldre som har ett behov av särskilt boende och det kan gälla de funktionshindrade som ställer sina särskilda krav på bostadsmarknaden. I det nya bostadsförsörjningsansvar som kommunerna har innefattas att göra en sådan planering och svara för att det finns lägenheter och möjligheter till boende för olika grupper i samhället.

Sedan är det faktiskt så, Ulla-Britt Hagström, att den sänkning av fastighetsskatten på hyreshus till 0,7 % som vi genomförde leder till ett minskat skatteuttag för flerbostadshusen i Sverige. Taxeringsvärdena i landet stiger som helhet med 42 % från årsskiftet. Det behövs en höjning med 71 % för att ta bort effekterna av den sänkta fastighetsskatten till 0,7 %. Det är ett rejält åtagande och en rejäl satsning på flerbostadshusen, vilket behövs.

Det glädjande som har hänt bostadspolitiskt de två senaste åren är att boendekostnadernas andel av disponibel inkomst nu sjunker för första gången sedan början av 90-talet. De hamnar väl i år på i genomsnitt 28 % av disponibel inkomst. Den utvecklingen tycks fortsätta under nästa år.

Anf. 227 LENNART DEGERLIDEN (fp) replik:

Fru talman! Statsrådet konstaterar att vi har problem. Det byggs för lite. Den problematiken kan vi väl vara överens om. Däremot tycker jag att statsrådet var ovanligt tomhänt när det gällde medlen för att åstadkomma mer byggande. Det är en lag om bostadsförsörjningsprogram och några andra krusiduller som ska lösa de här problemen. Jag tror inte att det kommer att fungera.

När det gäller Folkpartiets inställning kan jag tala om att vi gärna ställer upp på att knäcka en del monopol. De anser vi är av ondo. Men det som är föreslaget tror jag inte räcker till.

Däremot ställer jag mig positiv till regional planering. Som statsrådet kanske vet driver vi frågan om regionparlament i Folkpartiet, att man ska kunna ha en regionparlamentarism som kanske också skulle kunna ta över sådana här frågor. Det är klart att det är rätt att man måste samverka mellan olika kommuner och att man på det sättet kan få en bostadsförsörjning inom ett arbetsmarknadsområde. Det måste ju finnas något slags parallellitet även till de infrastrukturella investeringarna.

När det sedan gäller fastighetsskatten har vi i Folkpartiet skrivit till skatteutskottet och bett det ta upp frågan. Vi tror att höjningen av taxeringsvärdena gör att man tar in mer pengar än man hade förutskickat. Därför blir det obalans. I själva verket ökar obalansen på boendeområdet på grund av den här taxeringen, även om flerfamiljshusen naturligtvis har fått det lindrigare. Men det skapar nya problem.

Anf. 228 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag ska göra så att jag ställer en fråga till Lennart Degerliden, därför att jag tyckte att jag märkte en glidning i den tidigare debatten. Det handlar om hyressättningssystemet.

Moderaterna förespråkar ju öppet marknadshyror. Gör Folkpartiet också det? Jag tyckte att jag märkte någon sorts glidning i inställningen tidigare i debatten. Jag skulle vilja ha ett konkret svar på den frågan. Ansluter ni er till moderaternas linje om marknadshyror?

Sedan är det så, Lennart Degerliden, att vi redovisar i propositionen en rad åtgärder för att få upp bostadsproduktionen. Det går i rätt riktning. Bostadsbyggandet ökar ganska kraftigt procentuellt sett, men från en utomordentligt låg nivå, så vi behöver göra mer för att få upp bostadsproduktionen.

Vi redovisar en rad åtgärder i propositionen. Jag har nämnt fastighetsskatten. Jag har nämnt investeringsbidraget för studentbostadsbyggandet. Jag har nämnt de investeringsbidrag som vi genomför nu för ett ekologiskt byggande som ska inriktas på nyproduktionen. Några åtgärder för att komma till rätta med den bristande konkurrensen i branschen och de höga produktionskostnaderna är också direkt avsedda att få till stånd en ökad produktion av bostäder till mer rimliga kostnader. Förändringarna när det gäller Bostadskreditnämndens avgiftssättning är ett annat medel i syfte att åstadkomma större förutsättningar för en bostadsproduktion. Vi har marksaneringsåtgärderna, att vi ställer statlig mark till förfogande för bostadsproduktion, en snabbare och enklare planprocess. Vi arbetar med att skynda på utvecklingen när det gäller EU:s byggproduktiv direktiv för att få en ökad konkurrens utifrån gentemot den svenska byggmarknaden. Vi har en rad åtgärder för att underlätta en ökad bostadsproduktion, så att vi kommer upp till nivån 25 000–30 000 lägenheter om året.

Anf. 229 LENNART DEGERLIDEN (fp) replik:

Fru talman! På en rak fråga ska statsrådet få ett rakt svar. Vi förordar inte marknadshyror. Däremot har vi sagt att vi ska ha ett mer marknadsliknande inslag i det hyressättningssystem vi har. Jag förstår mycket väl

att ett omedelbart införande av marknadshyror i Stockholmsområdet skulle skapa ännu större problem. Det är därför vi för ett resonemang. Men marknadshyror förordar vi inte.

De åtgärder statsrådet tar upp är bra. Men jag tycker inte att kraften bakom orden är tillräckligt stark för att jag ska tro att det kommer att bli möjligt att genomföra ett bostadsbyggande i den här storleksordningen.

Även småkommuner som Sorsele, som är Sveriges näst minsta kommun, har problem med att man inte får i gång något bostadsbyggande i en utflyttningskommun, så det måste till mycket kraftfulla åtgärder inom en mängd områden. Fokusering på ett bostadsförsörjningsprogram tycker jag är för lite för att det ska lösa de problem som vi har i dag.

Anf. 230 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag håller med Lennart Degerliden om en sak som han tar upp. Det är en allvarlig sak. Vi resonerar om bostadspolitik mycket utifrån Stockholmssituationen. Det blir väl Stockholmsfixerat ibland, om jag uttrycker det så. Det finns ett behov runt om i landet, kanske t.o.m. i kommuner som har ett visst överskott på lägenheter, att ha en viss nyproduktion. Det blir för många ett omöjligt trick.

I många av de här kommunerna kan man bygga till ganska rimliga kostnader, om man ser det ur ett Stockholmsperspektiv. Man kan bygga en villa för 1,1 miljon. Man kan bygga flerfamiljshus till en produktionskostnad på 11 000–12 000 kr per kvadratmeter, en kostnad som framstår som utomordentligt gynnsam om man ser det ur Stockholmsregionens synpunkt. Likväl är det för högt just på de orterna, därför att det finns en andrahandsmarknad där man kan köpa en villa eller en bostadsrätt till mycket låga priser. Diskrepansen mellan nyproduktionskostnaden och andrahandsmarknaden är väldigt stor. Det är få som vågar ta risken med nyproduktion då. Det är ett problem. Jag är väl medveten om det problemet. Det är svårt att hitta någon bra lösning på det. Jag är väl medveten om situationen.

Anf. 231 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Jag får väl först tacka statsrådet Lövdén för att han stannar kvar i kammaren.

Det är nu dags att våga ta klivet för att skapa en ny boendepolitik, där de som bor står i centrum. Människors valfrihet är grunden, och då behövs det en mångfald. Människors egna önskemål och vilja är viktigare än politiska planer. Samtidigt behövs fasta, stabila och långsiktiga spelregler. Klarar vi detta skapas de rätta förutsättningarna för en fungerande bostadsmarknad i hela landet. Då kan även dagens stora regionala skillnader i tillgång och efterfrågan på bostäder minska.

Boendepolitikens utgångspunkt måste vara att de boende ges möjlighet att fullt ut själva ta ansvar för sitt boende och för sin bostad. Det innebär att den som vill ska kunna äga sin bostad, oavsett om det är fråga om småhus eller flerbostadshus. Därutöver ska naturligtvis de boendeformer i övrigt som efterfrågas finnas tillgängliga: hyresrätt, bostadsrätt och kooperativ hyresrätt.

Att äga sin bostad skapar en känsla av trygghet och inflytande över den egna bostadens utformning och skötsel. Genom ägandet får man dessutom större möjlighet att själv förutse sina boendekostnader. Därför

Prot. 2000/01:42

7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

borde möjligheten till ägande av bostaden vara den främsta frågan för oss som arbetar med bostadspolitik.

Självklart måste även den ensamstående ha möjlighet att äga sin bostad. För att öka möjligheten även för ensamstående att äga sin bostad är införande av ägarlägenheter faktiskt en väg att gå, men också införande av slutna bosparkassar.

I de allra flesta hushåll krävs det någon form av sparkapital för att de ska kunna förvärva en bostad. Därför är det angeläget att marknaden kan erbjuda olika former för sparande. Jag tycker att det är trist att en majoritet här i riksdagen inte kunnat ställa sig bakom det förslag som vi i de borgerliga partierna har lagt fram. Motiveringen för avslag var att detta redan går att erbjuda. Men för att öka konkurrensen mellan bankerna och skapa förutsättningar för aktörer från andra länder krävs, tror vi, några smärre lagförändringar.

Att affärsbankerna i Sverige inte är intresserade av en sparform som ger dem lägre avkastning än vad dagens system gör är i princip självklart, men om vi ska lyckas öka konkurrensen krävs det tydliga lagar och klara signaler.

Fru talman! Att bo är i dag dyrt i förhållande till den disponibla inkomsten. Boendet är kanske inte så dyrt i kronor och ören, men när skatten är betald är bostadsräkningen en mycket stor utgift. Vad måste vi då göra för att bostadskostnadens andel ska minska? Några förslag är ökad konkurrens, bättre planberedskap i kommunerna och en översyn av plan- och bygglagen vad gäller möjligheter till överklagande. Dessa förslag är vi väl mer eller mindre överens om. Dock har vi faktiskt möjlighet i denna kammare att sänka boendekostnaderna omedelbart, nämligen genom att minska skatteuttagen. Något som slår direkt på kostnaden för att bo är fastighetsskatten. För många utgör den en stor del av kostnaden, oavsett om man äger eller hyr. Det totalt höga skatteuttaget från människor gör att vi beskär deras möjligheter att betala för sitt boende. Inte minst gäller det för dem med låga inkomster. Lägre skatter ger högre disponibla inkomster.

Fru talman! För att skapa tydliga regler för en framtida bostadsmarknad måste man ge klara besked. Räntebidragen och andra subventioner har bidragit till att driva upp boendekostnaderna. För fastighetsbeståndet i det äldre systemet bör räntebidragen minska i snabbare takt än vad som sker i dag, samtidigt som fastighetsskatten avvecklas. I sådana fastigheter kan subventionen helt avskaffas i samband med att fastighetsskatten försvinner. Dock anser vi att nyproduktion ska, till dess att fastighets-skatten är avvecklad, tillförsäkras räntebidrag i samma utsträckning som i dag.

Majoritetens text i dagens betänkande är utformad med en öppning mot investeringsbidrag. Jag skulle i dagens debatt vilja ha ett besked: Kommer socialdemokraterna att införa någon sorts nytt stödsystem? Om svaret är ja, finns det en uppenbar risk att hela bostadsmarknaden åter sätts i vänteläge. Vi kan höra hur man inom byggbranschen säger: Vi väntar och ser. Nej, det behövs ett klart besked i dag: inga nya statliga stöd.

I våra tillväxtregioner har bostadsbyggandet börjat ta fart, även om det främst byggs ägande- och bostadsrätter men i princip inga hyresrätter, som också efterfrågas. För att vi ska kunna komma till rätta med detta

problem krävs det andra åtgärder än de som föreslås i bostadsutskottets betänkande BoU2. Bruksvärdessystemet måste återfå sin ursprungliga funktion, såsom systemet var utformat då det infördes 1968. Det betyder att allmännyttans hyresledande ställning måste avskaffas.

Det måste också bli möjligt för hyresgäst att vid inflyttning i nybyggnation träffa hyresavtal med fastighetsägaren vilket sedan inte direkt därefter kan överklagas. Det måste också bli möjligt att teckna längre avtalstider än vad som i dag är brukligt.

Om dessa mycket marginella förändringar kan komma till stånd och byggbranschen får tydliga signaler om att inga investeringsbidrag kommer att införas, kommer även nyproduktionen av hyresrätter att skjuta fart, och det behövs, framför allt i storstäderna samt på universitets- och högskoleorterna.

I debatten framför allt om hyresrättens varande framhålls de kommunala bostadsföretagen som räddarna i nöden. Det framhålls att det är tack vare dessa företag som vi tidigare i Sverige har löst samtliga bostadsproblem. När dessa växte fram tog minsann både staten och kommunen sitt ansvar. Men hur ser det egentligen ut runtom i vårt land? Jo, vi har på många håll en mycket ensidig hyresmarknad, där det i princip råder monopol och där hyrorna ligger långt över marknadsnivån. Ändå har dessa bolag med höga hyror förskräckande dålig ekonomi och tomma lägenheter. Många, många kommuner runtom i landet brottas i princip dagligen med det kommunala bostadsbolagets dåliga ekonomi. Det är ett fåtal kommuner som har bostadsföretag som går bra.

Staten har under 90-talet sanerat sin ekonomi. En av åtgärderna var att förändra de subventionssystem som byggts upp under ett halvsekel. När nu kommunerna upplever att de vill minska sitt ekonomiska risktagande och avveckla eller omdana sina kommunala bostadsföretag är det stopp. Då införs i denna kammare en stopplag för att hindra kommunerna från att göra de förändringar i det egna bostadsbeståndet som naturligtvis de är allra bäst på att bedöma. Denna inskränkning i den kommunala självstyrelsen måste bort. Det nuvarande sanktionssystemet ska inte ersättas med något lika dåligt eller värre. Det måste avvecklas.

De kommunala bostadsföretagen ska lyda under samma regler som andra bostadsföretag. Särregleringar i hyreslagen och i andra författningar måste bort. När dessa är borttagna är det upp till den enskilda kommunen att självständigt besluta om nödvändiga och önskvärda åtgärder i det egna bostadsbeståndet.

Fru talman! Som jag tidigare sade spelar skattetrycket i Sverige en stor roll för människors möjligheter att betala för sitt boende. Men även med sänkt skatt kommer det att finnas människor som har behov av hjälp från staten.

Det leder tanken till bostadsbidragen. Dagens utformning är inte bra. Att den som betalar skatt inte ska behöva bidrag tycker vi är en mycket god grund för en fortsatt diskussion om hur ett framtida bostadsstöd ska se ut.

På sikt anser vi moderater att bostadsbidragen ska avvecklas och i stället ersättas med sänkt skatt. I en situation där skattetrycket på boendet kraftigt har drivit upp bostadskostnaderna och där inkomstbeskattningen lämnar alltför lite kvar av lönen låter detta sig emellertid inte göras annat än stegvis.

Ett individuellt bostadsstöd i form av bostadsbidrag har därför blivit ett nödvändigt instrument för att motverka de effekter som de höga skatterna orsakar. En samordning bör ske mellan bostadsbidragen och övriga socialpolitiska åtgärder. I avvaktan på en sådan mer rationell ordning finns enligt vår mening anledning att justera de regler som i dag gäller för bostadsbidragen.

Vi anser att hushållsinkomsten ska ligga till grund för bidragen. Yt-normen för bostaden ska avskaffas. Barnpensionen ska inte ingå i den bidragsgrundande inkomsten om den inte kan användas för att täcka del av bostadskostnaden. Reglerna för beräkning av näringsidkares inkomst ska ändras. Bidrag för ungdomar utan barn ska avskaffas. För studenter anser vi att det ska lösas inom ramen för studiemedelsfinansieringen.

Fru talman! Naturligtvis står vi bakom samtliga moderata reservationer, men jag väljer här att yrka bifall endast till reservation nr 1 i bostadsutskottets betänkande nr 1. Jag vill också klargöra att vi inte står bakom förslaget till budget som finns angivet i mom. 1 och att vi där inte deltar i beslutet. De moderata ståndpunkterna finns i ett särskilt yttrande.

Anf. 232 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Det finns en del som Ewa Thalén Finné nämnde som jag inte begriper och som hon kanske kan förklara för mig.

Hon nämnde att man skulle avskaffa räntebidragen. Räntebidragen är den enda rest som är kvar av det system som en moderat bostadsminister hade, nämligen ett räntebidrag på 30 % som motsvarar ränteavdragen för villaägarna.

Nu säger Ewa Thalén Finné att räntebidragen ska avskaffas. Eftersom man slopar fastighetsskatten tar det ut vartannat. Det är bara det att de som i dag har räntebidrag för hus som är byggda de senaste fem eller tio åren över huvud taget inte har någon fastighetsskatt eller så har de halv fastighetsskatt.

Det betyder att Ewa Thalén Finné's parti med den ekvationen kommer att höja boendekostnaderna i de flerfamiljshus som byggts under de senaste tio åren.

Anf. 233 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Vi vill förändra räntebidragen och minska dem i en snabbare takt i förhållande till hur fastighetsskatten sänks för de äldre husen. Nyproduktionen ska till dess fastighetsskatten är avvecklad tillförsäkras räntebidrag i samma utsträckning som i dag.

Den dagen vi kommer dithän att vi inte har en fastighetsskatt får vi sätta oss ned och diskutera hur vi gör med resten av det mer nyproducerade bostadsbeståndet. Men fram till dess har vi kvar räntebidragen för nyproduktionen.

Anf. 234 LENNART NILSSON (s) replik:

Fru talman! Anser Ewa Thalén Finné att det är lämpligt att man har en neutralitet mellan olika boendeformer? Hela hennes resonemang utgår från att man exempelvis inte skulle införa något investeringsstöd. Där vill hon ju ha ett besked av bl.a. mig här i dag. Det vet hon om att hon inte kan få.

De diskussioner som pågår hänger ihop med bl.a. frågan om neutralitet mellan olika boendeformer. Vad är det för neutralitet om man slopar räntebidragen för flerfamiljshusen men behåller ränteavdragen för villaägarna? Det innebär bara att det blir ännu större skillnader mellan olika boendeformer.

Jag tror nog att moderaterna får tänka till en gång till innan de kommer med förslag som inte leder i rätt riktning.

Anf. 235 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Det får stå för Lennart Nilsson att de inte leder i rätt riktning. En av de väsentligaste bitarna för oss som jobbar med bostadspolitik är att öka möjligheten för människor att äga sin bostad. Det gäller även dem med lägre inkomster. Det var även socialdemokraternas inriktning i bostadspolitik en gång för många Herrans år sedan. Det verkar man helt ha tagit bort.

Äganderätt är det allra viktigaste. Sedan ska man naturligtvis titta på hela utformningen också utifrån ett neutralitetsperspektiv. Men jag vill hellre slå ett slag för äganderätten. Det tycker de allra flesta människor känns väldigt tryggt.

Anf. 236 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag tänker i första hand uppehålla mig vid frågor som berör betänkande BoU1. När det gäller utgifterna för område 18 kan man se två punkter där majoriteten och de borgerliga partierna skiljer sig åt. Det handlar om räntebidragen och de lokala investeringsbidragen.

För de borgerliga partierna är tydligen ordet bidrag ett rött skynke. I sak vill man avveckla båda stöden men drar felaktiga slutsatser i sina resonemang. Boendekostnaderna blir inte lägre och miljön blir inte bättre av att avveckla dessa anslag. Det blir tvärtom dyrare att bo och sämre miljö.

Att boendekostnaderna skulle ha ökat på grund av räntebidrag och andra subventioner, som moderaterna påstår i sitt särskilda yttrande, är felaktigt. Tyvärr har höjda skatter i samband med skattereformen och försämrade räntebidrag under 90-talet lett till betydligt högre produktionskostnader och därmed högre boendekostnader.

Produktionen av hyresrätter för människor med vanliga inkomster har avstannat. Därmed har spekulativen i boendet tagit ny fart. Det har varit ombildningar till bostadsrätt i spekulations syfte, andrahandsuthyrning till ockerpriser och en fastighetstaxeringskarusell som ger orimliga villkor när fastighetsskatten ska betalas.

Den stora utmaningen är naturligtvis att se till att nyproduktionen av bostäder ligger på en nivå som på några års sikt bygger bort bostadsbristen och därmed den värsta bostadsspekulationen. Det kommer också att ha en dämpande effekt på boendekostnaderna.

De borgerliga partierna vill lösa detta med mer av avreglering och mer av marknadslösningar. Det hjälper nog inte, eftersom deras förslag leder till ökade boendekostnader och inte minskade.

Det kommer inte att ge någon större volym på nyproduktion av bostäder. Vi kommer att ligga kvar på en nivå om ca 20 000 lägenheter per år fast vi skulle behöva bygga 30 000, ja kanske 40 000, lägenheter per år.

Prot. 2000/01:42

7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

För att komma upp i de nivåerna måste det till byggande av hyresrätter för människor med små eller medelhöga inkomster. Hyresnivåer på 1 000–2 000 kr per kvadratmeter är alldeles för dyrt. I dag ligger nivån i t.ex. Stockholmsområdet på ca 1 700 kr kvadratmetern.

Vänsterpartiet vill medverka till att dessa problem blir lösta och tror inte att det är enbart beslut i denna kammare som är avgörande. Vi tycker att regeringen bör ta initiativ till en bred samling i den här frågan där alla som påverkar boendekostnaderna bör finnas med.

Vi vill tillsätta en boendekostnadskommission, där representanter för stat, kommun, fastighetsägare, byggtreprenörer och inte minst boendeorganisationer finns med. Var och en ska granska sin roll för kostnadsutvecklingen i boendet, komma med förslag om hur man får ned dessa kostnader och i någon form av avtal medverka till att detta genomförs.

Staten kan föregå med gott exempel genom att ta itu med fastighets-skattefrågorna. Vi i Vänsterpartiet delar Moderaternas uppfattning att fastighetsskatten ska bort, men enbart på hyresrätten. Bostadsrätt och egnahem ska även i fortsättningen betala skatt i form av en schablonintäkt inom kapitalbeskattningen.

Vi tror att en boendekostnadskommission kan vara startskottet för att lösa upp knutarna runt problemet med nyproduktion av hyresrätt.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 9 i BoU1.

Utskottets avslag på vårt förslag, liksom de motivreservationer där man yrkar avslag, innehåller få och mycket dåliga argument för varför en boendekostnadskommission inte skulle inrättas. Utskottsmajoriteten tror att alla problem kan lösas av riksdagen, och i motivreservationerna avvisas förslaget för att det inte innehåller några krav på sänkta skatter och avgifter. I vår motion är vi mycket tydliga; en av statens åtgärder i boendekostnadskommissionen ska vara löftet om att fastighetsskatten ska bort på hyresrätt.

En annan fråga som staten bör ta itu med är hur man på lång sikt vill ha det med de eviga räntebidragen. Vänsterpartiet menar att de kan fasas ut och ersättas med ett investeringsbidrag riktat till hyresrätten. De ska ha en sådan utformning att de bidrar till lägre boendekostnader och villkoras med hyrestak vid inflyttningstillfället. Det ger möjligheter för ett byggande som de flesta har råd att efterfråga. Allmännyttan har naturligtvis en stor roll att spela i det här sammanhanget.

Moderaterna och Kristdemokraterna avvisar alla former av nya statliga bidrag till byggandet. Det är en extrem inställning som inte har någon motsvarighet inom hela EU-området. Kristdemokraterna föreslår en sänkning av byggmomsen. Det är helt i onödan, eftersom de vet att en särskild byggmoms inte är möjlig inom ramen för EU-medlemskapet. Deras inställning kommer att leda till högre boendekostnader. Med andra ord: De är två stycken hyreshöjarparter.

Det investeringsbidrag som nu föreslås i betänkandet är ett steg på vägen. Men det är naturligtvis otillräckligt för att täcka de behov som finns. Formerna för bidraget är också att betrakta som tillfälliga eftersom detta är ett treårsprojekt där regeringen har ansvaret för hur det hela används.

Ett investeringsbidrag av mer regelmässig karaktär ska hanteras av Boverket i samspel med länsstyrelserna. Det ska användas till hyresrätt

och i en omfattning så att målen för bostadspolitiken kan uppnås, nämligen rätten till en god bostad till en rimlig kostnad.

Det investeringsbidrag som nu utgår till studentbostäder bör inordnas inom ramen för ett mer generellt investeringsbidrag. Särskild hänsyn bör tas till behovet av studentbostäder för funktionshindrade. På vissa studieorter, däribland Stockholm, saknas nästan helt handikappanpassade bostäder. Regeringen bör uppmärksamma högskolekommunerna på de särskilda problem som gäller för funktionshindrade vid nyproduktion och ombyggnation av studentbostäder.

Jag yrkar därför bifall till reservation 21 i BoU1.

Räntebidragen till ombyggnation behöver ses över på samma sätt och omvandlas till ett investeringsbidrag. Den nödvändiga ombyggnationen har halverats på senare år, och värdet på bostadsstocken minskar. Det är ett allvarligt bostadspolitiskt bekymmer. Reglerna för vad stödet ska omfatta behöver ses över och inriktningen mot en hållbar utveckling stimuleras – dels för att hålla ned hyrorna, dels för att snabba på miljöanpassningen.

Till sist ska jag säga några ord om bostadsbidragen. Bostadsbidragens bostadspolitiska funktion har delvis förändrats under 90-talets senare hälft. De som får bidragen har det sämre ställt i dag än för fem år sedan. Större barnfamiljer är de som snabbast faller ur systemet. Bostadsbidragens inkomst- och hyresnivåer har inte justerats upp sedan 1996. Det är en av anledningarna till att kostnaderna för bostadsbidragen sjunkit betydligt mer än vad som förutsades när de regelförändringar som nu gäller genomfördes. Större hänsyn måste tas till de grupper som har osäkra inkomster som t.ex. arbetslösa, socialbidragstagare och studerande.

Orimliga återbetalningskrav som inte kan relateras till den levnadssituation som gällde när bidragen betalades ut utan är en följd av ändrade inkomstförhållanden vid en annan tidpunkt på året måste mildras.

Även om bostadsutskottet påpekat flera faktorer som behöver ses över i samband med den familjepolitiska utredning som pågår är det lite i direktiven till utredningen som går i en sådan riktning. Tyvärr får man en känsla av att utredningen i stället lutar mer åt de tankar som förs fram i Moderaternas reservation om bostadsbidragen på längre sikt. Det är ju bra att utskottet faktiskt klart avvisar ett sådant förslag.

I övriga borgerliga bostadsbidragsreservationer spretar kraven åt alla möjliga håll. Höj bidragen! Sänk bidragen! Gör dem mer generella! Gör dem mer individanpassade! Moderater, kristdemokrater och folkpartister – hur ska ni få det här att gå ihop? Och hur vill den samlade borgerligheten egentligen ha det med bostadsbidragen?

Anf. 237 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt om Owe Hellberg höll sig till sanningen när han sade att vi är emot bidrag. Vi har t.ex. i vår budget 500 miljoner mer till bostadsbidrag än vad ni har inom Vänstern. Vad gäller investeringsbidrag har vi ställt upp för kategoriboende och för investeringsbidrag till studenter. Det där förstår jag alltså inte riktigt.

Jag förstår inte heller frågan om moms. När jag läser i *Skattestatistisk årsbok* ser jag att det står att det finns tre olika skattesatser som är tillåtna inom EU. Den generella är 25 %. I Sverige beskattas livsmedel, persontransporter och hotelltjänster med 12 % och nyhetstidningar och olika

kulturella aktiviteter med 6 %. Det finns alltså tre olika satser som vi kan förhandla om i det här läget.

Jag förstår att Owe Hellberg och Vänstern vill få bort valfriheten i fråga om boendeformer. Ni säger nämligen att ni vill ha lägre fastighets-skatt för hyresrätter och mest bidrag till hyresrätter. Ni nämner inga andra boendeformer.

Owe Hellberg undrar hur vi skulle kunna regera ihop. Då kan man fråga sig vilket förhandlingsläge Vänstern har hamnat i när man har så mycket visioner i sitt framförande, men samtidigt tvingas att enbart vara med och medverka i lagar om bostadsförsörjningsplaner som motverkar den kommunala självstyrelsen.

Anf. 238 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag ska börja med det sista. När det gäller lagstiftning har vi drivit på. Jag har stått här ensam i flera år och pratat om de här frågorna. Jag vet inte om Ulla-Britt Hagström har varit med och lyssnat på det, men vi tycker faktiskt att staten ska ha ett ansvar för de här frågorna. Det är helt klart och tydligt. Det gäller inte bara lagstiftningsmässigt utan även ekonomiskt.

Jag har fått ett klart besked i momsfrågan. Byggmomsen tillhör den generella momssatsen i Sverige, dvs. 25-procentsmomsen. Om Ulla-Britt Hagström ska sänka byggmomsen måste hon faktiskt sänka den allmänna, generella nivån. Det tror jag inte att Ulla-Britt Hagström riktigt har råd med.

Ni vill ju dra ned på räntebidragen och bidragen till de lokala investeringsprogrammen. De andra bidragen vill ni skifta lite grann – från barnbidrag till bostadsbidrag. Så det är nog inte särskilt givmilt när det gäller bidragen, vad jag kan förstå.

Anf. 239 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det är klart att vi vill sänka skatterna så att människor har ett mycket friare egenutrymme. Vi kristdemokrater har den subsidiära principen att den enskilda ska kunna fatta mesta möjliga beslut. Sedan ska kommunen och staten stödja.

Jag vet mycket väl att ni i varje diskussion här i kammaren har talat om en bostadsanvisningslag. Det har ni tydligen inte lyckats förhandla er till. Ni har hamnat i en mellanlösning där det inte finns några sanktioner och inga möjligheter att följa upp detta. Kommunerna gör ändå sina generella planer vart fjärde år och går igenom de här frågorna.

Sedan gällde det EU-notifiering och momssatser. Jag vet inte vad Owe Hellberg har för kunskap som säger att allting är styrt och givet i de frågorna. Efter två års försök fick vi faktiskt notifierat att man kan föra över lokala investeringsprogramspengar till förskolor och skolor. Vi har dragit ned 800 miljoner på de lokala investeringsprogrammen. Vi vill att kommunerna ska satsa på Agenda 21 och på eget sätt komma fram till att förbättra miljön. I vår budget har vi 3 miljarder mer för år 2001 som ska kunna användas fritt av kommunerna till skola, omvårdnad, vård, miljöfrågor osv.

Vi har inte sänkt räntebidraget med mer än det som inte gick åt förra året. Jag vet inte riktigt vad Owe Hellberg är ute efter. Hjälp till att ändra momssatserna i EU i stället! Det går.

Anf. 240 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Först vill jag slå fast att Vänsterpartiet är för de boendeformer som nu finns. Vi är för hyresrätt, bostadsrätt och egna hem.

När det gäller beskattningsfrågan är det ganska enkelt. Fastighetsskattekommittén har slagit fast att för att skapa neutralitet i fastighetsbeskattningen är det skatten på hyresrätt som ska bort. Det står klart och tydligt där. Det är glasklart att den ska bort för att skapa neutralitet mellan boendeformerna. Det tror jag nog att Ulla-Britt Hagström måste hålla med om.

Jag tror tyvärr inte att Ulla-Britt Hagström rår på Bryssel i momsfrågan. Då måste vi satsa på en annan typ av byggande för att komma undan. Det är alltså *social housing*-begreppet som ska råda om man ska få lägre momssatser. Det vill inte vi ha i Sverige. Jag hoppas att inte Ulla-Britt Hagström vill ha det heller.

När det gäller lagstiftningen och det som vi ska fatta beslut om i dag är det bara att läsa betänkandet där det skrivs om bostadsförmedlingen och kopplingen till en eventuell bostadsanvisningslag. Jag tycker att det är väldigt tydligt vilken riktning man tar i den här frågan. Nu föregår vi inte ALLBO-utredningens förslag, men väldigt mycket pekar på att det är en bostadsanvisningslag som ska till för att detta ska fungera på ett bra sätt. Jag vill i dag inte ta ställning till om den ska se ut exakt som den gamla gjorde. Även när vi inför gamla lagar vill vi utveckla. Det har vi gjort i frågan om bostadsförsörjningsprogrammet. Jag tycker nog att mycket i den diskussionen har gått i vår riktning när det gäller hur man ska tänka i de frågorna framöver.

Anf. 241 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja kommentera det Owe Hellberg sade om att räntebidragen inte skulle ha höjt boendekostnaderna. Det är nog så att boendekostnaderna har ökat. Om varken byggare eller köpare behöver pressa sina kostnader, eftersom staten står för en del av dem, jobbar man ju inte för det. Det blev väldigt tydligt i kommunerna under 80-talet när staten införde ett subventionssystem för byggande av barnstugor. Det tog ett halvår; sedan var minimipriset på offerterna lika högt som den summa man fick i statsbidrag. I början skilde det ganska mycket.

Owe Hellberg säger dessutom att det byggs för dyrt. Men ska inte människors efterfrågan få styra? Det som är nybyggt i dag står ju faktiskt inte tomt. Det finns folk som bor i de husen.

Anf. 242 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Hyreskostnaderna har haft en ganska jämn utveckling fram till slutet av 80-talet. Då hände två saker. Skattereformen gav en massa momseffekter på bostadskostnaderna, och räntebidragen avvecklades i mycket snabbare takt än vad som var meningen på grund av en massa budgetsanerings effekter som man ville uppnå. Det är faktiskt bostadsutskottet som har bidragit mest till den saneringspolitik som har varit under 90-talet. Hyrorna har ökat dramatiskt. Det är bara att konstatera fakta.

Det är klart att det blir inflyttning i det som byggs, och det är efterfrågan som styr det. Men tyvärr kan oerhört många inte efterfråga det som produceras i dag. De som flyttar till Stockholm är ungdomar mellan

20 och 30 år. De har inte de inkomster som krävs. Många av dem som efterfrågar en bostad har inte de inkomster som krävs för att betala en hyra på 1 300–1 700 kr per kvadratmeter. Det går inte ihop. Då menar jag att vi inte kan stå och titta på. Vi måste faktiskt försöka att få ned boendekostnaderna på alla möjliga sätt. Därför har vi föreslagit en boendekostnadskommission. Jag tror inte att vi löser alla problem i Rosenbad eller här i kammaren. Vi vill ha ett samtal mellan alla dem som är berörda av de här frågorna. Men det finns ingen mer än Vänsterpartiet som tycker att ett sådant initiativ skulle kunna vara viktigt.

Anf. 243 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Owe Hellberg säger att hyreskostnaderna har haft en jämn utveckling fram till 80-talets slut eller 90-talets början. I grunden låg byggkostnaderna redan på en väldigt hög nivå. Kostnaden för att bygga hade redan stigit i och med att man införde subventionssystemen.

Jag kan hålla med Owe Hellberg om att många just för tillfället inte kan efterfråga det som är nybyggt. Det byggs dyra hus. Men mycket av kostnaden för det som byggs är ju faktiskt skatter och avgifter. Det har vi en ganska stor förfoganderätt över här i kammaren, men generellt vill majoriteten inte ta i de frågorna.

Man får inte glömma att när det byggs nytt flyttar några in i det, och de lämnar någonting. De kommer inte från gatan. Då uppstår flyttkedjor som gör att andra billigare bostäder blir lediga. Man ska inte förringa den omflyttning som då sker i bostadsbeståndet. Den skapar lediga bostäder till lägre priser.

Anf. 244 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Det största problemet med bostadsproduktionen är att den är väldigt ojämn. Och när den är väldigt ojämn får man en överhettning. Därför ska staten på olika sätt se till att man får en jämn bostadsproduktion.

Det andra stora problemet är bristen på konkurrens. Det har inte heller med räntesubventionen att göra.

När det gäller skatter och avgifter säger vi klart och tydligt att fastighetsskatten på hyresrätt ska bort. Den är orättvis. Den är inte konkurrensneutral mellan de olika boendeformerna. Här vet vi att det innebär ungefär 800 kr i månaden för en nyproducerad trerumslägenhet. Det är ett mycket viktigt initiativ som vi tycker att regeringen ska ta. Det skulle också kunna vara ett av löftena i en boendekostnadskommission. Staten måste naturligtvis gå före och visa vad som ska göras.

Jag antar att Fastighetsskattekommitténs förslag nu kommer att bearbetas med full kraft i Regeringskansliet. Jag lovar att vi ska hjälpa till så mycket vi kan.

Jag har tittat på en del flyttkedjor. De fungerar tyvärr inte lika bra i praktiken som i teorin. De stannar ibland på halva vägen. Vi behöver faktiskt lägenheter för ungdomar till rimliga boendekostnader. De som har låga och medelhöga inkomster har inte råd att efterfråga det som produceras i dag. De har nästan inte råd att efterfråga det som redan finns i dag. Vi har ju fått några exempel på det av tidigare talare här i kammaren.

Fru talman! Det är en viktig debatt som har förts här i kväll. Jag, liksom flera här i kammaren, är övertygad om att de bostadspolitiska frågorna kommer att bli nästa stora valfråga. Att vi redan nu två år före valet kan se detta beror på hur regeringen i dag sköter dessa frågor. Vad gör regeringen för att lösa den snedfördelning vi har i landet med bostadsöverskott i 62 % av kommunerna där 40 % av befolkningen bor och bostadsbrist i 16 % av kommunerna där 34 % av befolkningen bor?

Vad säger dessa siffror? Jo, att majoriteten av befolkningen bor i kommuner där det råder bostadsöverskott eller där det är balans när det gäller bostäder. Enligt Boverket är det långsiktiga behovet av nyproducerade bostäder ungefär 25 000 per år. Huvuddelen av dessa, ca 80 %, bedöms behövas i de sex tillväxtregionerna. Det byggdes dock bara ca 15 000 bostäder under år 1999.

Vad gör då regeringen för att lösa detta bostadsproblem? Jo, man stiftar en lag där man vill tvinga kommunerna att upprätta bostadsförsörjningsplaner och inrätta kommunala bostadsförmedlingar. Förmedla vilka lägenheter? I bostadsbristens kommuner finns inga bostäder att förmedla, och i bostadsöverskottskommunerna som är i majoritet finns det inget behov av att förmedla lägenheter eftersom behovet är omvänt.

Boverket visar i sin rapport *Bostadsmarknadsläge och förväntat bostadsbyggande* att andelen kommunala bostadsförmedlingar har minskat från 29 % år 1992 till 5 % år 2000. Alltså upplever inte kommunerna att de har behov av en kommunal bostadsförmedling, och om de känner behovet är det redan i dag möjligt för dem att starta en bostadsförmedling. Kommunerna kan själva avgöra detta i dag.

Nej, propositionen nr 26 från regeringen är ett slag i luften och löser absolut inte bostadsbristen i våra tillväxtregioner.

Detta lagförslag är också tveksamt rent författningsmässigt genom att regeringen sätter sig över det kommunala självstyrets innersta kärna som innebär att de folkvalda i fullmäktige ska besluta i frågor rörande den egna kommunen, ett faktum som också Lagrådet pekar på i sitt remissvar till propositionen. Vi kristdemokrater har tilltro till våra kommunpolitiker och deras förmåga att sköta det ansvar de har för bostadsförsörjningen.

I samma proposition föreslår regeringen att man ska inrätta ett byggkostnadsforum med syfte att förmedla kunskaper till byggherrarna och främja utvecklingsarbetet och innovationerna.

Vi kristdemokrater har svårt att tänka oss att detta forum skulle kunna lämna några konstruktiva råd som skulle resultera i ett billigare och bättre byggande. När det gäller att komma till rätta med byggkostnaderna är det i stället viktigare att fokusera på skatterna och avgifterna. Enligt Byggkostnadsdelegationens betänkande utgör dessa avgifter och skatter uppemot 60 % av produktionskostnaderna. Varför fokuserar inte regeringen på dessa kostnader som man faktiskt kan åtgärda i stället för att inrätta ett teoretiskt forum? Är det rimligt att vi har en byggmoms på 25 % och därtill en hög förvaltningsmoms? När det gäller att bevaka konkurrensen mellan byggmarknadens olika parter tror vi kristdemokrater att Konkurrensverket är bättre på detta än Boverket.

Vi kristdemokrater tror på ett ökat bostadsbyggande genom att följande åtgärder sker:

- Låt en konsekvensutredning se över byggmomsen och förvaltningsmomsen.
- Ett nytt hyressättningssystem måste till. Möjligheten att i efterhand begära prövning av hyran i nyproduktion bör begränsas om privata och allmännyttiga investerare ska våga bygga i någon större omfattning.
- Ta bort fastighetsskatten. Vi föreslår till en början en fortsatt frysning av taxeringsvärdena och en minskning av fastighetskatten till 1,2 % för allt slags boende. Inför en kommunal avgift relaterad till fastigheten som är motiverad och greppbar.
- Påskynda utredningen om ägarlägenheter.
- Ändra reglerna så att tredimensionell fastighetsbildning blir möjlig.
- Planprocessen behöver reformeras och handläggningstiderna ses över.
- Skatteutjämningsystemet måste justeras så att kommunerna åtminstone inte har en nackdel av att bygga nya bostäder och öka sin befolkning.

Fru talman! Jag vill nu kommentera bostadsutskottets betänkande BoU1. Ulla-Britt Hagström har redogjort för de kristdemokratiska åsikterna bakom våra reservationer, och jag vill belysa några ytterligare motioner som är behandlade inom detta betänkande.

Först vill jag ta upp vårt särskilda yttrande som berör en motion om ansvarig minister som till sitt förfogande har ett framtidsinriktat planerings- och bostadsdepartement.

Det är inte tillfredsställande som det är i dag att boende och samhällsbyggarpolitik är uppdelat på flera olika departement och på flera ministrar. Boendefrågor har alltid aktualitet och kommer också att kräva ett större utrymme i framtiden. Samhällsstrukturen som växer fram i dag med stora inflyttningar till våra tillväxtregioner och därmed åtföljande landsbygd som avfolkas med allt vad det innebär av bostadsöverskott och överdimensionerad infrastruktur kräver samordnade planeringsinsatser och framför allt nytt planeringstänkande.

Framtidens planering med miljökvalitetsmål som ska implementeras i all planering kräver också större samordning. Allt detta sammantaget innebär att behov finns för ett samordnat departement för att garantera ett helhetsgrepp över dessa viktiga frågor.

Trots att vi hyser denna uppfattning har vi avstått från att stödja de motioner som för fram krav med denna innebörd. Skälet är framför allt den ståndpunkt som konstitutionsutskottet intagit – att riksdagen bör vara ytterst återhållsam när det gäller att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen i fråga om hur den ska organisera sitt arbete.

När det gäller motionen om en digital Sverigekarta och etablering av ett GIS-institut i Gävle är jag tacksam för utskottets positiva behandling. Men jag skulle dock önska att utskottet ställde sig bakom en snabbare och mera samlad utveckling inom detta område.

Så vill jag göra några korta kommentarer till vår budget där vi har två nya anslagsposter som vi anser vara viktiga. Nästa år är det arkitekturå-

ret. Vi kristdemokrater tycker att detta år måste uppmärksammas och att det är positivt att estetiken i vårt boende och i vår stadsmiljö lyfts fram. Vi har därför i vår budget ett anslag på 25 miljoner för detta ändamål.

När det gäller innemiljön har vi för nästa år anslagit 50 miljoner för att förbättra miljön inom framför allt våra skolor och förskolor. Inte minst den oroande utvecklingen vad gäller astma och allergibesvär motiverar en sådan satsning.

Till sist vill jag säga några ord om segregationen i vårt samhälle. För att motverka segregationen i boendet krävs en kombination av många olika slags åtgärder. Samhällsplaneringen måste utformas så att mångfald och variation stimuleras. Mötesplatser måste erbjudas för människor från olika kulturer och med olika erfarenheter. Det är nödvändigt att människor i utsatta bostadsområden uppmuntras att ta ett större ansvar för sin egen situation och ges möjlighet till ökat boendeflyttande som t.ex. självförvaltning. Kommunerna måste prioritera sammanhållna satsningar i miljonprogramsområdena och andra utsatta områden. Dessa satsningar ska dock inte styras av staten utan måste växa fram tillsammans med de boende och den ansvariga kommunen. Det är också viktigt att man har blandade upplåtelseformer i områden med en övervikt på småhus så att man just kan få ett integrerat boende.

Fru talman! Jag ställer mig bakom de yrkanden som Ulla-Britt framfört och vill till detta yrka bifall till reservationerna 5 och 33 i BoU1.

Anf. 246 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt delta mer i debatten, men jag kunde inte låta bli när Annelie Enochson påstod att det inte skulle finnas behov av bostadsförmedling på de orter där det är överskott på bostäder. Jag rekommenderar Annelie Enochson att titta lite på *Adress okänd*, som är ett delbetänkande från hemlösekommittén. Där visar vi mycket tydligt att trots att det finns ett överskott på bostäder finns det hemlöshet, och trots att det finns ett överskott på bostäder är det trångt att ta sig in på bostadsmarknaden.

Jag tror att det är lite för enkelt att tänka som Annelie Enochson gör att bostadsförmedling bara skulle finnas där det inte finns något att förmedla. Jag tror faktiskt att det är tvärtom. Det är nog betydelsefullt för de svagaste bostadskonsumenter att det finns en förmedling som går efter kötider och ger folk rätt till bostäder även på de andra orterna. Det är gott om människor som inte kommer in på bostadsmarknaden, trots att det finns tomma lägenheter.

Annelie Enochson säger att hyresgäster i nybyggnation ska fräntas rätten att förhandla sina hyror. Det låter för mig mycket märkligt. Hyresvärdarna, fastighetsägarna, ska ensidigt få sätta hyran i nyproduktionen. Om bostadsfrågan blir en valfråga tror jag att Kristdemokraterna får ganska stora problem med hyresgäströrelsen när den får klart för sig att hyresgäster i nybyggnation ska undantas förhandlingsrätten.

Annelie Enochson säger att segregationen måste motverkas. Den här gången tog man in villaområdena och behovet av att få en mer allsidig sammansättning i de områdena. Det hedrar Annelie Enochson. Det är väl en följd av våra tidigare debatter.

Prot. 2000/01:42
7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

När vi föreslår att vi i bostadsförsörjningsprogrammen faktiskt ska ta tag i frågan om segregation avvisar ni bostadsförsörjningsprogrammen som en form för att bl.a. komma till rätta med segregationen.

Anf. 247 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tar det sista först. Vi tror inte på statligt styrda bostadsförsörjningsprogram. Vi tror att kommunerna själva kan ordna den delen.

När det gäller segregationen tror vi att kommunerna kan klara också det.

Sten Lundström nämner hemlösheten. Den är ett problem. Det är ett problem i alla storstadskommuner.

I Göteborg har man inte så många hemlösa som i Stockholm, men där vet jag att de frivilliga organisationerna har jobbat föredömligt för att försöka komma till rätta med problemen.

Jag tror inte att bostadsförmedlingar eller bostadsförsörjningsplaner kan hjälpa till där heller, utan jag tror att det finns andra faktorer bakom. Det kan bl.a. ha att göra med att många av dem som är hemlösa – åtminstone i Göteborg – också har psykiska problem och drabbades när vi stängde våra stora psykiska sjukhus.

Jag tror att det är andra faktorer som styr.

Anf. 248 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag har sagt tidigare i debatten att vi inte föreslår ett bostadsförsörjningsprogram och en bostadsförmedling för att vi tycker att det är så roligt eller att det ger oss någon sorts tillfredsställelse att stifta lagar i största allmänhet. Vi gör det för att vi som ett parti som jobbar på nationell nivå kan se problem i nationen Sverige.

Att problemen uppstår i kommunerna må vara hänt. Men när vi ser att problemen inte blir åtgärdade, när vi ser att bostadsmarknaden inte fungerar, när vi ser att vi har en bostadsmarknad som stänger ute folk med låga inkomster, som stänger ute folk som inte har fasta arbeten och som t.o.m. stänger ute folk därför att de har enbart en låg pension accepterar vi inte det.

Det är ett nationellt ansvar. Det nationella ansvaret tar sig oftast uttryck i att vi stiftar lagar som skapar likaberättigande för alla människor i samhället. Det är det som är grunden till bostadsförsörjningslagen. Det är det som är grunden till förslaget om bostadsförmedling.

Jag skulle vilja påstå att Kristdemokraterna i den här debatten har visat att man inte är beredd att ta ett nationellt ansvar.

Vi tänker oss att ett antal pacifister i en kommun får för sig att man inte ska ha några militärer längre och lägger ned ett regemente. Om kommunen inte har rätt att lägga ned regementet i sin kommun, är det då ett brott mot det kommunala självstyret? Naturligtvis inte. Det är ett nationellt intresse att vi har en militär organisation. Det är också ett nationellt intresse och ett nationellt likaberättigande att alla människor har rätt till bostad.

Vi kan inte vänta på välvilligheten från kommunalpolitiker. Staten måste ta sitt ansvar och stifta de lagar som behövs för att ge alla möjlighet att få en bostad.

Anf. 249 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att Vänsterpartiet har svårt att förstå att det går en ideologisk skiljelinje här. Vi vill alltså inte ha en tvingande lagstiftning styrd uppifrån. Vi vill inte det.

Vi har tilltro till att våra kommunala bostadspolitiker faktiskt kan ta ansvar. Vi har den tilltron till våra politiker. Vi tror att våra kristdemokratiska politiker kommer att klara av det.

Därför vill vi inte ha den här lagstiftningen. Vi tycker att den är fel. Sten Lundström måste förstå att där är det skillnad mellan er och oss.

Anf. 250 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Under de borgerliga regeringsåren 1991–1994 avskaffade den borgerliga regeringen i snabb takt Bostadsdepartementet, bostadsministern, bostadsförsörjningslagen, bostadsanvisningslagen, ja, egentligen grunden för en social bostadspolitik.

Nu kan man läsa, nästan sensationellt, att Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centern vill ha ett särskilt departement och ett särskilt statsråd för boende- och planeringsfrågor.

Jag gratulerar till den nya insikten, och måste fråga: Varför avskaffade ni en gång det som ni nu vill återinföra?

Anf. 251 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik:

Fru talman! Jag är medveten om att vi gjorde detta 1993. Då gjorde vi det utifrån de åsikter och förutsättningar som fanns då.

Sverige var i kris. Det byggdes ingenting. Luften gick ur bostadspolitiken.

Nu är situationen annorlunda. Vi ser att vi har en stor bostadsbrist och ett stort bostadsöverskott. Vi ser också att det, med de nya miljökvalitetsmålen som ska implementeras i all planering, finns behov av en samordnad planering. Vi ser också att det inte är bra med fyra – ibland upp till sju – olika departement som vi ska kommunicera med.

Politik går fram och tillbaka. Det var bra då. Men i framtiden skulle det kanske vara bra att ha en bostadsminister.

Anf. 252 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Den frågan har också Vänsterpartiet drivit i flera år. Vi har hittills nöjt oss med att vi ska ha en särskild bostadsminister som kan jobba över de olika departementsgränserna. Skulle inte det fungera är vi naturligtvis också intresserade av den andra tanken.

Jag måste ändå fråga: Är ni så kortsiktiga att en dagsaktuell fråga 1993 ger anledning att lägga ned i princip allt som är grunden för social bostadspolitik? Då är man lite väl marknadsinriktad i sitt tänkande.

Anf. 253 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik:

Fru talman! Vad vi pratar om är alltså bostadsanvisningslagen. Vi är inte positiva till en boendekommission. Vi tyckte att det var bra att bostadsanvisningslagen togs bort.

Det nya förslaget med boendekommission är något nytt.

Vad vi egentligen vill införa är att vi vill tänka till igen om detta.

Owe Hellberg kan ju kommunicera direkt med regeringen. Ni har haft två år på er att försöka påverka detta. Socialdemokraterna har kunnat påverka detta i sju år, om man velat återinföra det som vi tog bort – om det var så negativt.

Ingenting har hänt på de sju åren. Det har inte heller hänt någonting nu när ni har så bra kontakter med regeringen.

Där vi just nu står vill vi lyfta fram den frågan igen.

Anf. 254 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! När man har lyssnat till debatten i kväll blir man lite konfunderad över vilken värld en del av de borgerliga partiföreträdarna lever i. Det tycks finnas en värld här utanför där det största bostadspolitiska problemet är att hyresgästerna inte tillåts betala tillräckligt höga hyror på grund av hyresreglering och bruksvärdessystem.

I min värld, när jag är ute och träffar människor som betalar hyra varje månad, har jag aldrig stött på det problemet. Däremot finns det för få lägenheter och bostäder framför allt för barn och ungdomar, och de som finns är för dyra.

Jag tror att det skulle vara bra om vi koncentrerade debatten här i riksdagen till de frågor som berör människor i deras vardag. Vad vi har hört om här är ju krav på marknadshyror i alla möjliga tappningar och med alla möjliga nya namn: inflyttningshyror, förhandlade hyror, avtalshyror och allt vad det må vara.

Kvällens kullerbytta får man nog säga att Ulla-Britt Hagström står för. I ett inlägg pläderar hon starkt för att lägesfaktorn måste få en mycket större betydelse när det gäller att sätta hyror. I ett annat inlägg motiverar hon kristdemokraternas fastighetsskattepolitik med att markvärdet inte ska få slå igenom på grund av att det blir orimligt att de som bor i ett område får betala högre skatt därför att området blivit populärt. Har det aldrig slagit Ulla-Britt Hagström att samma sak händer i hyreshus – att människor som bott många år i en lägenhet plötsligt, på grund av att det blivit modernt och eftertraktat att bo där, ska behöva betala högre hyra? Det är precis samma sak.

Fru talman! En av de viktigaste orsakerna till att det byggs för lite och till att det när det byggs nytt oftast är för höga boendekostnader är att kostnaderna för byggnationerna ligger på en alldeles för hög nivå.

Bristen på konkurrens inom byggsektorn, med några få dominerande jättar som konkurrerar på marknaden, har lett till att kostnadsutvecklingen inte alls följer samma utveckling som andra industribranscher, dvs. att produktivitetssökningar leder till relativt lägre priser. Det är förvisso inget nytt problem när det gäller byggbranschen, men särskilt oroväckande är att problemet har ökat under 90-talet – att koncentrationen har ökat ytterligare. I slutändan leder det, och detta är det viktiga, till att hyresgästerna tvingas betala onödigt höga hyror.

Mot bakgrund av den hårda och bestämda inställningen hos EU-kommissionen i fråga om Volvo och Scania och om behovet av konkurrens även på nationella marknader borde byggmarknaden i Sverige i så fall vara i ett mycket sämre läge. Någon form av sammanslagning av företag skulle naturligtvis aldrig kunna vara tänkbar. Vad gäller oss riksdagsledamöter borde detta leda till att vi tar problemet på absolut största allvar. Därför är det bra att regeringen i den här propositionen föreslår en lång rad åtgärder som fokuserar på den bristande konkurrensen och som syftar till att stärka byggherrarna på olika sätt.

Byggekostnadsdelegationen har på ett förtjänstfullt sätt visat dels på de orimliga förhållanden som i dag råder, dels på att man faktiskt kan bygga prisvärt, till rimliga kostnader, med ett målmedvetet arbete.

Därför kommer det föreslagna Byggekostnadsforum att få en nyckelroll när det gäller att stödja kommuner, bostadsbolag och byggherrar och när det gäller att pröva alternativa upphandlingsmetoder som kan leda till lägre kostnader och sätta en större press på entreprenörerna – en välbehövlig verksamhet som förhoppningsvis kan leda till både sparade skattekronor och hyresavier med lägre hyresbelopp.

Mot den bakgrunden blir man minst sagt förvånad när man läser den moderata partimotionen och reservationen i frågan. Hela förslaget avfärdas med att det här får väl branschen själv klara. Framför allt har ingen myndighet något att tillföra.

Över huvud taget är jag förvånad över moderaternas totala ointresse för att ens erkänna eller ta tag i frågan om den obefintliga konkurrensen inom byggandet och byggmaterialindustrin.

Om nu moderaterna verkligen tycker att de åtgärder som regeringen föreslår inte är bra, vilka kraftfulla insatser föreslår då moderaterna för att få bort monopolen och oligopolen inom branschen? Moderaterna delar väl uppfattningen dels att bristen på konkurrens inom byggsektorn är ett samhällsproblem, dels att vi här i riksdagen har ett ansvar för att ta itu med icke-fungerande marknader. Eller är privata monopol och oligopol inget som stör moderaterna?

Byggmaterialkostnaderna är alltså ytterligare en sak som driver upp kostnaderna för nybyggnation. Byggekostnadsdelegationen har visat på hur alla leverantörsled och grossister driver upp priserna utan att produktterna på något sätt förädlas på vägen. Rabattsystemen leder till otydlighet och till svårigheter.

Genom Byggekostnadsforum föreslås att man ska kunna sprida information, söka nya vägar och klara materialförsörjningen vid sidan av mellanhänderna. Sådana försök har gjorts på några håll i landet, men de som försökt har stött på väldigt hårt motstånd från branschen.

Införandet av EU:s byggmaterialdirektiv och certifieringen av byggprodukter för att få ett större urval av produkter på marknaden är naturligtvis också oerhört viktigt. Men byggkostnaderna är inte bara beroende av konkurrenssituationen och materialpriserna. För att sänka kostnaderna måste också alla aktörer dra åt samma håll. Om kommunerna säljer mark till högsta möjliga pris på en auktion är naturligtvis möjligheterna obefintliga att i slutändan få rimliga boendekostnader. Likaså finns det anslutningsavgifter, bygglovskostnader och mycket annat som alltför mycket varierar mellan kommunerna.

Genom en översyn av de kommunala kostnaderna och genom en noggrann projektering, en ökad användning av prefabricerade byggelement och en rejält förbättrad konkurrens inom byggsektorn kan byggkostnaderna sänkas. Det finns många exempel runtom i landet på att goda kommunalmän har jobbat målmedvetet och kunnat få fram bostäder till kostnader som ligger på 800–850 kr per kvadratmeter, att jämföras med 1 100–1 600 kr som annars betraktas som vanligt just därför att man gör det på ett slentrianmässigt sätt både vad gäller planering och vad gäller upphandling.

Fru talman! I slutändan är det landets hyresgäster och bostadsrättsinnehavare som år ut och år in får betala de överkostnader som den dåliga konkurrensen inom byggbranschen medför. Därför är de här frågorna hjärtefrågor för oss socialdemokrater, och därför hälsar vi med tillfredsställelse de åtgärdsförslag som finns i propositionen.

Jag yrkar bifall till hemställan i utskottets betänkande.

Anf. 255 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra att frågan om byggkostnaderna är en hjärtefråga för socialdemokraterna. Självklart håller jag med om att det behövs en ökad konkurrens. Vi kan börja med att stärka Konkurrensverket och se till att vi öppnar för att tillåta byggare från utlandet att komma hit. Men framför allt gäller det byggmaterial. Se till att det sätts lite press på den standardisering som det pratas om!

Men skatterna då, de spelar väl också in? När jag har frågat statsrådet Lövdén om man inte också skulle ta med dem i det här sammanhanget fick jag ett klart svar: Nej, skatterna ska över huvud taget inte beröras.

Anf. 256 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Det var det första uttalandet av en moderat bostadspolitik där det erkänns att det finns ett behov av att göra något åt konkurrenssituationen, och det är väl i alla fall ett första steg.

Sedan tar Ewa Thalén Finné, naturligtvis, tillbaka alltihop och försöker fokusera det hela på skattefrågan. Men betänk vad ni säger! Vad ni säger är ju att vi genom att fokusera på skattefrågan kan freda den här sektorn och faktiskt låta de monopol och oligopol som tjänar onödigt mycket pengar på vårt boende få fortsätta, just på grund av denna ensidiga fokusering på skattefrågorna.

Anf. 257 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! I byggkostnaderna ligger 60–70 % skatter – det beror på vem som räknar. Skatterna utgör alltså en stor del av byggkostnaderna, så där kan vi väl i alla fall vara överens.

Att det behövs en ökad konkurrens har vi ju flera gånger uttalat. Det gjorde jag senast i mitt huvudanförande här. Självklart ska allting som betyder närhet till monopol och oligopol motverkas i både privat sektor och offentlig sektor.

Man ska alltid ha flera aktörer – det pressar alltid priser. Men man kan inte förringa skattefrågan i det här fallet.

Anf. 258 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Nej, men det finns en väsentlig skillnad, och det är att skatteintäkterna inte går till privata intressen. Det gör däremot de överkostnader som finns i dag inom byggbranschen. Därför prioriterar vi att försöka ta itu med dem.

Anf. 259 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det finns tydligen en stor nyfikenhet på Kristdemokraternas bostadspolitik i dag. Det var när Leif Jakobsson sade att jag gjorde en kullerbytta som jag bestämde mig för att jag måste säga någonting.

När man gör en kullerbytta kommer huvudet först och benen sedan om man kommer runt. Men Leif Jakobsson stannar i någon sorts lagstiftning och pekpinnar och kommer inte längre.

Kristdemokraterna har givetvis inte sagt att det ska vara marknadshyror. Vi har sagt att marknaden ska ha ett inflytande – därav fastighets-skatten över 150 000 kr, som givetvis påverkar lägesfaktorn.

Jag kan säga till Leif Jakobsson att vi står för vad som har bestämts. 1975 ersattes 48 § och 55 § om likvärdigheten vad gäller lägenheter, och det blev allmännyttan. När bruksvärdessystemet tillkom var syftet att skapa en ny form av hyresreglering, som var byggd på avtalsfrihet men med vissa begränsningar. Allmännyttan kom sedan att spela en roll som prispressare, men den väsentliga begränsningen var besittningsskyddet, som innebar att hyresgästen hade rätt till förlängning av kontraktet. Det här systemet var marknadsbaserat, och hyresrelationerna skulle återspegla marknaden.

Anf. 260 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Man får akta sig för att göra för många kullerbyttor, för då kan det bli riktigt besvärligt.

Vad jag tog upp var det förhållande som Ulla-Britt Hagström tycker är ett problem när det gäller fastighetsskatten, dvs. att läget spelar in för mycket. Det som för Kristdemokraterna är ett problem när det gäller fastighetsskatten är plötsligt lösningen för dem som bor i hyresrätt, genom att lägesfaktorn ska slå hårdare där. Varför ska det vara så? Varför ska de som bor i hyreslägenheter i centrala lägen betala högre hyra därför att området har blivit mer populärt, medan de som bor i ett attraktivt villaområde ska komma undan lägesfaktorn? Det var den logiska kullerbyttan som jag kritiserade.

Anf. 261 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det är ingen som ska komma undan någon lägesfaktor. Men det har blivit en snedvridning. Man har tolkat allmännyttans hyresledande roll så att det har blivit fel. Man får ju betala de höga hyrorna i ytterområdena och de låga hyrorna i innerstaden.

Det är också problem att skapa bostadsrätter. Idealet vore ju att man t.ex. ute i Rinkeby kunde ha blandade boendeformer, med bostadsrätter och att det också byggdes små radhus runtom, men nu har det blivit helt fel. Det är det vi vill motverka. Där har också Socialdemokraterna en skyldighet att vara med och hjälpa till genom att förändra, med de möjligheter som finns och som vi har räknat upp så många gånger här i kväll.

Anf. 262 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! De möjligheterna finns ju i dag. Att väga in läget är någonting som ska avgöras lokalt mellan hyresgästerna och dem som äger fastigheterna, i fria lokala förhandlingar. Det där har fått olika utfall i olika delar av landet. I min hemkommun har det fått rätt starkt genomslag, och jag tycker nog att det är på en rimlig nivå. Man måste acceptera att läget är en del, precis som en massa andra saker.

Det jag vände mig mot var att Ulla-Britt Hagström i en annan replik talade om att när det gällde fastighetsskatten skulle inte läget få slå så hårt som det gör. Det var där den logiska kullerbyttan gjordes.

Anf. 263 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik:

Fru talman! Leif Jakobsson pratar om Byggekostnadsdelegationen, och i betänkandet *Från byggsekt till byggsektor* står det bl.a. så här: En stor del av produktionskostnaden går att hänföra till bl.a. moms, markförvärv, kommunala avgifter och andra skatter. Man kan inte säga om det är 60 eller 70 %, för det beror på hur man läser staplarna, men det är en ganska betydande del av produktionskostnaden. Då säger vi att ett sätt att få ned detta är att titta på förvaltningsmomsen och skatter.

Leif Jakobsson svarade Ewa Thalén Finné att det här är en ensidig fokusering på skatter och avgifter. Men just i det här betänkandet som jag nämnde säger man att detta är en stor del av produktionskostnaden.

Då vill jag fråga om Leif Jakobsson kan tänka sig att ställa sig bakom kd:s önskemål om att göra en konsekvensutredning just om byggmomsen. Vi tror att om man kan sänka den är det ett sätt att få ned byggkostnaden.

Anf. 264 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte hur man ska tolka det här. Jag har haft en diskussion med en moderat företrädare, och nu är det en kristdemokrat. Mitt inlägg handlade om bristen på konkurrens inom byggbranschen och på byggmaterialsidan. Båda företrädarna väljer att i stället prata om skattefrågorna.

Annelie Enochson kan gärna tycka att skattetrycket är för högt på bostäder, men min fråga är: Är det ett försvar för att inte ta itu med monopolsituationen, de höga kostnaderna och den bristande produktivitsutvecklingen inom branschen? Det kan det väl ändå inte vara.

Anf. 265 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik:

Fru talman! Leif Jakobsson tog upp produktionskostnaden, och därför var det intressant att just läsa innantill vad som står i betänkandet. Det är därför vi båda tar upp just detta. Vi menar att skatter och avgifter är en betydande del av produktionskostnaden. Att man kan bygga så billigt som för 850 kr per kvadratmeter på vissa håll är mycket bra. Man kan inte göra det i Göteborg, där man bygger hyresrätter för 1 700 kr per kvadratmeter på grund av att konkurrenssituationen är sådan. Det är inte bra. Men en del av produktionskostnaden är momsen, skatterna och avgifterna. Då vill vi börja med att försöka rensa i den här djungeln genom att titta på vad byggmomsen kan ha för inverkan på den totala bilden.

Anf. 266 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! I så fall är mitt svar att vi vill börja med att se till att byggbranschen fungerar – annars kommer den att äta upp de sänkta skatterna.

Anf. 267 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Byggkostnadsdelegation och byggkostnadsforum i all ära – visst; det är jätte viktigt. Jag håller med Leif Jakobsson om att vi verkligen ska göra de här insatserna. Men Leif Jakobsson började med att säga att det som intresserar människorna ute på gatan är bristen på bostäder och vad boendekostnaden är.

Jag ställer helt enkelt en rak fråga: Vad har Leif Jakobsson egentligen emot en boendekostnadskommission?

Anf. 268 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Det är klart att man inte kan vara emot en kommission av principiella skäl. Men jag tror att mycket av det som vi har tagit upp, den metodik som vi försöker jobba med bland våra kommunalpolitiker, handlar om att man på det kommunala planet jobbar på det sättet, att alla de aktörer som är inblandade träffas. Det är kommun, hyresgästförening, byggherrar och byggbransch. Så ser bl.a. Svedalamodellen ut. Än så länge har man fokuserat på byggkostnaderna. Men byggkostnaderna har en väldigt stor betydelse för vad boendekostnaderna blir i slutändan, även om det naturligtvis finns flera delar att ta tag i.

Anf. 269 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Det är många faktorer som påverkar boendekostnaden. Det är, som Annelie Enochson säger, skatter, avgifter, markpriser och en massa andra kostnader, som ger en helhet.

Jag tror att intressenterna på bostadsmarknaden vill försöka lösa det här problemet. Det finns en vilja. Jag har talat med några av dem. Vi har talat med HSB och med Hyresgästföreningen, och vi har hört vad byggentreprenörer säger i olika sammanhang. Jag tror att det skulle vara

Prot. 2000/01:42
7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

ganska viktigt att mötas just i det här sammanhanget och se att det är en jätteuppgift vi har och att det är viktigt att försöka lösa problemet innan det blir kaos. Vi kan inte ha den här utvecklingen som vi har när det gäller boendekostnaderna. Jag tror att det här skulle kunna vara en ingång till ett nytt tänkande.

Jag tror inte, som det står i utskottsmajoritetens förslag, att det pågår en massa utredningar som skulle lösa problemen. Ja, Fastighetsskatteskommittén har sin del, med rätt förslag. Men hur kommer man åt kommunerna? Hur kommer man åt byggtreprenörernas tankar? Hur kommer man åt förhandlingar mellan fastighetsägare och hyresgäster? Det finns problem överallt som man bör fundera på att lösa, och försöka lösa i en gemenskap. Vi tror på det här, men tydligen inte Leif Jakobsson, i alla fall inte än.

Anf. 270 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Det är en vacker tanke att man samlar ihop alla problem och alla aktörer, och så bestämmer man vilken dag man ska lösa problemen runt ett runt bord. Jag tror tyvärr att verkligheten är lite mer komplicerad. Medan vi löser en del av problemen kommer nya problem att uppstå. Vi kommer faktiskt hela tiden att leva med denna föränderliga verklighet och med nya situationer, inte minst mot bakgrund av de oerhörda skillnader vi har i landet när det gäller bostadspolitik och vad som är viktigt och behöver åtgärdas.

Jag tror på denna modell. Man tar tag i problem efter problem. Sedan är det vår uppgift, inte minst som politiker i bostadsutskottet, att se till att politiken som helhet leder åt rätt håll.

Anf. 271 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Av den som ska delta i en bostadspolitisk debatt krävs det uppenbarligen spänstiga öron. Även att lyssna på debatten kräver spänst i öronen. Visst kan man få många intryck och tankar när man hör denna debatt, och visst finns det bostadspolitiska problem i vårt land. Fastighetsskatten är ett sådant bostadspolitiskt problem. Den ovisshetens tortyrbänk på vilken regeringen nu pinar egnahemsägarna är ett uppenbart och stort problem i detta sammanhang.

Jag ska inte gå djupare in i den delen, för det har det talats om tidigare i dag. Det finns andra problem.

Överskottet av lägenheter i Norrlands inland är ett stort problem. Det är inte så lätt att hitta bra användning för de många miljoner som investerats i nu tomma bostäder i dessa områden. Bostäder som det inte finns någon efterfrågan på är i sak värdelösa, måste man sorgligt nog konstatera.

Bristen på bostäder i våra tillväxtområden är också ett problem. Det har byggts för få bostäder under de gångna fem sex åren i tillväxtområdena, bl.a. beroende på missbruket av hyresregleringen. Nu ser vi skadorna av detta: en efterfrågan som inte kan tillfredsställas på den korta tid som vore önskvärt, höga priser på bostadsrätter och egnahem och mycket stor utbredning av den svarta marknaden.

Den ende som tjänar på detta är faktiskt finansministern, som med välbehag kan se hur taxeringsvärdena stiger framför allt på småhus. Finansministern kan också beskatta egnahemsägarna mycket hårdare och därmed öka statens inkomster. Fastighetsskatten är orättfärdig.

Regeringen föreslår i den proposition som behandlas i betänkande BoU2 åtgärder som sägs främja bostadsförsörjningen. Regeringen förslår införande av ett tvång för kommunerna att upprätta bostadsförsörjningsprogram. På länsstyrelserna läggs ett rådgivande uppdrag som har en lätt smak av kontroll.

Det mest uppmärksammade förslaget gäller naturligtvis möjligheten för regeringen att på eget infall eller efter eget gottfinnande beordra en kommun att införa bostadsförmedling.

Regeringen aviserar också avsikten att införa ett s.k. byggkostnadsforum, där branschen skulle kunna lära sig hur man bygger billigt.

Vad kan man då säga om dessa förslag? Vad avser bostadsförsörjningsprogrammen är det bara att konstatera att den kommun som vanligen brukar få stå i hårdblåsten när det gäller regeringens hårda kritik gentemot både borgerliga och socialdemokratiska kommunalpolitiker för dåligt bostadsbyggande arbetar med bostadsförsörjningsprogram. På den bristorten är rimligen ett bostadsförsörjningsprogram ett kraftigt slag i luften.

Jag vill faktiskt drista mig att fråga om inte regeringen alls har funderat på vad det finns för möjligheter att belöna de byggare och byggherrar som vanligen bygger bl.a. bostäder. Det skulle förmodligen vara effektivare. Jag bjuder gärna på det tipset alldeles gratis för den fortsatta eller omstartade tankeverksamheten för att få i gång byggandet på bristorterna, även om det för regeringen skulle innebära ytterligare kritik mot de lokala socialdemokratiska företrädarna i en del kommuner.

Förslaget att tvinga kommunerna att införa bostadsförmedling har samma logiska karaktär som förslaget om obligatoriskt bostadsförsörjningsprogram. Finns det inga tänkbara hyresgäster, vilket är fallet i många nordliga inlandskommuner, lönar det sig föga att försöka förmedla tomma lägenheter. Förmedling av lägenheter på tillväxtorterna vore naturligtvis trevligt för alla dem som söker lägenhet, men finns det inte några lägenheter att förmedla är det närmast ett slags illusionsnummer för allmänheten som man försöker sig på. Man försöker ge intrycket att man med kraft försöker få fram fler lägenheter när det faktiskt inte finns några lägenheter. Inte en enda ny lägenhet tillkommer i verkligheten genom att man inrättar bostadsförmedling.

I detta fall är det, som i fallet med bostadsförsörjningsprogram, så att den kommun som brukar få stå i regeringens kritiska korsdrag har kommunal bostadsförmedling men påtaglig bostadsbrist. Det är tänkvärt. Det borde regeringen tänka mera på.

Frågan är om inte regeringen i detta fall, förutom att man som Knut Billing övertygande har visat tidigare i dag tassar på ett oroväckande sätt utanför grundlagens ramar, slår ytterligare ett kraftigt slag i luften mot den motståndare – bostadsbristen – som man menar sig bekämpa.

Prot. 2000/01:42

7 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och
byggande, m.m.*

Fru talman! Vad kan då sägas om det föreslagna byggkostnadsforumet? Det präglas också av den tro på överhetens bättre vett som genom-syrar de tidigare förslag jag har tagit upp.

Det vore naturligtvis bra om aktörerna på byggmarknaden kan lära sig av varandra hur man ska bygga billigare bostäder. Frågan är bara hur det ska åstadkommas. Regeringen tror uppenbarligen att det ska ske genom att regeringen beordrar samtal eller inrättar ett forum för meningsutbyte.

Jag vill då fråga om regeringen aldrig har funderat på hur en stark konkurrens fungerar. Det är när företag och aktörer befinner sig i stark konkurrens om kunderna som priserna pressas. De vet att de kan vinna på att pressa priserna. Det är då de stjälar de kostnadssänkande idéerna av varandra. Det gör de inte på ett byggkostnadsforum.

Jag är rädd att det av staten regisserade meningsutbytet om billigare bostadsbyggande blir ytterligare ett slag i luften. Låt vara att det inte kommer att skapa lika stora luftgropar som de tidigare två rallarsvingarna i vinden, men det kommer likväl inte att leda till så mycket.

Herr talman! Jag vill instämma i de yrkanden som Knut Billing och Ewa Thalén Finné tidigare har framfört.

Anf. 272 HARALD BERGSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 4 under mom. 7 vad gäller anslaget för bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet i betänkandet BoU2. Jag står naturligtvis bakom de reservationer Kristdemokraterna har gjort ensamt eller tillsammans med andra partier i de båda betänkanden som vi debatterar.

Jag vill först kommentera avsnittet i BoU1 om bostadsbidragen.

När man går tillbaka och studerar grunden för förändringen av bostadsbidragen finner man att minskningen av utbetalat stöd blivit långt större än vad man ursprungligen förutsåg i proposition 1995/96:186 och betänkande 1995/96:BoU11. I stället för en reduktion med ca 2 300 miljoner, som man då talade om, ser vi i dag hur anslaget har gått från nivån 9 000 miljoner 1995 till de av regeringen i budgetpropositionen för år 2001 äskade 4 760 miljonerna.

Det som har hänt under denna resa är bl.a. att bostadsbidragen till barnfamiljer i småhus mer än halverats. Det är inget djärvt antagande att det för dessa familjer är ytnormen som har slagit till. Jag vill då påminna om att det faktiskt var bostadsutskottet som vid behandlingen av regeringens förslag 1995/96 minskade ytnormen med 10 kvadratmeter över hela linjen.

När det nu går så bra för Sverige, som regeringen titt som tätt basunerar ut, vore det väl på sin plats att bifalla vårt förslag i reservation 29 om att man ska öka ytnormen med 10 kvadratmeter, dvs. återgå till regeringens ursprungsförslag. Dessutom är det vår uppfattning att riksdagen borde lägga den samlade familjeinkomsten till grund för bidragsbeslut samt höja det särskilda bidraget med 100 kr per barn. Dessa tre åtgärder skulle, enligt vår mening som vi har uttryckt i vår partimotion, rätta till de största orättvisorna i bostadsbidragssystemet och betyda att tusentals barnfamiljer skulle få chansen att, bildligt talat, ekonomiskt räta på ryggen.

Vi håller vidare fast vid vårt förslag om att avstämningsperioderna för bostadsbidraget borde vara halvårsvisa på samma sätt som de är för studiestödet. Nuvarande helårsvisa avstämningsperioder ger inte den träffsäkerhet som vi tycker att man bör kunna kräva av en för så många så viktig bidragsform. Varför går det att stämma av två gånger om året när det gäller studiemedelssystemet men inte när det gäller bostadsbidragen?

Herr talman! Vi har inte väckt någon motion vad gäller länsstyrelsernas verksamhet. Men med den erfarenhet jag har fått genom att vara förtroendevald i länsstyrelsen i mitt hemlän tar jag mig dock friheten att fälla en kommentar om medelstilldelningen.

I en liten myndighet är det ofta svårt att klara lagstadgade verksamheter när resurserna inte räcker till mer än en tjänst per ansvarsområde. När vederbörande är sjuk eller av annan orsak är frånvarande finns inte någon backup för funktionen. Detta är inte bra, och en av de svåra effekterna av det här är att personalen blir sliten och känner sig otillräcklig. Man kanske kan uttrycka det som någon gjorde där hemma: Det är rimligare att regeringen talar om och agerar så att vi endera får medel nog eller också lägger ned verksamheten. Att svälta räv på nuvarande sätt håller inte längre.

Vi kristdemokrater står ändå bakom reservation 35 och anser att utvecklingsarbetet med nyckeltal för länsstyrelserna är en riktig väg att gå för att få mätbarhet och möjlighet att jämföra både mellan olika år och mellan olika myndigheter hur verksamheten genomförs.

Herr talman! Till sist vill jag säga några ord om förslaget i BoU2 om att inom Boverket inrätta ett s.k. byggkostnadsforum.

Vi kristdemokrater anser att det finns möjligheter att pressa byggkostnaderna. Vi anför att en möjlighet ligger i en lägre momsnivå. Vi anser att det med stor säkerhet skulle betala sig för staten att sänka momsen. Den ökade aktiviteten inom byggsektorn skulle generera ökade intäkter av olika slag som mer än väl torde kompensera det inkomstbortfall som t.ex. en halverad moms skulle ge.

Men i motsats till regeringen ser vi inte vad inrättandet av ett byggkostnadsforum skulle ge för speciellt som vi inte redan har i myndigheten Konkurrensverket. Vi anser nämligen att det är betydligt bättre att ge Konkurrensverket uppdraget att i samarbete med byggbranschen främja konkurrens och därmed sänkta byggkostnader än att inrätta en ny funktion inom Boverket.

Transparensen måste stärkas i hela värdekedjan. Konkurrensverket är den naturliga myndigheten för en genomlysning som kan medverka till att utveckla en mer effektiv och öppen byggmarknad.

Vi anser också att arbetet med att utveckla EU:s byggprodukt direktiv är ännu en viktig åtgärd för att få till stånd en fungerande inre marknad för att utveckla lägre byggkostnader. EU-kommissionens arbete med direktivet torde, enligt vår mening, ligga närmare Konkurrensverkets myndighetsutövning än Boverkets.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 8 december.)

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Motioner
med anledning av prop. 2000/01:19 Bättre förutsättningar för värdepappersisering
2000/01:Fi10 av Gunnar Hökmark m.fl. (m)

med anledning av prop. 2000/01:35 Samverkan mellan civil och militär flygutbildning m.m.
2000/01:Fö1 av Åke Carnerö m.fl. (kd)
2000/01:Fö2 av Henrik Landerholm m.fl. (m)
2000/01:Fö3 av Berit Jóhannesson m.fl. (v)
2000/01:Fö4 av Lennart Hedquist m.fl. (m, kd)
2000/01:Fö5 av Lars Ångström (mp)
2000/01:Fö6 av Runar Patriksson och Eva Flyborg (fp)

Socialutskottets betänkande
2000/01:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 7 december

2000/01:170 av *Sten Andersson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Åkeriernas konkurrensvillkor
2000/01:171 av *Sonja Fransson* (s) till socialminister Lars Engqvist
Funktionshindrade i öststatsländerna
2000/01:172 av *Ulf Nilsson* (fp) till kulturminister Marita Ulvskog
Sveriges Television

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 december.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 december

2000/01:363 av *Ewa Larsson* (mp) till justitieminister Thomas Bodström
Barnpornografi och den konstnärliga integriteten
2000/01:364 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Upphovsrätten

2000/01:365 av *Cecilia Magnusson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Barnutredare

2000/01:366 av *Birgitta Sellén* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Utbildning av idrottsledare

2000/01:367 av *Birgitta Sellén* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Svenska Spels pengar till barn- och ungdomsverksamhet

2000/01:368 av *Carl Fredrik Graf* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Brun/vit turistvägvisning

2000/01:369 av *Amanda Agestav* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow

Officersbristen

2000/01:370 av *Sven Bergström* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Kombitrafik

2000/01:371 av *Laila Bjurling* (s) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Register över skolor

2000/01:372 av *Sonja Fransson* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Funktionshindrade i öststatsländerna

2000/01:373 av *Carina Hägg* (s) till statsminister Göran Persson
EU

2000/01:374 av *Eva Johansson* (s) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Bistånd till Eritrea

2000/01:375 av *Lars Wegedal* (s) till jordbruksminister Margareta Winberg

Djurtransporterna inom Europa

2000/01:376 av *Catharina Hagen* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Beskattning och uppskov vid försäljning av bostadsrätt

2000/01:377 av *Bengt Silfverstrand* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Isocyanater

2000/01:378 av *Desirée Pethrus Engström* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Aspergers syndrom och arbetslivet

2000/01:379 av *Desirée Pethrus Engström* (kd) till statsrådet Ingela Thalén

Rehabiliteringsförsäkring

2000/01:380 av *Carl Fredrik Graf* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Lunchskatten

2000/01:381 av *Sten Tolgfors* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Treårig högskoleutbildning för tandhygienister

2000/01:382 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Hivshotet mot Sydafrika

2000/01:383 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Hiv/aids-katastrofen i Afrika

2000/01:384 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Inriktat biståndet på hiv/aids-bekämpning

2000/01:385 av *Sten Tolgfors* (m) till socialminister Lars Engqvist
Öka informationsinsatsen om sexuellt överförbara sjukdomar

2000/01:386 av *Sten Tolgfors* (m) till socialminister Lars Engqvist
Hiv/aids-information via frivilligorganisationerna

Prot. 2000/01:42
7 december

2000/01:387 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Spridningen av hiv i Ryssland
2000/01:388 av *Lena Sandlin-Hedman* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Svenska för invandrare
2000/01:389 av *Lena Sandlin-Hedman* (s) till näringsminister Björn
Rosengren
Butiksrån
2000/01:390 av *Lena Sandlin-Hedman* (s) till näringsminister Björn
Rosengren
Prioriteringar inom arbetsmarknadspolitiken
2000/01:391 av *Lena Sandlin-Hedman* (s) till statsrådet Ingela Thalén
Kriterier för havandeskapspenning
2000/01:392 av *Lena Sandlin-Hedman* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Huvudman för CIF
2000/01:393 av *Rosita Runegrund* (kd) till kulturminister Marita Ulv-
skog
Fyren Pater Noster
2000/01:394 av *Lennart Degerliden* (fp) till utbildningsminister Thomas
Östros
Läkarutbildningen vid Umeå universitet
2000/01:395 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till statsrådet Maj-Inger Kling-
vall
Flyktingar från strider i Kongo-Kinshasa
2000/01:396 av *Henrik S Järrel* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Asylärenden och självmord

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 12 december.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 december

2000/01:248 av *Mikael Odenberg* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Svenska ambassaden i Ankara
2000/01:298 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till statsrådet Maj-Inger Kling-
vall
Transportföretags ansvar för passagerare utan korrekta resehandlingar
2000/01:304 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Utländska kvinnors stryktålighet
2000/01:310 av *Margareta Cederfelt* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Läkare med tillfälligt uppehållstillstånd
2000/01:321 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Pedagogisk verksamhet för asylsökande barn i förskoleåldern

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 12 december.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. 6 § anf. 36
(delvis),
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 7 § anf. 75 (delvis),
av talmannen därefter t.o.m. 9 §,
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.51,
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 17.57,
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 12 § anf. 271 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Kompletteringsval till utbildningsutskottet	1
3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.	1
4 § Förnyad bordläggning.....	1
5 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 6 december	2
TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer	2
LU1 Förlängd giltighetstid för registrering av revisionsbolag	5
LU2 Ändringar i patentlagen och växtförädlarrättslagen	5
LU3 Talerätt för vissa utländska konsumentorgan.....	5
6 § Allmän miljö- och naturvård.....	6
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU1	6
Anf. 1 LARS LINDBLAD (m)	6
Anf. 2 ESKIL ERLANDSSON (c).....	8
Anf. 3 HARALD NORDLUND (fp).....	9
Anf. 4 LARS LINDBLAD (m) replik	11
Anf. 5 HARALD NORDLUND (fp) replik	12
Anf. 6 LARS LINDBLAD (m) replik	12
Anf. 7 HARALD NORDLUND (fp) replik	12
Anf. 8 GUDRUN LINDVALL (mp).....	12
Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	16
Anf. 10 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	16
Anf. 11 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	17
Anf. 12 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	17
Anf. 13 HARALD NORDLUND (fp) replik	17
Anf. 14 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	18
Anf. 15 HARALD NORDLUND (fp) replik	18
Anf. 16 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	19
Anf. 17 LARS LINDBLAD (m) replik	19
Anf. 18 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	20
Anf. 19 LARS LINDBLAD (m) replik	20
Anf. 20 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	20
Anf. 21 SINIKKA BOHLIN (s).....	21
Anf. 22 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	23
Anf. 23 SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	24
Anf. 24 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	24
Anf. 25 SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	24
Anf. 26 HARALD NORDLUND (fp) replik	25
Anf. 27 SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	25
Anf. 28 HARALD NORDLUND (fp) replik	26
Anf. 29 SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	26
Anf. 30 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	26
Anf. 31 SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	27

Anf. 32	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	27
Anf. 33	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	28
Anf. 34	KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	28
Anf. 35	ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd)	30
Anf. 36	HARALD NORDLUND (fp) replik.....	31
Anf. 37	ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd) replik.....	31
Anf. 38	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	31
Anf. 39	ESKIL ERLANDSSON (c).....	34
Anf. 40	Miljöminister KJELL LARSSON (s) replik.....	34
Anf. 41	ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	34
Anf. 42	Miljöminister KJELL LARSSON (s) replik.....	34
Anf. 43	HARALD NORDLUND (fp).....	35
Anf. 44	Miljöminister KJELL LARSSON (s) replik.....	35
Anf. 45	HARALD NORDLUND (fp) replik.....	35
Anf. 46	Miljöminister KJELL LARSSON (s) replik.....	35
Anf. 47	GUDRUN LINDVALL (mp).....	35
Anf. 48	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	36
Anf. 49	GUDRUN LINDVALL (mp).....	36
Anf. 50	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	36
	(Beslut fattades under 11 §.).....	37

7 § Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar..... 37

	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2000/01:MJU2	37
Anf. 51	ULF BJÖRKLUND (kd).....	37
Anf. 52	INGVAR ERIKSSON (m)	41
Anf. 53	JONAS RINGQVIST (v)	42
Anf. 54	INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	45
Anf. 55	JONAS RINGQVIST (v) replik	45
Anf. 56	INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	46
Anf. 57	JONAS RINGQVIST (v) replik	46
Anf. 58	ULF BJÖRKLUND (kd) replik.....	46
Anf. 59	JONAS RINGQVIST (v) replik	47
Anf. 60	ULF BJÖRKLUND (kd) replik.....	47
Anf. 61	JONAS RINGQVIST (v) replik	47
Anf. 62	ESKIL ERLANDSSON (c).....	47
Anf. 63	HARALD NORDLUND (fp).....	49
Anf. 64	GUDRUN LINDVALL (mp).....	51
Anf. 65	ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	54
Anf. 66	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	55
Anf. 67	ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	56
Anf. 68	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	56
Anf. 69	ULF BJÖRKLUND (kd) replik.....	56
Anf. 70	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	57
Anf. 71	INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	57
Anf. 72	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	58
Anf. 73	INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	58
Anf. 74	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	59
Anf. 75	INGE CARLSSON (s)	59
Anf. 76	ULF BJÖRKLUND (kd) replik.....	63
Anf. 77	INGE CARLSSON (s) replik.....	63

Prot. 2000/01:42
7 december

Anf. 78 ULF BJÖRKLUND (kd) replik	64
Anf. 79 INGE CARLSSON (s) replik.....	64
Anf. 80 HARALD NORDLUND (fp) replik	64
Anf. 81 INGE CARLSSON (s) replik.....	65
Anf. 82 HARALD NORDLUND (fp) replik	65
Anf. 83 INGE CARLSSON (s) replik.....	66
Anf. 84 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	66
Anf. 85 INGE CARLSSON (s) replik.....	66
Anf. 86 INGVAR ERIKSSON (m) replik.....	67
Anf. 87 INGE CARLSSON (s) replik.....	67
Anf. 88 ÅKE SANDSTRÖM (c)	68
Anf. 89 HARALD NORDLUND (fp).....	69
Anf. 90 ÅKE SANDSTRÖM (c)	69
(Beslut fattades under 11 §.)	70
8 § Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande,	
m.m.	70
Bostadsutskottets betänkande 2000/01:BoU1	70
Bostadsutskottets betänkande 2000/01:BoU2	70
Anf. 91 KNUT BILLING (m).....	70
(forts. 10 §).....	73
Ajournering.....	73
Återupptagna förhandlingar	73
9 § Frågestund	73
Anf. 92 TALMANNEN	73
<i>Förmögenhetsskatten.....</i>	73
Anf. 93 CARL FREDRIK GRAF (m).....	73
Anf. 94 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	73
Anf. 95 CARL FREDRIK GRAF (m).....	74
Anf. 96 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	74
<i>Ersättningsreglerna för förtroendevalda.....</i>	74
Anf. 97 STAFFAN WERME (fp)	74
Anf. 98 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	74
Anf. 99 STAFFAN WERME (fp)	75
<i>Galna ko-sjukan</i>	75
Anf. 100 KARIN OLSSON (s)	75
Anf. 101 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	75
Anf. 102 KARIN OLSSON (s)	76
Anf. 103 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	76
<i>Vingåkersverken</i>	76
Anf. 104 BIRGER SCHLAUG (mp)	76
Anf. 105 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	76
Anf. 106 BIRGER SCHLAUG (mp)	77
Anf. 107 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	77
<i>Fastighetsskatten</i>	77
Anf. 108 ELIZABETH NYSTRÖM (m)	77
Anf. 109 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	77
Anf. 110 ELIZABETH NYSTRÖM (m)	77

Anf. 111 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	78
<i>Stöd till jordbruket i fjällnära områden</i>	78
Anf. 112 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	78
Anf. 113 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	78
<i>Mänskliga rättigheter i ansökarländerna</i>	78
Anf. 114 SONJA FRANSSON (s)	78
Anf. 115 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	79
Anf. 116 SONJA FRANSSON (s)	79
Anf. 117 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	79
<i>Stöd till översvämningsdrabbade kommuner</i>	79
Anf. 118 OWE HELLBERG (v)	79
Anf. 119 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	80
Anf. 120 OWE HELLBERG (v)	80
Anf. 121 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	80
<i>Demokratin</i>	80
Anf. 122 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	80
Anf. 123 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	81
Anf. 124 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	81
Anf. 125 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	81
<i>Fastighetsskatten</i>	82
Anf. 126 CARL-ERIK SKÅRMAN (m)	82
Anf. 127 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	82
Anf. 128 CARL-ERIK SKÅRMAN (m)	82
Anf. 129 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	82
<i>Fackligt förtroendevalda</i>	83
Anf. 130 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	83
Anf. 131 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	83
Anf. 132 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	83
Anf. 133 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	83
<i>Hemvärnet</i>	84
Anf. 134 LENNART FRIDÉN (m)	84
Anf. 135 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	84
Anf. 136 LENNART FRIDÉN (m)	84
Anf. 137 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	85
<i>Åtgärder vid översvämningshotade sjöar och vattendrag</i>	85
Anf. 138 INGEMAR VÄNERLÖV (kd).....	85
Anf. 139 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	85
<i>Miljömålen i Skåne</i>	86
Anf. 140 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	86
Anf. 141 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	86
Anf. 142 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	86
Anf. 143 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	86
<i>Jordbrukspolitiken</i>	87
Anf. 144 HARALD NORDLUND (fp)	87
Anf. 145 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	87
Anf. 146 HARALD NORDLUND (fp)	87

Anf. 147 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s).....	87
<i>Oönskad e-postreklam</i>	87
Anf. 148 BARBRO FELTZING (mp)	87
Anf. 149 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	88
Anf. 150 BARBRO FELTZING (mp)	88
<i>Infrastrukturproblem i Uppsala</i>	88
Anf. 151 RIGMOR STENMARK (c)	88
Anf. 152 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	89
Anf. 153 RIGMOR STENMARK (c)	89
Anf. 154 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	89
<i>Polisens resurser vid ordförandeskapet</i>	89
Anf. 155 LARS BJÖRKMAN (m).....	89
Anf. 156 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	90
Anf. 157 LARS BJÖRKMAN (m).....	90
Anf. 158 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	90
<i>Dataspel</i>	90
Anf. 159 MONICA GREEN (s).....	90
Anf. 160 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	91
Anf. 161 MONICA GREEN (s).....	91
Anf. 162 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	91
<i>Marinbasen i Karlskrona</i>	92
Anf. 163 JOHNNY GYLLING (kd)	92
Anf. 164 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s).....	92
Anf. 165 JOHNNY GYLLING (kd)	92
Anf. 166 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s).....	92
Anf. 167 TALMANNEN	92
10 § (forts. från 8 §) Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, m.m. (forts. BoU1 och BoU2).....	92
Anf. 168 STEN LUNDSTRÖM (v).....	92
Anf. 169 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	96
Anf. 170 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	99
Anf. 171 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	99
Anf. 172 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	100
Anf. 173 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	100
Anf. 174 RIGMOR STENMARK (c)	101
Anf. 175 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	104
Anf. 176 RIGMOR STENMARK (c) replik	105
Anf. 177 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	105
Anf. 178 RIGMOR STENMARK (c) replik	105
Anf. 179 LENNART DEGERLIDEN (fp).....	106
Anf. 180 LENNART NILSSON (s).....	110
Anf. 181 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	112
Anf. 182 LENNART NILSSON (s) replik.....	113
Anf. 183 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	113
Anf. 184 LENNART NILSSON (s) replik.....	113
Anf. 185 KNUT BILLING (m) replik.....	114
Anf. 186 LENNART NILSSON (s) replik.....	114
Anf. 187 KNUT BILLING (m) replik.....	115

Anf. 188 LENNART NILSSON (s) replik	115
Anf. 189 RIGMOR STENMARK (c) replik	115
Anf. 190 LENNART NILSSON (s) replik	116
Anf. 191 RIGMOR STENMARK (c) replik	116
Anf. 192 LENNART NILSSON (s) replik	117
Anf. 193 LENNART DEGERLIDEN (fp) replik	117
Anf. 194 LENNART NILSSON (s) replik	117
Anf. 195 LENNART DEGERLIDEN (fp) replik	118
Anf. 196 LENNART NILSSON (s) replik	118
Anf. 197 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	118
Anf. 198 LENNART NILSSON (s) replik	118
Anf. 199 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	119
Anf. 200 LENNART NILSSON (s) replik	119
(forts. 12 §)	119
Ajournering	119
Återupptagna förhandlingar	119
11 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	119
MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	119
MJU2 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	120
12 § (forts. från 10 §) Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, m.m. (forts. BoU1 och BoU2)	123
Anf. 201 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	123
Anf. 202 RIGMOR STENMARK (c) replik	126
Anf. 203 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	126
Anf. 204 RIGMOR STENMARK (c) replik	127
Anf. 205 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	127
Anf. 206 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	127
Anf. 207 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	128
Anf. 208 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	128
Anf. 209 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	128
Anf. 210 KNUT BILLING (m) replik	129
Anf. 211 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	129
Anf. 212 KNUT BILLING (m) replik	130
Anf. 213 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	130
Anf. 214 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	130
(forts.)	133
Ajournering	133
Återupptagna förhandlingar	133
12 § (forts.) Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, m.m. (forts. BoU1 och BoU2)	134
Anf. 215 KNUT BILLING (m) replik	134
Anf. 216 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	134
Anf. 217 KNUT BILLING (m) replik	135
Anf. 218 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	135
Anf. 219 RIGMOR STENMARK (c) replik	136
Anf. 220 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	136
Anf. 221 RIGMOR STENMARK (c) replik	137

Anf. 222	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	137
Anf. 223	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	138
Anf. 224	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	138
Anf. 225	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	139
Anf. 226	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	139
Anf. 227	LENNART DEGERLIDEN (fp) replik	140
Anf. 228	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	140
Anf. 229	LENNART DEGERLIDEN (fp) replik	141
Anf. 230	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	141
Anf. 231	EWA THALÉN FINNÉ (m)	141
Anf. 232	LENNART NILSSON (s) replik	144
Anf. 233	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	144
Anf. 234	LENNART NILSSON (s) replik	145
Anf. 235	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	145
Anf. 236	OWE HELLBERG (v)	145
Anf. 237	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	147
Anf. 238	OWE HELLBERG (v) replik	148
Anf. 239	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	148
Anf. 240	OWE HELLBERG (v) replik	149
Anf. 241	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	149
Anf. 242	OWE HELLBERG (v) replik	149
Anf. 243	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	150
Anf. 244	OWE HELLBERG (v) replik	150
Anf. 245	ANNELIE ENOCHSON (kd)	151
Anf. 246	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	153
Anf. 247	ANNELIE ENOCHSON (kd) replik	154
Anf. 248	STEN LUNDSTRÖM (v) replik	154
Anf. 249	ANNELIE ENOCHSON (kd) replik	155
Anf. 250	OWE HELLBERG (v) replik	155
Anf. 251	ANNELIE ENOCHSON (kd) replik	155
Anf. 252	OWE HELLBERG (v) replik	155
Anf. 253	ANNELIE ENOCHSON (kd) replik	156
Anf. 254	LEIF JAKOBSSON (s)	156
Anf. 255	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	158
Anf. 256	LEIF JAKOBSSON (s) replik	158
Anf. 257	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	159
Anf. 258	LEIF JAKOBSSON (s) replik	159
Anf. 259	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	159
Anf. 260	LEIF JAKOBSSON (s) replik	159
Anf. 261	ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd) replik	160
Anf. 262	LEIF JAKOBSSON (s) replik	160
Anf. 263	ANNELIE ENOCHSON (kd) replik	160
Anf. 264	LEIF JAKOBSSON (s) replik	160
Anf. 265	ANNELIE ENOCHSON (kd) replik	161
Anf. 266	LEIF JAKOBSSON (s) replik	161
Anf. 267	OWE HELLBERG (v) replik	161
Anf. 268	LEIF JAKOBSSON (s) replik	161
Anf. 269	OWE HELLBERG (v) replik	161
Anf. 270	LEIF JAKOBSSON (s) replik	162

Anf. 271 CARL-ERIK SKÅRMAN (m)	162	Prot. 2000/01:42
Anf. 272 HARALD BERGSTRÖM (kd)	164	7 december
(Beslut skulle fattas den 8 december.)	165	
13 § Bordläggning	166	
14 § Anmälan om interpellationer	166	
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	166	
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	168	
17 § Kammaren åtskildes kl. 21.06	169	

Elanders Gotab, Stockholm 2001